

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Hilarii Liber quaestionum ueteris et noui testamenti -
Cod. Aug. perg. 9**

Augustinus, Aurelius

[Reichenau ?], [1. Hälfte 9. Jh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-41501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-41501)

Aug. perg IX

[Faint, illegible handwritten text visible on the right edge of the page, likely from the adjacent page.]

† INCIPIUNT CAPITULA LIBRI SEQUEN-
TIS CXXXVII

- i Quid est dñs
- ii Cur dñs mundum fecerit
- iii Quid opus erat per moysen & non ante
& ordinem mundi & ordinem crea-
turae & ponere
- iiii Quare legem non in primordio dedit
- v Ut quid abel sacrificium accepit
& ea in refutatum
- vi Silamech occidit eam sicut putatur
- vii Quaedam uerba in tabulis data
aut singule tabule quot uer-
ba habuerunt
- viii Ut quid moyses descendens de monte
uultum splendidum habuit
- ix Si omnia dñs bona fecit quare dicit ad
noe de mundis & immundis
- x Cum dñs dicat quod quar tapgenie
& tur essent filii israhel de egypto cur
moyses quidam in quid pgenie & ierunt
- xi Si iusti uoluntas bona est quare
isaac non est quem uoluit sed iacob
benedixit quem noluit
- xii Quare abraham circuncisionem accepit
- xiii Si iudicium dñi iustum est quare infantes
in sodomitae cremati sunt
- xiiii Quid est ut dñs peccata patrum filius
dicat reddi

- xv Cum iustum & pcedit & trahat
mon noli ait esse iustus multum
- xvi Quare angelus uolebat in uia
moysen occidere
- xvii Quid est ut maledictos dicat qui
non reliquerit semen in israhel
- xviii Quare et uul peccans potuit orare
pre & impedire non potuit
- xix Querendum est si factus a dñm
corpus in mortale habuit
- xx Quid est quod dicit panem ange-
lorum manducauit homo
- xxi Quid sit ad imaginem & similitudi-
nem dñi fecisse hominem
- xxii Quid est ut dicat salamon ius-
tifica animam tuam ante obitum tuum & cetera
- xxiii An & traduce sint anime sine corpora
- xxiiii Quid est ut uir imago dñi sit & mulier
- xxv Ut quid ioseph adiurat filios israhel ut
tollerent cineres eius de egypto
- xxvi Requirendum de heliseo si quod
pedit ab helia consecutus sit
- xxvii Amphitonis & samuhel & cetera uerit
- xxviii Quid contradicendum his sit qui
mundum a dñm deunt
- xxix Quare vii die circuncid mandatum est
- xxx In pueribus ait iustus sui accusator est
- xxxi Ancum muliere serpens naturalocu-
tussit

Justi...
Quid p...
panem...
ph...
pro...

Ita uidebitur
LXXV

LXXII Quid e' ut occisus filius lie. rachel filius suos plangere dicatur.

LXXIII Quaratione magi per stellam xpm regem agnouerunt.

LXXIII Quomodo probatur post tres dies & noctes resurrexisse saluatorem.

LXXV Si uno ore euangeliste locuti sunt tres sectora & marcus tertia dixerunt.

LXXVI Marcus de demonia cognouisse passum dixit. aptr uero si intelligissent ait & c.

LXXVII Quid e' ut in cruce dicitur pater ignosce illis.

LXXVIII Orandum pro inimicis docemur. quare anime occisorum uindicare sepeliamur.

LXXVIII Si procedente iohanne excessauit. quomodo saluator non ueniat soluere legem sed eam implere.

LXXIX Dni certe inimicos nos uult esse diabulo. quare ergo esto in qui conseruans aduersario tuo.

LXXXI Iacob appellatur est homo uidetur dnm. quomodo dnm non uidit uqua.

LXXXII In euangelio legitur p moysen data est gratia & ueritas p ihm xpm de hoc.

LXXXIII Quid e' quod dicit in marco intrans in domum nemine uoluit scire & non.

LXXXIII Legit in euangelio ioh potuit scire quodcumque esset & se hinc ascende ad diem festum ascendit.

LXXV Si proprio arbitrio uiuimus quare inquit saluator nemouent ad me nisi patet traxerit eum.

LXXVI Legitur in apocalypsi ioh uade accipe librum & leuora illum & c.

LXXVII Quid sibi uult ut esaias dicat di xpo. qui peccatum non fecit. & apostolus dicit qui pro nobis peccatum fecit.

LXXXI Cur saluator psetantum. & p petro de chragma soluit.

LXXXI Certe aut filius di quis est aut diabli. quid ergo nunc inueniendae.

LXXXI Apostolus ait non natura iudei. de uideis ergo necesse iudeos ostendit. n de p sistras & c.

LXXXII Pagani elementis subiecti sunt. quare ergo dicit aptr eramus sub elementis. & c.

LXXXIII Si xpm salus & uera cognitio. cur non anteuenit. & cetera.

LXXXIII Quare lune cursum in ratione pasche custodienter.

LXXXV Quid est ut coudauid usque ad transmigrationem xui sint generationes. cur euangelii die xiii.

LXXXVI Quid e' quod p b & matrem dnm esse dicitur tribu dauid.

LXXXVII Si unus est dicitur cur in tribus spes salutis est.

LXXXVIII Si maior gratia in nouo est.

xix

113

	cur in ueteri sedens. uidetur dñr.	ciii	Cum constet dñm in leuitico de sacrificiis mandasse. cur negat.
	& stans in nouo.	ciiii	De euangelio luce. dixit ih̄s discipulis suis. ut gladios sibi pararent. gladios
lxviii	Saluator dicit de sp̄sco. quod uenient arguet mundum. &c. &c.	cv	Conuenire euangelium. cum propheta.
xc	Satanas diabolus est. quare dicit iudeis. uos de patre diabolo nati estis. &c. &c.	cvi	De libro geneseos.
xcii	Aduersus fortinum.	cvii	De ordine diei & noctis.
xciii	Quomodo intellegitur quod dicit dñr. pacem eam dabo uobis. &c. &c.	cviii	De lingua ebraica.
xciiii	Quaerendum si apti sp̄m scm̄ habuerunt presente dño in carne.	cix	De melchisedech. melchisedech
xcv	Si iudas scarioth ante passionem cepit pendere.	cx	De psalmo primo.
xcvi	Unde ortus est observatio pentecostes.	cxii	De psalmo l.
xcvii	Si pascha transitur interpretatur.	cxiii	Cur filius dei missus sit. & n̄ alius.
xcviii	Aduersus arriū.	cxiiii	Aduersus paganos.
xcix	De euanḡ iohannis. dicente dño. ad iudeos. uos de patre diabolo estis. &c. &c.	cxv	De fata. fata
c	Quid sit temptatio uos non apprehendat nisi humana.	cxvi	De ratione pasche.
ci	De euanḡ mattheu dicente dño. confiteor tibi dñe pater. &c. &c.	cxvii	De abraham.
cii	De adantia romanorum leuitarum.	cxviii	De iob.
ciii	Contra nouaticenum.	cxix	De lobia.
		cx	De ieiunio. ieiunio
		cxxi	Laur & gloria pasche.
		cxvii	De principio.
		cxviii	Si adam scm̄ habuit sp̄m.
		cxviiii	Unum opus differre secundum sonas.
		cxv	Aduersus eusebiū.
		cxvi	De eo qui capit.
		cxvii	De peccato ad e & uos.
			EXPLICIT CAPITULALIBRI HUIUS.

Imprimis huius

har quo h̄e de digte sacerdotali

INCIPIT LIBER QUESTIONUM SECUNDUM
AGUSTINI VETERIS ET NOVISSIME
TAMENTI · CENTUM · XXIII ·

QUID EST DOMINUS ·

DS · hoc est quod nulla
attingit opinio · plus est enim
quam quicquid dici poterit aut co
gitari · Sed dicamus aliquid · quod
licet impar sit · tamen & aliqua
conueniat ratione hinc quod deo
digna uidentur · Nam una quae
uenatura pro capacitate sui sus
picatur deo · ut quantum natura
distat a natura · tantum distat sen
tentia a sententia · quid dominus sit ·
Quia enim super omnia est · Necessarium est
ut omnium mentes excedat · homi
nes enim quantum possunt aciem
mentis extendere · aspiciunt quid
dominus sit · Opinatione · non definitione ·
Angeli autem qui superiores hominibus
sunt · qui plus aliquid deo senti
unt · non est dubium · Archangeli
uero · eorum amplius · Cherubim
autem & seraphim quae potentiae
iuxta dominum esse dicuntur · maiora
de deo sentiunt · Non tamen con
prehendunt penitus quid dominus sit ·

3
quia nemo nouit patrem nisi filius ·
nec filium quis nisi pater ·
Igitur est dominus · sicut hominibus uidet ·
spiritu natura simplex · lux inaccessi
bilis · inuisibilis · inestimabilis ·
infinite perfectus · Nullius egent ·
aeternus · immortalis · omnimodo ·
a quo omnium initium consecutus
est · uenerandus · diligendus ·
mendum · extra quem nihil est ·
Immo in quo sunt omnia · quae quae
sursum · deorsum · summa & ima ·
Omnipotens · omnitenens · uere
in omnibus diues · quia nihil est
quod non eius sit · bonus · iustus ·
misericors · bonus · quia fecit &
istere quae non erant · Iustus · quia
quae fecit ut proficerent proprio
libertatis arbitrio dimissa · quia
non tam perfectus est ut labi non
possint · semina hinc legis · in eis de
creuit · Naturaliter · addens auxili
um manifestate legis · ut auctoritas
eius perfecta esset hominibus · miseri
cors uero · quia peccantibus non faci
le reddit · sed sustinet · ut conuersis
ignoscatur · est & seuerus · ut terro
re quae ab eo bene condita sunt

papey
no diligens
Conseruentur. Ne negligentia para
re & uitae precipitium. & ne quod mira
bilius est pretermittam. tanta est eius
clementia. ut contumelias passus. ab
his quos fecit. sufferat. & prior uoce
eos ad pacem. numquid non maioris
uirtutis hoc est quam condidisse crea
turam. in quos ipse manere & nimia boni
tas eius obesse creature. unde alii
quando diligi. aliquando timere
se uult. ne aberrantes ab eo deperiant.
hinc est. unde patientia eius. non u
tique ad damnum ipsius. sed ecclesiam
omnino contemnenda putaretur.
ait. Tacui. numquid semper tacebo. ita quod
quod est bonum. omnia quae fecit bona
sunt. Unde ergo malum nihil malum
est. nisi preuaricatio boni. dum incon
cessa presumuntur. aut concessam
ordinate fiunt. ut alibi mandatum.
alibi fiat. quando quod in uoxore
concessum est. fit in meretrice.
& quod dicitur offerendum erat. offer
tur diabulo. & cum quis non tulit suum.
sed alienum. & cum preuaricator e
occidit licet. occiditur innocens.
nulla natura probatur malum. uolun
tas autem est accedens naturae.

concepta & causis. quae male mouetur
dum excedit modum. ut illagerat quae
naturae suae non sunt. Causae autem preuari
cationis. oriuntur & sensibus. quan
do aliquid male uidemus. aut audi
mus. quem errorem haere facit.
quia homo non est deus. qui solus errare
non potest. natura autem hominum.
proprio arbitrio remissa est. ut pos
sit facere quod uult. ut si bonum na
turae suae & exercitatio melior. & hono
rissit. si autem infirmus & uigorem suum.
contumelia dignus abeat. huius
modi facit enim quod contra remissit.
non est minimum quod concessum est
homini. ut cum haec sequitur. gaude
at in se. sed per id quod operis uideat
rem meliorem meliorem. aut certe sibi
inputat & rem bonis. Si autem homo potesta
tis suae non esset subiectus fuerat ne
cessitati. ut neque boni operis habe
re & gloria. neque mali poenam sed
fuisse & unus & propter. Quo
ergo ad utrumque facti sumus pos
sibiles. ut per negligentiam delinqua
mus. sicut bene audire & uidere
debemus. male id est & contra naturam
audiamus & rationem. per uigilantiam

4
aū nature bonum custodiamus. & cau-
ti esse semp non possumus. Quia sicut
dixi ad lutrumq; facti sumus possibilis.
si peccamus. non iam condemnamus.
nisi iterum delinquamus. iam quasi per-
ditores. Qui enim semel peccauerit.
reparare se debet. ne denovo peccet.
ne par sit ei qui se uicerat. ut iterum si
non peccet. iam superior habeatur.
quia semel elisus est. bis iterum perhibet.
hęc iustitia est. ut quia conluctatio
in mundo est. qui propensior est in non
peccando. coronetur. nihil ergo in di-
operem alium. ac si a quibusdam mala
quaedam dicuntur. ut uenenum. ut
tenebre. Quia enim corpora nra uim
ueneni ferre non possunt. malum dica-
tur. Quasi fuerant ignem & aquam.
& ferrum. & plumbum. qui a multo
ab auro distat. malum dicatur.
Ad conparationem enim lucis tene-
bras condemnant. cum sciant. pro
cosuo necessarias. sicut plumbum.
aut testam. nam utique requiem
dant post laborem. Igitur omnis
qui conluctatur in mundo. sic eni-
ti debet. ne in re aspera uictus
abscedat. & fiat reus. uix aut tar-

derem reparans. & forte inter hęc
proueniat exitus. & exeat hinc cu
peccato. Qui enim omni uirtute ni-
tatur. si elisus forte fuerit. quasi uir
cadit. ne sustinens equis seclortatu
quodam animum eius reparat. uidet
enim eum propositum habuisse uin-
cendi. & sperat talem posse profice-
re ad uictoriam. quem non sine fati-
gatione sui hostis elisit. qui enim faci-
le uincitur. non habet animum re-
sistendi. ne uincitur. sed consentit.
hic aceruior peccat. In uisumodi uix
ad ueniam admittendus est. qui uo-
tum habet delinquendi. Qui enim
id meditat. ne peccet. & iam si pecca-
uerit. non aspere peccat. quidili-
gentibus enim aliquando minora
peccata subrepunt. Quarto enim
minora sunt. tanto magis subtiliora.
& dum contempnuntur. non uident.
maiora enim. longe apparent. Ac per
hoc qui in maioribus peccat uolun-
tatis eius. est crimen. sane qm̄ supe-
rius peccata & sensibus ortum ca-
pese diximus. dum contra legis im-
perium uel rationem aliquid aspi-
cimus aut audimus. Id est si solem.

uidenter adorandum eum putemus.
propt̄ pulchritudinem eius tunc
male uidemus quia ad iniuriam p̄ti
nē creatoris communis. Ut quod illi
soli debitum est. deputetur creature.
quippe cum ab eo prohibitum sit ple
gem. Aut cum corpora bene conposi
ta & decora uidemus. aut aliquid
proximi si concupiscamus. aliter ea
aspicimus. quam mandat lex. tunc
fit peccatum quod uocatur malū.
sed forte dicatur. Nihil formosum
debit fieri. ne nos peccaremus.
ut tutela nra & celiorum de formi
tate constaret. ne ferrum esset
ne deo fierent homicida. neque
lucerna in usū esset. ne fures lumi
ni eius. ad effringendū uterentur.
Ut quod magno opere. omnibus utale
est. de esset propter quorundam
uani loquia. Cum constat sup̄ nos
omnia aspiceret. ^{et non sepe concupiscere.} quia non illorum
uicium. sed huius est. Cum sumus ne
glegenter. quod constat & inter
uallo creari. quia non sumus quod dicitur
est. Sic aut male audimus. si audien
ter idola deo esse consentiamus.
Aut si turpia cantantibus aurem

commodemur. tunc aut bene audi
mus. si audienter de deo. quod dicitur sit
oblectemur. Si quis aut contra legē
aliquid audiens assentiat. peccat.
hoc erit male audire.

CUR DŌS MUNDUS FECERIT.

Fecit quia opifex est. aut negatur si
non est. sed esse ipsa opera manifes
tant. fecit ergo ut esset quod ante
non erat. quia sine dubio melius est
esse quam non esse. Sed dicitur. Inane
fuit aliquid ubi faceret. aut quid pri
us erat ubi fecit. hoc uis electionis
paulus absoluit. ait enim cum de deo
esset sermo. in ipso uiuimus. & moue
mur & sumus. hoc est omnia esse in
de. quia ubique est. & ante omnia so
lus. & eternus. inuisibilis. omni crea
ture. & mysterium pretermisit
se uideamus. aut potius ignorat se
cur mundus factus est. dicimus.
diaboli apostatas multos angelos
id est spirituales potentias secum
in preuaricationem traxisse. dum
sibi regnum impia presumptione de
fendere. quod propheta etiam signi
ficat dicens. quomodo cecidit
de celo lucifer qui mane oriebat.

id est quicquid lucidior apparebat,
 Et tamen quasi princeps multorum in
 te quor clarior erat. quorum societas
 societas ad impium descendit certum.
 Uident enim in trase multas spiritalis
 potentias. quippe cum in paradiso
 di prestantior esset cognitione mysterii
 celestis. ipsa electione inflatus uoluit
 dicere. hac scilicet ratione quod iam
 in presenti uita exemplum eius quosdam
 imitator uidemus. quia contemplatione
 adgregati. circate. milites & tolliti
 satellitibus. in hac refomitem conspi
 rationis praebentibus. imperium sibi
 uindicare uoluerunt. hinc est unde
 dicitur ut eius presumptione non potesta
 te sed ratione destrueret materia
 condidit. que esset rerum confusio
 & qua faceret mundum. Distincta
 enim que simul confusa erant. hunc
 presterunt quem uidemus orna
 tum. Discretis enim ab inuicem sub
 stantis. facta conpaginatione. mun
 dus uocatur. Quia una que queres ab
 altera segregata ad mundum appa
 ruit. Ut hic homo positus creatur
 & supernis & inferis. id est & celestibus
 & terrenis. unius dei dominium.

Non tantum uoce. sed & imagine
 qua unum ab uno factus est. & quo
 ceteri orientur ostenderet. Ideo
 enim unus unum fecit. ut doceret
 ab uno esse omnia. ac per hoc unum
 esse secundum. ut superior creatura ad
 confusionem suam in homine disce
 ret. qui & terra conditus est ueritate.
 & eodiamulus inimicus existit hominis.
 pro uident enim quia ad accusationem
 eius factus est homo. unde subtilitate
 sua idegit. ut in eadem illum pre
 uaricatione inquam ipse uult inclu
 ceret. ut accusatore suum parti
 cipem sue damnationis efficeret.
 & transgressione enim ditatem
 illi spondit. ad quam ipse dum
 ad factatur deiectus est. & quia
 omnis natura a crimine liberatae.
 & accedentis sunt nomina. ante
 enim res. postea significatio. ac per
 hoc satanas & diabolus & actus eius
 composita sunt nomina. ut
 sit nom nature ei. sed uoluntatis.
 Significatio itaque ut positum est
 quod in causa creati hominis dege
 rit manere. & factum diaboli
 per quod hominem circumuenit. ad cumulu

& factus

reatus eius proficeret. xpi de sacris
sedibus ad terras uenire dignatur
est. ut & hominem a transgressi
onis sententia liberaret. & dia
boli futuram pdicionem ne quis
factum eius imitaretur osten
deret. propterea dicit iohannes
apostolus. Ideo uenit filius dei ut
solueret opera diaboli. Quis ina
tura malus esset poenam illi pmit
tere aut clementis erat. aut mi
qui. Quis enim arguat eum. que
uiclit non alter aliquid facere
quam natura eius admittit si igni
potest succenseri quia urit.
autaque quia in frigidat. cum non
utiq; uoluntate hoc faciat. sed na
tura. unde & diabolus si natura
malus esset uoluntatem non haberet.
Nec enim possit discernere. sed lu
no atque eodem modo omnibus
se quae sic exur inmergeret. porro
aut iudicio quoclam hoc agit. Nam
uoluntatem suam facientibus
pareit. a quibusdam neutericis dis
simulat. ad dei auxilium confuge
re uolentibus. offendicula & in
pedimenta opponit. Seruus dei

insidias tendit. & promptioribus
circa eius obsequia magis infestus est.
Unde manifestum est. uoluntatem eius
esse in crimine. Quam obrem pergit
aptrahit. Sobrii estote & uigilate.
quia aduersarius uester diabolus ta
quam leo rugiens circuit querens
quem deuoret. Gentiles non querit.
iudeos non quaerit. maleuitate & conuer
sati omnes non quaerit. sed quaerit di
seruos & xpi. quos sibi scit inimicos.
quia factum & presumptionem eius
condempnant. Denique lege data
plus & arsit inuidia aduersus eos
qui sub lege erant. sciens legis docu
menta unum deum tradere. & bonam
conuersationem hominibus.
Igitur si hoc naturaliter putatur
facere reus constitui non potest.
quia hoc facit quod naturae suae est.
& potest. & non facit quod non po
test. quia naturae suae non est. itaq;
neq; laudandus ^{neq; condegnandus} non est. quia ob
que agit. Condegnandus aut non est.
quia non uoluntate hoc facit. sed in
pulsu naturae. Nam aliquos scimus
subito dementes factos. ferro. fuste.
lapidibus. moribus. multis nocuisse.

quosdam & occidisse. Captos autem in claustris
 & iudicis oblatos. minime reos fac
 tos. eo quod non uoluntate sed impel
 lente uis. nescio quare & gesserint
 nescienter. Quomodo enim reus consti
 tuitur. qui nescit quod fecerit. ita &
 diabolus si bonum nescit quare clam
 nandus censetur. qui non facit quod
 nescit. Immo si possit fieri laudandus
 erat. quia facit quod nouit. Non autem in
 re sui constitui mur. quia aliud facimus
 quam scimus deber nos facere. sed qui
 a p omni scripturam seum diabolus
 constitui uidemus. & propterea gehem
 nam illi paratam legimus. legibus
 illum damnandum scimus. quia cum
 scire & posse facere bonum. fecit
 malum. nec enim deus qui iustus est da
 nar & eum qui bonum non fecerat
 quod nescierat. & qui malum fecerat
 quod scierat manifestatum. Itaque
 nullam naturam debere dici malum. *malum.*
 quia omnem malum sicut claruit & uo
 luntate fit que p sensus accedit naturae.
 Qui opus erat per moysen et
 non ante exordium mundi
 et ordinem creature expo
 nere.

Prius describi non debuit quia ad
 huc ^{hac} & causa error tantus non erat
 in hominibus. At ubi autem creuit error
 generi humano. ita ut & iam filii
 contrahant & positionem in egypto
 trahi audirent a philoso phis aegypt
 tiorum. a quibus & iam moyses fue
 rat instructus omnem peritiam
 egyptia can. que clam. quendam un
 dum istum asserit p malos angelos
 condidisse. hunc quoque princi
 pem mundi uideri. id est satanam.
 quam sententiam marcion secutus
 ruit in mortem. Nam & manichei
 ab eodem satan hominem dicunt fac
 tum. non mundum istum. stultiores
 ceteris. cum enim constet mundum
 hominis causa fabricatum. illi ad
 dicunt mundum factum. licet & de ali
 eno hominem uero aduersario crea
 tum. ut in domo alterius ^{al} posuerit
 dominum. Oportuit ergo moysen
 ut errorem proderet & auferret.
 manifestare mundi & hominis
 fabricati dm esse auctorem. Accep
 ta enim auctoritate p signa & p di
 gna que fecit. docuit sine dubio id
 uerum esse. quod testibus signis

traheret. Quis enim non cederet ei.
Cuius tanta signa in rebus gestis & iste-
rent. Denique hinc est unde qui contra
disciplinam hanc sentiunt errare
noseuntur. qui a nudis uerbis. asser-
tiones suas alligare nituntur. Itaque
ut nihil deo coeternum doceret. ordi-
nem ^{ipsum} creaturarum rerum & ponit.
Ut dicitur minora prius facta memorat.
post ea uero maiora horum in factum
habeatur. quia que tempora maiora
sunt. uirtute minora. ut si illa pre-
scribere de tempore reputent. ipsa
infirmitate qua posteribus subiec-
ta sunt reuincantur. Aut si hinc de
uirtute presumendo primatur sibi
uindictent. posteritate ipsa humili-
entur. ut nihil horum non in otio
subiectum uideatur. Antequidem
celum factum & terram. deinde
lux que in officio dei est. post fir-
mamentum quod appellatum est
celum. & congregationes aquarum
quas appellauit maria. ut appa-
reret terra in qua possit habitari.
terram uero quam post celum factam
dicit. non terram solum uult intel-
legi. sed materiam significauit.

id est omnia inferna que in mundi om-
nem speciem perfecerunt. caelum uero
non hoc carne sed illud supernum quod
spiritale est in principio factum
contendit. ut celum dicitur primo fac-
tum. deinde terram. celum omnia
inuisibilia. & in terra omnia inuisibilia
creata a deo signarunt. totius enim
nature summa & ima comprehen-
dit. ut que quid medium est pro-
cul dubio factum creditur. Lumi-
naria uero que ad gubernandum
mundum instituit. quarta die ad-
ferit facta. ut quantum magna sunt
uirtute. tanto inferiora sint tem-
pore. hominem uero sexto die con-
stituit. ut in domum factam habi-
tatores induceret. hinc est quod
quibusdam displicet dictum. & in-
dicitur lucem qui bona est. ut quia
omnia a malo facta dicebantur.
& bono credi non poterant. moyses
ut bona que facta sunt probaret.
ipse deo placita que fecit. ^{ostendit} ut cui
displicerent. reum faceret. nam
quomodo possit nescire lucem. qui
dixit. fiat lux & facta est lux. aliquis
facit quod nescit. facta autem

Tempore

lux & placuit ei qui fecit. Quisopi f& in opere suo non lateatur si dicitur. uideat lucem quia bona est & deno sunt quid dicunt mala e. quid sine testimonio esse relictum. Igitur descripta mundi fabrica & primi hominis originem tra lucem tenuit generis eth. qui edditur est pabel & pordmem uenit ad abraham ^{pate} do ^{in uelco qm ut ostendit abraham huic} edditur est. qui opif& mundi est. & ipsum legem ^{dedisse.} in qua futurus xps promissus est qui liberat & genus hominum de dominio diaboli. & ratio nabilis pbatur fidei nra. testimonium enim huic dat origo descripta quia ab initio generis xpi anorum. & scilicet enim filio ad euenitur ad enoch. ab enoch ad noe. & noe ad abraham. ab abraham descenditur ad dauid & maria de spu sco nascitur xps priorer ergo omnes quot quot fidem habuer. unius di qua saluator p&dicauit. iure xpiani dicen disunt. Ab initio enim saluator uenturus pmissus est. unde in apocalypsi ait agnus qui occisus est a constitutione mundi.

Itaq; semp xpianissimus. hi enim omr quos supra dixi a primo homine creato in mundo. p quos tradux tenditur. saluatorem. huius di fidem habuerunt. de quo xps locutus est dicens. h& est uita & eterna ut cognoscente solem. & uerum dnm & quem misisti ihm xpm. potest dicit e contra si ante xpianissimus queno titia p xpm. hunc intellegen. ~~tie~~ p&cti aduentus contulit xpi qui apre dicati unius di ostendit mysteriu. & quid cui psonae comp&at demon strauit. & ad explendum legis iustitiam addidit quere seruata erant. Quare leges in proprio dedit.

Primum lex formata in litteris da ri non debuit. quia ueritate ipsa inserta quodam modo est. & p&toris notitia & tra lucem non latebat. nam quis nesciat quid bone uitae conueniat. Aut ignoret quia quod sibi fieri non uult. alu minime debeat fieri. At ubi autem naturalis lex euauit pressa consuetudine delinca. tunc oportuit mani festari ut in iudeis.

omnes audirent. non quod penitus
oblitterasset & sed maxima eius auc-
toritate carebant. idolatrie stude-
batur. Timor dñi interris non erat.
fornicatio operabatur. circa rem prox-
imi audierant concupiscentia.
Data ergo lex est. ut & quæ sciebatur
auctoritatem haberent. & quæ late
coeperant manifestarentur. Nā
inuenimus autem moysen non solum
non latuisse. sed & uindictā
esse peccata. quam obrem & iusta
fuisse repperiuntur multi. scien-
ter enim dñm uindictam timebant
peccare. quocum cepisset & nec
legem naturalem reuelari oport-
uit. ut scirent cuncti a p̄tatione
ne dñm requisiturum actus huma-
nos. quam uis p̄ diluuium uindicta-
tum legatur. & in sodomam & go-
marram. sed hęc uetus tatis obliuio
tēcerat. Unde p̄ moysen. terroris
causam ad disciplinam corrigē-
dam & fidem in dñm seformandā
com memorata sunt. Quare & a-
postolus iustis. ut lex non est posi-
ta iustis sed in iustis. Idolee colen-
tibus. fornicatoribus. & talia.

Nunc uideamus an conueniat his
quidam iudicium audientes ridere
futurum. si proderit. an oberit. si ue-
ritate munitur. an carere & ratione.
Lex quidem data est mundo. sed ui-
demus illam circumultor cessare.
non ergo iustum uideatur ut quibus
peccantes p̄ potentiam. securis sint.
Alii legis in ludunt. pauperes de-
primuntur. iustis accusatio compo-
nitur. bene agentes ob proprio sunt.
p̄ indigent. maliflorent. iniqui
& corruptores in honoresunt.
Auari & raptores locupleantur.
iudex uenalis est. nonne iniquum
uidetur si conditor rerum non hęc
requirat ut quibus iniuste pressi
sunt. reuelentur. & quibus bene ui-
uendo indiguerunt. remuneren-
tur. & qui propter iustiam oppro-
brio erant. honorentur illi autē
qui potentiam leges contempserunt.
aut tergi uersatione inluserunt.
iniquitatem sectantes. sic glorio-
si in his ut ipsi iustitiae ^{insultate} uiderentur.
ut humiliati & confusi tormentis
subiciantur in conspectu eorum.
In quorum ^{malis} & de peccatione gaudebunt.

Ut & ipsi de poena illorum laudō gratias
referant. apud quem solum personarū
acceptio cessat.

UT QUIDAM SACRIFICIUM ACCEPTUM.
ET CAIN REPUTATUM;

Ex uerbis hoc ipsius lectionis potest colli-
gi. quia non est litterarum arte uel ita
historia. nam abel prudentem & deu-
tum. in eo ipso sermone indicat scriptu-
ra. cain uero negligentem & impro-
dum. ac hoc minus deuotum. abel er-
go de placidis potiora elegit que celo
offerret creatori. unde hinc utique que
creauerat precipua illi offerret. p-
quod & dicationem suam & meritum
eius pbarret. ut & propriam reuerentiam
& dñi auctorem ostenderet. hoc cain
uelut rusticus presentare nequirit.
Totum enim animum terre inserens
mentis oculos ad caelum leuare non
potuit. ut quid creatori dignum esset
aspiceret. qualia cumq; enim dō ob-
tulit munera. que causa & iam inui-
deis obliqua mentis deprehenditur.
sepe enim reprehensurunt. cum mune-
ra sua in proinde di altari offerrent.
que nec hominibus digna uiderent.
Dicent dñs. cæcas & luscas. offer-
tis mihi. non hæc accipiam de manib;

uris. offerrea preposito aut duci
tuo si acciperitea. cū constet
pud omnes psonas sublimi maxima
debere offerre munera. Ideoque
cain munera refutatas. dicente
eidō. Quid contristatus es & ut
quid concidit uultus tuus. non
ne si recte offeras. recte autem
non diuidas. peccasti quia ea pud
ad te conuersatio eius & tu domi-
naberis eius. Uider ergo quia ad uisio
incurrat peccatum. dum non estimat
quid dō dignum esset. potiora refer-
uauit suis usibus. Itaq; non quia ob-
tulit reprehensus est. sed quia indigna
obtulit. nec & eodum natus est.
sed factum emendare commonitur.
Ad te enim ait conuersatio eius. & tu
dominaberis eius. hoc est me non acci-
piente. ad tuum dominium conuer-
sum est munus. ac oblatū. ut dicitur
ro sciret quid faceret. hinc inuidia
& arsit ut occideret fratrem. ut ab
iniusto occideretur. qui iustum
primus ostenderat. & exemplū malū
daretur hominibus. sic enim emulatione
Zeli cecatus est. ut non solum gratias
non ageret eo quod stus factus non fu-
erat. sed & dicitur quomodo hoc

conuersio

conuersio

emendare. uerum & uenadler & aliucl
grauus p quo clamari meretur. talis
est causa improbi ac p̄ri cide can.
qualis & illius nequam serui. cui cum igno
tum esset actio. Ingratus effectus & ceteris
suffocabat conseruum suum. ut & lep
terito ignoto sibi facinore & lempicē
te in conseruum admittit. Inexcusabilis
damnarur. & tamen ad presentē dā
natus non est can. sed confusus & reus
sub errore dimissus est sup̄ terram.
ut si peniteret ignoraretur ei. deniq;
timens ne quis eum pro hoc facto occide
rit ait ad dñm. maior causa est mea
relinqueme. si me cū hodie a facie tua
& facie terre abscondā me. & eroge
ment & tremens sup̄ terram & erit om
nis qui uenerit me occidē me. ter
ritus can uerbis iusti iudicidī. time
dispicidō. Ita ut & a conspectu homi
num fugere se debere putet. certus
quia qui iurato dō uiuit. & iam ab homi
ne possit occidi. sed quid ei respondit
dñs. non sic inquit. hoc est non ad hoc
teremisi cum non me se aris uiuere.
ut ab aliquo occidaris. sed ut gemas
& tremas ^{quasi} qui primus malū & exemplum
dederis sup̄ terram. dum laboribus tuis
non respondit fructus & humo.

Itaque omnis qui occiderit inquit can
septem uindictas & sol uel. h. & sentia
ostendit iure dā nandum can. quan
do enim uidit legem datam sub tali
comminatione. ne quis imitaretur fac
tum eius. plus cepit timere sciens quid
mali admiserat. Septem ergo uindic
tas promittit. Siquis ad hoc facinus
adspirasset ut uidens & hoc opere can
reum factum. & cum ad huc legis mani
festatio non erat. seiret se septem
plici poene multari. si non hoc uitaret.
ut legis notitia & plaga dederet supra
quam meruerat can. ut amplius can
septem numerentur uindictae. hoc dā
numero remunerandi sunt qui relictis
omnibus. dñm sequuntur. & in futuro
uitā & eternā habebunt. hoc est signū
quod posuit dñs in can. ne quis occiderit
eum. omnis qui inuenisset eum. In par
ricida enim positae est. ut si quis ho
micidium fecisset quia omne par
ricidium homicidium est. septies reus &
quā fuerat can. ut hac seueritate
& erit tū ab hoc se facinore Inhiberet.

VI SILAON ECH OCCIDIT CAN SIC PUTATUR:

Frustra hoc putant qui arbitrantur
quod lamēch dixerit de can. occidui
rum in liuoremihu. Iam enim quarta

generatione natus erat Lamech cum:
Idest de matris a abnepote cum hoc
aũ idcirco commemorat Lamech. ut or
tendat acius ad stringendum eum qui
submanifestata lege peccauerit. Ac per
hoc si post eum inimitatorem eius sep
ties uindictum est. quanto amplius uin
dicendum in eum est. quem & factum
eum & correptio. ne post eum senten
tia data terruit. ut etiam impio & eru
delis facinore uoluntatem uerteret
post eum ergo Lamech homicidium p
pccauit. qui sine dubio iuxta ea que su
pra dicta sunt septem uindictas exsol
uit. & quid post Lamech ei quid hoc se
cutus fuit & futurum esset ostendit di
cent. De Lamech aũ septuagies septies
ut quia malum opus poenitentia non
subsequitur. septuaginta septem pla
garum ictibus feriatur. unde & salua
tor etiam septuagies septies peccanti
conuerso tamen remitti precepit sed
ne putetur alius ante Lamech homicidi
um post eum fecisse. qui dixit de eum
uindictum est quasi iam factum Lamech
de se quomodo diceret. quia uindictum
in eum erat. cum adhuc recensisset
homicidium quod confessus fuerat
se fecisse. cum constat omnes factum.

sententiam seculi habere. quando enim
aliis per non est preterquam quod &
placuit operi dignum scitur. futurum
pfecto habetur. Denique dictum ad est.
quod die manducaueritis. mortem non
emini. & utique non statim mortui sunt.
sed post longum temporis interuallu.
sed quia uisus immortalitatis amiss
sa erat. futuram mortem presentis dictae.
quia hinc in spe coepit haberi. Igitur La
mech iuuenem se occidisse factum.
& eam sicut claruit usque ad hoc tem
pus peruenire non potuit. aut si pue
rit quod impossibile est. senio fuit.

VII QUAE DECIM UERBA IN TABULIS DA
TASUNT AUT SINGULE TABULE
QUOD UERBA HABUERUNT.

Decem sententias. decem uerba appel
lauit. quia & saluator sensum. uer
bum significauit dicens in cetera
ad iudeos. Interrogo uos & ego unum
uerbum. Respondet mihi. baptisma
iohannis unde erat. eccelo. an & homi
nibus. hunc sensum uerbum appel
lauit. similimodo & in duabus tabu
lis decim uerba ^{scripta} dimoscitur. quide
cem sensus sunt. Denique dicit.
non sint tibi diuina preter me. pri
mum uerbum hoc est. & subiecit.

non facies tibi ullam similitudinem que
sunt in celo sursum & in terra deorsum.
neque in aqua que est sub terra. Deinde ad
iecit tertio. Non sumes nomen dñi
tui in uacuo. non enim mandauit dñs
qui sumit ^{nom} eius in uacuum. hoc est non
in mendatio nomen dñi tui adsumes
ut iures illud. Dehinc quarto loco di-
cit. Sabbata dñi tui seruabis. & non
facies in illo ullum opus seruale. hęc
quattuor uerba sunt de decem. ista
ad dñm proprie p̄tinent. hęc sunt
in prima tabula scripta. Deinde
in secunda tabula. hęc continentur.
primum uerbum est. honora patrem
& matrem. secundum non oc-
cides. tertium non fornicaberis. quar-
tum non furaberis. quintum non fal-
sum testimonium dices. sextum non
concupisces quicquam proximi tui.
& alia hęc in secunda tabula scripta.
p̄bat apostolus paulus dicens. honora
patrem & matrem quod est mandatu
primum in p̄missione. quomodo eēt
primum. nisi in secunda tabula ab
ipso coepisset in p̄missione autem
Ideo dixit qui statim subiicit. ut sis
longeuus super terram & benedixit.
hęc est p̄missio facta his qui manda-

ta custodiunt. Ita que habet & man-
data distincta & numerum eorum
consumatum. & que & quanta in singulis
tabulis scripta sunt.

Viii Ut quid moyses descendens
de monte. cum tabulis uultum
splendidum habuit et intole-
rabile.

M accepta po testate in peccatore. cu
honorificentia descendet de mon-
te facie gloriosa. lex enim contra pec-
catores data est. moyses ergo quia
non peccauerat gloriosus apparuit.
Intantum. ut peccatoribus uideri
non possent. ostensum enim in eo est.
quia peccatores gloriam di non me-
sentur aspicere. post simulacrum
enim uituli fusi sunt. & confectione
tabularum in quibus data lex fuerat.
Rursus ascendens moyses in montem
cum tabulis in quibus accepta lege
cum discenderet & gloriosa facta est fa-
cies eius. ut non possent aspicere filius
rahel uultum eius. neque aaron quia
& ipse peccauerat sed interposito
uelamine loquebatur ad illos. ut ta-
diu indigni essent gloriam di quam
diu impetratis uerterentur. unde dicit
apostolus. cu conuersus fuerit ad

dm̄. auferetur uelamen' ut donodi ab
 luti dignificent intendere gloriam di.
 In con fractione enim tabularum quas
 ante acciperat. iudeorum populam
 reprobam significauit. eo quod peccatis stu
 dentes p̄missione di indigni futuri erant.
 quodaū reiterata lex est. alter populus
 futurus signifi catur est. cui p̄ficere
 lex data in monte ;

VIII SIOON NIADŌS ꝑECIT ET BONA UALDE.
 Quid est ut dicat ad noe de mundi
 ET IN MONDIS INDUCTECUM IN AR
 CA. CUM ABSULITŌ SIT IN MONDŪ
 BONUM DICINON POSSE ;

Pid quod multo modo rationem
 habent uerba. faciunt questioner.
 Nam si ad hanc causam de qua agitur
 referantur. nulla erat questio. quia
 p̄ ordinem res ipse se prodeunt. nam
 aliquando commune dicimus quod in
 diuisum est. aliquando quod in mundū
 est. Duobus enim modis appellatur com
 mune. Deniq; p̄ etrus apostolus. Com
 mune inquit & in mundum. numquā
 intrauit in os meū. & apostolus paulus.
 Omne inquit quod non est & fide. pecca
 tum est. & alibi. lex aut non est & fide.
 & non tamen peccatum est. uide ser
 go quia unus atque idem sermo non

eadem semp̄ significat. Ideo & cum
 dicitur. in mundū. Considerandū
 est & quia causa dicitur. quia ali
 quando ad con parationem meliorum
 in mundum dicitur. aliquando ad ope
 ra sordida refer tur. ut malum intel
 legatur. Nulla igitur substantia
 malum. quia quae p̄ substantiam in mun
 da putantur. ad con parationem pulcher
 rimarum rerum in mundasunt. Nam
 & panis in mundus dicitur. & oleum.
 & plumbum ad con parationem aurum
 mundum est. & coruus ad pauum. & cū
 unius corporis membrasint. alia
 honesta alia in honesta uocantur.
 cum sciantur mala non esse. Itaque
 omnia in sua natura bona sunt quia
 utilia. Cū dō dicat ad abraham
 de filiis israhel. quod quarta
 pro genie exituri essent
 de potestate egyptiorum.
 Quid est ut e contra lex di
 cat quinta pro genie & i
 erunt filii israhel. de terra
 egypti. uel de uidetur cōtrariū

Quantum ad uerba p̄tinet uidet
 esse contrariū. Si aut̄ sensus requi
 ratur. Inueni etur esse non dispar.
 sic enim lex loquitur. ut ad diligentib;

Acrucler possit intellegi. ut ratio uen-
tatur non in curiosis sed sollicitis se seue-
let. Nam utique dicitur dixit quartage-
nie. & moyses scripsit quintage-
nie. quam uis utrumque moyses retulerit.
& fallet eum impossibile sit. In quo
tanta uirtus operata sit. ac phoc in-
uestigandum est sensus. quia non otio-
se aliquid. aut improuide diuinalo-
quitur scriptura. Itaque due par-
tes sunt quas singuli memorauerunt.
Dixit enim quattuor generationes signi-
ficauit. que nate sunt in aegypto.
Moyse autem addens huiusmodi & qua he-
brei ortum acciperunt cum intras-
sent in aegyptum. quinta inquit ge-
neratione scierunt filii israel. Genera-
tionem enim que intrauit in aegyp-
tum & quattuor que illic nate sunt
simul complexus uis est. Nam ab abra-
ha usque ad exitum filiorum israel de
aegypto generationes sunt octo.
Ducentis enim quindecim annis
a promissione facta abrahae habi-
tauerunt in chanaan. & ducentis
quindecim in aegypto. huiusmodi anni
quorū comprehendit apostolus ad
galathas dicens. post. cccc. & xxx
annis facta est lex. Igitur haec quat-

tuor generationes nate sunt in cha-
naan. id est in chanaan. altera in ia-
cob. tertia in leui. quarta in gedeon
& caath. & merari. Cum intrassent
autem filii israel in aegyptum. caath genuit
abraham. haec est prima generatio fac-
ta in aegyptum. abraham autem genuit
aaron. & moysen. & mariam. que est
secunda generatio facta in aegypto.
& aaron genuit eliazar. & frater
eius. que est generatio tertia. eliazar
genuit autem sine es quartage-
neratione. haec sunt quattuor generationes
perexte in aegypto. unde ait dicitur ad
braham. peregrinum erit sementium
& seruitio oppriment eos. ego autem
liberabo eos quartage-
neratione. & erit inde. uide si non aptum est. quia
non aliud significauit dicitur quam quod
gestum est in aegypto. moyses autem
ut & iam illam generationem pone-
ret que cum iacob patre suo intrauit
in aegypto & qua iste quattuor ori-
ginem habent dicit. Quintage-
nie scierunt filii israel de terra aegypti.
XI SI IURI IUSTI BONA EST UOLUNTAS.
QUARE ISAAC NON ES AU QUE CON-
LUIT. SED IACOB BENEDIXIT QUE
UOLUIT.

11
Iusti hominis. quantum ad conscientiam
eius p̄tinet & uoluntas bona est. quantum
autem ad presentiam in munus est ab eo
uersis. De enim solus est qui de futuris iu-
dicat. ac hoc Isaac iustus quantum
ad presentem humanitatem dignus est.
maiores filium suum benedicendum
magis putabat. sed d̄i qui occultorum
cognitum est. minorem benedictione
ostendit. ut in benedictione non homi-
nis ostenderet esse beneficium. sed d̄i
esse. quia officii dignitas est. non ho-
minis meritum. quam dei sequitur
benedictio. Denique dictum est ad
innumeris ad moysen & Aaron sacerdo-
tes. uos ponite nomen meum sup̄ filios
isrl̄. ego d̄i benedicam eos. ut gratia
tradicio p̄ ministerium ordinati trans-
fundat hominibus. n̄ & uoluntas sacer-
dotis ob esse aut prodesse possit sed me-
ritum benedictionem poscentis. quon-
iam aũ dignitas sit ordinis sacerdotie
lis. hinc aduertamus. dictum est aũ
de nequissimo caipha interfessore
saluatoris inter cetera. hoc aũ a semet
ipso non dixit. sed cum esset princeps
sacerdotum annuilius. p̄ph & ait.
per quod ostenditur sp̄m gratiarum
non p̄sonam sequi aut ligni aut indig-

ni. sed ordinationem traditionis. ut
quam aliquis boni meritis sit. Non tamen
possit benedicere. nisi fuerit ordina-
tus ut officium ministerii & iubeat.
D̄i aũ est effectum. tribuere benedic-
tionis.

XII QUARE ABRAHĀ FIDEI SUE SIC QUON-
CIRCUMCISIONIS ACCEPIT

S uelut aduertere. non incongruum uide-
bitur quod putat diuersum esse a ratio-
ne credent enim se filium habiturum.
in quo omnes gentes benedicentur.
& quo sc̄i monium & ortandum
erat illa in parte signum accepit.
p̄ quam generatio sit filiorum & cessat
ut sc̄i or sit. sed si aliquibus deforma-
tio uidetur. anim aduertat Abraham
in eo gressum. & filios eius hoc testimo-
nio fuisse gloriosos. Nam a chor utiq;
unus & principibus gentium. uident
tantam uirtutem esse in d̄o abrahe ut
holofernum ducem exercitus assiro-
rum cuius potentiam tota terra tre-
mebat proprio gladio manu femine
decolleret. sponte securum cecidit.
arbitratus & eo ipso dignitatem sibi
quesitam. non ne preferat se si quis p̄no-
mine xpi oculum aut aliquod membrũ
amiserit. non ne partem ipsam humanis

uultibus ingerit ut apparet gloriosus
p̄fide enim aliquid ad tempus amittere:
lucrum est facere ita & abrahā. in fi
dei sue signum accipiens. non deforma
tus est. sed melioratus habet & spirita
liter uero hoc significauit quia nebula
carnis circum cicta cordibus hominū
p̄ fidem xp̄i. quia carnalis error obsta
bat caliginem prestans humanis cor
dibus. nec noscerent creatorem.
abrahe autē qui a promissus est & se
mine eius futurus xp̄i qui hanc caligi
nē absterget & Ideo circum cictus est
quia filium excludit se habiturum. qui
errorem hunc amputat & iam uide
si non congrue illa in parte uel tale
signum accepit.

XIII. SI IUDICIUM DĪ IUSTUM EST. QUARE
INFANTES IN SODOOMITIS SIMUL. CŪ
PARENTIBUS CREMATI SUNT.

Vtinimis impium facinus sodomitariū
possit ad ueritā peccata eorum puenit
usque ad necem filiorum ipsorum.
nec de origine illorum signum aliqd
se manet & Nonne p̄uisum est illis
nec teli uiuentes & exempla sequerent
patrum. Age henna enim liberis.
in aliena causa occisi. parenter enim
tam pro se quā pro his reusunt qui a uulgo

rum opera oblitterarentur omnes p̄
genies ipsorum citata est. Nam si bonis
parentum & sunt filii. & quod com
mendentur p̄aerogati ue eorum.
sic & de morte quae p̄ malis eorum
inferatur queri non possunt. ut quem
admodum participes in lucro sunt.
sint & in clamo. similiter & in aegyp
to p̄noxius patrum p̄ & sunt filii.
sed ut ad emendationem eorum p̄fice
ret. ut quia & alius causis sc̄m excludere
& uenerari quin moysi erat noluer.
haec plaga territi. confiterentur cū
satisfactione. ne grauius hanc ira
tum sentirent. hęc ergo morte filiorum.
cū menest patrum. Quo enim modo filii
debitum sp̄m stēcliderunt futuri accu
satores parentum. qui a p̄ficiam suam
nec sanguine filiorum uincere potuer.
Non ergo futurum sed et p̄sens tem
pus mala parentum filios inueniunt.
Nec quale cumque beneficium est glo
riosum non esse. Nec tamen seum.
Nam si qui clam cum precibus erant
in postremis positi ad fidem ueritace
desse. ut si non coronati uel ueniam
meseantur. quomodo poterunt hinc
aliqui querere cum quibus ita actumē
ut neque esset unde ignosci sibi p̄tea

sentur. neque sublimes haberentur
quumimime laborauerant. confers. nunc
unius momenti cruciatum ad multitem
poris poenam arbitrare. & iam multos
laborare. & qui perseuerare non pos
sunt. Non solum effectum laboris
amittere. sed & pena multari. adde
& iam qui a difficile de malis nati & in
nequissimos edocati uel conuersati.
mentem suam temperant ad disciplinam
di sequendam. uide ergo si non magis
bene actum est. cum filiis perditorum;
Quid est ut dōs qui iustus predi
cator peccata patrum filiis red
dere pro miserit inter tiam
et quartam progeniem;

Nihil in iuste dnm facere aut dicere.
Nihil dubitat insanus est itaque si uer
ba dnm non subprimantur. sed omnia
que ad eandem questionem pntinent
proponantur. lucebit quod obsecrum
uidebitur. & spium aestimabitur quod
minime iustum putatur. qui enim
uerba subprimit questionis. aut impe
ritus est. aut tergiversator. qui calu
nie magis studet quam doctrine por
ro au se promisit quidem dī reddere
se peccata patrum filius. sed quod dē
eum. hoc est ^{pa} quod inter nis malis uertati.

seruiunt idolis sicut & patres illorum.
Iste enim inimicus dei est. qui honorem
nominis eius uandicat creature. sicut
enim iustorum filii & ipsi iusti nobi
litant in se genus iusticie dum ad pa
trum & sua iusticia sublimantur. Ita
& nequissimorum & ipsi filii nequissi
mi clementiam faciunt malicie.
quia & malorum filii. & nequitiam
illorum & exemplarunt ad peccationem
multorum. cum terrore ergo locutus
uide dicit. sed uerum est. & hoc habet
ratio. Quis enim malum & mali ho
minis filium non duplici genere se
cretur. quomodo bonum & boni filium
duplici meritis censet & honorandum.
Idcirco autem inter tiam & quartam
progeniem reddere se promisit. ut si
post patrem malum filius sequatur
pro fidiam patris ne per auum malis
imitator existens. sciat se non immune
futurum a seueritate sententie. aut
si & nepos forte non nauis sed patris
secutus uestigie testamentum dili
genter non ignoret & pro nepos. ad se usque
peruenire sententia. si enim uult
pro auo pro fidie. hęc legis manifesta
tatione de treri uoluit dī impi
os patres ut agnoscentes quantum

mali parer & sectatio idolatrie. uel affectus filiorum seu uocarentur ad reuerentiam creatoris. ut filii timentes ne incurrerent peccata patrum diligi obtemperarent. Illi autem attendentes ad nequitiam. aliter hoc interpretari coeperunt dicentes. patres manducauerunt uuam acerba. & dentes filiorum obstipuerunt. ut securi de impunitate. eo quod filii ipsorum redderentur peccata. Illi tamen neque spiritus neque carnis haberent pietatem. hinc dicitur eis. non mori & filii pro patre neque pater pro filio sed anima que peccat ipsam mori & ut addiscerent non impune sibi futurum. sed sic reddi peccata patrum filii. ut quia impietatem parentum secuti mala que obliteranda erant exemplauerunt aceruius puniantur. postquam ostendit deus quid mali pariat idolatria addidit statim que bona diligenter se sequantur dicent. & faciens misericordiam similia milium reddat. Ut puta si quis & semine dauid diligat dominum quem constat utique. porro ante mille annos fuisse huic additur misericordiam. ut in necessitate duabus suffragantibus causis misericordiam accipere mereatur. Quia & ipse dei cultor est. & dei.

semine est qui amauerit dominum. & in hoc clementia dei laudabilis est. ut odio habentibus se usque inter tertiam & quartam reddat progeniem. & non in milia milium. ut si in quintam progeniem tractum fuerit malum. in de iterum caput habere incipiat. ut & eo numeretur usque ad tertiam & quartam progeniem. sed deus quis auctori magis amplius reddendum iustum uideatur quam imitatori. In auctorem congrua datur uindicta. filius autem quod plus dicit reddi poena est patrum. & si ueras accersum legis. peccatores plus sunt rei sicut & lamach & post lamach quibusdam tamen uideatur sic reddita esse peccata patrum in filios. dum in captiuitate ducti sunt causa patrum. & fuerunt ^{ibi} usque ad quartam generationem. quod si uerum est non solum odio habentibus sed reddidit peccata patrum. sed & diligentibus nomen suum. quia & daniel abductus est. & tres puri. & baruch & ezechiel. & hertha illi nature est. Liquido ergo apparere illud conuenire proposita questionem quod supradiximus.

XV. CUM IUSTUM LEX PREDICIT CONTRA SALAMON. NOLI AUT ESSE IUSTUS MULTUM;

Nimia iustitia incurrit peccatum. Tem-
 perata uero iustitia facit perfectos.
 Non enim sine militia est. qui multum est
 iustus. qui a peccantibus ad singula si re-
 spondeat non de erit ubi peccet. Denique
 temperata iustitia est. peccantibus enim
 aliquando ignoscit. aliquando irascit.
 aliquando reddit. non quantum dignis.
 suffert enim eos ut sint qui peccant. Lex
 enim quia seipsum mollire non potest.
 a nobis mitiganda est. ut possit peccata
 sub se agentibus. hic ergo iustus non est
 multum. quid imitator est.

XIII QUARE ANGELUS UOLEBAT INIURIA
 MOYSEI OCCIDERE;

QUODSINE CONSILIO MOYSES PECE-
 RAT. APPARENTIA COMMUNIS NUNTIUS ANGE-
 LI REMENDAUIT. DENIQUE UIDENTER PERNE-
 GLENTIAM FUERAT PRAETERMISSUM CER-
 SAUIT AB IRA. IDEIRCO ERGO SICUT INFESTUS
 ANGELUM IN SE UIDIT MOYSES & PARATUM
 AD UINDICTAM. QUIA UIRIS SUBLIMIS CULPA
 GRAUE PECCATUM EST. QUANTO ENIM PERSONA
 EIUS SUSPICABILIS EST. TANTO MAGIS LEUE DE-
 LICTUM EST EIUS. ACERUISSIMUM EST PECCATUM.
 PERGEBAT ITAQUE AD FILIOS ISRAEL MISSUS
 A DO ABRAHE & SIGNUM IUSTITIE NON FERE-
 BAT. IN QUO GLORIARI SCIEBAT IUDEOS.
 UT AUT IPSE SOLLICITATOR DICERETUR.

aut non ab eodem deo missus qui abraham
 eligerat. In madian enim habitans filios su-
 os minime circumcidit. quos aut de cere
 secum ad aegyptum non debuit. qui ex-
 ros ibat inde educere. aut certe circum-
 cisos adsumere propter quae supra diximus.
 Sed foras ergo uxor moysi quod com-
 pendio loquitur scriptura non ignorans
 quae causa uiros uos infestus angelus uide-
 batur. accipiens circumcidit filium suum.
 & recessit angelus. ea enim ratione miti-
 gata est ira. quae fuerat & accensa. nam
 aliquanta compendio loquitur scriptura.
 quae sub intellegi uult. & opposita ratione.
 si cut & illud quod saluator dicit inter
 caetera ad iudeos. quare & uos praeteritis
 mandatum dei ut traditionem uestram
 statuat. nam dixit deus honorare patrem
 tuum & matrem. & qui male dixerit pa-
 tri uel matri morte moriatur. uos autem
 dicitis. quicumque dixerit patri aut ma-
 tri. omnem unum quodcumque fuerit & me-
 tibi peccet. & non honorauit patrem
 aut matrem suam. sine dubio pro compen-
 dium hoc dixit saluator. ut sub intelle-
 gat. sacerdotes iudeorum dum auaritia
 student. de lege spreuisse. Impia
 enim conspiratione consilium dederunt
 filius. ut male dicentes patrem aut

matrem. quodcumque offerent quasi clo
num clo. p quod data sententia In maledi
cot solueretur. Unde securi facti filii.
contracti preceptum contemnebant
parentes. Ita & moyses cum in festum ui
deret sibi angelum. Intellegent causam
quid fieri deberet. ostendit uxori ut re
cederet ab eo angelus qui eum querebat
occidere. hoc sub intellegitur In hac
causa sicut & illud quod supradixi
mus In sacerdotibus.

XVII QUID EST UT MALEDICTOS DICAT
QUINON RELIQUERINT SEMEN
IN ISRAEL.

PER ESAIAM AUTE M Nihil ob ee
dicat sp adonibus qui generare non por
sunt. quo aliter quam datum erat intel
legi coeperat. Idcirco esaias propheta.
ostendit post ea quosensu dictum esse.
cum enim hoc & causa offensus di senten
tie loco positum esset. qui ad se referent dnm
In eo percutiebantur. Ne ducentes uxores
semen relinquerent. si hoc arripuit error
humanus. ut putarent reos esse apud dnm.
si qui aut uxores nolent. aut accipientes
ut cedat sol & generare non possent. quasi
nihil aliud. quam semen quereret dnm.
sicut arguuntur p malachiam ppheta. &
esaias autem ut consolaretur eos quos

^{propheta}
mala Intellegenti a constauerat. do
cuit nihil oberse. si quis aut non possit
habere filios aut nolle. dum modo di
legem seruare. maledictum enim illis
conpetebat quicum possent. ac uellent.
diuino obstante iudicio steriles erant.
ne fructum haberent creationis di que
sperabant. ut cum uiderent. aut gene
rare se non posse aut genitor minime
possidere. cognoscerent indignantis
di iram esse. & conuersi satis facerent.
Nam & sciuiri cu cupidi essent filioru
& non id obtinerent. estimabant
peccata obstare. & dolebant. igno
rantes di esse pudentiam cui serua
bantur. denique addi pro curationem.
& anna concepit & peperit samu helem.
& elisabeth iohannem. & iuxta or manae
samson. spiritualis tamen Intellegentia
in hac causa. ista est. ut maledicti habe
antur quinon reiquerunt semen quod
uideat dnm. id est quinon imbuerit
aut filium. aut seruum. aut proximu.
quidi timorem doceat sup terram;
XVIII QUI RES AUL. PECCANS PETITORA
RI PSE CTIO PETRARE NON POTUIT;
DI iudicium retractari non conuenit.
Nam humana Inbecillitas atq;
imperitia di se debet iudicio inhere

re erudite in quonon sapit. ut & sententia dicitur. **xxviii** Querendum est si ad aon factus
 intellegat ueritatem. & nihil aliud fieri
 debuisse quam quod uidet fecisse dnm.
 quem seit acceptorem psonarum non esse.
 si enim dauid prece[m] suscepit & saul refu-
 tauit nihil aduersum sentiendum est dnm
 fecisse. sciens enim quomente uterque
 locutus est. eius p[er]itionem accepit.
 quem uidit tribulato corde ueniam por-
 tulare. illum au[m] disp[er]xit. quia animum
 eius penitentie non tetigerat dolor. qui
 ad d[eu]m cordis auctor est magis quam uocis.
 hinc dicitur homo uidet in faciem d[eu]m.
 au[m] in corde. ^{fallimur} Ideo expellimur. quia simula-
 tio in uerbis & uultu circumuenit nos. in
 corde enim quid sit uidere non possumus.
 quam obrem di iudicium sequimur oportet.
 qui secundum cor in quo unius cuiusque
 sententia est & uinat singulos. hoc
 & iam inuenimus & saluatorem fecisse.
 scribam se offerentem non suscepit. sed en-
 tem au[m] leui ad telonium suscepit. quia
 uerba scribe non secutum est cor. leui
 au[m] tacens hoc in corde habebat quod
 scriba in uerbis. Ihs autem qui iuxta quod
 scriptum est sciebat quid esset in homine. **xx** Quid est quod dicit panem an-
 leui elegit. praeterea dauid non alium
 p[ro]seuoluit humiliari. sicut saul. sed ipse
 suppl[et] & tribulato corde ueniam preca-
 batur.

**Querendum est si ad aon factus
 corpus in mortale habuit an
 mortale.**

Quod hominem fecit. qui quam diu non
 p[ro]p[ter] peccat[um] & immortalitate uigeret.
 ut ipse sibi auctor esset. aut ad uitam.
 aut ad mortem. ut custodiens se a pecca-
 to labore suo gauderet. & esse immorta-
 lem. neglegens uero factus. ipse sibi in-
 putaret. quia ceperat esse mortalis.
 quam diu enim in creatoris lege durauit.
 dignus fuit edere ^{de} arbore uite. ut morti
 non posset. nec enim corpus tale erat.
 quod dissolui impossibile uideretur.
 sed gustus arboris uite corruptione
 corporis inhibebatur. denique & iam
 post peccatum potuit insolubilis p[er]ma-
 nere. si dono permissum esset illi edere
 de arbore uite. Nam quomodo in mor-
 tale corpus habebat quod cibo sustenta-
 batur. immortalis enim. non egere ca-
 neque potu. cibum enim uires prestabat.
 uite enim arbor. medicina modo. corrup-
 tionem omnem prohibebatur. Sic enim
 homini erat quasi in expugnabilis murus.

**Quid est quod dicit panem an-
 celorum manducauit homo.**

Cum angeli non egeat cibo. quippe cum
 sint natura simplices & potentia

batur;

spiritali uigenter panem angelorum que
appellat manna est manna autem Inter
pretatur quid est hoc uidenter autem filii
isrl̄ quasi semen coriandri caderesup
terram candidum. Dixerunt ad moyses
quid est hoc quod in ebraea lingua dicitur
manni hic ergo panis autem cibus non mun
di lege creatus est commixtione elem̄
torum sed desup uenit spiritali ratione
prouisus. Necquidem In supernis habet
quia corporibus alendis ad momentum
di uirtute creatus est. quia angelica
natura subsistit & uiuit sine deo enim
nulli uita est. p̄ id quod ergo de celo
uenit sed dicitur Angelorum dicitur se
panis. Ut enim quanta & quali abe
nificia ad circā hominem sunt memo
rarē sic locutus est ut cognoscent
esse deo gratias referant. qui tanta cura
seruossuos gubernat. ut h̄c eis in car
ne adhuc positus sine cesse fuerit & hi
beat. p̄ que uiuunt angelidixit aposto
lus inter cetera. p̄ & r̄ aū fuit xp̄s ut
quia xp̄i uirtute aqua fluxit de p̄ & r̄.
p̄ & r̄ appellatus sit xp̄s. similimodo
& quia manna potestate eius uenit de
caelo manna id est panis xp̄i dicitur.
quod tunc factum eius rei quoniam
in ecclesia offeratur. figura fuisse

† ideo autem panis dicitur est quia a uirtute creatus.

estimatur. ut xp̄iani populi quorum
angelos significauit scriptura panem
manducauerint homines id est iudei
& quia maior gratia est nunc quam fuit
in prophetis. & libertas data xp̄m quia
ubi sp̄s dñi ibi libertas ad conparationē
temporum & gratiarum xp̄iani angeli
dicitur. quorum panem quies xp̄i ra
tiati sunt iudei. quos homines dixit
horum magis xp̄s est. quibus & reuelatur
est. qui hoc nomine uocari consentur.
duplici ergo genere potest intellegi
supradicta quiescio. ut panis angelorum
celestium dici possit & xp̄ianorum se
cundum ea que dicitur sunt.

XXI Quid sit ad iomaginē eorū et similitu
tudine eorū dī fecisse hominē
et a muliere iomagō dī sit.

Hoc est ad imaginē dī factum esse homi
nem. quia unus unum fecit. ut sicut
ab uno deo sunt omnia ita & ab uno ho
mine omne genus humanum. similitu
do autem h̄c est ut quem ceterum de pa
tre est filius. sic & de uiro mulier.
ut unus principii auctoritas conser
uetur sed filius ineffabiliter. In con
prehensibili. nature est de deo pa
tre. mulier autem corporaliter sicut legi
mus facta de uiro est. & p̄ eā natura

oriretur. filius uero di ideo natus est.
ut ipsum fieret creatura. In eo ergo
dissimile est. nam & deo di natus est.
de uero autem femina quia illi simplici
tas est & non potuit nisi de simplici
simplex nasci: spr. de spu. di delecto.
Igitur uir imago di est. sic enim scrip-
tum est. & fecit di hominem ad ima-
ginem di fecit eum. unde & aposto-
lus uir quidem inquit non debet
uelare caput cum sit imago & glo-
ria. mulier autem inquit uel & caput.
quare quia non est imago di unde
denuo dicit apostolus mulieri non
permittitur. neque dominari in ui-
rum; **XXII** Quid est ut dicat
SALAMON IUSTIFICA ANIMAM
TUAM ANTE OBITU TUUM ET
IN PSALMO NON IUSTIFICABI-
TUR AIT IN CONSPPECTU DI
OMNIS HOMO UIUENS.

Hic iustificat animam suam ante mortem
quae postea future uite consequitur fide.
memoriatur in pius sed salamon de eo
dicit. qui sub lege uiuit. & non conuer-
titur iuste. huiusmodi ergo sic corrigat
animum ut iustitiae ^{uis} ambulat iustifi-
cat animam suam ante mortem. sa-
lamon enim propter iudicium futu-

rum consilium dedit. ne quis indiligens
circase in peccatis moriatur. Dauid
ergo de perfectione iustitiae locutus est.
quia non iustificabitur apud dm dignus
promissione sit nisi fuerit mortuus cum
iustitia quam di uiuit. adhuc futurorum
meritum non habet plenum. unde dicit
saluator. qui per se uerit usque in fine
hic saluus erit.

ANDE TRADUCE SINT ANIME SICC OE PORA;

In honestum puto si dicantur anime cum
corporibus generari. ut anima nasca-
tur & anima. quod nec anime ipsi con-
pedit. Aut si certe singule celestes
potestates facte sunt. ut & ipsi ceterae
nate sunt. potest & & una acleanima
credibile uideri ceteras. sed non conue-
nit. quia solidum hoc possibile fuit ut sim-
plex generaret nec ceteris concederetur.
quod tam mysticum est in causa saluatoris
ut non solum a solis gentilibus uel iudeis.
uerum & iam ab ipsis qui christi anores sedi-
cunt hinc refutetur. & otiniani enim
& arriani hanc ^{hanc} fidem spernunt.
nam si eotempore quo seminatur corpus.
& anima generatur & anima. De adā
costam sublatam legimus. Non tamen
animam natam & anima. sed si costa
secum habuit animam. iam non natae

redd& tracta in partem sedn & hoc scrip-
tum est. proph& enim zacharias in tē
c& lera qui plasmat in quidā animam ho-
minis in eum. nec etiam ab his dissenti-
ens ait. sic dicit dñs dñs qui fecit te & in-
xit te in utero. si ergo in utero fingitur.
Iam infirmato corpori tribuit. cum
enim omnia membra impl& corporis.
figurata dicitur in corpore. ut sicut
aqua cum sit sine effigie. missa tam
in uas figurata uiuatur. Ita & ani-
ma cum sit natura incorporea & sim-
pl& quasi formatur in corpus. singula
membra uiuificant. quod quidem
moyses manifestius tradidit. si quis p-
cussit mulierem in utero habentem
& abortierit si formatum fuerit. d&
animam pro anima si aut in formatum
fuerit. multetur p& cunia. ut proba-
ret non esse animam ante formam.
Itaque si iam formato corpori datur.
non in conceptu corporis nascitur cū
semine deriuata. Nam si cum semine.
& anima & stitit & anima multe
anime cotidie pereunt. cum semen
fluxu quodam non proficit natiuita-
ti. sed si proprius respiciamus. uidebi-
mus quod sic debemus. contempe-
mur factura adae. in adā enim

exemplum datum est. ut & eo intellega-
tur quia iam formatum corpus ac-
cepit animam. Nam potuerat animā
in limo terrae admiscere. & sic formare
corpus. sed ratione ^{infirmabat} in formabatur. quia
primum oportebat domum compagina-
ri. & sic habitatorem induci. Animae
te quia sp̄s est. in sic cohabitare non po-
test. Ideo in sanguine feritur. cum ergo
corporis linamenta compacta non fu-
erint ubi erit anima. aut foris uagatur
quam diu inimitatur. Cum ratio tradat
sic dari eam. ut anima & corpus non ut
ociosa uagetur. sed & quo d& ur di-
cant quali ut ^{pute} putant. & mare an femi-
na si & femina non conuenit. quā aliud
in exemplo est. proponunt enim & uiro
cum costadatum & animam. quod mul-
tis rationibus infirmari docuimus. un-
de forte uideat da n̄ & femina. maxime
p̄p̄t saluatore. quem scimus sine compl&u
carnis de corpū natū & femina. quod si
arbitrant. plus dant feminis. auctori-
tatem enim uiri. In mutant in feminam.
Cum enim tam corporis quā anime origi-
nē & uiro dicunt. conuertunt se ut id
quod potius est. & muliere dicant. id est
animā quod uerominus & masculo. idē cap-
cū man festū sit ordinem & exempli adō tra-
dit in mutari non posse.

XXIII Quid est ut uir & mulier una sint caro uir & magis sit uir & femina;

Vnius substantie quidem sunt uir & mulier & in anima & in carne. sed gradu maiore est uir. quia & eo est femina. sicut dicit apostolus. caput mulieris uir. causa enim maiorem fecit uirum non substantia. Nam in uno corpore maiora membra sunt & minora. non natura sed ordinatione.

XXV Ut quid ioseph post prophetiam dixit filiis israhel. ut cum a dō liberarentur cineres eius de egypto transferrent;

Non otiose istud mandasse ioseph filiis israhel. In absoluto est quia enim propheta potuit non in pro uide locutus esse. credendus est. cum enim esset in dicitatoris deuotione propensior. scientia uero ab aegyptis seculi causa administrationis. quia in magna egestate aegyptum gubernauit. post exitum suum errorem petiit auferri. certus uanitatem uulgi mortuorum magis ut deos uenerari quam uiuorum. Nec de ferretur debitus honor creatori hic ergo ostendit se liberum fuisse a uana superstitione aegyptiorum. quando ne addi inuiriā proficeret cineres suos transferre mandauit quod quidem & apostolos inuenimus secutos. paulus enim & barnabas cum sacrificari sibi uelle uiderent.

scilicet scienter & eosum hoc dō. sciderunt uerimentasua dicentes. quid facitis & nos homines sumus uobis similes. & sic conpercuerunt turbas. **RE** QUIRENDUM DE HELISEO AN ID QUOD DURE PETISSE AB HELIA DICTUS EST CONSECUSSIT;

Cupidus spiritus heliseus faciendarum uirtutum in lectur & emplomagistri accepta facultate postcendi quodcumque uoluerit & auarus ad bonam dupliciter spiritum sibi inesse quamquam in magistro erat postulauit. cui homodi helias ait. Dure petisti.

AUDI enim non considerauit discipulum non esse supermagistrum. helias tamen sciens illud non ambitione presentis glorie hoc postulare. respondit tamen. si uideris me adsumi abste. erit tibi sic. sensus hic ponderatus est. sub indignatus autem cum dixisset dure petisti subiecit. si me uideris tamen adsumi erit tibi sic. ne quia negasse illi uisus fuerat ostendit sic illi futurum sicut dignum erat. non sicut ipse postulauerat. multa enim subintellegi uult scriptura. ut collat uisus & uerbis. non in titrationi re legionis aduersus. Nam utique dura petitio. & iam merito debebat amittere quia cupidus boni sic postulauit. Disquisit quod uni cuique dandum sit. dono priuari illum non passus est meritis suis. uideamus itaque si helie meritum admit. teret. ut heliseus duplum donum eius mereret.

no de egypto n.

accipere. Dicitur namque est ab ipso seculo per
zachariam cuius merita futurus esset iohan
nis. ueni & inquit in spiritu & uirtute heliae.
parem ergo iohannem helie ostendit.
& dicit. Nemo maior internator muli
erum iohanne propheta baptista non
dixit omnium maior est. hoc est aequalem
habere maiorem non habere. helias ergo
par illi est. Nulli igitur minor. quomodo
heliseus maior illo est. cum iohannes quo
nemo maior est. par helie sit. nam uenient
ad aquarum transitum. non accepit hono
rem ab eis. ut potuisset transire. nisi nomi
nasset dominum helie. ut hoc dura perditio cor
repta uideretur. dum non nisi nomine helie
auditus est. ne id quod dure perierat acci
pisse putaretur. quasi non sufficeret pro
temporis merito dispensatio spiritus concessa

xxviii

helie. Amphitonissa saouel. & ci
tauerit. Et ipse ab ea uisus sit et
locutus sit ad saul. que historia
refertur in libro regum uo.;

Indignum facinus estimo si secundum
uerba historie commodeatur assensus.
Quin enim fieri poterat ut arte magica
adtraheretur iur & natiuitate rerum & ui
te operibus iustus. aut si non adtractus
est. consensit. quod utrumque de uiro ius
to credere aduersum est. si enim inuitus
adductus est. nullum suffragium habere
iustitia si uoluntarius autem. amisit

meritum spiritualis ^{quod} quem positus in car
ne quesierat. quod ualde absurdum
est. quia hinc qui iustus recedit. permanet
iustus. porro autem hoc est prestigium sata
ne quo ut plurimos fallat. & iam bonos
in potestate habere confingit. quod apor
tolus inter cetera ait. ipse satanas trans
figuratur se in angelum lucis. ut enim erro
rem faceret in quo gloriatur. in habitu
uiri iusti & in nomine se subornauit. ut
nihil proficere sperem quam predicabant
discipulis mentiretur. quando hinc
& euntes iustos. finxit in sua esse potesta
te. sed hoc quosdam fellit quod de morte
saul & filii eius non sit mentitus. quasi mag
num sit diaboli. antedie. occasum cor
poris preuidere. cum signa quecliam sole
ant apparere morituris quippe aquibus
di protectio amota uidetur. quanto ma
gis diabolus quem angelica maiestate
sublimem. prophetica oracula fuisse tes
tantur. De cuius magnitudine aposto
lus ait. an ignoratis altitudinem satane
quid mirum ergo si imminet prope
mortem potuit preuidere. cum hoc sit
unde fallit. & se in potestate uult adora
ri. Nam tanta habitudine demens esse
tusest saul. ut ad phitonissam confugeret.
deprauatus enim causa perca. ad hunc se
con tulit quecliam nauerat. sed si quis proprie
historiam ut ea que uerbis & presasunt

premitenda

putat non premitenda neratio historia ma
 nis sit recte facta & quidem. si tamen minime
 istud aduerit ratiat rationem. sed exclusum
 & intellectum habere. historicus enim men
 tem saul & habitum samuhelis describit. eaque
 dicta & uis sunt & expriment. premitent
 si uera an falsasint. quidem aut audiens
 in quo habitu esset & scitatus intellexit
 in quid hunc esse samuhel. quid intellexe
 rit & scilicet. & quia non bene intellexit. con
 tra scripturam alium adorauit diabolū.
 ut fructum fallacie sue haberet & satanas
 hoc enim nititur. ut adoratur quasi deus.
 si enim uere scemuhel illi apparuisset. non
 utique eum iustus promississet & adorari qui
 predicauerat dñm solum esse adorandum.
 & quomodo homo dñi quicum abraham in re
 frigerio erat dicebat ad eum pestilentie
 dignum ardore gehenne. cras mecum eris.
 his duobus titulis subtilitatem. fallacie sue
 perdidit in pro uidus satanas. quia & adorari
 se permisit sub habitu & nomine samuhelis con
 tra legem. & uirum peccatis pressum. cum
 magna distantia peccatorum & iustorum
 sit cum samuhel iustissimo futurū menti
 tūse. uerum potest uideri si de samuhelis
 nomine credatur. quia saul cum diabolo
 futurus erat. ad eum enim. migravit quem
 adorauit. semper ergo diabolus sub uelami
 ne latens prodit se dum ea confingit que
 horreant psonis. p quas fallerentur;

quid contradicendum his sit qui
 mundum istum & aeterno natu
 raliter mouere inquit. neque
 in initio neque abolitioni obnoxium.
Mundum & aeterno constare. & nulli
 debere subiectione. inprobabile
 & impossibile est. quem uidemus tanta di
 uersitate & stare corporeum. cum nihil
 diuinum & aeternum possit esse nisi
 simplex. in quo nulla diuersitas uideat.
 sed sit unitas. Nam & uices ipsas tempo
 rum non seruat. ut non solum in tempo
 ribus uariussit ut contrarius constet
 substantiis. sed & in ipsis uicibus tempo
 rum. cum res aeterna diuersitatem
 aborreat. & in tactu. nec uisu capien
 da utpote in corporalis. hic aut passio
 ni obnoxius est. qui & aqua repugnat
 igni & ignis si amplius fuerit. superat aqua
 & terra cum sit natura arida & frigida.
 patitur incendium quasi res corporalis.
 itaque inconueniens est mundum aeternum
 dicere. quem cum uidemus passio
 ni subiectum. & p singula senectute
 deficere credimus & finire. quid censet
 de homine qui mundum aeternum pu
 tat. certe homo coepit in mundo sine
 homine. ergo cui psidebat annua
 fecunditas mundi. aut sine aliqua
 puidencia generabat. & quomodo
 aeternus corruptibilia & mortalia

+ saul rebus factus poterat bonu

generabat. cum de aeterno debeat aeternum consistere & quod uisibile est aeternum tangitur. quia auctoria uocatur aeternum & quod uicibus temporum ministratur. ita ut ipsa tempora aliquando non seruent officia sua. quo modo appellatur aeternum aeternitas enim non corrumpitur. Non in mu-

XXVIII. tatur. QUARE OCTAUIDIE MANDATUM EST CIRCUMCIDI

Octauodie a natiuitate idcirco preceptum est circumcidi. quia iuxta numerum & curricula dierum septem. ipse uersus primus inuenitur quae si post sabbatum. ut iam non octauus habeatur sed primus. quia enim salus futura per christum in primo die erat predistinata. quid dominicus ideo dicitur. quia in eo resurrexit dominus. qui est post sabbatum. propter ea salutis huius figura in circumcisione data est. ut quasi renouatio futura in circumcisionis lege dinosceretur. ut qui ipsi dem saluari haberent homines qui per me die. resurrectione domini firmata est. figura huius rei in circumcisione primodie data est. quae etiam esset signum fidei abrahae. integra ergo causa est. quia signum praeterite fidei primodie significat figura fuit. figura fidei primodie constabilitate. **XXX.**

IN PROUERBIIS AIT IUSTUS SUI

ACCUSATOR EST IN PRI MORADIO SERMONIS. QUOMODO IUSTUS IPSE

Omnis ueritas iustitia est. qui enim **(TOE.)** confitetur quod est. iustus est. ueritate enim loquitur. peccatores autem uindictam suae delicta iustificari non possunt. unde huiusmodi digne iustus dicitur. qui a pronuntiat peccatum suum. remittit sibi utique postulat misericordiam dei implorant. scit enim dictum in lege confitere peccata tua ut iustificeris. quidem autem in primo moradio sermonis confiteri. nisi non coactum fateri. sed uoluntarium. qui enim etiam timens deum sine peccato est. cum et in cogitatione admisceantur delicta & aliquoties peccemus in uita potest tamen & deo dici uel sentiri quia caticumur dicitur. ut accedens ad fidem iustificetur. cum enim peccat in mutari se. sine dubio peccatorem se confitetur. ut iustificetur. **XXXI.**

AN CUM MULIERE NATURA SERPENS LOCUTISSIT AN ACTUDICTUS SERPENS DIABOLUS SEDUXERIT EAM;

Quam ad historiam pertinet & serpens natura dicitur est. quia sapientior est ceteris bestis quas fecerat dominus deus super terram. denique & sapientiam deus in serpente dedit. Nam quid mirum si diabolus sapientior erit bestis de quo dicit apostolus inter cetera. An ignorantes altitudine

16
satanę. usque adeo a natura serpentis fuit.
ut diceretur illi. suppetur & uentem tuam
seper & terram eces omnibus diebus uite tue.
hęc longesunt a conditione satane. quia
neque corporeus est. neque mortalis. & si
prius aspiciatur. uidebitur sententia da
ta nihil obfuisse serpenti. sed in eo in quo
factus est iussus est permanere. quia enim
minister factus est satane ad hominem
subiugandum cui omnia dñs ubi cetera.
idcirco dñs in eius subiectione qua omnia
homini subiecit. repressit elationem
serpentis qui ceperat minister esse
supbis. uidebatur enim homo factus
sub serpente. per quem accepto consilio
legem datam contempsit. qm̄ aũ serpen
ter prudentesunt. confirmat in euange
lio dñs dicens. estote astuti ut serpen
tes. Igitur quia claruit uere serpentem
locutum esse cum eua. illud siue est ut
discernatur. an potuerit tam prudens eē
& astutus ut dolo falleret eam si enim ceteris
bestis prudentior erat. Non tamen
hominibus. quippe cum nullum animal
rationabile sit nisi homo. itaque serpente
subtilitatem istam composuisse impossi
bile est. quam uis enim prudens dicatur.
sed non ultra naturam suam. nec enim
deliberat aut cogitat aut consilium
capit. idcirco diabolum esse qui perpen
tem mulierem circum uenit. dubium n̄ est.

admiscens enim se serpenti. egit p̄ illum
quasi p̄ organum. ut nec mulier occul
ti diaboli intellegeret & dolum. sciens pru
dentem esse serpentem. hac p̄ hoc corpo
raliter data sententia spiritalit̄ cecidit
in satanam. quia sententia reum tenet.
non enim ab homine data sententia ē.
ut innocentes forte perimeret & p̄
rorem aut mali uolentia. sed dolo qui
falli utique non potest. ut sententia
eius non illum. teneat qui reus est.
quia enim cum sit inuisibilis satanas.
dolum corporaliter egit. corporalis uidet̄.
data sententia ut illum spiritaliter tene
at. cuius factum elicit data sententia.
nam proiectus de sacratissimis celorum
sedibus impudentissimus satanas interra
uoluitatur gementis semper. sed forte
dicetur. & qui apud linguas serpentis locutus ē. ad mulierem serpentis
utiq; ore. si enim hodie denonsunt qui
latura tus canum intellegant. & uorū
ululatum. & uarricum elephantorum.
& cantū populorum. quare non magis
ruchis adhuc mulier scire potuit & intelle
gere sibilum serpentium. cum multos sei
amus auium uoces discernere. Nam
& constat diabolum eius lingua uti.
cuius corpus intrauerit. Nec aliter
falleret mulierem. hac p̄ hoc serpentis
ore locutus est p̄ serpentem. **XXXII.**
Lecionus apud Salomonem

DIUES ET PAUPER OBUIAVERUNT.
PECITAŪ AŌIBOS DŌ. QUOMODO ER
GO PERSONARUM ACCEPTIO

NON EST APUD DŌ.

Longe absit a fidelium mentibus hæc impie
textus adseratio. Nam scriptura ne pau
perem contemnendum docet. & di
uitem honorificandum. ostendit am
borum opificem esse dŌm. Non utique
in paupertate & diuitiis. sed in id quod
suum facultatibus ab inuicem disce
pant. Non tamen nature substantia.
nec enim quia occasiones prouentus
quosdam faciunt in mundo. aut prospe
ros in diuitiis. aut in faustos in pauper
tate. ideo contemniendi sunt. quoniam
dŌ humiliavit. aut suscipiendi quibus
ueritas non dedit testimonium. contem
nendi plane sunt. sed corruptores mo
rum. & sacri legi in legem dŌ. honoran
di uero diligentes dŌm. & discipline
cultores. hi enim diuites apud dŌm
habentur. quibus conversationis sunt.
& quanto in mundo contemtabless.
tantomagis honorificentiores sunt
in celo. Nam qui beneficium tempo
ris habent in ampliandis facultatibus.
si cognoscant & dŌ intellegant uo
luntatem. quia terram omnibus dedit.
& solem suum cunctis oriri iubet. &
pluuias in discretas effundit. Inqui

tas aut temporis. aut fortunæ. occasio. aut
indignitia. quibusdam abnegat. que dŌ
omnibus dedit. ipsi ministrant eis ut spici
entes dŌ uoluntatem. non solum. sed & in
celo diuites sunt. ne paucis temporis di
uitiis. & cludant a æternas. illos uero
quos pauper tatis causa dispiciendos
putant. si futurum iudicium dŌ contem
plantur. illic semp diuites erunt. ubi diu
ter seculi egrebunt penitentes se paupe
res non fuisse. **XXXIII.**

**SALOMON ANNI IN QUID IMPIORŪ
MORIENTUR. CUIUS UIDEAŌNIS
IOPIOS ALIQUANTOS LONGEUIOS.**

Dignum erat quidem omnes impior.
non solum citius hæc luce carere.
uerum & iam nec unius momenti temporis
uita frui. qui conditoris sui in memore u
te totius auctoritate in putant creature.
sed scriptura hos impios loquitur. quicum suble
ge dŌ agerent. propensiores in delictis erant.
peiores enim sunt ceteris impiis. scientes eni
dŌm. & contemneres eum. obtemperant
seruis. & qui ad hec dictum est. probat
apostolus dicens. sciamus autem quoniam quecumq;
lex loquitur. his qui in lege sunt loquitur.
Gentiles autem non habentur in numero ui
uorum. **XXXIII.**

**APUD SALOMONEM DŌ IN QUID MOR
TEM NON PŌ ET IN ALIO LOCO BONA
ET MALA. UITA ET MORIS. PAUPERITAS
ET HONESTAS ADŌ SUNT.**

Nulli dubium est bona omnia a dō esse.
Mala autem que dixit nobis mala sunt.
dum iudicantur de nobis. poena enim
quam iuste inferantur. patienti tamen
mala uideatur. Nam & pph & am ad pcca-
tores loquitur dī dicens. faciam uos mala.
id est poenis uos agam. uita aū & mors sic
a dō est. quia legem dedit que seruantibus
se uitam promittit. contemptoribus uero
mortem. sed illam que secunda dicitur.
Dum enim unum quem que ad iudicat.
quid mereatur. ab ipso est. siue absolutio
ad uitam. siue seatur ad mortem. non er-
go in uentor mortis est. sed iudicet. quia mee-
tis auctor. pccatum est. Quomodo ergo
dī poterat facere mortem qui nescit pcc-
ecce. sed cum pccatis se tribuit. ab ipso
dicta est esse mors. cū non & ipso sit. sed
& hoc qui pccauit. eadem ratione. pau-
ptas & diuitie a dō sunt. quidam enim
habentes timorem dī. luxuriam spernunt.
uitam prodigam fugiunt. ab egeno uel pau-
pere oculum non auertunt. huiusmodi
crementum faciunt bonorum. Scriptū
est enim in prouerbis. paupertatem & ig-
nilitatem. aufert disciplina. Athuaū
qui timorem dī non habent. soluti uen-
ter. & egenū dispicientes. sicut scriptum ē.
^{in op. q.} In opigerunt. Non solū neglegentes & in-
puidi circa se. uerū & iā. contemptores da-
te legis. hoc modo facit dī pauperes & diu-

tes. quia dum offensio legis parit egestatē.
a dō fieri dicitur auctore legis. & cum ali-
quid errore disciplinam legis custodiunt.
a dō auctore legis diuites fiunt. **XXXV**
QUARATIONE DAUID SAUL. POST QUĀ
DŌ AB EO RECESSIT. XPO DŌ NI UOCAT

ET DIFFERT EI.

Non nescius dauid diuinam esse tradi-
tionem in officio ordinis regalis. idcir-
co saul in eadem adhuc traditione posi-
tum honorificat. nec dō iniuriam facere
uideatur. qui his ordinibus honorem de-
ceuit. dī enim imaginem habet & sicut
ep̄s xpi. quam diu ergo in eadem traditione
est. honorandus est. si non propter se. uel propter
ordinem. unde apostolus omnibus in-
quit potestatibus sublimioribus subditi
estote. Non est enim potestas nisi a dō.
que enim sunt a dō ordinatae sunt. hinc ē
unde gentilem in potestate tamen po-
situm honorificamus. Licet ipse indignus
nussit. quid ordinem tenens gratias
agit diabolo. potestas enim & regit
quia mereatur honorem. Nam ideo fara-
oni future famis somnium reuelatum
est. & nabuchodonosor alii secum ad-
stantibus. solus filium dī uidit in camino
ignis. non utiq; merito suo. qui in dolo
se adorare uoluit. sed merito ordinis
regalis. **XXXVI**
SI ANIMA QUE PECCAT IPSA MORIET.

quid est ut agar filius caron pecca
uerit et xvi. uiri occisi sunt in cau

Mliose scriptura locuta est quā (SACIUS.
propositum est non enim de hac mor
te que communis utique omnibus est dixit.
sed de illa que appellatur secunda. hęc enim
peccatores suscepit illis aut qui in pugna
mortui sunt. non peccatum agar reddidit ē.
sed obfuit illis ne protectione diuina aduti
inualescerent hostibus. nęc enim causa
agar infirmati sunt sed dei auxilio mini
memuniti. ut dum fortiter facere neque
unt. occiderentur. nam pauci fuerunt
contra multos. unde & superati noscuntur.

Nulla ergo iniustitia. in uoluntate dei est.
In potestate enim habet si adiuuare uult.
ut si ad fuerit misericors sit. si noluerit.
iustus. nęc enim talibus debitor est. ut te
neatur obnoxius. hinc est quod hie su
naue contristatus. scidit uestimenta sua.
intelligens non sine causa ad dno auxili
um suum subtraxisse. **XXVII.**

quid est ut missa mors in iacob
uenerit in israhel. cum iacob
ipse dictus est israhel.

Vni ut populi duon omnia posuit.
ut & nominibus merita eorum possint
intelligi. nam utique qui isrl̄ cogno
minatus est. prius iacob dicebatur.
cum luctatus enim cum saluatore. in
telligit dnm̄ esse quem specie corporis

uidebat. Ideoque appellatus est homo ui
dens dnm̄. populum ergo que iacob nuncu
pat. hoc loco & in hac causa carnalem
significat. quomodo nomina que nati
a parentibus imponuntur. sed hinc. id est iudei
propter mala opera non israhelice dicti sunt
quia uacis & lucis sacrificabant in samaria
studio & imperio hieroboam regis. ille autē
populus qui in hierosolimis in templo dnm̄
hostias offerebant p̄ sacerdotem isrl̄
appellatus est. samaria ergo. propter im
pietatem suam tradita est captiuitati &
morti. hierusalem autem reseruata est.
propter quod habuerit reges. diligentes dnm̄.
At ubi autē & ipsa hierusalem impietatem
secuta est samarie. sententia illam comp
hendit data in samaria. Ideo ergo dictū
est. missa d̄ mortem in iacob. id est in po
pulum samarie qui carnaliter conuer
tutus est. sicut supra diximus. & uenit in isrl̄.
hoc est in populum hierusalem. quia dola
triam secuta est imitata samariam. ut simi
li modo abduceretur in captiuitatem ana
buchodonosor. sicut & samaria a salmanassar
rege assiriorum. hoc est aperte sententia
data malis inuenit & bonos dum desuer
esse iusti. missa enim mors in iacob sicut supra
ostensum est. puenit in isrl̄. non p̄dermit
tens samariam. sed dum causa quam missa ē
in samariam. Inuenta est & in hierusalem.
missa illuc. uenit & iam in eū locum quo eadē

referat quia uindicta causam sequitur. non dis-
cernens personam.

SI EQUUS ET OVULUS NON HABENT
INTELLECTUM. QUANTO MAGIS TERRA
RES SINE SENSU. QUID EST UT DICA-
TUR TERRA BENEDICERE DOMINO.

Non est sic intellegendum ut sonant uer-
ba. opus est enim quod licet & mutum
sic clamare dicitur laudem creatoris.
hortatur enim aspicientes se benedicere
opificem sicut & omne uas bene compo-
situm laudat artificem. quippe cum lega-
tur in psalmis. Numquid confitebitur
tibi puluis. aut adnuntiabit ueritatem
tuam. In omni ergo insensata substan-
tia. Non uoluntas que utique nulla est.
sed opera benedicunt auctorem. si autem spi-
ritaliter uis hoc accipere. terram homi-
nem significatum intellege. Secun-
dum dictum prophete. memento enim
ait dominus. quoniam terra sumus. quem opera
creatoris. in laudem conditoris sui pro-
rumpere & hortatur. **XXXVIII.**

QUID EST QUOD LECITUR IN SALO-
MONE. SPES EST INQUITO IN TE-
NEBRIS. MELIOR EST CANIS UIUIS
LEONE MORTUO ;

Tenebre gentilitatem & ignorantiam
tam significant. spem ergo in genti-
li et quem in apostata uult intellegi.
per id quod subiecit dicens. melior est

20
canis uiuus leone mortuo. quia sicut leo
omnibus feris fortior est. ita & christiani-
tas omnibus sectis. Siquis ergo ab hac
defecerit. amittit salutem. ita ut de-
terior gentilitas. potest enim fieri ut
credat gentilis & adquirat salutem. qua
perdidit apostata. ac si non credat peior est
apostata. quia ad & uis est amisisse salu-
tem. quam non habuit. Et anem autem gentile
significatum saluator ostendit dicens.
Non licet accipere panem filiorum & mit-
tere canibus. **XL.**

QUID EST QUOD Dicit propheta LE-
TARE STE RELIS QUAE NON PARIS
AERUM PE ET & CLAMA QUE NON PAR-
TURIS QUIA MULTI FILII DESERTE
MAGIS QUAM EIUS QUE HABET URUM ;

Qon filii hierusalem terre apostatae
quod non potest huic gaudium describi
sed merore ad obprobrium ergo huius
hierusalem. propheta illam superiorem
hierusalem letari debere dicit. quam apos-
tolus matrem nostram appellat. quia sine
gemitu & doloribus multo plures filios
habet quam haec que cum lacrimis generat
carnaliter iudeos utique. Illa autem
christianorum perfidem spiritualiter. quam iudeo
deserta dicit. quia ipse est uita quam de-
seruit ad amprimum & secutus est mortem.
cum se generantur ergo homines seuer tan-
tur ad eam quam deseruerant uitam ;

hæc uita xp̄i est. quia ip̄s dixit. ego sum uita
est & d̄r pater uita. quia ait d̄r. sicut habet
pater uitam. ita dedit filio uitam. sine du
bio & sp̄s sc̄i uita est. dicit enim d̄n̄o. quia de
meo inquit accipiet. De uita itaque quia
accepit. uita est. tres ergo sunt. una uita
hæc est uita p̄ cuius fidem regeneramur.
Ipsa est maternã. sicut & in genesi legitur.
quia ip̄s est. in id est uitamater omnium
uiuorum. qui sunt qui uiuunt. nisi qui ceterum.

XLI AN SP̄S QUIS UP AQUAS FEREBATUR.
SP̄S SC̄I INTELLIGATUR QUI ADICTUM
EST. SP̄S D̄I FEREBATUR SUP AQUAS
VIDETUR HIC ERRASSE IN ISTA SEN
TENTIA non est accipiendum quod d̄ix̄.
si deo & quibusdam sp̄s sc̄i putatur. quia
d̄i sp̄s esse legitur. in ualida & inanis adser
tio est. non solum enim ordo hoc non patit̄
& ratio abnuet. sed & uerba ipsa infirma
probantur. ad causam istam adstruendam.
nam his uerbis frequenter aliud uenimus
significatum in lege. inter cetera enim
ait d̄n̄s d̄r. Non permanebit sp̄s meus in homi
nibus istis quia sunt caro & in subiectis.
sed deleam inquit omnia ab homine usq;
ad pecus. propt̄ ea quia diluuium futu
rũ erat sup terram. num quid sp̄s sc̄i po
test intelligi non de animabus locu
tus est. Nam non solum nr̄e anime sp̄s
dicuntur. sed & pecorum. sic enim scrip
tum est. & mortua est omnis caro

in aqua. In qua erat sp̄s uite. & in ezechiel
pph̄a sic dictum est. dum de reformati
one hominum. p̄mittit dicens d̄r. hæc di
cit d̄n̄s ossibus istis. & tendam sup uos
cutem. & dabo in uobis sp̄m meum & uiue
tis. Num quid de sc̄o sp̄u locutus est & n̄
de anima. omnia quidem caelestia sp̄s sc̄i.
sed d̄ferunt ab inuicem. & d̄r sp̄s est.
sed longe aliter. omnis itaque sp̄s. d̄i est.
non tamend̄ est. nisi sp̄s quide ip̄s est.
Cuius significatio hæc est. ut r̄e sc̄i d̄catur.
Nam & homines filii d̄i uocantur. & xp̄s
dicitur filius d̄i. sed inter uallum est.
quia hic uerus est. ille adoptiuus. & in
ter sp̄m d̄i. diuersitas est. sp̄s enim sc̄i.
de d̄o est. con substantiuus eius. reliqui
uero. sp̄s d̄i esse dicuntur. sed creaturã.
cum sup aquas spiritalem creaturam
esse tradat ratio. & que sup se habeat
potiorem alteram creaturam. quia
a creatura. creatura differt in claritate. quicquid
enim p̄ se de d̄i acceditur. clariora
sunt ministeria. unde dicit rafahel
angelus inter cetera. ego sum inquit
unus & septem angelis sc̄i. quia ad
stamus & conuertamur ante maesta
tem d̄i.

XLI CUR ANGELUS MISSUS LOQUI DO
MOYSE IN IGNE ET RUBO APPA
RUIT IN MONTE.

24
Dis excelsus est dignum ergo fuit ut
in alto appareret in loco qui iuuenus
est celo. & qui aignis semp superiora
appetit sursum crescendo ad caelum.
In eo debuit caelorum dominus apparere.
quid de humo ad superna contendit in ru-
bo uero causa fecit ut apperet de delicto-
rum quia enim peccatorum causa.
legem discenderat dare spine autem
in peccatis significantur. quia sustinuit
inquit ut faceret uiam. fecit autem
spinas. & hoc non statim uindicare
uenerat sed prius ostendere. ideo
ignis rubum non conturbauit. ideo est
data & non fecit seors de peccato
peccatores. nam quia & peccata non
de natura sed & accedenti rubi. id
est spinarum materia. non habet
radicem spinis armata ratione
ergo factum est ut ita dominus appare-
ret & morti. cuius si a gnus abra-
ham prohibuit ad deum ne fili-
um suum in idoloaret quare
iepte cuius filiam suam libaret
non est prohibitus. sed huc a
non sanguine deo uotum

& soluit;

Multum interuallum est inter
causam abrahe & iepthe. primum
quidem abrahe legitime natus est.
iepte uero spurius. erat enim filius

meretricis. Deinde abraham conuersa-
tionis obtinere iepthe autem princeps latro-
num. abraham uir iustus & interpreta-
tione probatur. in iepthe enim nullum
iustitiae testimonium. abrahe itaque
preceptum est ut filium suum deo offer-
ret. ut ostenderet hominibus quantum
deo crederet abraham quia de filium suum
iubente eo dubitauit occidere. qui enim
contra mundi spem nasci eum potuit
facere de sterili & ancilla. non fuit am-
biguum quod contra mundi rationem
possit eum resuscitare a mortuis.
hoc facto cumulatus est iustitia abraha.
ostendit enim deus quia non sanguinem
pueri poposcerat. sed ut famulus suus
abraham hoc facto auctor fieret. dili-
gentes enim se aliquid pati uult. ut iuste
illos promouere uideatur. Nam iepthe
homo facinosus & improvidus stulta
deuotione munus deo promisit dicens. quic-
quid mihi sedenti accede occurrerit.
ante hostiam domus mee hoc offeram deo.
nunquid coactus deuouit aut numquid
intelligit quomodo deberet uotum face-
re quidem sic anis illi. aut animus occu-
risset quod deus offerre prohibuit aut si fili-
us alienus aut si uxor. ut in dolore ali-
eno scultant redderet uotum. ideo
improuide menti quod in alienam promi-
em deuouerat. in illum ipsum iudicio

diuino rector tunc est. & usque adeo in
sensatus fuit iepthe. & n̄ postea stul
tise deuouisse cognosceret. ut error
eius qui ab ipso ceperat. per ipsum emenda
retur. intellegere enim debuit d̄m.
non tali sacrificio delictari. & rogare
per stultitia sua & aliud offerre quod con
tra legem non esset. sed fidelem se prefa
cit. fatuus parricida cum constet fidem
stulticem. Non solum minime perdesse. sed
obesse. In causa itaque filie sue ipse mac
tatur est. unde & d̄r a tali sacrificio dissi
mulauit. Si enim hoc prohibuisset aliud
offerre sibi illum uoluisse uideretur. cui
sciret ut indignum non debere illum offer
re. filia autem eius lucrum fecit. quia inno
centis in malis patris mortua poena caru
it inferni. quod diu forte uiuendo ad
ipisci nequisset. ut autem triumphus uicto
rie iepthe persequeretur. non meriti mei.
neque populi. nec enim legitur simpliciter
illos fuisse d̄o ut daretur defensorem.
aut numquid ipsum iepthe dimisit.
aut adlocutus est. sed quia allophili
deos suos laudabant quasi quasi subre
tos. illis facerent filios isrl̄. ut uiperan
tes d̄m abrahe. idcirco propter honorem no
minis iudei uindicauit in allophilos.
si non propter istos. uel propter mentum
abrahe & suum culmen. aut numquid
quasi per d̄m insiluit in samson mestricantem.

dignus dicitur. cum hoc factum intel
legatur ad allophilorum perniciem.

AD UERSUM IUDEOS.

Scriptum in esaiā domus mea domus
orationis uocabitur. omnibus gen
tibus. sed forte dicant iudei domus dei
id est sinagoga omnibus patet. nec
sentimur. ita tamen. ut sicut semp
cirum nisi applicentur ad legem.
lex eorum est qui iussu sunt morte
abrahe circumcidi. Nihil ergo no
uum hoc exemplo prophete uoluit
uideri. quia & quacumque gente
quis uenit non est prohibetur adiungere
legi. ab exordio iudaismo nihil nouum
apud d̄m dicitur poterit aestimari. im
mo superflue si semp admissi sunt seruile
gentile d̄o abrahe. nec aliquando pro
hibita ^{memorantur} ~~memorantur~~. & uerum est quia sub
ici enterre legi. numquam non suscepti
perbantur. Si igitur heretici sunt. superflue
uideatur admonuisse propheta. quod
semel traditum. custoditum est semper.
quid dicit tantum ^{& aliqui tamen habere poterit inueni.} prophetam. rem super
fluam & inanem locutum. nescio cui
totum sit uel laudare & non prohibere.
nam cum iudei utique. populus propter
peccata que in d̄m delinquebat.
ab idolis suffragia requirentes. apphe
tis sepe correpta. penitentie iter ingre
di uellent ut se uerterentur ad d̄m.

f & breuians in equitate quia uerbum breuiatū
s faci & dī in uerso orbe. Reliquis qui in
fide promissionis perseuerant. ceteris dis
fidentibus. breuiatum legis uerbum osten
dit. hoc est nouum testamentum quod p
misit. quod non aliter testamentum dicere
tur. nisi similitudo & iam. hoc sanguinis
testimonii firmare tur. sicut & testamen
tum uetus & nomen unum utriusq; sed in ue
teri multae. In nouo autem paucae sint pre
cepta. sicut promisit ut quia abraham patre
dar & gentium futurum dixit erat. eodem
modo iustificarentur filii. sicut fuerat ius
tificatus & pater. ut cessantibus que post
fidem abrahe ceperant suscipientes fidem
p quam iustificatus est idem abraham filii
essent abrahe. sicut dictum est ad dno. quod
quidem nimirum nō in auditum est. ut si
necura sabbati & circum cisione. & reli
quis huiusmodi mandatis iustificentur
homines nō enim ph & placuit dō enoch.
ut transferretur. neq; noe h & seruando in el
luio solus inuentus est iustus est iustus.
f Neque ipse abraham postquam circum ci
sus est iustificatus est. credidit enim inquit
f dō abraham & reputatum est ei ad iustitiā.
Tunc circum cisus est. ut signum esset in eo
quia credidit cum senior esset & filium se habi
turum. Non ergo circum cisionis commendat
abraham. sed fides. ideoque credentibus
sufficit fides ad iustificationem. ut filii sint

abrahe in fide non in circum cisione. quia
hī non est opus circum cisione. non enim
hoc creditur quod credidit abraham.
iudei autē idē circum cisionis circum cidi. ut
fidei abrahe signum haberent non sicut
fidei abrahe signum haberent non sicut
fidei sed ut filii eius secundum carnem
scirentur. si autē credant erunt filii eius
& in iustificatione. quidem prodest
dici filium potentis eum qui impotens sit
nisi quia magis obest de deo esse enim
dignatō filium esse sine honore non in
tantum circum cisionis carnis nullius menti
est. ut iudicaturum se dicat dī pherem
am pph & am. in omnes circum cisionis pre
putia si non fuerint circum cisionis corde.
illis autē non indignatur. qui circum cisionis
corde. preputia sunt carne. quia nemo
sine corde circum cisione placuit dō.
Quicumque ergo circum cisionis sunt carne.
genus significant abrahe iuxta carnem.
Nam qui circum cisionis sunt corde genit
significant dī secundum fidem. quia
circum cisionis omni mundano errore.
dī profitentur parentem. quid ergo
prodest carnis circum cisionis. quando si
fides defuerit in iudeo. ad meritum
abrahe puenire non poterit. aut quid
obest preputium. cum nemo nisi quia
emulus fuerit fidei abrahe. puenit
ad iustitiam eius. Superflue igitur glori

antequam nouum testamentum dar&ur quod
pmissum erat. At ubi aucti gratia prestante.
oneralegis cessare iussant. quid opus est cir-
cumcidi. idcirco aũ noual& datae. id est spiri-
talis ut cessarent carnalia. & suspicientes
eam signum eius acciperent. ut sicut in ueteri.
ab abrahæ signum habuerunt. & quo coepit tes-
tamentum u&ur. Ita & in nouo signum habe-
ant saluatoris. qui noui testamenti constitu-
tor est. Quem admodum enim & abraham he-
brei dicitur sic & xpo xpiani dicuntur.
Qui cumq; ergo adhuc hebrei dicuntur. nouum
testamentum quod promissum est non receperunt.
beneficium & misericordiam di in irritum
deducentes. qui populum suum iam hominis
nomine nolens censer. sub filii sui nomine
constituere illos dignatus est. qui aigitur
audacia dicunt iudaei. Non nra nos lege-
uti secl sua. cum dicat dcl. confitebor tibi
ingentibus. & iterum. aepulamini gentes
cum populo eius. & ad hieremiam proph&a
dicit dñs. priusquam te formarem in utero
nouite. & antequam & cires deuulua scifica
uite. & proph&am ingentibus posuite. iu-
daismus certe proprias hab& significatio-
nes. autem in iacob. aut in iherusalem.
aut in iuda. aut in isrl. De gentibus autē
aptum est. quia aliter illos significat quā
sunt iudaei. noster ergo proph&a est hieremi-
as. quamuis enim in omnibus pph&is gentes

participes donisui ostender& dñs. ad hie-
miam tamen specialiter dicit. quia dñs
illum dedit proph&am. hic enim nouū
testamentum futurū significauit. quod
plus gentibus proficer& quam iudeis.
quod nunc declaratum uid&ur. Cum
enim in uniuersa terra noui testamenti sit
predicatio. tam raro ut difficile iudeis.
fidelis inuenitur. ut omnes & ecclesie
noui testamenti gentium nominentur.
sicut dictum erat mosee pph&a. uocabo
non plebem meam. plebem meam. & non
dilectam. dilectam. Repulsus ergo iudeis.
conuocat gentes ea misericordia & gra-
tia. quae dignatus est uocare a& abraham.
nec enim abraham non uocatus cog-
nouit dñm. itaq; qui dignatus est uocare
abraham. idem ipse dignatus & gentes.
cum ergo dicunt. nra est l& cum mani-
festum sit domum di omnium esse
uolentium cess& itaque ista usur-
pationis temeritas. quia gratia di
communis est omnibus. quoniamq;
pu dolore negant xpm nrm in lege pmissum.
cum uideant omnia signa in eo
que l& futura predixit. quia & se-
cundum abrahe promissionem.
omnes gentes iustificantur in eum
credentes. & secundū esaiam pro-
ph&am. de uirgine natus est in
bethlem & in iuda sicut fuit promissum

& semine claud. & iuxta quod hieremias pro
pheta ^{ut} nouum testamentum quod dicitur futurum
promiserat predicauit. & post omnia sig
na uirtutum ostensa. humiliavit se secun
dam dicta prophetarum. & omnia que pre
dicta sunt passus. Tertia die resurrexit.
quem admodum scriptum est in propheta
& si tempus promissionis requirant. sicut
clanihelo propheta ostensum est. inueni
ent implendum tempore quonatur & passus
est xpi. quia tempore primi annularu re
gis psarum. usque natiuitatem & passionem
dni & exercituum hierusalem quod factum
est per uer passidnum. Imperu romani prin
cipem. Implentur ebdomadae. Lxx. quif
anni. cccc. xc. qui computur per regna
& p successorer Imperu manifestur est. quo
modo & iam a ter tulliano computum inue
nitur. in libro quem scripsit aduersus iudeos.
quod ne ad iniuriam eius proficeret. & quia & te
computauit preter misimus. & quis ambigat
de hoc numero. cum trecenti circiter anni.
Hunc sup hunc numerum inueniantur. In
pudentis ergo est. post tantum sup adclitum
numerum aduentui saluatoris dicere non
uenit. sub apostolis enim aut tempore ei pro
quo agebat dñs inter homines se ^{se potest} occultare
malitia contradicens ueritati. ut cum omnia
signa promissi xpi uideret in saluatorem.
D& tempore tamen ambigere se dicere ut p fidi
am suam celeret. & postea cum sup promissu

numerum sup crescere multi anni ceperunt.
que in pudentia est negare uenisse quod
& iam & signis & temporibus adimplendum
scitur. Nam quando aliquid plenum est.
& non sup habundat. potest contentiosus
aliquid dicere non esse plenum. Nam si sup
habundat. clauditur os contentioso. Ita &
iudei tempore saluatoris potuerunt dicere.
licet p falliam. non bene computatum ad
daru tempore usque ad dñm xpm. ut ipse dicitur
esse qui promissus est. fallimur enim
in annis & mensibus & diebus imperatoru.
& ad liquidum non colligimus. Aut ubi au
cseuerunt tempora sup numerum prescrip
tum annorum. promissa xpi nulla potest
pretendi & excusatio. ut non ipse xpi dicat
qui uenit. nisi quod absit mentitus dicatur
esse qui promissus est. Quando enim tempus pro
missionis emensum est. & negatur uenisse
qui promissus est. Quid aliud quem en
daci arguitur qui promissus est. sed ueracem
esse qui promissus est. signa omnia docent
que predicta sunt. ut repta in xpo nos
cuntur. iudei au dum emendari eruber
cunt. Non cogitant futurum. Intellegit
non esse mendacium. **DEI ORACIUM.**
Faciamus inquit hominem ad imaginem &
similitudinem nrām. hoc quibusdam
& alia parte lectio. Intellegendum esse
uidetur. & hac uidelicet in qua legimur.
dixit sedm. uenite descendamus & con

fundamus linguarum eorum. quia quantum
in superficie uidetur simile est. unius enim
uox est plurali numero loquentis. sed dicitur
esse patet sensu. quia & dissimilis ratio est.
Illic enim de creando homine dicit quem
ad imaginem & similitudinem suam dicitur
dicitur creati. Illud autem quod dicitur. uenite dicitur
conclamamus & confundamus linguarum eorum
ad hoc pertinet. ne se intellexerent homines.
unde angelos potest uideri locutus dicitur quia
si imperator ad exercitum. Communiter
enim dicitur quia facturus erat populum. ut pater
creator illorum. ac hoc confundamus
inquit linguarum eorum. Nam cum dicitur.
faciamus hominem ad imaginem & simili-
tudinem nostram. Non potest dici ange-
lis locutus. quia non potest dici una esse
imago dei & angelorum. sicut imperatorum
& comitum. quia quorum imago non po-
test dissimilis esse dignitas & natura. de-
nique adiecit. & fecit inquit dicitur inquit
hominem ad imaginem dei fecit eum. ut
dicitur dixerit & dicitur fecerit. Non aliter dicitur aut
deferens sed idem dicitur. quod enim unus ad
unum dixit. Non aliam naturam signifi-
cauit. sed personam. cum enim dicitur unus sit.
tres tamen personae sunt. & ideo unus est
deus. quia siue in filio siue in spiritu sancto. deus
unius substantia est. quia non potest
non hoc esse quod de ipso est quod de patre
deus ergo patris persona est dicitur. faciamus

filii uero facientur hominem ad imaginem
dei. siue ad patris. siue ad suam. nihil inter-
est. quia utriusque una imago est. fecit
ergo filius per spiritum sanctum. sicut enim pater per
filium dicitur facere. Ita & filius per spiritum
sanctum. ipso dicente. quia ego in spiritu dei eicio
demonia. Igitur una trium imago est.
quia siue pater. siue filius. siue spiritus sanctus. unus
est deus. haec hoc unus factus est. homo. ad
unius dei imaginem. In eo autem imago dei est
homo. ut sicut unus est deus in celis & quo
omnia subsistunt spiritalia ita unus est &
in terris homo. & quo & ceteri haberent
carnalem originem. aliquibus tamen ui-
detur. quia in dominatione imago dei factus
est homo. quia dixit. & dominentur piscium
maris & uolatilibus caeli. & toruis terre.
cum non solum uiro sed & mulieri. ista cer-
nantur subiecta quam constat dei imagi-
nem non habere. quod quidem duplici
modo car & ratio. hoc enim neque ad
filium dixit sed adseritur. faciamus
hominem ad imaginem & similitudinem
nostram. sed ad omnia rationes caelestes. quas
apostolus memorat. Si imaginem dei ho-
mo in dominationem habet. & mulieri
datur. ut & ipsa imago dei sit. quod absur-
dum est. quomodo enim potest de muliere
dici quia imago dei est. quam constat domi-
nio uiri subiectam. & nullam auctoritatem
habere. Nec docere enim potest. nec testis esse.
neque fidem dicere. neque iudicare. quantum agit imperator.

imp. p. p.

Sunt quidem inter nos qui partem negotii seculi
 tribus occupati partem minus studiosi ^{etiam} circa scripturas
 errorem patiuntur. putantes samuelem sacerdo-
 tem fuisse. id est & aaron habere origine. ^{secundum}
 progeniem constituit dicitur & aaron habere origine.
 & cuius progenie constituit dicitur nasci non fieri sacerdotem.
 & alicui pro filio eius cessum est ut poneret in altare
 incensum; & quibus alij plus errant. negant
 quidem samuelem
 de genere fuisse aaron. hoc est. non illum
 dicant natum sacerdotem. & nihil hominum
 sacerdotio illum adserunt functum. qui-
 bus prius respondendum est. peius est ne-
 gare samuelem natum fuisse sacerdotem.
 & tamen adserere functum illum esse
 sacerdotio. quam dicere sacerdotem illum
 fuisse & filium aaron. hoc enim ignorantia
 illic stultitia. cum enim dixerint quod illum
 putant natum sacerdotem & filium aaron
 non esse manifestum habebunt non illum
 fuisse sacerdotem. ignari quia non licuit
 agere alicui sacerdotium. nisi ei qui esset
 & semine aaron. conptum enim habent.
 manifestum est enim quia chore cum
 non esset & filius aaron. & uoluit & sup-
 altare imponere incensum. hiatu terre
 absumptus est cum totus fuit. & oziarius
 cum non utique esset & semine aaron.
 sed & tribu iuda. & presumpsisset agere
 sacerdotium. stans ante altare percus-
 sus lepra in fronte est. & sic & spirauit.
 illi autem quid dicunt samuelem non natum

esse sacerdotem. & nihil ^{ominus} egisse.
 illum adserunt sacerdotium. satis stultum
 est quod dicunt. & stultior de se quod
 bonum est laboris est maximi. quanta
 enim hebitudine dicuntur ut solea pa-
 rente sup terram dicant. quia non est.
 cum enim legant & non uno loco legant.
 hoc ad se esse diceret de eodem. ut nemo audeat
 sacerdotium agere preter aaron & filios
 eius. obstinata mente contem-
 dunt sacerdotem fuisse samuelem. Non enim
 intellegunt. quia si natus sacerdos non est
 samuel & sacerdotium egit presump-
 tor. dicitur. qui ad statuit ut nascerentur. non
 fierent sacerdotes. & de samuele hoc sentit
 putat totum non esse. Quomodo enim possit
 fieri utur laudibilis & dei testimonio
 commendatur. hoc agere & quod in conce-
 sum sciebat. cuius & iam presumptionis
 uindicta per certo habebat samuel. & te-
 rum factam. non enim di iudicio poterat
 ad hoc spirare quem in mutabilem scie-
 bat. A quo si forte hoc audisset. temptari
 se potius credidisset. sciendo quod. nullo
 modo sententiam suam posse rescindere.
 possit enim magis subditi apparentia & no-
 mine idagi secum credere ut arcum uenire-
 tur. a parte ad uera quam iudicium suum
 deum posse mutare. Denique cum balaham
 phibitus esset ad neire & ad babaac.
 & post ea iterum sequisset anire & indig-

natus est dñs & c. **P**lo asine corripuit eū.
qui prohibentem angelum uidentem asina
coeptum iter implere nolebat. Balaham ue
ro prohibente dō ne ir &. iterum interrogans
an ire illum uellet. sic de dō quasi de homi
ne iudicauit p̄ id quod in prescuius est uan
us & mirabilis est. sed balaham nullo diu
no testimonio commendatur. erat enim
ariolus. samuhel autem uir dō carus &
iudiciorum eius sciens fixam esse senten
tiam. quomodo aliud fieri debere crede
ret & quam sciebat a dō esse constitutum.
sed heli inquit mortuo & filius eius
sacerdotibus samuhel coepit agere sa
cerdotium. quod n̄ electio docet. n̄ &
ratio admittit. hoc enim dicentes. Nul
lum putant tunc fuisse qui ageret & sacer
dotium. ut his tribus mortuis. Nisi samu
hel populi munera obtulisset & sacerdo
tium agere derisset. que de seruatione. clie
inimica. his enim dñs in p̄uidus iudicatur.
quasi nec eius enim id statuit quod p̄ma
nere non possit. ut quidem nullus
alij quam filius aaron sacerdotium
agere usque in seculum statuit. hoc est
usque ad tempora aduentus xpi. si hoc
deficere sciebat aut si nescit quod labit.
in p̄uidus fuit. & ideo potest ut samuhel
fuerit illis deficientibus sacerdos. si aū
p̄uidus & prescius dñs est p̄mansit quod
statuit. & si p̄mansit quod statuit. samuhel

non egit sacerdotium. quia non deerant
sacerdotes in ueteri lege nasci deest ut
dñs sacerdoter. in noua uero fieri dñs
iussit sacerdoter. eligant nunc unum
ex duobus. aut natum p̄bent samuhel
sacerdotem. aut factum. sed con sen
tiunt non illum natum esse sacerdo
tem. quia sciunt illum non eē & filius
aaron. si ergo natus non est sacerdos
samuhel. factus aū non legitur n̄ & p̄
batur. quia n̄ & statuerat dñs fieri sacer
dotes. in absoluto est samuhel mini
me sacerdotem fuisse. sed contra die
toris clausis oculis. sacerdos inquit
non fuit. uicem tamen egit sacerdotis.
qm̄ legitur dō sacrificium obtulisse. qui
audet negare. quod scriptum probatur.
obtulit enim dō sacrificium samuhel. sed
non inde uicem sacerdotis egisse cognosci
tur. ipse enim semp̄ dicitur offerre cuius ob
lationes sunt. quas sup altare imponit sacer
dos. & saul obtulit hoc utique genere.
id est p̄ sacerdotem. sicut & nunc offertur.
& dauid obtulit. & salomon obtulit. & ceteri
similiter obtulerunt. Numquid omnes
uicem sacerdotis egerunt. quam uir enim
proprio sacerdos fungatur officio. ille
tamen offerre dicitur cuius nomine agit
sacerdos. ipse enim imputatur cuius mu
nera offeruntur. & qui non fuit sacerdos.
quomodo uicem agere poterat sacerdotis.

Numquid diaconus potest uicem agere sa-
cerdotis. praefectus enim potest agere
uicem praefecti. & p[ro]xor. p[ro]xor. Non ta-
men priuatus potest agere uicem poter-
tatis alicuius. quantomagis sacerdotis ui-
cem agere non potest quia non est sacerdos
quo enim consilio ad hoc adspirare audeat
quod sibi scit non licere. Nam si sacerdos
alicubi desit. potest alterius loci sacer-
dos rogatus uenire. & uicem eius agere.
Non tamen propheta quamuis se uideat
agere potest. quod sibi scit minime esse
concessum. Aliud est enim bene uicere.
& aliud potestatem alicuius officii acci-
pere. sic ut enim quia sacerdos est non
se eo uitam suam commendatam putare
debet. Ita & qui se conuersationis est non
iam se eo sibi sacerdotium uindicare
debet. quamuis enim bonum sit sacer-
dotium. tamen malum erit ei cui non cer-
sum est & presumit. Nam si respiciamus
quod scriptum est de seculo samuhel. uide-
bimus quale testimonium de eius scriptu-
ra dicit. & innotuit inquit in omni popu-
lo quoniam fidelis est samuhel in p[ro]ph[eta] & ad d[omi]n[u]m.
& in p[ro]ph[eta] moyses & aaron
in sacerdotibus eius. & samuhel inter
eos qui inuocant nomen eius. quis non aue-
rit & hac distinctione diuisa esse p[ro]nar.
dignitatum causa ut moyses & aaron
sacerdotalem dignitatem adepti uideantur.

26
samuhel uero inter p[ro]ph[eta] & ad d[omi]n[u]m dignus & ti-
tisse habeatur. qui p[ro]cibus d[omi]n[u]m inuoca-
bant ad protegendum populum suum.
sicut legitur. In tantum autem sacerdotem mi-
me desuisse p[ro]bantur. ut reuocata arca ab
allophilis. leuite uiri b[er]hamis obtulerint
d[omi]n[u]m sacrificia absente samuhel. Rege autem
facto saul achimas erat p[ro]nepus heli sa-
cerdotis. qui portabat efod. sed hinc in-
quiunt uideatur sacerdos fuisse samuhel.
quia uestitus erat efod. quia in antea hodie
diaconi dalmaticis induantur. sicut epis-
copus efod autem & iam dauid legimus
fuisse indutum. & duplicem efod. samuhel
autem adhuc puerulus succinctus erat efod.
Numquid puerulus d[omi]n[u]s potuit p[ro] populom
nera offerre. uideatur ergo quia efod unum
quidem nomen est. sed non unam rem semp[er]
significat. sacerdotibus enim portabant.
non uestiebantur efod. reges uero & leuita
samuhel induebantur efod. aliquando er-
go uestis. aliquando quasi armariolum
quod portabant sacerdotibus ad interro-
gandum dominum significatur efod.
Quantum apparere p[ro]batum est samuhel.
Non sacerdotem sed p[ro]ph[eta]m fuisse.
Nunc hic respondemus qui ignorantes
quia samuhel non est de filiis aaron sacer-
dotis. aestimabant illum sacerdotem fuis-
se. Hec enim faserat ut de uirgine aaron
descendens sacerdos non esset quos primu[m]

uolo cognoscere. quia si sacerdos erat sa-
muhel. sine dubio & helchana pater eius
sacerdos fuit. Congruum quoque fuerat
& filio eius sacerdotes fuisse. quos quia
sacerdotes non erant iudices illos consti-
tuit filius isrl. sicuti & idem ipse erat sa-
muhel. sic enim legimus quia iudicauit
filios isrl. helchana autem pater samuhelis
propter quod sacerdos non erat. accedebat
in quid & diebus in dies decem in ciuitate sua
armathen adorare & sacrificare deo omni-
potenti sabaoth. & bieratheli & duo filii
eius ophni & sineer sacerdotes dñi. quia
aptum quia ueniebat helchana offerre
munera sua. ante dñm per sacerdotes tem-
porum competentem secundum quod statu-
erat moyses. ut tribus temporibus an-
ni offerent munera. & decimas suas ubi
fuisse & arcem dñi & sacerdotes. quippe
cum & duas uxores habuerit tempore
uno. quod illicitum est sacerdotibus.
erat enim helchana & leuitus. sicut genera-
tionum ordo se continet in libro para-
lipponenon. Adhuc enim leuitae non
erant habentes ordinem constitutum
ministerii circa sacerdotes & arcem dñi.
Dauid enim in regno suo disposuit uices
sacerdotibus & leuitis ut a uiginti an-
nis & supra. In lege autem a xxv annis & supra.
inciperent & ibere serui ad dominicis
ceremoniis. ut essent & filii aaron. idē

desinees. & ithamar traduce. classes
sacerdotum xxiiii. quae uices suas agerent
certis temporibus. Leuitae autem constitu-
ti sunt qui essent tabernaculi ianitores.
& qui baioli arcae dñi. & qui & cubiculas ob-
seruarent. & qui uasorum essent custo-
des. & qui permissas susciperent oblatio-
nes. & xxiiii. classes institutae sunt can-
tantium & etharizantium & musico-
rum ceterorum. ita & iam hii id est om-
nes leuitae haberent temporum uices.
quia necesse erat eos & otium habere.
ut & domorum suarum agerent curam.
& non solum hoc perficiunt ad causam su-
pra dictam quoniam samuhel non fuit de si-
luis aaron. sed & illud quod dicit mater
eius ad dñm. quia si mihi inquit dedit
filium. quomodo cum dño omnibus di-
ebus uites sue. Non hoc dicitur esse &
natus sacerdos. oportebat enim illum
seruire altari. sed quia leuita erat &
adhuc lex leuitis non erat posita. sed
unusquisque pro uoluntate sua age-
bat. ita ut oberrantes in licita praesu-
merent. Ionatha enim filius filii mo-
ysi cum in leuitas deputatus esset sa-
cerdotium agere presumpsit tribui. dan.
Ac per hoc legimus in libro iudicum. quia
unusquisque inquit placita sibi facie-
bat. eo quod non esset rex in isrl. idcir-
co uocauit anna dicens. quomodo eu

dno necum ceteris oberrare. & ut plenius
 questio discutitur possit. & iam illud tractemus
 quod dictum est de hel chance quia uenie
 bat & diebus in dies offerre munera sua
 & decimas. quo modo decimas offerebat
 qui nihil possidebat. Leuitz enim non ac
 ciperunt agros. quia de decimis que a plebe
 dabantur. uictum querebant sed potest fi
 eri & sic clatur Intellegi. quia potuit habe
 re possessionem uxoris sue. ut emptam.
 quia de alius tribubus accipiebant uxo
 res. non solum hui. sed & ceteri. Ita ut & sac
 dotes acciperent sibi de alius tribubus ux
 ores. Nam io iude sacerdos magnus uxore
 duxit de tribu iuda filiam regis ioram.

Lectio de esai a propheta;

Et adprehenderunt septem mulieres unu
 hominem dicentes. panem nostrum man
 ducabimus & uestimentis nostris open
 emur. uerum tamen In uocetur ^{supior} nomen
 tuum ^{supior}. aufer obprobrium nostrum.
 In absoluto est septem mulieres. septem
 & clesias esse significatas. quamuis eni
 una sit. sed septi formis dicitur. ut cor
 pus unum septem plicin numero constet
 membrorum. Non solum a uos sed &
 supni celestes & clesie membra sunt.
 cuius caput xpi est. siue igitur una.
 siue septem dicantur & clesie. Non dis
 cepat. una enim dicitur. quia unum ha
 bet caput. quod est xpi. septem a uideo.

quia sicut membra diuersa. Ita & poten
 tie spiritales. In quibus & nos deputamur.
 Diuersi sunt uirtutes. propt quod & a
 gere dicuntur. Idcirco enim diuersi sunt.
 ut non omnia singule possint. sed simul
 omnes corpus sint xpi. quia ipse est ca
 put corporis & clesie. & quo totu corpus
 subsistit. Idem & quo omnia in caelis & in
 terra habent originem. In hac ergo
 que in trinitate est & clesia omnium & clesia
 rum facta est mentio. quia cum huic
 sacramentu creatoris p dicitur. & iam
 caelestibus huiusmodi In tatur docty
 na. inferioribus enim cum In sinuatur.
 necesse est ut audiant & supni. unde a
 postolus. mihi Inquit minimo omnium scō
 rum data est h & gratia In ter gentes
 euangeli. z are Incomprehensibiles diui
 tia xpi & In lumine omnes que sit dis
 positio ^{mystris} ministerii absconditi a seculis In
 do qui uniuersa creauit & Innotescere
 principibus & potestatibus p & clesiam ultu
 formis sapientie di. phae ergo & clesiam.
 supni docentur. quia ueritas ait. de terra
 orta est. ut enim mentio superiorum fiat.
 hic septem & clesie nuncupatur In una
 plebe. quas septem & clesias supplices
 pph & a In dicit saluatore facto homine In
 tell & cerunt enim ad hoc nectum esse xpm.
 ut auferet & obprobrium. p nimum quidem
 sub lege sua agentium. deinde ceterorum.

duce clare
 res suas agere
 u consuetu
 u uirtutes
 in & ceteris do
 essent custo
 perent oblatio
 ut uas sine cin
 um & ceteris
 i de fto m
 im uicer
 habere
 ut curam
 uisum su
 fuit des
 dicit uer
 uis de ceteris
 uis de ceteris
 m m m
 ita etia
 p p p
 ita p p p
 ut filium
 ut esse sa
 p p p
 uis de ceteris
 uis de ceteris
 uis de ceteris

habebant autem in memoria scriptum esse. ue
ni & scion qui eripiat & auertat in pica
tem ab iacob. h& ergo septem & ecclesie
adprehenderunt hominem unum. id est
natum xpm dicentes. panem nrm manduca
uimus & uestimentis nostris operiemur
ueru tamen in uocatur nomen tuum sup
nos aufer obprobrium nrm. quid est hoc quod
pccantur. si enim panem pprio utuntur.
& uestimentis suis induuntur. id est & ui
uunt & nudimur. quid est deus si enim pa
nis ad uitam significatur. & uestitus ad di
deuotionem. quia quis sine do est nudus
dicitur. unde apostolus qui in xpo ait
baptizati estis. xpm induistis. & iterum.
si & poliatu inquit. non nudu inueniamur.
quid est quod poscunt ut auferatur ab
eis obprobrium. nisi quia hic populus sig
natur. in septem & ecclesiarum numero.
qui sub lege agent. xpm & expectabat
pmissum ad abolenda pccata. ideo di
cunt panem nrm manducabimus. hoc
est uerbu legis que unum tradunt
dm pascemur. quia non pane tantum
uiuit homo. sed in omni uerbo di. & uesti
mentis nostris operiemur. id est creato
ris nri nomine censemur. quia hoc u
nus quisq; indutus dicitur. quod & est
& pph&atur. Deniq; senatores uel of
ficiales & uestibus intelleguntur quid
sint sed quia h& scatis non faciunt ad dm

pmesendum. hoc enim statuit. ut p sacra
tum cogitationis unius di. h& esse esset
& homo regni celorum. p fidem enim pcc
catis ablutus & amor te secunda que
& sententia data in adam hominer apud
inferos d& inebat alienos. Nullo d&
nente pgit in paradisu di patris. In quo
dixit di latroni. quod secum esset futu
rus. quam uis enim populus supra die
tus. qui in septem & ecclesiarum significa
tus est sub di lege esset & deuotionem
tam ppriu quam paterni delicta. quia
omnes inquit pccauerunt & egent
gloriam di. ideo orant suprame
morate & ecclesie. ut auferatur obp
brium earum in uocatione nominis
xpi. quia qui signum habent eius quo
uicit mortem ab inimico tenent non pos
sunt. & non solum iste & ecclesie xpi
nomen sup se in uocari pccantur.
sed & sup se spiritaler in celis tabis
degenter quam qua enim spiritaler
sint in celestis potentie. obprobrio tam
subiacent. si a creatore suo fuerint
aliene. & n& membra erunt corporis.
que caput suum non cognoscenter
oberrant. & quia aliud non est quam
& plana uimus. in subiectis proph&a
testatur dicent. in illa au die in lumi
nabit di in consilio sup terram. & adie
cit. qm ablut & dnt inquit sordes filioz

& filiarum. & sanguinem purgavit de me-
 dio eorum. quicquam e uicidens quia in il-
 lo die. iclest quopromissum di impl&u
 est. & fidei sacramentum declaratum
 est hominibus. Inluminatisunt. utp
 creatoris cognitionem purificati.
 qui rei fuerant mortis fierent a&er
 ne uite heredes pmissue igitur p
 ph&la locutus est. ut omnes donodi
 indigere significar& ut siue p&ca
 tores siue iusti di misericordiam & p&e
 tasse noscerentur. p&ccatores prop&t
 delicta propria. ut de faucibus mor-
 tis experentur. iusti uero paterno
 absoluti p&ccato. de del&asententia
 data in adam. p&quam cuncti tene-
 bantur a morte libertate acceptadi
 regnum intrarent. i& non seruis sed fili di.

XLVII Incip. Questiones nouitestaon
 ti. os certe p&fectio est ut nul-
 lius egeris. quid ergo opus fuit
 xpo saluatori ut nasceretur
 tur dedo. et filiu non haberet
 ds p& que omnia faceret

Cum eaque non erant di uoluisse
 & sistere. & maiestatis sue minime
 opus hoc con dignum seire& prius dese-
 cum sit natura simpl& & incorporeus fili-
 um generauit. quoniam ab eo distar&. ut
 magnitudini sue congruus responder&
 effectus. quidem ultra posse& facere.

quam ut se alterum qui p&fectus est generare
 hoc ergo p&fectum opus est quod nihil possit
 uideri p&stantius. c&era enim omnia
 minorasunt. quanto enim & excellentior
 his omnibus. xpi est. tantomagis creatio illo-
 rum inferior est generationi eius. est
 & aliud. ds enim & quosunt omnia uolens
 condere creaturam. uerbum prius quod in
 ministerio apud se habebat generauit.
 hoc est fecit & sistere. quod uerbum idcir-
 co filium nuncupauit. ut ostender& de
 se illum & strasse. & esse sibi consubstan-
 tuum. ut l&qua filii de parentibus sunt.
 hoc credibile facer& p& quod manifestare
 creature ministerium quod latuit in eo
 & eterno. **XLVIII**

**CURSALVATOR CVM SCIS NATVS SIT ET XPS
 DNS IN IPSA NATIVITATE APPELLATVS BAPTI-
 ZATVS EST CVM BAPTISMO PURIFICATIONIS
 CAUSA SIT IN PECCATI.**

VERVM ET MANIFESTVM EST SALVATOREM
 bapuzmo non eguisse. quia xpi non fac-
 tus. sed natus est. dicente angelo pastorib;
 & cenatus est uobis hoc heraluator. qui
 est xpi dnr. deniq; scienf iohannes scita-
 tem eius. prohibebat eum abapuzmo.
 saluator uero instituit fieri oportere.
 non utiq; prop&t p&ccatum. sed prop&t im-
 plendam iustitiam. dignum erat enim
 ut ipse & exemplo e&t futuris filius di. qui p
 baptismum filios di fieri docebat. & qui se

dentibus spm scm clari promittebat debuit
istud in sem & ipso uisibiliter demonstrare.
Quo conpto. credentes inuisibiliter accipere
se spm scm in se haberent. Nam saluator uti
que cum de spu sco nascitur. purificatum
corpus habuit. unctio enim carnis spiri
taliter in utero data est. sps scs enim purifi
cauit. quod de maria uirgine in corpus sal
uatoris pficit. & hoc est unctio carnis cor
poris saluatoris. Quare & natus xps est
appellatus. quod enim p oia unctionem
prestabat dñi ministerio proph & arum his
qui in reges ungebantur. hoc prestitit sps
scs homini xpo addita & patione. Quia
anteriorer ^{christi} xpi solam potestate impeny
accipiebant p unctionem saluator autem
& potestate accepit homo natus & purifi
catus est natus. In congruum enim erat.
ut dñi filius. In corpore p & carnis subdito
nascetur. hominis ergo causam suscipiens
& p regenerationem filios dñi fieri docens.
& baptizari debuit. ut in se hoc ostenderet
& reatum. Facile enim probatum habetur
& suadetur quod dicitur. si a magistro sien
uideatur. sicut utique & uirtutum insignia
a oportuit fieri. ut iam filius dñi apparet p
mysterium regenerationis. medellam da
re & corporis passionibus. ut exemplo esset
futuris fratribus. qui a p regeneratione
accepit unusquisque potestate uirtutis.

L SI IDEO SALVATOR BAPTIZATUS EST
UT EXEMPLO ESSET. QUARE CIRCUMCI
SUS CETEROS PROHIBUIT CIRCUMCIDI.

CIRCUMCISIO PRETERITI TEMPORIS
mandatum est quam usque ad xpm
oportuit habere auctoritatem. ut tam
diu curreret. quam diu xps nasceretur
pmissus abraham. ut d & cetero cessaret & cir
cumcisio pmissione impleta. in figura
enim xpi. ita c pmissus est. dixit enim
eidem in semine tuo benedicentur omnes
gentes. quod est xps. fides enim quam
abraham acceperat. restaurata a xpo e.
ut in semine abraham quod est xps. omnes
gentes benedicerentur. sic ut pmissum
fuerat abraham circumcisio itaque signum
fuit pmissi filii. id est xpi qui nato. cer
se oportuit signum pmissionis. ita ta
men. ut ipse pmissus adueniens. signum
patris acciperet. ut sciret & uerere qui pmiss
sus fuerat omnes gentes iustificare per
fidem in circumcissione cordis. quia enim
patri abraham carnaliter nascentis filii
signaculum circumcissionis corporis
fuit. ita & eorum qui spiritaliter nas
cuntur. spiritale signum est circum
cisio cordis. Ideo q; r & tor post xpm
non adhuc oportuit carnaliter circumcidi.

L QUOMODO INTELLIGATUR QUOD DI
CENNE MARIA AD ANGELVM. ET Vnde HOC
SCIAM QVIA VIRVM NON COGNOWI

RESPONDIT CABRIHEL ANCELVS SPSSCS
SUPERVENIET INTE ET VIRTUS ALTISSIONI
OBUMBRAVIT TIBI

Ambigenti marie de conceptu possibilitate
angelus predicat dicens spiritus superve-
niet in te. hoc est ne dubites quia aurum nescit.

Quod enim dixit. quia concipies spiritus
superveniens in te operabitur ut concipi-
as sine viro. & virtus altissimi obum-
bravit tibi. Altissimi virtus sine dubio
christi non enim ad ipsius personam pertinet.
superveniens ergo spiritus in virginem. sancti-
ficavit eam operatio. efficiens corpus
secundum deum. In quo virtus que dicitur dei
filius nascitur. cuius obumbratio in vir-
ginem. hoc est ut de immensitate divini-
tatis aliquid esset in utero virginis. quan-
tum posse capere natura humana. quod
quasi ex splendore obumbratio dicitur
virtus dei esse. que dicitur non
& deus. Nihil enim deo est quod non dica-
tur deus. Nam hoc corporeum est. ut sit in
corne aliquid & carodici non possit.

ut pili & ossa & cetera. **Lii**

SICUT SPIRITUS CONATUS EST CHRISTUS IDEST EFFEC-
TIVUS EX MARIA CARO FACTUS. CUR DIC-
TUM EST SAPIENTIA QUE UTI QUE CHRISTUS
EST. AEDIFICABIT SIBI DOMUM.

QUESTIO ISTA CEMINATIONE DEBET
Intellegi. prius enim domus christi ec-
clesia est. quam aedificavit sibi

29
sanguine suo. Deinde potest & corpus
eius dici domus ipsius. sicut dicitur & te-
plum eius. Si enim propter habitationem
dicitur templum dei non absurde dicitur
& domus. sicut legimus in lege secundi effec-
tu spiritus factum est corpus quod & domum
posse dici arbitramur. quare
ad personam christi relatum est queritur. fac-
tum filii factum patris est. quia utriusque
una virtus est. simili modo & iam factum
spiritus sancti factum filii est dei propter naturam
& voluntatis unitatem. siue enim pater
faciat siue filius. siue spiritus sanctus. trinitas est
que operatur. & quicquid tres fecerunt.
unius est operatio. **Liii**

SI OMNIA RATIONE FACTA SUNT QUID EST
UT VIKET IAN SALVATOR NATVS DICATUR.

Nemo sic poterit hebetare. ut neget omnia
facere deum cum ratione. Ideo ergo christus
descendens de sacris sedibus ad salutem
mundo tribuendam. ut & iam mundum
ipsum & tempora a se instituta doceret.
Tum nasci homo voluit ad diminutionem
humani generis augmentandam in deum.
quando ex magna diminutione lux que
dies est. ex mentum incipit accipere.
ut tempus natiuitatis rationi congruat
doctrinae diuine. que ex umbra mortis
homines coepit multiplicare ad uitam.
SI EX SEMINE DAVID FILIUS DEI FACTUS EST
SECUNDUM CARNEM HOC EST NATVS.

IAM FILIUS DEI EST IN UTERO. QUI A SECUNDO
NATUS EST. QUOMODO ERGO POST
QUAM BAPTIZATUS EST DICTUM EI A DOMINO
TU ES FILIUS MEUS ECCE HO DIE GENUITIS.

XPII FILIUS EX AETerno EST SECUN-
DUM SPIRITUM SANCTITATIS. IUXTA CARNEM UE-
RO & SEMINE DEDU NATUS EST FILIUS DEI. UT IN UTRO-
QUE NON FACTUS DEI FILIUS HABEATUR SED NA-
TUS. Illud autem quod in baptismo auditemus
tertium non sua causa est. Nam hoc omnibus
audit qui baptizantur. ipse autem demon-
stratur tantum modo ut & hoc appa-
reat in homine uirtutibus dei. ceteri uero
firmantur. quia & hoc incipiunt esse filii
dei cum semine accipiunt spiritum. Quamuis enim
semine natus sit corpus dei. Non tamen sacra-
mento regenerationis firmatus fuerat
homo christi esse filius dei nisi spiritum semine accepis-
set iuxta decretum renascibilitatis donum.
Nam & iudei filii dei dicti sunt in deuotio-
ne. non in sacramento quod nunc operatur.
ut accepta remissione peccatorum super-
ueniente spiritu sancto dicantur filii dei. Salua-
tor ergo & natus est secundum carnem
filius dei. & post in mysterio firmatus. Nec
enim poterat quod de semine natus est
non deo nasci. sed ut propositum mysterium
impleretur. superueniente spiritu. non dimi-
nutum est. sed auctum.

QVOD CAUSE FUIT UT ILLO TEMPORE
CRUCI SEPERMITTERETORS. QUOD VIM.

april.

HE PASCHAE GERUNT IUDAEI.

Omnia propriis locis & temporibus ger-
it saluator. ut enim omnia renutupa-
tris recte concludisse doceret. tunc uo-
luit passionem suam mundum redimere.
& reformare. quando eum & creauerat.
id est in aequinoctio. unde mundus in
initium coepit & dies super noctem incre-
cere. In regno itaque agens romano.
non nisi uulget aprilis pati debuit. quan-
do equinoctium habent romani. tunc
utique enim primum haec pars mundi in-
luminata est & ex eo dies coepit crementum
accipere. Ideoque & passione saluatoris.
tunc a tenebris ad lucem perducta. pul-
la itaque uituperatione auctoris pote-
rit uideri. quando lapsam creaturam
tunc reformauit quando & fecerat.
Nec enim reprehendi poterit re lapsa
initium creationis. cum ad id redeat
instauratio. eadem enim die uoluit esse
renouationis gaudium. quo fuerat & de-
dicationis.

I. VI.

QVARE IN MATHEO PATER IOSEPH IACOB
SCRIBITUR. ET IN LUCAE HELI VI AUT DU-
OS PATRES HABERE IMPERITE DISSCRIP-
TUSSIT. AUT CERTE QUI VERE PATER EIUS
SIT NESCITUR.

Non est Ambiguum patrem ioseph iacob
fuisse. ordo enim ad dauid per salomonem
tramitem suum tenens. recto cur superuenit

dedo.

ad iacob cuius filius est ioseph. heli autem filius
 mathie quidam per natham filium eius de
 dauid ordinem tenetur que ad tempus
 quo saluator aduenit. unde singuli
 euangeliste ad dauid singulorum fratrum
 generationum ordinem persecuti quasi fur-
 cam fecerunt ut matheus ad dauid per salo-
 monem discederet ad ioseph. lucas ue-
 ro ab heli qui tempore fuit saluatoris
 ascendit per traducem natham filium heli
 & heli & ioseph utriusque unxit tribu.
 ostendens unius generis esse utrumque.
 ut cum solus ioseph non dicitur crepare eor-
 um generationem sed fratres ostendat.
 Ad hoc non solum ioseph filium esse sal-
 uatorem sed & heli in ipsa ratione qua
 ioseph filius dicitur saluator ipse est
 & heli filius & ceterorum omnium qui
 de eadem tribu sunt. hinc est quod dicit
 apostolus quorum pater & ceteris
 christi secundum carnem diuino & enim
 nuntius motus lucas est ut ab heli per tra-
 ducem natham ascenderet ad sem filium
 noe. & adhuc super diluuium peruenit
 ad seth filium adae qui redditus est per
 habel & eadem ratione faceret filium
 adae saluatorem qui dicebatur fili-
 us esse ioseph & heli. Super adam autem
 transcendens ad signat & ante omnem
 carnem christum filium esse dei. Illud quod
 quibusdam uidetur quia heli acci-
 perat uxorem iacob quomodo lo-
 mandauit ut si quis mortuus fuisset sine
 filiis acciperet frater uxorem eius
 aut propinquus & resuscitaret semen
 fratris sui. & ita factum est ut heli

generasset ioseph iacob cuius uxorem ac-
 ciperat & per hoc iungi generationem
 ut non in merito ioseph patrem habere
 heli dicitur. hoc nec probabilis est & ad
 nullam respicit. Illud autem quod supra dic-
 tum est & per generationem iungit per du-
 os fratres filios unius & christum ostendit fi-
 lium dei esse ante omnem generationem.
 euangelista enim cum refert dicens &
 ipse habebat incipiens fere annorum xxxi
 lius sic putabatur ioseph qui fuit heli
 id est ihu filius & estimabatur ioseph & non
 solum ioseph erat filius sed heli. Non quia
 ioseph filium dicit heli sed eodem genere
 quo ioseph uocabatur filius esse ihu ita
 erat & iam filius heli propter quod fratrum
 filii erant ioseph & heli. id est salomonis
 & natham filiorum dauid ut per dauid ascen-
 dens ad abraham & noe & seth & ad ip-
 sum & super adam doceat esse christum filium dei.
 cum enim dicitur qui fuit filius seth qui fuit filius
 aede qui fuit filius dei christum utique ita dicit
 ad filium sicut dicebatur filius ioseph. Artem
 maria ad eum filium quid fecisti nobis. & nemo
 & patitur maestus & tristis ambulans quereba-
 mus te super adam autem iungit christum patrem dei
 ut quidam id est ab adam usque ad ioseph & he-
 li filius dicebatur. Antea scilicet omnes dei ue-
 rus filius intellegeretur ad confusionem
 fortis qui christum non nisi & maria nunc ante
 fuisse contendit quorum enim non erat filius
 dicebatur & dicitur uere filius erat
 negabat. Si enim quod improbabile est & ad nul-
 lam semper proficit ioseph heli filius dicitur
 secundum quod supra diximus non dix-
 isse uidebitur de christo quia fuit filius dei.

ta ad & per ducem natham ascendit

sed de adam per ordinem enim singulorum
 filiorum patres subiciendo. uenit adeos
 cuius patrem dicit seth: patrem autem seth di
 cit adam: ade uero patrem dicit eliam. Ner
 cio que utiliter esset sic ecclesie uerare. Sicut
 per ordinem sicut diximus singuli patres xpi
 dicunt: sicut & filius dicebatur ioseph
 quia dicitur est: quorum patres & ex quibus
 xpi secundum carnem: ipso ordine legitur
 filius esse seth & filius ade & sup hoc omnes
 ad signatur filius: ut ante ipsos dicitur esse
 quorum filius nuncupatur.

Lvii Quid est uicium mala chia propheta scriptum
 sitec emitto angelum meum ante faciem tuam
 qui preparet uiam tuam marcus euangelista
 hoc in esaias propheta ad iseret scriptum.

Non potuit late se marcu quid scriberet nec enim
 nec per se erat loquax: quia in infantia diuinitate
 tenetur inbutur exercitatur erat in lege maxime
 cum apostolus sit sequitur scientiam omnia ad
 auctorem referenda dicta hoc ecclesia reuoca
 uit. qui sensum istum propheta intima uerat dicens
 uox clamantis in deserto parate uiam domino rectas
 facite semitas domini. Denique per uerba malachie
 scriptum subiectum euangelista dicens: uox claman
 tis in deserto ut iungeret uerba utriusque
 prophete ad unum sensum pertinentia sub prophetis prophete

Lviii Quam ratione negat se iohannes xpi seruus: pro na
 se ante baptismum cum ueniente iohanne ab baptismum di
 cat: ego debeo tibi baptizari et tu uenis ad me
 quomodo iohannes horabat eum quod prohibuit humili

Tanta sci tate prae dicitur etiam ab ipso (anssel
 in scunabulis iohannis: ut nec falli nec fallere cre
 dat nec dominum suum qui eum in utero per spiritum sanctum inlu
 mina uerat nec scire: hac pro hoc uerum est. quia &
 descendente in eum spiritu agnouit eum & prius
 quam ad baptismum ueniret & ignorauit eum.

sciebat enim eum: sed an ipse eum quid nonum dicit patris
 re promissum ministraturus eum nesciebat: hoc
 est quod tunc didicisse profertur: cum uidit in eum
 spiritum descendisse: sic enim tracto in structurae
 iohannes super quem uiderit aut spiritum descenden
 tem & manentem super eum. ipse est qui baptizat
 in spiritu sancto hoc dicit apostolus contestatur: dico enim
 in quibus christum ministrum fuisse circumci
 sionis pueritatem tunc. ad confirmandas
 promissiones patrum: hoc est in quo nescie
 bat dominum iohannis: quam uis enim magnificen
 cia eius non ignorare & hoc tam latuit eum.
 qui apud ipsum fides abrahae in splendore erat.

Lviii Si bapismus celestis austerium est cur nicho
 demo cur a de baptismo dubitanti lo
 quitur dominus: si terrena in quibus dixi
 uobis et non creditis. quomodo si dixerit
 uobis celestia creditis.

Quia baptismum putat carnale & ratione con
 sistere: hi non est spiritualis nec donum caele
 ste poterit consequi. qui non per aquam sed per
 fidem inmutari non credit: aqua enim cernit
 sed quoniam uidetur spiritus operari: ut fides in eo
 sit: quia sicut sordes corporeas aqua: ita
 spiritus animam abluat a peccatis: ut quomodo
 uisibilia uisibilibus: ita & spiritualibus: per
 spiritum sanctum hoc spiritualis ratio uertitur
 in baptismum plus enim ibi quod auditur: quam
 uidetur: cum hinc ergo nichodimus carnali
 constrictus ratione dubitare & saluato
 rum ad fidem ad trahere & exemplo usus est
 congruo: ut ad rem inuisibilem firmandam.
 uisibile dare & exemplum: quod solo
 auditu consistit non uisum & non negatur.
 & est: tamen terrenum: qui am un
 direm operatur: At ergo dominus ad nicho

dimum suadendo illi. sp̄ ubi uult spirat & uo-
 cem audir. sed nescis unde ueniat & quouadat.
 sic est omnis qui renascitur & aqua & sp̄ sc̄o.
 ut quomodo uox uenientis sp̄. id est uenti.
 auditur quidem. non aut̄ uidetur. nec t̄ch̄ d̄uē.
 sic & ratio baptismi auditur quod dicitur.
 non tamen quomodo p̄ sp̄m sit uidetur. Audi-
 tur tamen cum quid futurum est ab eo qui
 uerba insinuat praedicatur. ut fieri credat̄
 quod auditur. non tamen ratio facti redan-
 tur. cum aut̄ n̄ p̄ exemplum nichodemus
 ducetur ad fidem. tunc audit̄ saluatore.
 si terrestria inquit dixi uobis & non credi-
 tis. quomodo si dixero uobis celestia crede-
 tis. ista uerba terrena dixit. que ad exem-
 plum p̄tulit. hoc est sp̄ rationem terrenā
 inquit & exempli dati sp̄ uenti non creditur
 posse fieri. quia quomodo fiat non uidetur. ✕
 quin fieri poterat ut celestia fidarem &
 exempla que utique nescitis credere & it̄.
 potest enim homini sua di quod nescit
 p̄ id quod sit. ut puta. d̄s dixit de xpo quod
 filius eius sit uerus. quod quomodo sit.
 comprehendere non potest. p̄ id quod autem
 scimus secundum carnem quomodo sint
 filii credimus. ideo d̄m dixisse. xpr̄ filius
 meus uerus est. ut de sem̄ & ipso illum esse
 significare. hoc modo & saluatorem que
 nec uerbis n̄ & animo explicare potest.
 p̄ id quod sensibile est & auribus audit̄
 uoluit commendare. hoc est p̄ exemplū

spiritus. qui est uenturus. quem & sensibilitas
 capit. & auribus audit. sed unde ueniat nescit. 7
 factum sp̄ sc̄i quod capi non potest. uoluit
 facere credibile. sed in actibus apostolorū
 eodem modo legitur. & factus est inquit
 subito de celo sonus tamquam aduenientis
 sp̄ ualich. & repleuit totum domum & cetera.
 & ex parte exemplo uentus sp̄m sc̄m insinuat.
 ita de caelo aduenisse & sonuisse. quem
 admodum ualidus uentus sup̄ terram.
 Nam & hieremias uentum sp̄m uocat di-
 cens. uentus spirat in omni regione. quia
 propterea quod in hoc mundo est. & p̄li
 uersa circumfertur loca. unde ueniat
 uel quo e. at nescimus. sp̄ autem sc̄ de ce-
 lo uenit sic & legimus. ut credentes in lu-
 minē. quomodo ergo quibusdam uidetur
 de sp̄ sc̄o saluatorem dixisse. sp̄ ubi uult
 spirat. & uocem eius audit. sed nescis un-
 de ueniat uel quo eat. cum constat &
 exempli causa locutum h̄c saluatorem.
 Denique subiecit. sic est inquit omnis
 qui renatus fuerit & aqua & sp̄ sc̄o. quid
 tam aptum quia sp̄m sc̄m uentum signifi-
 cauit. sed ideo putant non uentum signi-
 ficatum qui ait. ubi uult spirat. quasi non
 omnis creatura lege sibi posita arbitrio
 remissa sit proprio. & nos enim imus & fa-
 cimus quod uolumus agenter sub lege.
 Quare & rationem prestabimus aut possi-
 bile putatur. & n̄ stultum uidetur.

& effectum uolent se ipsi insinuar& illum.
ipsum dar& exemplum. Igitur omni genere
questionem solutam arbitror. **LX**

SILX EI PROPHETAE USQUE AD IOHANNĒ
QUOMODO SALUATOR ADSACERDOTES MIT
TIT OFFERRE MUNERA PRO EMUNDATIO
NE LEPRAE.

Hoc quidem non fuit temporis. sed ad conde
nationem factum est iudaeorum. ut cum
ueritatis culmen melioratis temporis non
intellegerent. ad lucrum salutis suae fac
tum. Inclinar& se ueritas ad accusationē
eorum. cum enim uelut inimicum legis
haberent saluatorem. qui misericordie
cauā abhonere illos legis uolebat libera
re sicut predictum erat ab hieremia
proph&ta. Ait enim inter cetera
& dabo illis testamentum nouum. non
quale dedi patribus eorum. tunc saluator
nem inimicus sicut putabant appareret.
nouam predicantem qui mundatus fue
rat a lepra. ad sacerdotes misit offerre
munera p̄ emundatione sua sicut præ
ceperat moyses. & ut ad accusationem
eorum. hoc p̄ficere testaretur. In testi
monium inquit illis. ut in iudicio. hæreses
contra illos testes esset. qui saluatorem
inimicum legis dicebant hoc fecit ut est.
& apostolus paulus cum enim predica
ret iam non oportet se circumcidere
p̄p̄t scandalum iudaeorum. maluit enim

sem̄ supfluum facere quantum multum
& citari a falsis fratribus. quod qui
dem errori proficit iudeorum. satis eni
eis factum est ad horam p̄ quod in p̄p̄tū
errarent. **LXI**

QUID EST UT IUDAEIS DISCIPULOS
ACCUSANTIBUS EO QUOD SABBATUM
UIOLARENT SPICIS MANIBUS CONFRIN
GENTES ET COMMENDENTES. SALUA
TOR EXEMPLUM DAUID PROFERRET.
QUI MANDUCAUIT PANES. QUOS
NON LICEBAT EI MANDUCARE NISI
SOLIS SACERDOTIBUS.

Per quod non uidentur excusari sed
simul cum dauid reſieri. quippe cum
nec sabbatis fecerit hoc dauid salua
tor p̄ ueri. sin iudeorum. multis uult
& exemplis arguere. maiora ostendens
admissa in lege & nullum ausum fuis
se accusare. ut non solum semel & ite
rum sabbatum in lege uiolatum mon
straret. uerum & iam sacerdotalem
panem. ipso sacerdote concedente
presumptum in licite. & quod maius est
a sublimi auctoritate uiris. primus
enim hierusalem diuino p̄cepto
sabbatum non seruauit. quo facto
muri hiericho ultro ceciderunt.
quantum sabbatum non custodisse
sed fidem & manchet cum primis
cesis fuisſent sabbatis dimicauerunt

22
et leuostibus triumphauerunt. & sacerdoter
ut dominice caerimonie inseruirent in
templo. sabbatum contemnebant. dauid
autem unctus in regem postquam diu-
tute interfecitum carnis & poliauit alo
philum. in itinere positus necessitatem fa-
mis passus. a sacerdote panem accipit.
quem non illi licebat manducare. sed ex
cepta necessitate. non licebat. licitum
aut erat sine necessitate. *scilicet*
scilicet. denique sacerdos uident necessita-
tem. non negauit. & dauid ad electus.
sine contagione accipit. talis causa est
& sabbati. quare & circum cidi in sabba-
to non prohibetur. hęc enim que peri-
culosa non sunt sic seruanda mandata
ut non obstit sine necessitate fuerint ad-
missa. quia non ad salutem. sed ad breue
sentiam mandata sunt. illud aut quod
omni no non licet. semp non licet. nec
aqua necessitate mitigatur. ut admis-
sum non obstit. est enim semp inlicitum
quod legibus quia criminofum est phibe-
tur. superiora autem illa que diximus
aliquando licere. talia sunt qualia iei-
unia legitima quae in necessitate soluta
non faciunt reos si stomachi fuerit causa.
aut infirmitas febrium. hęc igitur
scientes dolore iudaei discipulos accu-
rabant. quasi sabbatum uiolarent sicut
sy prae dictum est. saluator aut noluit illis

de tempore implere elegit praevudicare.
ne plus admittantiam pro filio ent. sed de pre-
terito unde ablatum iudicandum magis
putabant. calumniosos illos ostendit. &
non solum in sabbati causat. sed & in sa-
cerdotali pane confusisunt. si tunc supra
ostensum est. LXII

QUID EST UT OCCISIS FILIUS LIAE QUI ERANT
EX TRIBU IUDA. RACHEL FILIOS SUOS
PLANGERE DICATUR.

Quantum ad historiam patris & Rachel filii
tribus beniamin. porro olim pro male-
ficiis propriis operibus scilicet & de clomi-
tarum & stupro quod in concubina
uir leuite gesserant. a reliquis tribubus
& extincti erant. quam obrem consola-
tionem recipere uell negatur. scient
nullam spem eorum qui perisse noscunt.
Filia autem liae in primis. eius annis in saluato-
ris causa occisusunt. unde eorum cause
planctum non uult adscribi. quia & in-
nocentes occisusunt. & propter deum aliquo
sine claudio mercedis gratia ad aeterna uita
donatisunt. quae propter planctum Rachel
filius conpescere. qui & in presenti & in fu-
turo erant. Illa autem carnaliter plane-
ti. isti spiritualiter consolantur. filia autem
Rachel carnaliter conuersa. flammis
spiritualibus consumuntur. Idcirco autem
liae filius occisus ad implendum planctum
Rachelis. euangelista testatur.

Quia tunc plangere filios suos coepit. quando
filios sororis sue in tali causa uidit occisos.
ut & ne uita heredes & scisterent. cui enim
aliquid aduersum euenit. & felicitate al
terius in fausta sua miserius luget.

LXIII
QUARATIONE MAGI CHALDEI PER STELLAM
APPARENTIAM XPM REGEM IUDAEORUM
NATUM INTELLERUNT CUM STELLA
INDICEM TEMPORALIS REGIS SOLI ET
DESIGNARI.

Hic chaldei magi non mali uolentia
atrorum cursum. sed rerum curiositate
speculabantur. sicut enim datur intel
legi traditionem balaam sequebat.
quicum apertus esset & abalach ad male
dicendum populum dei. diuino natu be
nedicere coepit. & huius ergo relatione
conpertum habebant futurum dei pro
uidentia & iacob qui regnarat. hic enim
quod non est occultum. prophetauit dicent
oriatur stella & iacob & cetera. istam
ergo traditionem magi secuti. uidenter
stellam & traordinem mundi. hanc esse
intelligerunt quam balaam futuram
indicem regis iudeorum prophetaue
rat. quod quidem factum contra mi
nicos legionis est. In de enim testimo
nium accepit. unde sol & improbari
astrologi enim. inimici sunt ueritatis.

LXIII QUOMODO PROBATUR POST TRES
DIES ET NOCTES. RESURREXISSE

IN MORTUIS SALUATOREM.

In hac causa in numerum per ordinem dierum
& noctium sequitur. effectum intelle
gentie non habebit. quia & moyses &
quadraginta diebus & quadraginta
noctibus ieiunauit. & non tamen inte
ger numerus inuenitur. quando enim
per diem ascendit. & per diem descendit.
omnem utique numerum non impleuit.
sed quia ubi dies est computatur & nox.
& ubi nox est computatur & dies. ut a par
te totum. & dies & noctes dicuntur.
ita est. & quod dixit saluator. ut quatuor
noctes sunt. tres accipiuntur & dies.
est enim nox non nouum aut contraratio
nem forte uideatur. ut cum nox & die
pendeat. Nam ante lucem factam & qua
appellatus est dies. quam uesperum quem
sequitur nox. institutum minime dubi
tatur. quod passio dominica a nocte
sumere ad se ueratur initium. non ab
surdum. Nam sicut lux id est dies imago
uite est. ita nox similitudo mortis est. id est
tenebre. sicut enim in scripturis euiden
ter ostenditur id est filii lucis. & contra
tenebrarum. nec mirum sicum ubique
dies nocti & lumen tenebris. hic solum
que sunt sequentia anterioribus prepo
nuntur. uel quod in tali causa rerum or
do confunditur & mutatur. ut ante sig
na nam mortis nox magis quam dies esse

uideatur. Ideo & enim ante initium sumitur. quoniam non aliter principitenebrarum. nisi post noctem potuit subintrari. & ut aliquatenus dominus lucis. id est & eternitatis. principitenebrarum siue mortis. subiectur esset ad tempus. quatenus & praeteritos & post futuros amoret liberaret. Nam non esset mors penitus uacuata. & cumquam tenebrarum caligo discussa. si dominum non uideret. subintrante & enim tanta luce. secretum mortis in quo dominabatur euauit. nec penitus uincipotest. nisi qui uel per uel in suis capitur. praeterigitur in talinegotio. tantum modo nox obtinet principatum. ita ut amitteret potestatem. & ut iudei in perpetua non cederent nocte remanerent. nec auctor dies. tantis celis. Immo sacrilegi. sed nox fieret praecedente nocte. contrarierum seriem subditur dies. sicut dominus & dominus omnium rerum. principitenebrarum mortis. ut omnes amoret laqueis & explicaret. quod si cui adhuc forte uideatur esse contrarium. diligent aduertat. ne incipiat illud durius aestimare. quod dominus se personam induens seruonondicam hominis. morti sedederit. quid hic ergo ordinem quaeris. ubi omnia uideas esse contraria. quae enim lux quae fuit in tenebris. & tenebrae eam non conpraehenderunt. quia conpraehensus est. qui enim scit se ad hoc conpraehendi

ut feratur. tempus illud in mortem computat. est & dies sequens. quia uelut & crucifixus est. est & nox quae cadit in sabbatum. est & ipsum sabbatum. est & uesper post sabbatum. hoc est quod iudaeis amoyse preceptum est in figura ut uesperes intrarent in sabbatum in quo dominus resurrexit. qui conpraetitur diem dominicum. quia nox non imputatur si nec die. neque dies sine nocte. hac ratione post tres dies & tres noctes dominus resurrexit.

LXXV. SIV NO HONORE ET RATIONE EUANGELISTAE LOCUTISUNT. QUOMODO FACTUM EST UT TRIBUS DICENTIBUS. ID EST MATHEO LUCA ET IOHANNE. QUI A SEXTA HORA CRUCIFIXUS EST DOMINUS. MARCUS EDI VERSO TERTIA HORA CRUCIFIXUM DICAT SALUATOREM.

Obscuris ^{falla} aera in uoluere. non est bonum. Nam tres euangelistae unum sensum habuerunt. marcus autem rem quae ab istis praetermissa fuerat uoluit imitare. sciens necessariam. Nec enim falli possit qui auctorum exempla secutus. eaque scripsit magna deuotione & industria didicit. & nec sine spiritu sancto fuit. quid ergo & hoc ostendere uoluit. debet & ob solui. Contuendum itaque est. quia non a pilato. sed a iudaeis saluator crucifixus est. quantum autem ad leges romanas pertinet. innocentem pronuntiauerunt salua

tozem. At enim pilatus iudeis. ego nullam
inuenio causam in eo. & dicentibus eis cru-
cifige eum. respondit. quidem malifecit.
Denique persistens & uolens educere eum
de manibus eorum calumniam passus est
dicentibus eis. si hunc dimittis non es a-
micus cesaris. omnis enim qui se regem
facit. contradicit cesari. sic factum est
ut traderet eum iudicio illorum. Senten-
tiam ergo non dedit pilatus. sed iudei.
Denique premoniti sunt inquit. a principi-
bus sacerdotum ut dicerent. crucifigat.
hanc sententiam. tertia hora datam
uult intellegi. In qua assiduis uocibus per-
durantes. inter uallo tamen horarum fe-
stetrium. quibus itum. & redactum est
ab herode. crucifixerunt saluatorem.
omnis enim qui dicitur. & eo iam mortu-
us computatur. quo sententiam & cepit.
manifestauit igitur marcus quia non
iudicis sententia crucifixus saluator
est. difficile est enim innocentem proba-
re eum. qui sententia iudicis punitur.
Discordare ergo se passus in uerbo est ut
doceret. tertia hora coeptum esse quod
sexta hora implerum est. Non legibus.
sed persistente malivolentia iudeorum.

LXXVI. MARCUS EUANGELISTA. DAEMONIA
COGNOUISSE. ET PROFESSASSE IHM.

Econtrauit apostolus principes & potes-
tates huius seculi. negat cognouisse

diuinitatem dñi ihu. dicit enim inter cetera
marcus sciebant enim ipsum esse. aposto-
lus uero. quem nemo inquit principum
huius seculi cognouit. si enim cognouissent.
numquam dñm maiestatis crucifixissent.
si demonia sciebant. quomodo principes
ignorabant quibusdam uideatur. princi-
pes huius seculi maiores iudeorum sig-
nificasse. quasi iuxta quod per & rursus ap-
t dixit. scitis enim inquit fratres qui ap-
ignorantiam gessistis hoc malum. sicut
& principes uestri. ergo iudeorum erant
principes. Non tamen huius seculi. prin-
cipes enim ait uestri. non seculi. quippe
cum dixerunt se regem se habere cesarem.
sub cuius fuerant relecti potestate.
Sunt autem isti hi principes. quos alio loco
significauit apostolus dicens. Non est
nobis conluctatio aduersus carnem &
sanguinem. sed aduersus principes &
potestates. aduersus huius mundi rector-
es tenebrarum harum. recte ergo quer-
tur. si enim isti non cognouerunt ihm.
quomodo poterat fieri ut demonia
agnoscerent eum. sed aliud est quod
cognouisse in xpo demonia dicit. & ali-
ud quod huius seculi principes negat
cognouisse. Nam demonia sciebant
quidem ipsum esse. sed qui legem fuerat
pmissus. omnia enim signa uidebant
in eo. que dixerunt futurum esse.

Ar. 92.

& quod & semine dicitur de uirgine uenturus
 esse redemptor istius mundi. mysterium autem diuini-
 tatis eius ignorabant. sicut & principes
 eorum. Denique quaerit quamuis capti-
 use diabolus a saluatore dicens si tu es fili-
 us dei & cetera. uident enim aliquando
 diuinam uirtutem. aliquando hominis
 infirmitatem. ambigunt quid uerum
 esse & torquebatur concordant igitur
 scripture secundum ea que reuelata sunt.
 Impossibile est enim discordare unius spiritus
 uiros. **LXVII.**

QUID EST QUOD IN CRUCE POSITUS SAL-
 UATOR ANTI-PATER AGNOSCE ILLIS NON
 ENIM SCIUNT QUID FACIUNT.

Sine sciunt quid est quod ignoscitur.
 maxime cum dicat rex abimelech ad
 dominum numquid gentem ignorantem per-
 des non omnis ignorans. immunis a poe-
 na est. ille enim ignorans. potest excu-
 sari a poena. quia quod scire & non inue-
 nit ista uia ignosci perierunt. quia ha-
 bentes a quo discerent operam non de-
 derunt. huiusmodi non licet ignorare.
 accipiant ergo ueniam. si conueriant.

LXVIII QUANDAM VTIQUE PRO INIMICIS
 DNS DOCUIT. QUID EST ANIMAE OCCI-
 SORUM VULCIS CISE PETANT DEDDO
 POSTULANTES VINDICTAM.

Sic anime occisorum clamant uindicta
 in se postulantur sicut sanguis abel

clamauit de terra. cause ergo sunt que
 clamare dicuntur. cum loqui non pos-
 sint. sanguis enim effusus. quid aliud
 quam uindicare se postulat clamant.
 non uoce. sed ratione. nam & opus opi-
 ficem laudare dicitur. pro hoc ipsum
 quod uidentem se oblectat non enim tam
 impatientes sunt sancti ut urgeant fieri.
 quod sciunt tempore praefinito futurum.
 quod nec anticipari potest. nec differ-
 ri. sed hoc dicto ostendere uoluit uin-
 dicaturum dominum sanguinem sanctorum suo-
 rum. ne quia tam patientis nunc uideatur.
 Inultum putatur & impium bellum
 quod contra sanctos geritur. ut & terrore
 incutiat praesentibus diuersos. & ex-
 ortare tur praesentibus. Reuelatur
 enim animas patientes quando uindi-
 cari se audiat a potente. praesentem fert.
 si mortem suam audiat iudici displicere.
 tunc enim pro certo habet. & innocentem
 esse. & si quidem misericors & patientis est.
 sed moderate. & praesentat enim ut impie-
 clant & peccatores emendent. si quomi-
 nus plebs tentur. qui ad longam patientiam
 contempserunt. cuius rei exemplum & a
 tempore misericordie praedicat & osten-
 dit. non peccatens sed insensibilis. & que
 neque dolor alicuius. neque pietas com-
 mouere uideatur. hinc est unde ait pro-
 pheta. tacui. numquid semper tacebo.

& dñr. num quid non faci & inquit dñr uindictam seruorum suorum clamantium die ac nocte. sic utique clamant sicut sup̄ diximus. si quis ergo xp̄ianus ad tempus uindicta & non aceru & neque cum sanguine non peccat. melius tamen fecerit si dimiserit iudicio dō.

SUM PREDICANTE IOHANNI AIT SALUATORE. LEX CESSAUIT. QUOMODO SALUATOR AIT. NON UENI SOLUI RE LEGEM AUT PROPHEIAS SED AD IMPLERE. :

Si enim prohibita est quomodo non soluta est. que agendi amisit auctoritatem. omnia que de xpo dicta sunt adimplenda sunt. & ipse dñs sic impleuit legem & prophetas. cum omnia que que de se scripta sunt fecit. nec dissoluit aliquid. sed confirmauit. Lex enim & prophete usque ad ipsum. prophete enim de ipso locuti sunt. Ideo ultra illum que ab his de hoc dicta tendi non possunt. neque post ipsum aliqui huiusmodi pphete repperiri potuerunt. qui neque habent de quo dicant. & de quo dicebatur iam uenit. omnia enim uoluminibus suis complerent. & incarnationem. & conuersionem. & passionem. & resurrectionem. & diuinitatis manifestationem. & futurum eius iudicium se uelut ac phoc cessauerunt prophete. Impleo opere dispensationis. Lex aut duplici modo cessauit. non quidem tota. nam & id quod

cessauit. poterit manere si ser uetur conditio. Aliud enim cessauit in sententia. Aliud in ipse lege predicante iohanne baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum. cessauit sententia legis. que eos tenebat peccatores. cessauerunt & iam onera legis. que ad duritiam cordis iudaici fuerant data. In escis. nea. menis. mustelis. misericordia enim ad ueniente. cessauit uindicta. sed onera legis in ppeuum cessauerunt. sententia uero hinc erat & aboleretur. qui permanent in beneficio consecuto. hinc autem quare deum ad hominem uersem. seficatur. legis auctoritas. qui in memores beneficiorum dei sedent sub sententiam legis. circumcisio uero & sabbatum. usque ad id tempus ualuit. quoniam uer legis predicatur & uer mandatum. sic enim data sunt ut ad ueniente lege fidei cessarent. unde etiam apostolus finis legis xpi. Nam & daniel hoc significat. cum de aduentu dñi & temporibus ebdomarum ppheta. quia a & crisma. & iudicium. & sacrificium. & ipsa ciuitas cessatura erat. spiritali enim ad ueniente lege. necesse erat cessare carnalia. tunc enim & parte corporis ser uiebatur dō. nunc & parte anime. pridem uisibiliter. modo inuisibiliter. tunc in carne. nunc in animo. quia dō utique qui sp̄s est. in sp̄u ser uendum est.

non ergo soluta est lex quae cessauit. sed succer-
sum illi est implere tempore. nec enim ad-
ministratio eius accusatur. aut iudicium.
si peccatoribus indulgentia datur. cum
hic magis recte datur. & iusta probetur quia
quibus dominabatur. peccatores fuisse
non negantur. quia iustus inquit non est
lex posita. non ergo quia misericordia
preferenda est. condemnanda putetur
iustitia. cuius reuerentia si non esset ipsa
misericordia. fructum non haberet & ni-
si enim hanc seruauerint post acceptam
misericordiam nihil illis proderit indul-
gentia. Nam dixit lex non facies tibi do-
lum neque ad ora ueris que in celo sur-
sum sunt & que intra deorsum. & non p-
iurabis & honoras patrem & matrem. &
non occideris. neque fornicaberis. neque
furtum facies. non dices falsum testimoni-
um. neque concupisces quequam prox-
imi tui. Nam quid hoc cessasse dicenda sunt
absit. si enim quis poterit uel in hac
uita idoneus iudicari. ac per hoc cetera cer-
sa uerunt que supra diximus. neomenie
subbata. lex es carum. sacrificia. circum-
cisio. & cetera. Hinc est unde dicit. apos-
tolus inter alia. principes non sunt timen-
di operi bono sed malo. uis autem non timere
potestatem. bonum fac. & habebis laudem
& illa. haec seruata bonos faciunt. non ta-
men perfectos. unde saluator. nisi habunda-

35
uerit inquit iustitia uestra plusquam scri-
barum & phariseorum. non intrabitis
in regnum caelorum. addens enim istis
potiora saluator. non soluit utique lege.
sed adimpleuit. sensum enim legis ad sa-
lutem hominis pertinere ut puta oculum
pro oculo. dentem pro dente. ut timens ne
pateretur quod alii facere prohibitus est.
cohibere se a nequitia. Saluator autem super
osum. In hunc sensum addens iustitiam.
ego autem inquit dico uobis non resistere malo.
sed si quis te percusserit in dexteram max-
illam tuam. prebe illi & sinistram. ut dicitur
uicem non reddis malo. profectus sit. red-
dere enim uicem iustum est. sed non plenu-
si uero dissimulet ab iniuria. plena iusti-
tia est & habundans. retribuere enim.
gaudere ad tempus est. remittere autem.
in futurum prestat letitiam. sic ergo ad-
impleuit legem saluator. dum quos illa
iustitiam docuit. hic iustiores efficit.
quod ille non potuit. quam ob rem gaudium
legis est. qui ad discipulos eius peritiores
effectus sunt. destruxisset plane legem.
si impune peccari docuisset. porro autem
suspendit sententiam. ut hic qui male-
facit. habeat spatium paenitendi si quo-
minus. reddat in illum sententia cumu-
lata. quia non cognouit ad hoc se re-
missum. ut emendaret se. **LXX.**
Dñs CERTE INIMICOS NOS DIABOLO

FERI PRÆCIPIT. QUID ERGO EST UT IN
EUANGELIO DICAT. ESTO CONSENTIENS
ADVERSARIO TUO CITO.

Quis est aduersarius hominis. nisi diabo-
lus. nulli dubium est diabolus esse
hominis inimicum. maxime fidelis.
Uehementiora enim tela sua. contradi-
seruos excutit. sicut ergo iste bonorum
inimicus est. ita & malis aduersa est.
quis enim contemnentem non aduerset.
dñs ergo peccatorem adloquitur. ut con-
sentiat mandatis que illum inobedi-
entem condemnant. ut subiciat se uo-
luntati eorum. & fiat & inimico amicus.
quia & contemptor legis inimicus est eius.
uoluntati enim eius resistit. Ideoque hoc
zatur dñs peccatorem ut bene agendo
se conciliet sibi legem. ne in die iudicij ac-
cus & eum apud iudicem. & condemnat
poenas de se pro & legis. omni enim qui
male uult agere. disciplina dominica ini-
mica uidetur. cui nisi consenserit mitte-
tur in gehennam. diabolo qui uere
inimicus humani generis est preparata

LXXI IACOB APPELLATUS EST HOMINI
DENS DñM. EI MOYSES UIDI DñM.
FACIE AD FACIEM. NEC NON EIESAIAS.
UIDI DñM SABAO TH OCVLIS MEIS.

Contra autem iohannes euangelista dñm
inquit nemo uidit unquam. hoc quan-
tum uidetur contrarium est. quantum

ad fidem ueritatem. dñm omnino nemo
uidit unquam. neque patrem. neque
filium. quod enim uisus dicitur. ad in-
tellegentiam se fertur. uisus est enim
uelut in imagine. uelut in os cum impe-
ratoris nesciamus. uidemus eos in figu-
ra non in ueritate. ita & dñs uisus est.
ut intellegeretur dñs esse. qui apparebat
pro rationem non pro substantiam. quia in
natura sua uideri dñs non potest. & ut uer-
us propositæ questionis secreta pandam.
sensum euangelistæ explicare nitamur.
Iohannes enim occultum aliquid pro-
desse uoluit. quod sciuit ad salutarem
doctrinam pertinere. idcirco. dñm inquit
nemo uidit unquam. nisi unigenitus
filius. qui est in sinu patris ipse enarrabit.
animum aduersus sensum euangelistæ.
ut enim uerum esse quia nemo uidit
dñm unquam ostenderet. filium hoc
enarrasse doceret. quem falli utique
impossibile est. quia in sinu patris est.
sinus autem patris quid est. nisi adfectus
in caritate ueritatis patris pro nature uni-
tatem in filium. quam obrem nemo ui-
dit dñm. nisi unicus filius. hoc iohannes
apostolus filium dñi audiuit dicentem
in tera. non qui a patrem uidit quis
quam nisi qui est ad dñm. hic uidit patrem.
ut ergo ad condemnationem profice-
re & iudeorum. qui xpm dñi filium au-

dire nolebant uel credere. ostendit euange-
 lista hunc esse xpm qui patribus apparuit
 & in dnm illum au qui pater est. num qua
 uideri nisi a filio. quando enim dnm patrem
 negat uisum. & dnm apparuisse patribus pfitetur.
 manifestare se uult di filius. qui a ipse
 semp in dnm uisus a patribus est. hinc est
 unde dicit inter cetera iude is de patre.
 neque uocem eius uidistis a quando. neque
 figuram eius uidistis & cetera non est contra-
 rium. & uisum & inuisum esse dnm. **LXXII.**

**[NEUANGELIO IOHANNIS] EXAIT PER
 MOYSEN DATA EST. GRATIA ET UERITAS
 PER IHM XPM FACTA EST.**

Ergo ante non fuit quomodo ergo
 Lado data dicitur in qua ueritas non fuit
 non sic passim proter eundem est. sed
 considerandum est. quid sit. lex pro moysen
 dia. ^{sen} pro enim lex data. manifesta habet pre-
 cepta. sed scripta & historia. que &
 ipsa & appellatur. & uideamus quid
 in preceptis eius non erit uerum fore
 te quod dicit. non occides. non formi-
 caberis. non furtum facies. talia sunt
 & cetera. Nam historia eius quia ante
 aduentum xpi ueritas non erat. hoc
 manifestum est. & enim que sub uela-
 mine erant. quid significarent in cer-
 tum erat. Cum autem xpm manifestat
 cum psona sit que dicit in genesi fa-
 ciamus. & que est. quaefacit & quis

fuerit. qui in rubo. ut patriarchis uisus
 sit. & que in ptra operatus sit. quide-
 dit aquas in deserto. quia ptra in-
 quiderat xps. sic fit ueritas p xpm.
 quando ea que latebant aut in dubi-
 um ueniebant quid significarent.
 a xpo ostensum est. Nam & in cetera
 dicit. de me scripsit moyses. hoc prius
 latuit. error enim erat. putabatur
 enim pater dsi. qui erat filius. & quia
 timabatur angelus. cognitus esse
 filius dsi. & pmissio facta fuerat abrahe.
 que quam diu non reddebat. in am-
 bigo erat. cum autem ueniret xpo red-
 dita est. facta est ueritas. quando & quod
 pmissum est red ditum est. & coepit sci-
 ri quod erat promissum. promittentis
 enim fides tunc uera pbatur. cum sol-
 uit pmissum. **LXXIII.**

**QUID EST QUOD INTER CETERA DICIT
 MARCUS EUANGELISTA DE XPO. IN-
 TRANS IN QUIBUS IN DOMUM UOLUIT.
 NEMINEM SCIRE ET NON POTUIT LATERE;**

Sergo uoluit & non potuit infirmata
 uoluntas eius uidetur impossibile
 prorsus est. ut saluatoris uoluntas
 non impleatur. nec potest uelle
 quod scit fieri non debere. idcirco
 quod factum est. hoc uoluisse dicen-
 dus est. nam uoluntas eius. numqua
 & trancturam eius est. sicut ego

naturae uis in reprehensionem non cadit.
neque uoluntas. nam quod propositum est.
factum legitur. In finibus tyri. Tunc in-
trauit in domum & inuicem uoluit scire.
Nunc sequitur quomodo uel quae
neminem uoluit scire. Anim ad uer-
tendum est enim. quia istud in finibus gen-
tium est gentilium quibus adhuc tem-
pus praedicandi non erat. Dicitur quoniam
tunc discipulos suos precepit dicens. in uia
gentium ne abieritis. & in ciuitatem samar-
itanorum non introieritis. sed ite potius
ad uer- que perierunt domus isrl. idcirco
noluit se prodi quod esset in domo. sequi
ria uero se non noluit. sed libenter acce-
pit. quam uis enim tempus non esset
praedicandi gentibus. ultra tamen uenien-
ter ad fidem. non suscipere in uicinia erat.
sic factum est ut saluator dum ad disci-
pulis proditus non esset. ab aliis tamen
qui eum ingredientem domum uiderant
proditus est. & coepit sciri quod esset
in domo. sequi enim se uoluit & ita fac-
tum est. hoc enim latuit. & ab aliis de-
mon stratus quod esset in domo. Deni-
que mulier chanaanica. audiens de illo.
intrauit ad eum deprecans ut expelle-
ret demonium a filia eius. quae nisi pri-
us subiecisset. sed et iudaeorum. benefi-
cium consecuta non esset. Impleta
igitur uoluntas saluatoris est.

secundum. quae & explanauimus. ea enim
que compendio breuitatis student eu-
gelista complexus est discutientes. inueni-
mus quod latebat. **LXXIII.**
LEGITUR IN EUANGELIO IOHANNIS.
QUOD CUM NEGASSET SE SALUATOR ASCEN-
DERE AD DIEM FESTUM ASCENDIT.

Hoc inconstans esse uidetur. semper breuia
ita propositione. sensum occultat. nam
hoc quod in questionem uocatur. tunc fac-
tum est quando in galilea positus. propter
tumultum iudeorum a fratribus suis
adhuc non credentibus sibi. compellebat
ascendere in iudeam. quia futurus erat
dies festus iudeorum. ut scilicet in festum.
quia mundus uos non odit. me autem odit.
quoniam arguo opera eius. ego non ascendo
ad diem festum hunc. quia tempus meum
non dum impletum est. tunc fratres eius
ascenderunt ad diem festum. ipse uero
mansit in galilea. post autem. & ipse as-
cendit ad diem festum. quid uidetur con-
trarium. quando non tunc ascendit quan-
do negauit. sed ascendit postea. & ascen-
dit non quasi ad diem festum. sed quasi
ad litem. illi autem omnes & ascenderunt.
quasi ad fruendas delicias diei festi. cer-
tum est ergo. quia non ascendit ad diem
festum saluator. nisi autem ille fuit dies festus.
quo passionem suam sedem in mundum.
denique dicit. nunc clarificatus est.

paret? Ipse autem respondit eis dicens: uos ascendite ad diem

filius hominis. & clarificatus est in eo. hic
 dies festus eius est. quouicit mortem. **l. xv.**
 SI PROPRIO ARBITRIO VIVIMUS. QUARE SAL
 VATOR DIXIT. NEMO VENIT IN QUID AD ME
 NISI PATER QUI MISIT ME AD TRAXERIT
 EUM ET CONSENTIENS HIS APOSTOLUS. NE
 QUE VOLENTIS IN QUID NEQUE CURRENTIS.
 SED MISERENTIS EST DNI ET CUIUS VULT MISE
 RE IVR. ET QUEM VULT INDURAT.

Quomodo uoluntatis arbitrium liberum
 est. quando alterius natu. aut ad bo
 num ducitur. aut ad malum. aliter causa
 se habet. quam proposita est. non enim hic
 que seionis huius sensus est quem obtendit.
 Nam nullo genere & hinc liberi arbitri po
 terit causa turbari. quia si penitus sensu
 doctorum aduertat. scient hinc magis
 arbitri liberi firmari sententiam. hanc eni
 contra mali uoluntate iudeos prolata sunt.
 cum enim dolo simulationis orre & inui
 dia. ioseph patrem proprium. & filios eius
 fratres adsererent saluatoris. nec esse
 filius credetur. tunc saluator ait. ne
 mouent ad me. nisi pater qui misit me
 ad traxerit eum. quomodo au ad trahere
 bat pater ad filium. nisi prope. quae fa
 ciebat pater. sic enim dixit. pat manent
 in me ipse operatur. ut opera hanc ad tra
 herent ad fidem xpi. uirtutes enim quas
 faciebat saluator. ipse sua debeant dm
 esse patrem xpi. ut qui alium patrem

habere illum diceret. non ad traheret do
 ad xpm. Ideo ergo dicitur operabatur pro xpm.
 ut uerbis eius fides commendaretur.
 quibus dicebat se filium di. hanc est ad trac
 tio non uolentia sed testimonium di in
 xpo. cui quicquid dicit. ad tractus dicitur
 ab eo ad xpm. Nemo enim saluatori cre
 dit. nisi qui patrem illius proprium dicit
 dm. nam apostolus non ut arbitrium
 pulsaret. hanc factus est que in questione
 redigisti. sed ut iudicium di & tractari
 prohiberet. hanc dixit. iustum predicant
 dm. scit enim cuius debeat misereri.
 cordis au inspector. puid & postulantur
 mentem an mereatur accipere. Deniq;
 dicit pro proph & am. plebs hanc labi sine
 honorat. cor au torum longe est a me.
 Nam simulatoris animum. iustum est
 ut obclur &. qui enim non pro errorem ue
 rum uocat falsum. sed pro mali uolentia
 ut intellegens bonum. fingat se nescire
 quia bonum est ut conuertat illud in ma
 lum. hoc utique debet illi prestari. ut
 uere non intellegat bonum ne saluetur qd
 non uult. nec enim istum est. ut inuitus
 saluetur. qui non pro ignorantia salutem
 spernit. sed pro malitiam uel inuidiam.
 his igitur confirmatur magis liberum
 arbitrium. quam destruitur. ut unicusq;
 pro uoto suo respondeatur.

LXXVI LEGITUR IN APO CALIPSI IOHANNIS VA
DE INQVIB ET ACCIPERE LIBRUM DE MANU
ANGELI ET DEVORARE ILLUM ET AMARIFICABIT
VENTREM VVUM SED IN ORE TVO ERIT
DVLCE TAMQVAM MEL :

Quis iste liber est qui amarum facit uen
trem cum sit dulcis omnia diuina uo
lumina amara sunt. sed p̄fidiis atque
carnalibus. idolatris enim in sua ueest. tū au
dunt unum dñm predicari in xpo. & toti
nus simul p̄tmercit horrore correp
tus. erubescit & iam sabellius audient
patrem. patrem esse qui filius dici non
possit. quia ab ipso sunt omnia. filium
aũ idcirco filium appellari quia non
utique ipse pater est sed de patre. Nec
a quo. sed p̄ quem sunt omnia. Confita
tur & Arius cum legit xpm uerum esse
filium dñi sine dubio enim uerus dñi
non possit. nisi proprie esset de dño.
conuincitur & Marcion ad discens quia
x uerbum caro factum est. qui putat
xpo carnem negandam. Arguitur
& iam improbus manicheus. uidentis scrip
tum ab euangelista qui a saluator
non solum presentia sui nuptiarum
uota decorauit. uerum & iam poculis
onestauit. qui nuptiarum a chitis int̄
cludit. & premis cui conuenire hortat̄
tur. hęc continentur in libro quem
accipit apostolus de uorandum. hie li

ber euangelium est quod cata iohannem
titulatur. quod non solum male sentientibus
amarum est. uerum & iam in disciplinatis
qui nolunt corrigi ut in peius proficiant.
Ista reuelatio eo tempore facta est. quoa
postolus iohannes in insula erat phatmor
religatus ad omiciano imperatore fidei
causa. tunc fuit in spū ut possit uidere
celestia. & dum hęc ei ostenduntur que
futura sunt. causa impietatis & stupri &
ceterorum. datur illi liber qui dulcis qui
dem esset in ore. sed amarum faceret uen
trem. ut & hie qui uidentur unius corpo
ris esse homines isti dulcis esset. qui propt̄
quod integre professionis sunt in ore sig
nificatisunt. hoc enim dulce in ore est
quod uerum est. Illis aũ qui heretica prau
tate carnaliter uiuunt. uel sentiunt.
propt̄ quod & in uentre significatisunt.
amarus. accusabit enim eos in die iudici
di. post reuelationem ergo. euangeliũ
iussus est scribere. propt̄ hęc quae supra
diximus. & ezechiel prophete similiter
dictum est. ut accipere r̄ librum qui erit
dulcis in ore eius. quando p̄fidiam
populi missus est in separe. ; **LXXVIII.**
QUID EST QVOD SYMEO NDICIT AD MARIAM
MATREM DÑI INTER CETERA. ECCE POSITVS EST
IN QVIB HIC IRVINAM ET RESURRECTIONE
MVLTIORUM IN ISRAHEL ET TVAM IPSIVS ANI
MAM PERTRANSIBIT GLADIVS VT REVELENT

MULTORUM CORDIUM COGITATIONES;

Symeon uir sc̄ & diuinis ora culis com-
 mendatur p̄ sp̄m̄ sc̄m̄ locutus est quid
 futurum esset hominibus & causis xp̄i.
 utruina hic esset. quicum sibi uiderent
 stare p̄ obseruantiam & peritiam legis
 diffidentia tamen operum xp̄i caderent
 dissoluti a promissione patrum. illi aut̄
 qui nullius p̄p̄ dignitatis essent in lege.
 credentibus uero in xp̄m̄. resurrectio in-
 iust̄. ut dignit̄ fierent. qui prius indig-
 ni & inutilerant. & rep̄barentur qui
 aliquid putabantur. hoc est quod alio lo-
 co dicit dñs. In iudicio. ego ueni in hunc
 mundum. ut qui non uident uideant. &
 qui uident ceci fiant. Denique non le-
 git doctores. non pharisei. non scribe se-
 cuti sunt xp̄m̄. ^{sed p̄ uerit̄} homines imperiti & rur-
 ticani hinc est. unde dicit dñs. pater
 gratias ago tibi quod abscondisti haec a
 sapientibus & prudentibus & reuelas-
 tica paruulis. quod aut̄ adiecit dicens.
 & tuam ipsius animam p̄transibit gladi-
 us. ut reuelentur multorum cordium
 cogitationes. hoc utique significauit
 quia & iam mariam p̄quam gestum est
 mysterium incarnationis saluatoris.
 in morte dñi dubitare. Ita tamen ut q̄
 surrectione firmaretur. omnes enim
 stupore quodcum in morte dñi dubi-
 tarunt. quis enim non ambigeret ui-

denseum qui se filium dicebat. sic humi-
 liatum. ut usque ad mortem discenderet
 & qui dixi. omnis ambiguitas resurrectio-
 nis dñi secessura erat p̄transire dixit
 gladium non sup̄ cadere. aut contin-
 gese transeuntem membrum aliquod.
 ut sicut gladius missus p̄transiens iux-
 ta hominem. timorem facit. non tamen
 p̄cutit. ita & dubitatio in estitiam fac-
 non tamen occidit. quia non sechit in a-
 nimo. sed p̄transit. quasi p̄ umbram con-
 tingens corda discipulorum. denique
 cleophas & emmaus. euntes in iust̄ tristes.
 dicunt inter cetera ipsi dño. nescientes
 qui ad h̄ est. nos putabamus quia ipse
 erat. qui incipiebat liberare iust̄. dubita-
 uerunt. sed statim agnitio dño. transibit
 dubitatio similiter dictum est & de io-
 seph. qui a ferrum p̄transibit animā
 eius. hoc est mortem euadere. qui adu-
 bitare de dō uel de xp̄o mors est. ac p̄ hoc
 quid est dubitare. euadit mortē.

LXXVIII. QUIDSIBI VLT UT ESAIAS PROPHE-
 TADICAT DE XP̄O QUI PECCATUM NON FECIT.
 CONTRA VTEM APOSTOLVS EVM QUI PEC-
 CATVM IN QUID NESCIEBAT PRO NESTI-
 TIBAT PRO NOBIS PECCATVM FECIT;

Quantum ad sensum p̄tinet & questiones
 diuersae sunt. sed uerba similia & par-
 te quidem. & parte uero dissepantia.
 facit enim. & non fecit. contrarium est.

nesciebat. & non fecit. simile est propheta
ergo & persona xpi locutus est. qui pccatum
non fecit. nec dolus inuentus
est in ore eius. Apostolus uero. de persona
loquitur di patris. quia eum id est xpm
qui pccatum nesciebat p nob pccatum
fecit. quod duplici modo intellegendum
est. primum enim fecit illum pcca-
tum. dum incarnari illum uoluit. ut
quem scire non tangebatur de peccati-
ce carne corpus acciperet. p quod
dicitur factus pccatum. deinde
dum offert illum pro peccatis fecit
illum pccatum. hostia enim in lege
pro peccatis oblata pccatum nun-
cupetur. Non ergo xpi pccatum
fecit sicut dicit propheta. sed aper-
te ipse pccatum factus est sicut
ostensum est. offerre autem xpm p nob
quid est. nisi dare potestatem uolen-
tibus eum occidere. quod idcirco
concessum est. qui a profuturum
erat ut esset causa descendendi ad
inferos. & spoliare tartarum anima-
bus. superabundans enim & in auditu
pccatum est occidisse eum. qui non
solum nullo genere pccauerat.
sed & multam uitam donauerat. hoc
pccato reus factus diabolus. con-
tradicens audaciam pdidit. Nam
simile aliud in epistola ad galatas

legitur. inter cetera enim. factus inquit pro
nobis maledictum. a quo factus. nisi a patre.
iudicio enim di. crux xpi maledictum est iude-
orum. pccata enim illorum. & clamat mors
saluatoris. crucifigi ergo sepmit ut passio
eius proficeret nobis. ut hinc cum signo eius
& euntes. a secunda morte minime tene-
remur. inquit enim mors. & iam seruos
eius a quo uicta est. LXXVIII.

CURSALVATOR PRO SE TANTUM ET PETRO
DI DRACMA SOLUIT. NON ET PRO CETERIS
APOSTOLIS. QUIPPE CUM OMNES EUM
SECUTISUNT DERELICTIS OMNIBUS UIS-

Didragma capitum & actio intellegitur
non prediorum nec enim saluator ali-
quid possidebat in mundo. cum sit dñs
mundi. mortuus autem alienis impendit
sepelitur. & nos a quibus mundus extra-
neus est. facultates augere cupimus. ut
morientes mundum a nobis in uasum non
tantum uoce sed & litteris contestemur.
ut professione nra ab eo cuius mundus est
condempnemur. hinc dñs. qui non in quid
reliquerit omnia & secutus me fuerit.
non potest meus discipulus esse. qui cum
que ergo sic habet facultates suas. ut
spem in illis non habeat. paratus autem
sit pro se illa subiecere. uiamambu-
lat quatur a d xpm dñm nrm. didrag-
ma igitur ab his exigenda erat. qui ali-
quid negotii gerebant. aut artibus

operam dabunt. saluator aū qui nihil eorum
 curabat neque discipuli eius. & rigendus utiq̄
 que non erat. sed quia inimicus diabolus
 semp̄ in insidias erat. occasionem querens
 si poss̄t inclinare saluatorem. & actorum
 didragmæ animos occupauit. ut eius face
 rent uoluntatem. ut accedentes ad p̄c̄rū
 qui primus inter apostolos erat solu de
 bere ab eorum magistro dicerent didrag
 ma. quia ab his honoribus liberi erant.
 Nihil enim agebant in mundo quod est
 mundi. ut quia non erat unde soluer̄.
 aut his scandalum ess̄t. aut certe humi
 litate suffragi querer̄t. a quo soluere
 tur. tunc dñs ut in prouidum diabolus
 & aduersus sem̄ & ipsum semp̄ ^{machinas} maxime
 tender̄t. ad mare ire p̄c̄rum apostolū
 iubeat. & capti piscis os aperire & illic in
 uenire modum & actione debitu. quo
 soluto non solum scandalum non ess̄t &
 actoribus. neque inclinaretur requisi
 to auxilio ad soluendum. uerum & iam
 signum uirtutis maxime demonstraret.
 p̄ quod captor ad diabolo arretraheret.
 ut argumento & astutia sua diabolus
 torqueretur. dicunt ergo & actores di
 dragmæ ad p̄c̄rum apostolum. magist̄
 uester non soluit didragma. quod dicto.
 magistrum ut p̄ omnibus discipulis
 soluer̄t conuenerunt. saluator aū
 cum pro se & p̄c̄ri dari iubeat. pro omnib;

soluit se uideat. quia sicut in salua
 tore erant omnes clause magisteru.
 ita & post saluatorem in p̄c̄ro omnes
 continentur. ipsum enim constituit
 esse caput eorum ut pastor ess̄t gre
 gis domini. Nam inter cetera dicit
 discipulis. uigilate & orate ne intre
 tis in temptationem. & p̄c̄ro dicit.
 & cesarinas & postulauit ut uos uenti
 l& uelut triticum. ego aū rogau
 prote ne deficiat fides tua & tu tandē
 conuersus. confirma fratres tuos quid
 ambigitur. pro p̄c̄ro rogabat & pro ia
 cobo & iohanne non rogabat. ut dece
 teris taceam. manifestum est in p̄c̄ro
 omnes contineri. quia & alio loco dicit.
 ego prohib̄t rogo quos mihi dedisti. & uo
 lo ut ubi ego sum & istis sint mecum.
 Nunc uideamus quid sit didragma. hoc
 est quomodus sit ponderis. uel quantita
 tis. aut in qua substantia. l. xxx.

CERIE AUT FILIUS DĪ QUI EST AUT DI
 ABOLI SEMPER FILIUS EST. SED ALIQUAN
 DODĪ. ALIQUANDO DIABOLI.

Quid ergo nascimur. sequendum est.
 Quid cum filii isrl̄ sepe delinquerent
 Reducti de egypto. iratus. sententiā
 dedit dicens. nullum illorum in tratu
 rum in terram promissionis & cepto
 calep & osue filio nun. qui primus
 auser dicebatur. eos aūt quinatus fuerant

in deserto. ipsos dixit intraturos eo quod
nescierunt bonum aut malum. nescire
aut bonum uel malum simplicitas que
dam est naturalis. quae neque bonum
neque malum erudita est. hoc est ig
norantia sine malitia. sine sensu enim
nascimur. sechnaturam hanc bonum
habet quia capax est ediscere uerita
tem. filius autem diaboli hic est qui natus
rebus malis inuitur. ut his studeat
que inimicae sunt creatori. multos ad
serens deos. & his immolandum qua
si mundi rectoribus. hic si resipiscat
& iuxta naturam suam sentiat ad crea
torem se conferens. filius erit dei. hac
phoc neque filius dei sunt qui nascuntur
neque diaboli. quid enim dicit saluator
iudeis. uos de patre diabolo estis. &
concupiscentias patris uestri. uultis
facere. uider ergo operibus & profes
sione filios creati diabolo. hos autem filios
dei esse qui confitentur proprium esse deum
patrem. christi recte uersantur. Sic enim
deus instituit genus nostrum. ut sine sen
su nati. possibilitatem tamen habea
mus discendi. siue bona siue mala.
ut ipsi nobis aut mala adquiramus
aut bona. ut laudemur in nobis cum recte
agentes se muneramus. ut ipsi nobis in
putemus si praua sequentes condem
nemur. LXXXI

APOSTOLUS AIT. NOS NATURA IUDAEI.

De iudeis ergo nasci iudeos ostendit.
non de profilitis dico. quos constat fieri
iudeos. Denique qui in heremo nati sunt.
non sunt circumcisi. si ergo de iudeis
iudaei nascuntur. quare non & de p
nisi christiani & de paganis pagani nascuntur.
non omne quod nascitur. hoc est quod &
unde nascitur. & non tam traxit. & gem
mae & alia multa. & deligno esca nascit.
& de pullo ouum de paganis autem ut paga
ni nascantur. hoc facit causa. quia enim
omnis paganus in ignorantia est. & qui
nascitur ex eo. sine sensu est. ambo ig
norantes sunt. sed hoc inter est inter
utrumque. quia generator sine dubio
blasphemus est. hac phoc filius diabo
li est. natus autem infans. nescit blasphe
mare. sicut nescit benedicere. paganus
tamen est. quia sine sensu est. De iudeo
autem. idcirco iudeus nascitur. quia
sub creatoris deuotione generatur.
sicut dixit adam de cam. procreauit ho
minem per deum. sic tamen pagani inde
uoti creatori demonibus gratias agunt
in omnibus que agunt. ita & iudei
deo creatori supplices. laudant eum
in omni actu suo. in eo dispiciendi. quia
non cognoscunt christum per quem sunt
omnia. hoc & iam modo de iudeo iu
deus nascitur. non enim sicut quibusda

uidetur. quia circumcisio facit iudaeum. cir-
 cumcisio enim signum iudaismi est. non
 iudaismus. quia non abraham circum-
 cisio iustitiae. sed signum iustitiae. ut utri-
 & abraham signum haberent. per quod
 probarentur filii esse abrahae. quippe
 cum & iuda machabeo hoc nomen sint
 appellati. ut non solum & iudee. sed &
 ceteri & omnibus filiis iacob iudei uoca-
 rentur. propter quod iudas dux fuerit eis.
 Ideo quoniam iudei. signum accipiunt
 ut quis sint intellegantur. De christiano
 autem. Ideo non nascitur christianus. quia
 ipse generator. non natus. sed factus est
 christianus. quam obrem & istum qui nas-
 citur. fieri oportet ut sit. nec enim per sub-
 stantiam nascitur. sed per fidem que iam
 natus accidit. ignorantia enim cum car-
 nenascitur. fides autem post ea spiritali in-
 seritur. sed dicitur e contra. si factus
 utique est qui generat hoc iam debet
 generare quod ipse est. aut accepta
 dignitas traucem faceret. nam sena-
 tores generant senatores. sed senato-
 rum dignitas non habet apud deum meri-
 tum. neque ipsa natura hoc est substan-
 tia consequitur beneficium. sed in so-
 la fama & sermone dignitas uertit.
 haec hoc currit quidem sermo per traucem
 carnis. sed nihil aliud prestat quam
 opinionem dignitatis. sicut & hi qui

consules sunt. aut status honestantur.
 gaudent in uano. christiani autem cum fiunt.
 ipsi nature accidit dignitas. ut essentia
 ipsi hominis aeternum habeat incorrup-
 tibilitatis beneficium. ut non opinione
 sola. sed & esset in effectum apud deum.
 tale est istud. ut si quidem seruis pauper
 in laudes sit. & eget pane. ut reliquis
 necessarius. haec enim uera laus est. si sic
 illi proficiat quesita dignitas. ut nulli
 ut eget. dum hoc naturae eius prestat
 ut se ipsam uat & bene uiuat nullo se-
 quisita suffragio. hoc est uere diuitem
 fieri & gloriosum. **LXXXII.**

dirigitur

PAGANOS ELIMENTIS ESSE SUBIECTOS. NUL-
 LIDUBIUM EST. ET QUID EST QUOD APOSTO-
 LUS DICIT. ERAMUS ET NLOS SUB ELIMENTIS
 HUIUSMUNDI SERUIENTES.

Si itaque & iudaei elementis erant seruien-
 tes. quid de se habuit apaganis manifestu
 est adiectione aut diminutione siue
 inmutatione syllabe sensu pueri. idcir-
 co paganos elementa colere omnibus cognitum est.
 iudeos autem non elementis sed sub elementis
 deo seruasse. propter ne amenas. & abbatu &
 circuncisionem. & cetera talia. haec enim
 carnalia sunt. Quicquid enim uisibile est. car-
 nale est. & de elementis est. sed qui de pre-
 cepto dei erat deo seruiebatur. ut & uisibili-
 bus. ad inuisibilia ueniretur. & haec cum
 profectus fieret ad maiora capienda.

ut his meditati digni fierent. pmissis spiri-
 talibus. & eaigit parte qua supra dixi.
 subelimentis seruiebant iudei. & alia par-
 te legem habebant spiritalem que & pe-
 cari prohibet. & exortatur in dilectione. & in
 di. qui uenturus esset fuerat pmissus ad
 remittenda peccata. LXXXIII
 SYMPXPM SALVS ET VERA FELICITATE
 COGNITIO. CVM NON ANTE VENIT ET
 ANTERIORES NRI QVIBUS NOBIS
 FUERUNT ADDISCEBANT UERITATEM
Denique post aduentum xpi multi
 saluati sunt magis quam prius. unde
 si ante uenisset. multo plures saluati
 fuissent. si ergo ita est. reprehensibile
 uidetur. nulli misericordiam facienti.
 calumniam fieri oportere. In potesta-
 te enim dantis est. quando uel quan-
 tum uellet misereri. & orandus est in
 huiusmodi & precibus puocandus.
 non contentione ab uno opere se
 uocandus. forte non contradicatur
 si misericordia hac uicerit illi aliqua
 reddatur. aliquis medicum arguat.
 qui medicamenta sua & officium
 gratis impendit. aut accusabitur
 tarditas eius ab eis a quibus non est
 requisitus. hanc quidem diximus se-
 cundum rationem. saluatoris boni-
 tatis ista non curat propter inbecillitatem
 humanam. suam enim sequitur naturam

ad faciendam misericordiam. Idcirco tunc
 uenit. quando debuit uenire. uoluntatis
 suae rationem secutus non meritorum
 nostrorum. nam si merita appendas. ue-
 nire non debuit. uenit ergo quando
 & subuenire debere sciuit. & gratum
 futurum beneficium. si enim necessitas
 imminet ante subueniatur. erit quidem
 gratum non tamen ualde poterit sciri
 quid tibi prestitum est. si autem in ipsa ne-
 cessitate posito auxilium ferat. sciet
 quale beneficium non secutus sit. de ty-
 bulatione enim ereptus. maiores gra-
 tias referet. quomodo si esuriens referat
 panem. si autem offerat cum non esurit. non
 utique tam gradum erit. Idcirco recte
 factum est. ut non ante ueniret. & dicitur pri-
 mum enim dimisit genus hominum ut
 uoluntate sue non sine testimonio sui.
 quia & ipse mundi fabrica & annua
 munera que elementorum ministro
 humanis usibus exhibere decreuit. in-
 tellegi ut timere diuinitatem suam uo-
 luit. quippe cum & iam & traducere
 primi hominis. deinde enoch. noe.
 notitia eius esset in terris. sed cum lan-
 guore quodam humani generis obsolescere
 coepisset. cogniti di inter homines & mo-
 ster inmutarentur. elegerit dignatus est
 abraham in quo forma esset & renouate
 notitiae dei & morum. & cum adhuc seue

91
sentia senior esset. postea per moysen lege
litteris dedit quae neque obsolesceret. &
magis & cum incuteret. maior enim ti-
mor est. ubi auctoritas manifesta est.
& quia accepta lege gentes spreuerunt.
non se subicientes neque hi qui acci-
perunt seruauerunt eam. motus dñi
misericordia misit filium suum qui se-
pillis offerens. mortem destruens. da-
ta omnibus remissione peccatorum.
dō patri illos iustificatos offert &
non enim possit descendi ad inferos
nisi per mortem. nec ordo enim nec ratio
poscebat eum qui mortuus non fuit &
intrare ianuam tartari non esse. si quis
uult in terram barbaros decipere.
inmutat se in habitu illorum. ut pu-
tetur unus & his & sic explorat. quo-
modo illos subuertat. ita factum est
ut diabolo quoniam malo more hominem
subuertat ut in morte remaneret.
inuentum est remedium. quomodo
quos male tenebat amitteret ut sub-
intraret urei. & quem putabat se ue-
lut hominem occidisse. repperit &
illum apud inferos dñm. quos actor
reus inuentus. omnes quos tenebat
amisit. & dē & ero apta est ad caelum
uia & ecce quantum profuit aduentus
saluatoris. ut scientes homines de quo
periculo liberati sunt. sine cessatione

gratias illi referant. sed forte contra-
dicatur. simul ante legem & post
legem peccatis praesens totos carnem de-
derunt. & digni fuerunt quid deuotio-
ne & reuerentia creatoris uitam suam
nature lege frenarēt. Num quid non
& iam huc & entis sunt apud inferos
& puncti hac uita si autem ante uenisset
post mortem ad lae liberato adam
qui prior peccauerat. ceteris ad
caelum aperuerat uiam. ut qui abe-
ne uixerant agnito creatore defunc-
ti reciperentur in caelum. damnus ergo
est quia non ante uenit xpr. dum non
esse manifestum est sed quae iustum
an iniustum sit. solent enim damna
iusta esse de quibus queri non liceat.
numquid fur defensus & iuxta legem
in quadruplum condemnatus au-
sus est queri. ac per hoc damnus quod
genus hominum passum est iuste
factum est unde & pmissum est. quae
se & saluator inter ipsa primordia
uenire non debuitur. cum enim di-
abolus dimittitur. quia in parerit
resistere ei. accepto mandato. diabo-
lus autem solita subtilitate simula-
uit se ignorare quid preceptum esset
ad dō. & inuenit eum instabilem. post
ea autem pmittens illi quod se interdic-
tum contigissent prestare & illis dei

de pharur

. 17 .

Intartaro remanere / sine clubi o fuerunt.

tatem · circumuenit eos · tunc diabolus
superato homine triumphauit · hic
circu uentus genus suum subiecit peccato ·
quam obrem iniustum erat uictori ui
olenter auferre spolia · quia dicitur quod
facit iuste facit · praeter ea cum acer
ue peccauerit homo ad sententiam
contra mandatum creatoris fieri · si
dm idolatriam admisit · pro quo in
dm peccauit · ideoque non illi statim
debit subueniri · quippe cum nec
penituerit · nec grata enim fuisse
misericordia · si non cesset quid me
stetur · quam quam enim omnia possit
ds · sed illud facit quod conuenit
rationi · ut irreprehensibilis p^{re}ue

LXXXIII QUARE LUNAE CURSUS INTRA
TIONE PASCHAE SIT ·

Custodienter paganos reprehendi
amus · qui ad dies lunares & modum
custodiunt absit xpianis · ne sidera
uenerari dicantur · quibus indulta
est spiritalis cultura · ut dispicienter
que uidentur his que inuisibilia &
sup celestia sunt copulentur · ut haec
omnia transcendant futuri cum an
gelis di · Nam siderum cultores · aut
cum ipsis erunt · aut in traista · quin
enim potest fieri · ut aliquis sup haec
sit que colit · pagani itaque · non co
potum lune obseruant · sed luna

ipsum uelut deam uenerantur · & effe
tus curriculum eius adprehendisse
se arbitrantur · quid diebus certis agen
dum · quid uecauendum sit deest
imperio huius uitae & conuersatio
nem suam · ordine quodam subicienter ·
quos quia & tracti ordinationem haec
& ausi sunt usurpare · falli frequenter
deprehendimus · haec enim luminaria ·
in signa temporum ds constituit · unde
& nos numerum lune custodimus ·
non illam ipsam & colimus · ut aquar
ta decima luna quae nobis secundum le
gem prima est · rationem pasche ob
seruamus · omnia enim in plenam in
stituit · ideoque a quarta decima usque
in ^{ma} ^{ma} x · i · his septem diebus pascha nob
celebrare concessum est · ut de his sep
tem aliqui dies a pasche uel · usque
ad resurrectionem dñi concludantur ·
ut neque tertia decima in passione
sit · neque quarta decima in resurrec
tione · aut in quinta decima · ne ante
primam secundum nos lunam passio
xpis sit · neque resurrectio eius · non pri
modie quo coeptus mundus est · omnia
enim mundi tempora unius ebdoma
de curriculum numeretur · quod mundi
di membra & ornamenta conposuit ·
Sed enim diebus mundu ap^{er}tauit & sep
tima cessauit · quam sabbatum

appellavit his enim septem diebus totius
munditatio. & numerus continetur. sep
enim in se redeuntet multiplicant nume
rum temporum. post sabbatum enim apud
modie septem & semper usque in diem sep
timum. id est sabbatum. ut resurr & tio dñi.
primodie in choati mundi facta discat.
quidies dominicus dicitur. ipsum enim
f & it dñs unum qui uespere in septena
rium numerum. euolutus. incipit iteru.
ut sit post ebdomacla primus. quod ita
decetum ab initio est. pp̄ sacramentu
incarnationis dñi. & passionis. & resur
rectionis. In corpore enim dñi. totas
pp̄ emundat resurr & it & instauratus
est. absolutum est. non nos luna colere.
sed numerum qui plunq̄ cursum institu
tus est custodire. diabolus autem qui
est satanas ut fallaciae suae auctoritate
aliquam possit adhibere. & mendacia sua
commentitia sua ueritate colorare.
primomense quod sacramenta domi
nica sit celebranda. quia non medio
cris potentis est. paganus qui obser
uarent instituit mysteria. ut animas
eorum duabus & causis in errorem
d & in errorem. ut qui apreuenit ueritate
fallacia. ueritas fallacia uideretur.
quasi antiquitate praecudicant uer
tati. & quia in primo mense in quo
sequi noctium habent romani. sicuti

& nos ea ipsa observatio ab his custoditur.
ita ut & p̄ sanguinem dicant & piatio
nem fieri sicut & nos per uicem. haec uer
suta paganos d & in & in errore. ut
putent ueritatem nr̄am. imitatione
potius uideri. quam ueritatem. qua
si p̄ emulationem sup̄ institutionem
quandam inuentam. n & enim uerū
potest inquirunt aestimari. quod post
ea est inuentū sed quia apud nos p̄cer
to ueritas est & ab initio h & est. uir
tutum atque p̄ dignorum signa p̄hibent
testimonium. ut est uirtute. diaboli
in p̄bitas innotescit. q̄m enim sola est.
que facile suadeat. haec contra uersuta
& praecuentū diaboli posita est. ut si
mulationem eius se uel & nemo enim
& iam inimicorum negare audeat illic
esse ueritatem. ubi uirtus appareat.

sup̄ institutionem

LXXXV QUID EST UT CUM CONSEI AD AUII VS
QUE AD TRANS MIGRATIONEM BABI
LONIS. XVII ESSE GENERATIONIS.
EVANGELISTA XIII DICIT.

Praetermisso ochozia. qui postiorae.
filium ioaphat. & ioas filio ochozie.
& amessia filio ioas. nihil euangelista
quam sensum ^{legit} secutum credibile debet
uideri. ideoque non in merito huab
euangelista sublati sunt de numero
& errorum. sic enim horum continua
uit impietas. ut malignum illorum.

untur
prehendere
cerat. ager
decebat
muer. raso
in subiciant
domem hē
sup̄ p̄p̄tē
m lamina
haurit. unde
limus.
itaque
indam le
che. do
dena dñi
decima usq̄
p̄ uicibus
de his sep
ut que
ad dicitur
in passione
in dicitur
neute
p̄ p̄p̄tē
non p̄p̄tē
est omnia
at dicitur
quod m̄m̄
com potat
p̄ p̄p̄tē
haurit

nullis.

nullum interuallum haberet aioram
autem coeptum malignum. sic pambu-
lauit usque ad ioziam filium amassie.
ut nullius lit teris esse suffragium
quo & parte merito patris aliquis
horum remaneret in numero regu-
nam ioram maligne agens merito
iosaphat remissus in numero est illo-
rum aũ trium. continuata maligni-
tas in dñm est. salomon quoque meri-
to patris remissus in regno est & ro-
boam filius salomonis maligne agens
merito a sa. relictus est in numero re-
gum. illi aũ tres in medio malorum
conclusi sunt maligne agentes. ideo
erasi sunt. peius enim ad pditione
generis & exemplum est. quando se u-
giter malignitas pandit. & ut pro-
prie dicam propt̄ quod & traduce
eorum non est ioseph p̄termissis.

ab abraham enim horum generatione
secutus euangelista est. & quibus ori-
ginem trahit ioseph. cui dispensata
maria genuit xpm. **L. XXXVI.**

**QVIVEST QUOD PROBEI MARIAM
MATREM DÑI EX TRIBU ET SEMINE
ESSE DAVID.**

Idonei. proferymus sermonem dicit eni
angelus ad mariam inter cetera &
dabit illi ch̄srl̄ sedem dauid patris
sui. & regnabit in domo iacob in ceter

%. & loziam merito ioratham reseruat in numero e.

num. & regnabit non erit finis. quo
modo diceretur ab idoneo teste pater
eius dauid. si non esset maria & semi-
ne dauid. **L. XXXVII.**

**SIVNVS EST D̄S. CVR IN TRIBVS SPES
SALVTIS EST. ET NON DV OBVS. AVT
QVAI DV OR AVT CENTE IN IPSO VINO.
ET QVAE NON EST AB INITIO TRINITAS
PRÆDICATA.**

Nihil poene nouum. si enim trinitas
prædicatur. ut unus d̄s credatur.
non ergo additum est aliquid. sed sa-
cramentum d̄i unius se uelatum. in
ipsa aũ primordia manifestari non
oportuit. quia prius prædicandum est.
& postea id quod prædicatum est se-
uelandum. ut scias patrem esse. a quo
cuncta sunt. filium uero dici p̄ que
sunt omnia. sp̄m aũ sc̄m appellari.
p̄ quem omnia que a patre quidem
red p̄ filium sunt. regenerantur ad
fidem d̄i unius. hi ergo tres sunt
quidem. sed unum diuinitas. ratio igi-
tur facit ut tres sint non plures
aut infra. omnis enim numerus us-
que ad nouem puenit. quia tres d̄i
in uicem inserunt. adiciunt nume-
ro nouem. quia tres in uno sunt. & tres
in unum. qui enim uidet & unum. uidet
tres. dum nihil deserit alter ab altero.
tres ergo unum. & tres unum. hoc est

in nono numero pfectio est. quantum ad
numerum p̄tinet & quia de uno sunt omnia.
addito enim uno & quo. uel in quatuor
qui numerantur nouem. fiunt decem
aut uiginti. septem tamen usque nouem
uenitur. & unus additur. qui nouem
unum sunt. ut plena pfectio sit unitatis.

LXXXVIII. SIMILIOR GRATIA ET MANIFESTIOR
INTELLECTUS IN NOVO EST QUAM IN
VETERI. QUAE ISAIAS PROPHETA SE
DENTEM IN THONOMIAE STATIS VIDIT
DH̄M SABAOth QUI EST XPS;

Iuxta interpretationem iohannis
euangeliste. Dixit enim inter cetera
hæc locutus est ita ut quando uidit
maiestatem eius. & locutus est de eo in
novo. autem stephanus primus martyr
stantem uidisse dicit ih̄m ad & tristi.
Quid est istud. ut hic quasi subiectus
uideatur post triumphos. & illic qua
sident antequam uinceret. & p̄tusa
se fecit. ita & dñs se ostendit. pro
phæta enim uisus est quasi rex corri
piens plebem. & hoc se ostendit quod
erat. In pace enim erat causa dicitur
eius. stephano autem ut stans appareret.
fœcit calumnia iudaeorum. In stepha
no autem. saluatoris causa uimpatietu
tur. ideo sedente iudice dō. stans appa
ruit. quasi qui causam diceret. & quia
bona causa eius est ad d& ceteram iudi

43
ciserat. omnis enim qui causam dicit.
stet & necesse est. **LXXXVIII.**

SALVATOR INTER CETERA DICIT DE
SP̄S S̄CO. QUOD VENIENS IN QVIB
ILLE ARGVET MVNDVM DE PECCATO
ET DE IVDICIO ET DE IVSTITIA DE PEC
CATO QUIDEM QVIA NON CREDVNT
IN ME. DE IVSTITIA VERO QVIA AD PA
TREM EO. ET IAM NON VIDEBITIS ME.
DE IVDICIO VTEM. QVIA PRINCEPS
MUNDI HVVS IVDICATVS EST;

CAUSAM QUIDEM UIDE TUR DIX
isse arguendi mundi. sed indiget
& explanatione cum saluatori non esse
derent iudaei. neque mundane po
testates. qui non solum hominibus
se manifestari uoluit. sed & principi
bus & potestatibus in celestibus. si
cut docet apostolus in epistola ad
effe sior. post passionem suam uera
se locutum sp̄m sc̄m p̄baturum osten
dit. & hoc est arguere mundum. osten
dere uera esse. que se sedere noluit. & sedere non uult.
ad dō uenisse saluatorem. saluator
autem. seruata iustitia non trepidauit
se uerenti ad eum qui se miserat. & p̄
id quod regressus est. probauit se inde
uenisse. quia nemo ascendit ad d̄m.
nisi qui descendit ad dō. uidentes ergo
potestates ascendere eum. confusi sunt.
uidentes uerum esse. quod uelut falsū

episcopus grauz

ip̄sauerant. Itaque ista iustitia argu-
 it eos. quia iustum probatum est. quia
 segressus est unde uenerat. sic autem
 arguit eos de peccato. quia non solum
 credere ei noluerunt. sed & occiderunt
 eum. de iudicio uero sic eos corripit. dū
 ostendit principem mundi istum factū.
 & compressum ab eo cuius fidei non cō-
 municauerunt. uidentes enim ani-
 mas de inferis ire in celos. cognouerūt
 ad iudicatum esse principem huius
 mundi. ut reus factus in causa salua-
 toris. quae tenebat ammittere. hōc
 quidem ascendente saluatore uisus.
 sed supueniente in discipulos spūscō.
 palam ap̄te quem manifestasunt. uera
 enim correptio tunc fuit. quando post
 passionem ad testimonium saluato-
 ris. publice ap̄fidis uidebantur resur-
 gentes mortui. claudicantes. leprosi
 mundati. paralitici confirmati. ceci
 aspicere. surdi audire. muti eloqui.
 demoniaci purgati. infirmi recupera-
 rata sanitate gratias agere. hoc mo-
 do sp̄s sc̄s arguit mundum. quia in no-
 mine saluatoris. qui reprobatus ē
 a mundo. omnium curationum uir-
 tutes operatus est. XC.

SI DIABOLVS IPS E EST SATANAS.
 QVOD EST UT INTER CETERA DICAT
 AD IVD EOS SALVATOR. VOS EX PATRE

DIABOLO ESTIS ET CONCVPISCENTI-
 AS PATRIS VESTRI VULTIS FACERE.

Ille homicida fuit ab initio & in ueritate
 non stetit. quia ueritas non est in eo.
 cum loquitur mendacium. & suis propy-
 is loquitur. quia mendax est sicut & pater
 eius. diabolus. non speciale nomen est.
 sed commune. In quo cum que enim ope-
 ra diaboli fuerint inuenta. sine dubio
 diabolus appellandus est. operis enim
 nomen est non naturae. Itaque hoc
 in loco patrem iudaeorum. Cain signi-
 ficat. cuius imitatores uolentes esse.
 saluatore perimerunt iudaei. hunc
 dicit se partiticio maculauit. & reu-
 facit mortis in ueritate non stetit.
 ab ipso autem forma data est fratrici-
 di. istum ipsum dicit. cum loquitur.
 ut ostenderet unum quem quoniam
 nisi propria uoluntate peccare.
 sed quia imitator diaboli est. adie-
 cit. quia mendax est sicut & pater eius.
 hic enim ut primum hominem mor-
 te condemnare & simulauit senes-
 cisse. quod preceptum fuisse ad
 similitem. & Cain interrogatus. finx-
 it senescire ubi esset frater suus
 habel quem occiderat. hoc ergo in loco
 diabolum. Cain dixit esse. patrem autem
 eius diabolum. cuius opera secutus est.
 diabolus enim filius diaboli est.

Handwritten text from the adjacent page, partially visible on the right edge.

sed diabolus ille qui & satanas. patrem
in malitia sua nullum habet. ipse enim
tibi in malo auctor prior enim ipse peccat
cauit. ac hoc quicumque imitati
illum fuerint. filii eius dicentur. & ille
pater eorum. & enim nos in fide abra-
ham patrem habemus. quia ipse pri-
or credidit deo. ac hoc nomine eius
censemur. fideles enim dicimur. sicut

XCII QUERENDUM QUOMODO (ILLE;
CONTRODICENDUM SINE ARCV
IO FORTIOSIT. XPM ANTE MARIAM

Miohanne prius quaeramus (ISSE;
baptista quem ipse saluator teste
suum esse professus est. ait enim in
ter cetera de dno. quid e sursum ue-
nit sup omnes est. quia uero de terra
est de terra & loquitur. qui uero de
caelo uenit quod uidit & auclit
testificatur. & testimonium eius
nemo accepit. & ecce iohannes om-
secum pariter ad comparationem clm
terrestres appellat. quia illum de ce-
lesti testatur uenisse. ceteros uero
omnes de terra esse. hoc est de infer-
s oribus & ipse dñs inter cetera eadem
loquitur dicens non enim descendi
de celo ut faciam uoluntatem mea
sed uoluntatem eius qui misit
s patris & iterum dñs inter alia hoc
s sensu loquitur dicens. & non dico

uobis quia ego rogabo patrem. ipse enim
pater diligit uos quia uos me diligitis &
s creditis quia ego a deo & uiui & uiua pa-
s tre. & ueni in hunc mundum iterum
s relinquo mundum & uado ad patrem.
s tunc uidentes discipuli manifeste illi
s esse locutum. dicunt ei. & ecce in epa-
lam loqueris. & puerbium nullum
s dicis. nunc scimus quoniam scis omnia
& non opus est tibi ut quis te inter-
roget. in hoc ceclimur quia a deo &
isti. hanc interpretatione non indi-
gent. quippe cum ista summasse re-
legionis nre. ut xpm ante carnem.
in celis cum deo fuisse credamus. ut si-
lium apud patrem. nam si propter
iustam conuersionem & celestem
doctrinam de celo & a deo sed dixit & uenisse
& uenisse in mundum. eadem debue-
rant dicere de se omnes pph & e. & a
postoli. & qui ad hunc iterum relinquo
mundum & uado ad patrem. hoc for-
tedicatur significasse. quia doctrina
na que uenerat a deo relicto mundo
ad dm est regressa. alii uero enim quod
dicant non habent. si enim de ce-
lo uenisse. & a deo & uenisse
in hunc mundum. ad uirtutes & doc-
trinae ptrae causam. non ad salua-
toris psonam. cum dicit. iterum re-
linquo mundum & uado ad patrem.

illo aut scilicet unde uenerat. secludimus
post abcessum dñi. & uirtutem mun-
do fuisse & doctrinam. uider ergo non
de uirtute dictum esse ad dñm & doctri-
na. sed specialiter de seclm locutum.
quod si uirtus quocloperata est in xpo.
dicitur uerba hęc ipsa uirtus qđ timet.
quia si uirtus dñi filius dñi ipsa utiq; uirtus
est de qua dicit apostolus xpm dñi uirtute
& dñi sapientia. hęc & sunt ad dñm & iterū
ad dñm regressa est. itaque hęc ipsa uir-
tus quae xps est. in spū dñi demonia
se testatur eicere. qui sps p apostolos
operatus est. ut scias sem spm p quem
dñs operatus est. post abcessum dñi
hic in mundo in apostolor operatum.
ut plenius appareat dñm de sua psona
locutum. qui a seclto mundo regres-
sus ad dñm. aut si putas uirtutem
hanc non esse xpm. dixerunt uirtu-
tes. & duo filii dñi. & ubi est illud quod
legitur. unigenitus filius dñi qui ē
in sinu patris. & iterum. sic enim
in quid diligit dñs mundum hunc
ut filium suum unicum dare & pro
animā uertis iam uirtutem dñi
que operata est corporatā in mun-
do. ipsam unā esse que & dñi uirtus
dicatur & filius. & uideamus quid
secl dixerint aut cui apostoli audi-
entes ad dñm. & ce iterum relinquo

mundum & uado ad patrem. respon-
derunt enim. & cenunc palam loque-
ris & prouerbum nullum dicit nunc
scimus quoniam omnia & non opus ē
tibi ut quiste interroges & in hoc secl
mus quia actō existi nunc uideamus
si de uirtutibus ambigerent discipuli
utrum & deo essent. cum uiderent
Lazarum iam factum quartadie
resuscitatum. caeco anatiuitate ocu-
los reformatos. tactu fimbriae muliere
apfluuio liberatam. aquenaturam
inmutatam in uinum ^{unde de} & de psona
dñi nemo plane dubitauit. de uir-
tutibus quippe cum dicerent illū
alio esse heliam. alio hiesem iam. aut
unum & prophētā. Nam cum lapi-
dare uellent illum iudaei. respon-
dit eis ih̄s. multa bona opera ostendi
uobis a patre meo. propt̄ quod eorū
opus lapidatis me dixerunt & iudaei.
nos de bono opere se non lapidamus te.
sed propt̄ blasphemiam. & quia cū
sis homo facis te dñm sūgitur iudaei
quod dñi opera essent non ambige-
bant apostoli ambigebant. qm̄
ergo omnis dubitatio de saluatoris
psona erat. se semm in audita & que
in sensum humanum non ruerat.
stuporem hominib; faciebat. cum
audiebant dicentem illum se actō

& esse & proprium sibi patrem esse dñm. & dicitur
 coeliscipuli satis sibi factum confitentes
 manifestatione uerborum dñi dixer
 ad eum. nunc scimus quoniam nosti omnia.
 & non opus est tibi ut quis te interro
 g& in hoc credimus quoniam ad dō & isti. si
 enim non uere dō & uerit. fides apostolo
 rum & in anitur. sed non potest quia
 a saluatore probata est. respondit
 enim eis. modo creditis. id est. tanta
 signa uidentes non credetis. itaque
 pbatum est apostolis xpm ad dō & esse
 & uenisse. ut pbanc & citationem filium
 istum dī credere non ess& ambiguum.
 si enim nemo uidit dñm nisi qui est
 ad dō hic uidit dñm. & si nemo nouit pa
 trem nisi filius. hoc est uere apud dñm
 fuisse. & ab eo & esse & uenisse. nemo
 enim alius poterat ad dō & scire. nisi hic
 qui in principio erat apud dñm. quia
 & n& quisquam alius sciebat. aut
 uiderat dñm. ideo non incredibile nob
 est. uere filium hunc dī credere. sicut
 dixit iohannes in epistola prima.
 & sumus inquit in uero filio eius ihu
 xpo. hic est uerus dī & uita & eterna. &
 apostolus. qui proprio inquit filio
 non peperit. et euangelista qui appri
 um ait sibi dicebat patrem dñm. si ue
 rus ergo filius dī est xps. quomodo
 homo tantum est uerus enim non dī

esse. tur. nisi proprie ab eo esse & gentur.
 aut dicat fortius. quare uerus filius
 dī creditur si non est uerus. aut quid
 opus erat hunc credere filium dī. si
 unus esse & de ceteris scis qui filii dī dig
 ni sunt appellari. aut num quid ali
 qua indignitas in hoc est p quā filius
 dī sicut ceteri sunt creditur non posse.
 & dicitur dicitur ut hic de quo in sedu
 lum uidetur. creditur filius eē dī si
 nim potior ceteris est. quid opus est
 ut dicatur credere xpm filium esse dī.
 nisi quia ut aliter de hoc creditur
 precipitur. quam d& ceteris. ut quia
 multi sunt qui filii dī scitatis causa
 appellantur. hic solus uerus dī filius
 creditur. unde & unicuique dicitur. 7
 Nam qui scōrum ausus fuit filium dī
 sedicere non dicam & uerum. nisi sal
 uator conscius natiuitatis sue ad dō
 pfecte. quomodo aut cum pater & ur
 se adorari. sine scire & se de dō. cum
 scriptum sit dñm dñm tuum ad ora
 & ipsi soli serues. quippe cum iohan
 nem angelus corripuerit eo quod
 adorare se uellet & dicens ei. ne scies
 quia conseruus tuus sum dñm ad
 ora. & cum solido seruiendum scrip
 tura testetur. apostolus qui seruit
 inquit xpo. plac& dō. quare quia
 unum sunt dī & xps. pater & filius.

14

apostolus se xpi seruum fateatur & dicit
chorinthiis nolite fieri serui hominum.
ad galatas paulus apostolus non ab ho-
minibus neque per hominem sed per ihu
xpm & dnm patrem. qui suscitauit eu
a mortuis. ostendit ap te xpm dnm esse
& hominem. ut apostolatum suum
non ab homine sed a xpo. iuxta quod
dñs est. & a patre dño esse monstrare.
denique in subiectis ait. neque enim ego
ab homine accepi illud. neque didici
sed per reuelationem ihu xpi. quid tñ
ap tum dñi enim doctrinam non pho-
minem dicit se acsecutum. sed ab ip-
so dño doctum. nā nos dñi doctrinā pō-
minem accipimus. uas autē electionis
nihil se perbat. apostolus acsecutum
hoc est ab hominibus. nam si quā dñi doc-
trina est. ideo non phominem discit.
quam laudem suam testatur ap os-
tulū. si sic dicit sicut ceteri populi.
ut quid & dicit. neque ergo ab ho-
mine accepi illud. neque e celo dñi
sed per reuelationem ihu xpi. qui sam-
bigat hoc loco xpm dnm significatū
sed quid mirum. cum inter cetera
dicat ad romanos. quorum patres
& sequibus xps secundum carnē.
qui est sup omā dñs benedictus in secula.
quid ē sequibus xps secundū carnē. non
enī hoc dicit & nisi eē & secundū dñm.
ut secundū carnē & patrib; secundū
diuinitatem uero

& celo. xps sit sup omnia dñs. sed forte
ad patris psonam pertinere dicitur.
sed hoc loco nulla est paterni nomi-
nis mentio. ideoque si de xpo dictū
negatur. psona cui comp & at dñs
quare ergo xpo non comp & at cuius
nomini caelestia & terrestria &
inferna genu fl & unt. hoc est sup
omnia esse dñm. praet hęc enim alia
nulla sunt dicantur. sicut
hęc homini genus fl & unt. aut si
dñs potentias caelestes & scōsan-
gelos ut hominem adorent. decre-
uit. sed ab sit. quia dñs nihil stultum
decernit. maxime cum non liceat
nisi dñm adorari. quanto magis in
caelis. rē enim adoratur in terris
quasi uicarius dñs. xps autē post uica-
riam implēta dispensatione ado-
ratur in celis & in terra. legimus
namque quia uerbum caro factū
est. ministro scō spū incarnatum
esse & maria. hoc uerbum in prin-
cipio ap uel dñm fuisse. & dñm esse.
hoc quoque filium dñi appellari. quo-
modo ergo non ante maria est. quod
& in principio erat & dñs erat. & iā
si obsecatur dñm. hoc esse negat. uer-
bū tamen non negat. neque ignorat
hoc filium dñi appellatum & hoc
ap uel dñm fuisse in principio

46
quæ ergo ratione post mariam dicit esse.

quod in principio legis fuisse. In apocalypsi enim legimus de xpo. & nomen eius est uerbum dñi. quod uerbum multas habet & interpretaciones. nã nihil de deo est. quod non dñi dicitur. sed pp̃t auctoritatem unius dñi. quod de ipso natum est uerbum appellatur. ut hac ratione ducti quascimus uerba nostra non nisi & nobis esse. xpm de deo esse credere mur. nã aliter quidem oportuit dici. ut de ipso & nã extra eum crederetur. nam simili modo & uirtus & dñi sapientia uocatur. ut eadem ratione & de ipso intelligatur. si enim dixisset dñi. & dñi non illum de se esse significauerat. sed deos deos faceret. quod unitatē aduersum est. hæc ratio in diuinis libris est. ut significatur dñi xpi mandum non excedat dñi unius. quã autem illud tuum stultum est. forte. quod sic distinguunt in capite euangelii iohannis. ne uerbum dñi dicatur. sic enim legis. in principio erat uerbum. & uerbum erat apud dñm. & dñi erat uerbum. hoc in principio erat apud dñm. quid tibi uult hæc distinctio. quem indicat sensum. quam significat pietatis rationem. nisi solam aduersus dñi filium inimicitiam.

quæ enim significatio est pronuntiantis. & uerbum erat apud dñm. & dñi erat. hæc ergo legis nostris sapientia est. ut doceat quid est dñi. quæ lingua est. quæ regens. quæ terra. quæ ræta. quæ negat dñm esse. & ut quid in sinu dicit. & uerbum erat apud dñm. aut uerbum hoc quid uult intelligi. nisi rationem eius ostendat. non enim propter dñm euangelium scribit. de quo nemo dubitat. sed propter uerbum. de quo quæstiones fiunt. mysterium enim dñi est. quod deo creditur. quia non est omnibus manifestum. ideoque scriptura contendit docere. quid sit uerbum dicens. & uerbum erat apud dñm. & dñi erat uerbum. hoc erat in principio apud dñm. istud & rationi conuenit. & pronuntiatio integra est. ostendit enim quia uerbum hoc quod in principio apud dñm erat. dñi erat. & in sacramento mysterii ad eterni dñi. quod dignotum erat a sæculis & generationibus. dñi uerbum apud dñm patrem fuisse creditur. & qui a carnalibus indubium uenit. qui uolunt scripturam pro sensu sui loqui. capitate. fides posita est. quæ sensum scripture premium in seatur. Salomoni cum sapientiam ad o postulat. & responsum ad o est. & cecidit tibi in quid cor sapientis & prudens. quale

non fuit antequam & postea non exurgat uir si-
milis tibi. Quod dicimus. uerum est quod pro-
misit dicitur. Immo uerum. nemo hominum simi-
liserit salomoni. & quid uidebitur de xpo
qui inter cetera regina in quibus austria ue-
nit ab ultimis terris audire sapientiam
salomonis. & de ceptis salomone hic. nunc
elegit cui credat fortune dicitur. aut xpo patri.
an filio si patri credit. arguit filium si filio
de credit. accusat patrem si enim homo tan-
tum est xps. frustrate praeposuit salomoni
contra promissum dicitur. si autem intellegit
esse dicitur. digne se anteposuit salomoni.
& promissum in taminatum est dicitur. quia non
exurgat homo similis salomoni. xps enim
idcirco se potiore ostendit. quia dicitur est.
o dementia fortunae qui xpm antemariam
non fateri uult. quem uoce audit testan-
tem. quod ante abraham sit. cum enim
de tempore agerent cum eo iudaei chcenter.
quinquaginta annos non dum haberet
& abraham uidisti. respondit eis. amen
dico uobis ante abraham ego sum. non
dixit melior sum. sed ad interrogata
respondit. quia ante erat quam puta-
bant iudaei maledictum plane legis
fortunae euadere non potest. quia spem
habet in xpo quem tantum hominem
dicit cum legat. maledictus homo qui
spem habet in homine. apostolus autem
sciens xpm dnm. & ideo & in presenti

& in futuro spem esse. In eo ait. si in hac
tantum uita sperantes sumus in xpo.
miserabiliores sumus omnibus hominibus.
non ergo homo tantum est in quo spem
habere docemur. quia uana spes in ho-
mine est. & diximus pauca de multis. suffi-
ceret enim si bone mentis esset & fortuna.
hoc solum quod postremum posuimus.
XCVI. QVOMODO INTELLEGITUR QVOD DI-
CIT SALVATOR. PACEM DO VOBIS PACEM
MEAM RELINQUO VOBIS. NON SICUT
HIC MUNDVS DAT EGODO VOBIS.

Qui pacem suscipit saluatoris inimici-
tiam contrahit mundi. nisi enim discor-
dauerit ad iacobulo. pacem non habet. cum
xpo nemo enim potest duobus dominis
seruire. hic ergo a mundo discordat qui
legi dei fideliter seruit. xpi pacem unius.
omnium aduersariorum comprimit tela.
quis enim audeat aduersus eum quem
scit regis amicum. Alii ter. tamen mundus
dat pacem. quam saluator dare promissit.
mundus enim aut in & pacem dat. aut
prece. saluator uero cum sit fortior om-
nium. nullum utique & uent. non ro-
gatus dat pacem. salutaris ergo haec pax
est. que idcirco datur. ut munimentum
sit contra hostes. pax quidem unono-
mine appellatur. sed longo inter ual-
lo discernitur. dei & mundi. haec enim
fragilis est. illa fortis. haec carnea.

illā spiritalis h̄ & terrena. illā caelestis. h̄ & de necessitate est. illā de uoluntate. x̄p̄i enim nullius egens. pacem offert in ualidis & in herbilibus. dñs seruus bonus malis. dñs hominibus. recte ergo ait. non sic ut hic mundus dat. ego dabo uobis. hoc enim dicitur. intellegi uoluit clementiam bonę uoluntatis suę. cum enim omnis idcirco d̄ & pacem. ut proficiat sibi h̄c. & hoc dat ut proficit non sibi. sed eis quibus dat. aliter ergo mundus dat pacem quam dedit saluator. & mundi pax non docet bonam uitam. non suad̄ & ad pacientiam. non prouocat ad iustitiam. non oratur ad misericordiam. non promittit æternam uitam. quicumque enim acceperit pacem x̄p̄i. alienus erit a uitis huius mundi. quem uoluit aduersus animam. **XCIII.**

QUERENDUM AN SP̄M SC̄M HABUERIT
AP̄LI TEMPORIS ILLO QUO UERBUNI CUM
DÑO. QV̄ INIEM ULTADICIT EVANGĒ
LISTA. SP̄S IN QV̄ID NONDUM ERAT DA
D̄S. QV̄ IHS NONDUM ERAT HONORI
FICATUS. ET IN ALIO LOCO. SIDI LICITIS ME
MANDATA ME SERVM. ET EGOROC ABO
PATREM ET ALIUM PARACLYTVM DABIT
VOBIS. ET VOBIS CUM SIT IN ÆTERNŪ
SP̄M VERIT̄ QV̄EM VNDUS NON PO
TEST ACCIPERE QV̄IA NON VIDIT. NEC
COC. N̄ EVM. VOS VIDET̄ EVM ET COḠS

47
QV̄IA P̄ VOS MANET ET VOBIS CUM EST.

Quid est hoc negat datum sp̄m ante pas
sionem. rogaturum autē se promittit
pacem. ut mittat eum. item subiecit.
quicum ipse erat. & manebat apud eos.
post resurrectionem autē legitur. insu
flasse & dixisse eis. accipite sp̄m sc̄m.
in pente costem autē descendisse legitur
sp̄s sc̄s in apostolos. tanta si uideo in hac
causa perturbationes. ut quid tenendū
sit nesciam. in his omnibus que proposi
tasunt. non una est causa. breuiter
enim singularum causarum. signifi
ca te sunt forme. quia unus quidem est sp̄s.
sed clonahab̄ & multa. cum ergo legitur
sp̄s sc̄s. intellegi debet & eius officium
in quo sit significatus. nam quia & cū
eis erat & uenturus erat. non est fal
sum. sed si non istud ad personam trahat.
sed ad naturam. alterum enim se uen
turum a patre promittit x̄p̄i. ut quia
indifferens est eorum diuinitas. in pre
sentia x̄p̄i non absens putetur sp̄s sc̄s.
& in aduentu & in apparentia sp̄s sc̄i.
presens est & cū x̄p̄i. ideo cum uen
turum eum promittat dicit. uos uide
tis eum. quia apud uos manet & uobis
cum est. ut securi essent apostoli. quia
post ascensum dñi non minus eum. aut
de genere sem. ad tuitionem habituri
essent pastorem. aut regem in anone

dubium nondatum esse credentibus spm
nisi sicut euangelista testatur. post qua
de uita morte resurgens. clarificatus e
dnr. ipsius enim trium phantidni uer
basunt & dicentis. quia io hanner quide
baptizauit aqua. uos au spu sco baptiza
bimini. quem & accepturi estis. non post
multos hos dies. hoc tempore quo ascen
dere ad patrem disposuit. in t fatus ui
deur. illud au quod insufflasse in dis
cipulos dnr legitur. post dies paucos
resurrectionis sue & dixisse accipite
spm scm. & ecclesiastica potestas intelle
gitur esse quia enim omnia in traditio
ne dominica p spm scm aguntur. id
circo cum regula eis & forma traditur
huiusmodi discipline. dicit eis. accipi
te spm scm. & quia uere ad ius ecclesi
asticum ptinet. statim subiicit dicens.
cuius tenueritis. peccata tenebunt. sicut
ratio ergo hęc ^{ius semiseruic. semitup. eni in spi} gratia que clam est que
p traditionem infunditur ordinatis.
p quam commendatiorer habeantur.
unde apostolus dicit acti motheum.
noli inquit. negligere gratiam que
est in te que data est tibi p impositione
manuum presbiteru semel ergo fieri
oportuit. ut de cetero traditio ista.
non sine dono sps sci esse credetur.
sicut enim in saluatore formata e
uisibiliter ut post baptismum sps sci

credentibus de cetero inuisibiliter clarim
ambigeretur. ita & in supra dicta causa
formata est in principio. ut de eotra
ditioni ecclesiastice sps sci infusus cre
datur. ut au apostoli presentee dno uir
tutes facerent. potestas data est sicut
& prius prophcis. trium ergo officio
rum forme doni sps sci in apostolis sunt
ostense. quarum prima hęc est. que
ad ius ecclesiasticum ptinet. in regene
randis. uel ceteris officis. secunda
que in penite costen data est que est
generalis non solum enim in apostolor.
uerum & in omni de cetero sps sci creden
tes. tertia forma est. que solis apostolis
uel ordinatis initio est concessa. in sig
nis ac uirtutibus faciendis. usque ad
fidei semina. iacerentur ad incrementu
semina enim fidei. sunt uirtutes p
apostolor facte. ipsi enim an
testiter positusunt huiusmodi uerita
tis. qui per signa & prodigia non in ra
tionabilem ee fidem nrām testarent.
nulla enim maior pbatio est uerita
tis quam uirtus. hęc est enim que om
nem terrenam philosophiam accusat.
quia semp solis uerbis studuit. non ha
bens testimonium uirtutis. que sta
bile esse quo cl uerbis adstructum
erat demonstrare. igitur sps sci ge
neraliter semel datur. omnibus credentibus.

per quem filii esse probentur dum an & in
er. Insignis uero & prodigium faciendū non
man & in homine. secluoatur aduenit.
aut suggerit necessaria & rececit. similiter
& in traditione uel ordinatione de foris
gratiam praestat. tuitionem & iam de se
rent deuotis fidei; XCIII.

QUERENDUM SI IUDAS SCARIOTHIS PRO
DITOR DNI ANTE PASSIONEM DNI SALVA
TORIS LAQUEO VIAM FINIUIT.

Tradito saluatore. in lucerente paras
ceue. omnes principes sacerdotum & scri
be & seniores conuenerunt in domum cau
phe pontificis. quo praelucendum sciebant
esse ihm ut audirent eum. hoc & matheus
& marcus euangeliste testantur. & nullū
& huius antepfectum impium ad domo p̄sidis
abcessisse. quippe cum omnis instantia
eorum. & deuotio ad agendum pascha
^{occupant.} mors esset saluatoris. occupatus ergo eis
ad necem dñi amane usque ad horam no
nam. quomodo iudeis retulisse precium
sanguinis quod acciperat ante crucem dñi
pbatur & dixisse illis in templo peccauit qđ
tradiderim sanguinem iustum. cum constet
utique omnes principes & seniores. ante
passionem dñi non fuisse in templo. quip
pe cum in cruce posito. insultarent ei. nec
enim in deo potest probari quia antepas
sionem relatum est. cum sint multa. quae tū
ante facta pbentur. nouissima ordinant.

est iterum quando locus admitit. ut quod
post factum est anteponatur. nam mani
festum utique est quinquagesimum psal
mum. anteriorem esse quam tertium. sic
ergo aliquando euenit. ut anticipentur
quae posteriora sunt. ut & de maria cum
post resurrectionem fratris sui lazari ante
sex dies pasche in cena unguento pedes dñi
unxisset pbetur. propt̄ significatione eius
anticipatum est ab euangelista. dicente
inter cetera maria aut̄ erat inquit. que
unxit dñm unguento. hoc se feret. antequā
lazarus moriretur. quod nisi postea factū
inueniremus. nesciremus quo tempore
factum esset. sed ne forte post nonam
horam factum sit. ut uidens impius & cru
delissimus iudas occisum saluatore. & ob
hoc uel in templo scissum. terram tremuisse.
scissis. elementa conterrita. ipsom & u
corruptus doluerit. non nescius iustum se
tradidisse in cuius passione. sic indignatus
sit iudaeis. sed & post nonam horam hoc
cupati erant sicut aestimo seniores & prin
cipes sacerdotum. uespere enim eadem die
pascha acturi erant. sabbato aut̄. nummor
portare non licebat secundum legem. ac
phoc. Inprobabile est apud me. quo die
in motu tempore laqueo uitam finire & iu
das scariothes; XCV

VNDE ORTASIT OBSERVATIO PENTECOS
TES UEL QUARATIONE;

Non est ambiguum cunctare legionis nre.
Nuc erit testimonio roborari. & legis uete
ris praerogatiua signari. omnia enim
in praedictum in figura figurae fidei nra
gesta. & designata noscuntur. ut uerū
ostendere non ambigemus. quando ea
quae nunc & audimus & credimus. ante
secula praedestinata uidemus. non solum
uocibus. uerum & iam signorum uirtutibus
commendata. sed nunc illud est si eodem
modo ut designata sunt. a nobis intellegun
tur. ut dies pentecoster. unde & quarta
ne tractatus sit. congrue dinoscatur. scrip
turae & enim dominice. sensus suos solli
citis & deuotis aperiant. in diligentibus
claudunt. nec enim praerent. ut si que me
ntis ac dignis referuatae sunt. passim
ab omnibus uiderentur. pentecoster er
go quinquagesimus. a pascha computat
dies. hanc habet rationem. ut si post
ebdomadam dominicis dies primus est.
quod ad implendum est pasche mysterium.
In redemptione salutaris humane. quia semp
post curricula dierum septem. ad primū
seueri necesse est. ut ostendatur
aetatem mundi septimo numero consu
mari. ita & post ebdomadam septē dies
primus dies pentecoster. denique nūquā
alio die quam dominico pentecoste est.
ut totum quod ad salutem humanam pti
net. dominico die & inchoatum & ad im

plum noscatur. dominico enim die fac
tus est mundus. & post lapsum rursus do
minico die reformatus. cuius reformati
onis figura data est. primum in circum
cisione. in qua futurae fidei signum fuit.
post ebdomadam enim quibus octauis die
tus est. primus est in mysterio. hęc enim
dies est quam fecit dñs. unum enim diem
fecit & quocumque curricula sortirentur.
ac hoc ipsa die resurrexit quam fecit.
& secundum numerum supra dicte ratio
nis. ipsa die in monte sina legem dedit p
famulum suum moysen. ut sicut agnus
figura passionis dñi fuit in sacramento
pasche. ita & legis latio euangelice p
dicationis. quia eodem die id est pente
coste. lex data est. quo & sp̄s sc̄i descendit
in discipulos. ut auctoritatem caperent.
ac scire & euangelicum ius predicare.
quod factum. duplici testimonio confir
matur. quia & praedestinatum ostendit.
& manifestas sp̄s sc̄i in fusione diuinum.
& sup̄ celeste probatur. In periti enim
diuersis linguis magna uoce loquebantur.
filius ergo isrl̄ tertio die. mensis tertii.
data est lex p̄ moysen. sicut in libro xxi
di continetur. quid die quarta decima
mensis primi. quo die factum est pascha
in aegypto. quinquagesimus est. hoc est
pentecoster. unde factum est ut ad lege
fidei predicandam. in pentecoste sp̄s sc̄i

descenderet in apostolos ut gesta ueterum.
futurorum imagines haberentur. ad secu-
ritatem fidei nostrae. qui falsum uideri non
potest. quod ab initio predicatum est.
ideo remissionis & reformationis tempus.
in quinquagesimo psalmo describitur.
ut eadem prouidentia quinquagesimi
die. quae & prima est scilicet & cur hinc factum
est ut & manna primo die qui est domi-
nicus & lo clar & cur populo iudeorum.
quod ita esse. sicut & cherum continuatio pluit.
quibus colligerunt. & septima die id est
sabbato qui euerunt manna aut. typus
aeris spiritualis. quae sunt resurrectione dñi ue-
ritas facta est in eucharistice ministerio.
nunc superest ut probemus si ita intelle-
gendasunt quae diximus. ut supra me-
mora uimus. mensis primus quo pascha
quarta decima die celebratum est in ae-
gypto. haec dies quarta feria fuit. unde
& lex quarta feria data est. quod hinc
datur intellegi. quia quinto die mensis
secundi profectionis filiorum isrl. sab-
batum uidetur fuisse. idcirco non in die
græ illis missus est ca turicum. sed uespe-
re. mane aut mannae pluit de caelo. id est
die dominico qui primus post ebdomada
in repetitione inuenitur. denique sicut di-
ebus continuis. colligerunt. manna septi-
mo aut die qui est sabbatum qui est ab
hoc ergo die usque ad tertium mensis.
diem tertium quod est & electio. qua est & inuenies

49
in febris fuisse quando & data est sunt enim
a quinto decimo die mensis secundi. quan-
do sabbatum fuit. usque ad tertium mensis
diem tertium quod & data est dies decim
& nouem. tene ergo hos decem & nouem.
& recede super quintum decimum diem secun-
di mensis quo sabbatum fuit. qui primo
computatur quartus decimus. & paenit
usque ad diem primum secundi mensis.
& habebis alios quattuor decem. quos super
tunge ad uiginti nouem supra memora-
tos. & inuenies primum diem secundi men-
sis sabbatum fuisse. super adde adhuc ad
caput primum mensis diebus septem & decem.
qui primo mensis. XIII dies retrahendis
qui ante pascha fuerunt. quarta decima
enim die primo mensis pascha factum est.
retractis ergo tredecim. & adde septem
& decem. inuenies quarta decima men-
si primo. quarta feria fuisse. & ne legendi
fastidium patiaris. aut questionis
singulam embra curiose inspicere.
de conpendio & numero dierum. qui pas-
cha usque ad datam legem sunt certur-
tis & ab ipso facilius discas. quomodo feria
factum est pascha. tertio die post se-
cundum mensis. lex data est. sunt ergo
mensis duo. & dies tres. retracta de his
tredecim dies qui ante pascha fuerunt.
& reliquerunt quinquaginta. quoniam aut
quarta feria lex data est. hinc facile

uidetur. manna prima feria data esse. quia
continuis sex diebus colligerunt. quae
ma feria sextodecimo die fuit mensis
secundi. ab hac itaque prima feria in
x octauum decimum diem. quod & datae.
quarta feria inuenietur. feria uero quar
ta. siue ante siue retro computet. in quin
quagesimum diem. quarta feria est. id
circo quia quarta feria pascha egerunt
in aegypto iudaei. & quarta feria legem
acciperunt. quinta autem feria. profectus
de aegypto. igitur. dedicatio legis est
pentecoster. **XCVI.**

QUERENDUM SI PASCHA TRANSITUS
INTERPRETUR SICUT GRECIS VIDETUR

Apostolus falli non potuit quia pas
chanim. immolatus est xpi. quod non
suum utique sed legis est uerbum. di
centem moysen. & erit cum dicent uobis fi
lii uestri quae est desertio haec & dicatur.
immolatio pascha hoc chri est. quicquam
plius est necessarium ad testimonium.
lex loquitur. apostolus probat. haec sup
est ut contradictor abiciatur. ut p
uicax. manifestum est enim. transitum.
post pascha fuisse. de sanguine enim
immolati agni. supra postes ostii & su
pralimen posuerunt ut transiens noc
te angelus non peccet & domum. in qua
signum sanguinis esset. sanguis igitur
salutem praestitit. non transitur. quia

ut transitur non noceret. obstitit sanguis.
QUARATIONE EX LEGE RESPONDERE
POSSIT ARRII IMPIETATI SIMPLICITER;
Sirationi fides commodetur. ipsa nomi
num ratio patris & filii ostendat
unitatem si sic modo dicitur non enim uerus
di filius dicitur. nisi & titus & de sub
stantia di patris. nec enim pater dicitur
ueritas. & iustitia di uerum dicere fili
um. si de ipso non erat. non est enim
uerus. si de ipso non est. sed scriptura
dicit. uerus est. ergo de ipso est. qui
enim de deo natus xpm. ^{negat.} scripturae ca
lumniam facit. quae ideo illum dicit
uerum filium. ut significet de deo. hunc
natum. si enim non est de deo. & uerus fi
lius di dicitur. fallax est scriptura.
quod si scriptura non fallit. qui xpm
non fatetur & titus de deo. & scriptura
euacuat. & xpm negat uerum filium
di. non enim uoluntas uerum filium facit
sed natiuitas. sed potentiae in quibus
hoc subest. ut falsa faciat uera. im mopo
tentia est haec. unde & omni laude chri
nus est. quia uerum apud illum uerum
est. & falsum. ^{falsum} nam si istud mendacis
est. ut falsum dicat uerum. quod deo non co
pedit. nam omnia quidem potest chri. sed non
facit. nisi quod conueniat ueritati eius
atque iustitiae. manifestum igitur est
idcirco uerum dici filium di xpm

ut proprius. id est de substantia eius natus
intellegatur. unde & apostolus. qui propri
o inquit filio non peperit. & in alia epistola.
quicum informatus esset non rapinam arbi
tratus est esse separandum. si ergo non ra
pinam arbitratus est dicens se parem deo.
uerum se filium dei demonstrauit deo
enim pare esse non poterat. nisi esset de ip
so. pares enim hi sunt qui aut ambo uer
sunt. aut ambo falsi. nec enim paritate
secepit coeptum a deo. aut unitatem.
unum enim dicendo se esse christum cum patre.
patrem se deo fecit. non solum enim inquit
soluebat sabbatum. sed & patrem proprium
sibi dicebat deum. aequalem se faciens deo.
hoc est patrem. nonne manifestum est
aequalitatem hanc de proprietate natui
tatis descendere. proprium enim se. id est
uerum dicentem filium. aequalem se fa
ciebat deo. hinc est unde dicit. qui me uidet.
uidet & patrem. ^{quod} per quod enim. con substan
tialiter sunt. qui unum uident ambo uidet. sicut
enim ^{habet} pater. & omnia que patris sunt filius.
& que sunt filii patris sunt. & nemo potest
quicquam rapere de manu patris. neque
de manu filii. & subiicit. ego & pater unum
sumus. & uerba que inquit loquor uob.
a me ipso non loquor. pater autem manens in
me. ipse loquitur. & opera que facio. ipse
facit. credite mihi quod ego in patre. & pater
in me. alioquin. uel propter opera ipsa cre
dite. quia enim generatio non a se & ipsa

50
est. sed a deo qui genuit. idcirco quicquid
facit. factum dicit patris. ut per & omnia
illud firmetur. quia a deo uerus dicitur
filius dei christi. ut de ipso natus credatur.
nec sententia eius. & tra unius dei natu
ram & estimatur. humilitas ergo eius.
maxima & exlectio est. cum enim ui
datur se subiecere dicens. uerba que lo
quor uobis. a me ipso non loquor. pater
autem manens in me ipse loquitur. & opera
que facio ipse facit. probat se originem
a deo habere. & uirtutem eius se esse. dum
non quod est a se & ipso esse se dicit. sed
ab ipso. per & enim commendatur christi.
non inclinatur. qui enim a se loquitur.
uerus filius non est. uides ergo quia ar
ri in de male intellegunt christum. unde
bene intellegendus est. & inde illum
improbat. & falsum dicunt. unde uerus
dei esse filius approbatur. nam clarifi
candum se a patre postulat. & clarifica
se se patrem. quem patris promittit. & ibi
se humiliare uidetur. ut & aliter. pater
enim cum testimonium dat filio. laudem
suam testatur. filius uero cum predicat
patrem. gloria suam manifestat.
magnificencia enim & nobilitas patris.
generositas est ueri filii. ideoque quic
quid patris esse dicitur. est & filii sine
dubio. & quod filii esse dicitur.

ut a se & ipso. sic dicit & filio habet uirtutem hoc est quod sibi genuit filium patris.

est & patris. nam sp̄ dicitur dī. idem sp̄ dicit
& xp̄i & ecclesiā dicitur. & xp̄i adoratur
dī adoratur & xp̄i seruitur dō. seruitur
& xp̄o. sc̄ificuntur sacerdotes dī. dicunt
& sacerdotes xp̄i. templum ciuitatis scien
tie dicitur dī. similiter & xp̄i lumine
dī illustrare dicitur ciuitas sc̄a eodem
modo & xp̄i sedes dī est. n̄ & non & xp̄i.
iud & dī est. est & xp̄i. quia esaias pphe
ta in throno maiestatis xp̄m uidit sedē
tem dñm sabaoth. quod arrinone
gant de dō patre legitur quod rex regū
sit & dñs dominorum. eadem & de xp̄o
fili dī uero sic ubique diuinitate & ae
quantur. pater & filius. ut in us dī modo
non egrediatur numerus p̄sonarum.
inter patrem aū & filium nihil interest.
nisi hoc solum. quia pater ingenuus est.
filius uero genitus. id est pater a nullo est.
filius aū de patre. quod quidem sublime
est in filio. hinc enim ad dī dicitur no
bilitatis eius a d̄ernitas. & quia uerus
filius est. uerū patris. unde est enim illud
quod legitur in genesi. dicens dō. facia
mus hominem ad imaginem & similitu
dinem nr̄am. itaque si imago eorum &
similitudo una est. quomodo non sunt
unum & natura in sp̄italibus enim ubi
utique non sunt figure. si milenone rit
aliquid. nisi p̄ substantiam. ut ubi duo
rum imago una est. quomodo non eorū

una erit & substantia. idcirco enim ima
ginem eorum & similitudinem unam
esse legitur. ut eorum unum nihil differ
re ab altero credemus. hoc est uerum dī
filium esse xp̄m. quia non est dispar.
a generante natiuitas. denique iudei
intelligenter. qui approprium sibi patre
dicebant d̄m. dicunt ad pilatum. nos le
gem habemus. & secundum legem debet
mori. quia filium dī se fecit. iudei intel
lexerunt. & xp̄iani sed dicitur non intel
legere. quoniam non credebant. intellegebant.
& quise dicunt seclere. faciant ne intel
gant. uel hoc saltem admitterent. quod
propheta esaias. ut xp̄m n̄ asem & ipso qui
dem sed de dō dī esse significat & inter
cetera ait. post te sequentur alligati
uinculis & adorabūt. & ante deprecabunt
qm̄ in te est d̄s. & non est d̄s p̄ter te. tu
enim es d̄s & n̄ credebamus d̄s isrl̄ saluator.
quantum ad bonam mentem p̄tinet &
h̄c manifestasunt. his enim & pater & fi
lius esse p̄batur. & filius dī eiusdem sub
stantie quia pater est significatur. in
quo enim dī est. & p̄ter ipsum dī non est.
& ipse dī est. quid aliud poterit esse dī
quam hoc quod est pater dī. & n̄ differre
in aliquo. hoc enim est. duo esse unum.
impro enim dī est. quia quam uis dī sit.
non tamen & dī est. est enim a patre
quia filius est. p̄ter ipsū autem non est dī.

quia unicuique patris filius est. ipse autem deus est.
 quia una atque eadem substantia dei dei & christi
 est. nihil igitur ambiguitatis relinquitur.
 ut patris & filii. una esse credatur substan-
 tia. uerus enim filius. & uerus patris est.
 tale & iam illud hieremie propheta est.
 dicit enim inter alia. hic deus noster. non esti-
 mabitur alter a deo. hic ad inuenit om-
 nem uiam scientie. & cecidit & erexit iacob
 puerum suo. & inquit dilectus suo. post hoc & in terris
 in usus est. & inter homines conuersatus est.
 numquid de genere potest dici ad quem
 alius non potest aestimari. aut alius deus
 quam pater est poterit dici. ut deo profi-
 ciat ad inuiriā patris. si enim estimari
 a deo alter deus non potest. & absque deo
 pater est. uidet an debeat dici. quod se-
 quitur. periculorum est enim. maior
 enim pater dicitur. putentes enim deo
 se patri differre. si a deo filium segreget.
 derogant ei. ut quem minorem uolunt
 facere. impie obcecata mente preponant
 eum illi. cuius auctoritati inclinandum
 hunc putant. scriptura autem ut nihil
 filium a patre differre doceret. differret
 autem si non esset uerus. alium nihil dixit
 aestimandum a deo. quia nulla sub-
 stantia poterit similis repperiri substan-
 tiae dei quae est & christi. aliter enim christum
 deo esse doceri non poterat. quā ut nul-
 lum diceret alium aestimandum a deo.

scient enim deum patrem nullomodo dici posse
 subiectum filio eius. ut huic patrem esse
 ostenderet. non estimabitur inquit a deo
 a deo. quia patris deo qui omnium deus est.
 aequalis est. uerus enim eius filius est.
 igitur propheta ait. hic est deus noster. hoc est deus
 noster. si hic est. ipse est deus unus. deus ueni-
 dicit scriptura. Audi inquit. deus deus uerus. deus
 unus est. & certe non hic est pater. sed est
 filius eius. uideret ergo non preiudicare
 unum deo personam filii. si & ipse unus deus dicitur.
 quippe cum hoc scriptura testatur. un-
 de hoc nisi quia unum sunt pater & filius.
 quia non personis significatur. unitas
 sed natura. aut non substantia duos sint.
 sed unum. neque duo diuinitate. sed deus
 unus. ut si uel loquatur pater. si uel
 loquatur filius. deus locutus dicitur. nam si
 ipse deus inter cetera. de mare & femina
 nam non sunt inquit duo. sed unum a caro.
 quantum magis pater & filius. non duo di-
 sunt. sed una substantia. ut autem duo di-
 cantur pater & filius causa est natiui-
 tatis. ne autem iterum duo diuinitate. causa
 est unius diuinitatis. quia tamen hebi-
 tudine christum creatum. id est factum predi-
 cant. cum legant. nihil deum sine christo fe-
 cisse. si ergo sine illo nihil factum est.
 non erit ipse factura. si enim factura est.
 factum est aliquid sine ipso. sed absit.
 quia nihil sine illo. natura enim deo

pater

17.

non coepit. sed & stitit. natiuitas enim
nihil est aliud quam ^{& itio.} & itio. aũ manifesta
tio est. itaque non factus. sed editus est.
utenim xpr̄ de essentia dī & itio esse uel pro
cessisse significatur. & itio eius nati
uitas appellata est. ut quia non dispar
est a genitore natiuitas. consubstanti
uus esse dō xpr̄ non ambigeretur. & mens
illa que ait. erat quando non erat clam
naretur. quia non potest aliquando fuisse.

qui ut apud dōm fuisse significaretur. de dō legitur
processisse. nemo enim de eo processit.
ubi non fuit. solent quidem arri. sic
interpretari de filio dī dicentes. ideo
uerus dicitur xpr̄ filius dī. quia sic illi
fēcit ut uerus sit. quasi sit aliquid quod
falsum faciat dī. & illa omnia que supra
diximus de unitate patris & filii. quid
erunt. cum sic roborata sint & firmata.
sibi in alter sentendum putatur.
multo poterunt diuini solidata ora
culis. unius conuelli de generis testimo
nio. amputandum est tamen ne sibi
uel de eo ipso blandiatur iniquitas.

Igitur si inquit illum fēcit ut uerus sit.
ut uoluntas cesserit p̄ natiuitate. &
factura pro generatione. tantum enī
dandum est inquit potentie dī. ut
possit facere que non sunt tamquam
que sunt. qm̄ ergo hac astutis calli
ditate utuntur contra filium dī. ut &

ipsis de quibus presumunt quia in reliquis
sunt conuicti. Respondendum est eis.
ut in tota summa conuicti appareant.
propositio enim hęc. quantum ad sensū
p̄tinet. nullius momenti est. quantum
aũ ad uerba. caliginem facit. nec ito appa
reat. sic est enim. ac si egyptus positus
in obscuro. quia causa mala bono sensu
defendi non potest. ad impietatem
ergo defendendam sacrilegis uerba
utuntur. si itaque hęc est potentia dī.
ut uerum faceret xpm̄ esse filium sibi.
cum de se ipso non esset natus. ergo ta
lem illum fēcit qualis ipse est. ut hoc
p̄stiterit factura. quod datura erat
generatio. si ergo nihil interesse di
citis inter dīm & xpm̄. poterit forte
putari quia non hoc malitiose a uob
asseritur. ut quod in uo ceditur. hoc sit
& in sensu. ut qui uerus dicitur filius.
uerus sentiatur p̄ id quod unius substan
tię est cum patre. licet & non p̄ generatio
nem. sed p̄ facturam. quia totum potest
dī sicut dicitis. ut factum sit. quasi
in fēditum. si aũ rationis lineam sequen
tes. non possedicitis quo in initio contineatur.
aequalem esse & consubstantiuum
cum id quod aeternum est. seu elatis
dolum malitię uestre. quia ut sensū
uerbi eludatis. falsa uoce xpm̄ esse ue
rum filium dī dicitis. negantes ei quia

aequalis est dō patri. non enim uerus est. si
inaequalis est. poterit ^{potest} numquid uerus
dici filius. si non uerus dicatur & pater.
si enim uerus est filius. erit uerus & pater.
quam ueritatem. aequalitas probat. quod
si di spares sunt. neuter uerus est. sed qm
scripturarum testimonium inritum fieri
non potest. quo xpr uerus dī filius adpro
batur. de dō patre natus credendus est.
quia ueritas hōc firmassetur. & pater dō.
& equalis legitur actu. qui potentiam
dī inestimabilem p̄dicat. aut dī gene
rare non potest. quia simplex natura ē.
p̄ quod & iam. ipsi dō patri contumeliā
facit. mendacem enim istū dicit. ut filiū
quem illesum & uerum asserit de ne
ges. & tuam hypocrisin denegas. quia
falsam potentem dīm p̄dicat. si enim
potentiam dī in id quod uerum & falso
factum asserit p̄dicat. ut quod uere
uerum est in ludas. quanto magis hoc
amplēti debet. si bonementis esset. p̄
quod uerum dicitur. uerum platur. & dī
pater testimonium quod de filio suo de
dit. uerum firmassetur. nam dī n̄ ar. apud
dīm aut omnia possibili s̄. ut quicquid
hominibus impossibile uidetur. dō
possibile sit. nam si ratio carnis respicit.
nē uirgo peperit. nē cionas in uentre
coeli. nē mortui resurgunt. nē dī filium
genuit. quia simplex natura non potest

generare. quia nihil sine commixtione
generatur in mundo. hōc omnia aut simul creden
da sunt. seu uellendū. hōc ratio mundi
tenenda est. in his omnibus debet aucto
ritatem habere. quod si aliqua ratio
sp̄italium est. carnalis dicendus est
qui mundicatione infēctus negat alit
quid fieri quam nouit. aliud iterum
ad solent suatergi uersatione propo
nere. aiunt enim. uoluntate pater
genuit filium aut non. ut cum audi
erint utique uoluntate. statim uti
inimici filii dī. respondant. ergo uo
luntas ante filium est. ut & hoc non
aeternus appareat. cum non utique
p̄natiuitatem initium acciperit. sed
& tamen. si hoc putant.
non solum ante filium erit uoluntas.
sed ante patrem. quia causa generati
onis pater & filius est. infidelitas
carnales sensus sequitur nominibus.
si enim inducit causam dī quasi homi
nis. ut ante deliberauerit. & cogita
uerit ut generare & quasi infirmi
tate subiectus. cum in dō neque ge
neratio neque uoluntate fuerit. neque
uoluntas sine generatione. ipsa
enim uoluntas generatio est. nam
utique commune dictum est. fecit
dī. fecit homo. sed aliter. facit dī.
aliter homo. ita & in ceteris causis.

refellenda

17.

17.

sic enim de deo dicendum est ut dignum est
et solent & iam ipse deo patri aliam facere
questionem dicentes accessit illi ut gene-
rarer & aut eius nature est ut semper gene-
rer & quod deo asserunt ut & deum mencla-
cem asserant. qui se xpm generasse tes-
tatur. & xpm non uerum se deo adoptiuum
faciant. si enim genuit inquit se
per debet generare ut qui non semper gene-
rat. non & xpm genuisse creditur quasi
mundum negatur fecisse quia alios
non facit. quae in seuerentia que in
disciplinacionem legem deo ponere ut si
genuit aut multos genuit. aut unum
generare non potuit. non & ipse deo creden-
tes qui se unicum deum filium prestatuere.
post haec quae supra ostensa sunt aequa-
li a patris & filii uideamus an his concor-
dant ea que de spiritu sancto scripta sunt. ut
trinitas quam in salutari professione
retinemus. non se recipiat discrepantiam
nature. quomodo non habet fidei diuer-
sitate. quando enim salus sine aliquo
& his non est. una eorum trium uidetur
potestatis. qui in se credentibus dat salu-
tem. quoniam ad testimonium filii. uerba
patris protulimus. nunc ad testimo-
nium spiritus sancti uerbis utamur filii quibus
non differri a se spiritum sanctum protestatur.
ut cum filio pater. & filius spiritus sancto ter-
tius est. unius esse nature. trinitas in

tellegatur. dicit ergo inter cetera dicitur ro-
gabatur patrem & alium paraclitum dabit
uobis. ut uobiscum sit in aeternum. spiritum
ueritatis cum alium paraclitum mittendum
dicit. si utique paraclitum probat. nam
& legitur in epistola iohannis dicit enim.
habemus aduocatum apud patrem ihesum
xpm. qui exorat pro peccatis nostris. & iterum
dicit dicitur. ego sum ueritas. ecce aperta uni-
tas spiritus sancti & filii dei. quae ecclesie enim filius.
eadem loquitur & de spiritu sancto. nunc sube-
cienda sunt que in hunc sensum ordinat
scriptura legitur. In eia ^{quod} dicitur rabaoth
uiderit in throno maiestatis sedentem.
quem iohannes euangelista xpm esse
intelligit. dicens inter alia. hic dixit era-
ias quando uiclit maiestatem eius & lo-
cutus est de eo. hunc apostolus semper dicit
esse spiritum. aut enim in nouissima parte ac-
tuum apostolorum. bene locutus est spiritus
sanctus ad patres nostros dicens. aure audietis
& non intellegatis & cetera. haec uerba
ad deum rabaoth dicta sunt. hic est unus deus
qui siue pater esse intellegatur. siue filius.
siue spiritus sanctus. non est contrarium quia una
eorum diuinitas & potestas est. nam si
in unius praefecti pretorio programma-
te & iam caelestem praefecti iuberi di-
cuntur propter auctoritatem unius po-
testatis. quanto magis in unius imperio.
si locutus unus et tribus fuerit.

non incongrue dicentur. tunc locuti est enim
 eorum & natura & uoluntas una solent iterum
 per iudicare seō spūi: quod ideo de genere
 intellegatur: quia in ordine tertius ponit
 cum tanta simplici citā sit in scripturis di
 uinis: ut aliquando in uenias tertium p
 mum positum: ut enim causa setulerit
 sic & ponuntur nullius enim iniuriā.
 quia unae eorum diuinitas est: denique
 legimus in esaiā dicente dñō. ego sum pri
 mus & ego in aeternum & manus mea
 fundauit terram & dexterā mea solidauit
 celum & in subiectis: ego locutus sum.
 ego uocaui. ego aduocauit. & prosperū
 iter eius feci. accedite ad me & audite
 hęc non in hoc culto ab initio locutus sū
 cum fierent illic eram. & nunc dñs misit
 me. & spū eius quem uis esse qui fundauit
 terram: ipse enim dicit missum se esse. nū
 quid patrem absit. filius ergo est qui se
 missum dicit ad dō. & spū scō. & ce paria sunt
 iste inter filium & spū scō. sic ut enim
 a patre & filio missus legitur spū scō. ita
 & ad dō & spū scō missus est xpr. hoc enim
 solius patris pcculare est. ne missus
 dicatur. accipe dicta apostoli. quia
 lio ordine completitur trinitatem.
 dicit enim inter cetera. in epistola ad
 thesalonicenses secundā dñs dirigat
 corda ustra in caritate dñi. & patientiā xpi.
 quem putatis dicit dñm. nō in spū scō. & quid

mirum. cum quem in throno maiestatis
 sedentem esaias uiderit. h' xprum di
 cat spū scō dñm sabaoth sicut supra
 ostendimus. & iohannes apostolus dñm
 intellegi in spū scō significat inter cetera
 radicens. & hoc cognoscimus quia dñs
 in nobis manet & de spū scō quem dedit nobis.
 si ergo p spū suum ipse in nobis manet.
 non ambigatur de dō esse. spū scō &
 nō dubium est quia quod de dō est dñs. 7
 hinc ē unde dicit apostolus. nemo scit
 quae sunt in dō nisi spū dñi. quomodo potest
 scire quae in dō sunt. nisi sit eiusdem diu
 nitatis inferior enim natura non po
 test scire quid sit in potiore. quanto
 magis creatura quid in conditore suo esse
 scire non poterat. & ad corinthios in epis
 tola prima. pccerito ordine qui in tra
 ditione fidei est. ab spū scō incipit grati
 arum & ministeriorum memorare ope
 rationes. & subiungit. dñm ih̄m. & tertiu
 ponit dñm. quem & in spū scō & in dñō dicit
 operari. sicut aut dñs pater manens in me.
 ipse operatur p id quod enim dē dō patre
 & spū scō. & xpi. operatio eorum opus est dñi.
 Denique scō spū idem dicit & dñm. & dñm
 idem dicit & dñm. hoc propter unitatem
 naturae. cum ergo hoc loco idem dñm qui ē
 & dñs. dicit operari. omnia in omnibus.
 In fernus sic concludit dicens. omnia autē
 hęc operatur. unus atque idem spū dñi

dent unicuique putauit. quidam aptum
presumit esse operationis. quia operante uno.
operari dicuntur tres. quare nisi quia
uni sunt diuinitatis. nam non est ambi-
guum. donum gratiarum proprie spiritum
operari. sed ut deum & deum & spiritum sanctum unum
esse propter naturam indifferentiam
doceret. opus spiritus sancti trium esse opus ostendit.
& ut manifestaret. quia solius quan-
tum & personam patet & spiritus sancti opus est. hec
autem omnia in quibus operatur unus atque
idem spiritus diuinitatis unicuique putauit.
Ideo putauit quia uoluntas eius. uolun-
tas est dei. non enim dixit putauit deum. sed
putauit spiritus. creatura enim cogit se. ut
deus faciat uoluntatem. spiritus autem seus natura-
liter hoc uult. ut apte luceat quia omnia
spiritus sancti operatur. dicit christus inter cetera. si
enim ego indigo dei eicio demonia & ce-
tera. digitum dei appellat spiritum sanctum. ut patet
hunc de deo esse. denique iudeos qui eum
in beelzebub eicere demonia dicebant.
in spiritum sanctum blasphemasse testatus est. moyses
quoque qui apud spiritum sanctum signa facie-
bat. confitentur magi dicentes. digi-
tus dei est hic. nam & in actis apostolorum
legimus. de seruentibus autem eis & ieiunan-
tibus dominus dixit spiritus sancti. segregate mihi
barnaban & saulum ad opus quod uoca-
ui eos. ecce seruentur domino. & hoc sibi spiritus sancti
iudicat. unde manifeste apparuit hunc

esse deum. sicut & deum patrem & saulum christus
de caelo uocauit. & misit predicare. & hoc
similimodo sibi defendit spiritus sancti dicendo
ad opus quod uocauit eos. nam nemo igno-
rat episcopos saluatorem ecclesie insti-
tuisse. ipse enim prius quam in celos as-
cenderet. inponens manum apostolis
ordinauit eos episcopos. hoc apostolus
sancti spiritus deputat cum dicat. ad tendite
uobis & omni regi in quo uos spiritus sancti.
posuit episcopos regere ecclesiam domini
iesu. & inter cetera dicit petrus ad anna-
niam. annania. cur repleuit satanas
cor tuum. ut mentires spiritui sancto. & infra.
Non est inquit hominibus mentitus sed
deus. aptum est spiritum sanctum dicitur deum. cum
titus annanias de mentitus dicitur. quod
si spiritum sanctum minime uoluisse deum intellegi.
dixisset non est mentitus hominibus. sed
spiritui sancto. ut neque deum hunc. neque hominem
signaret. & quid mirum apostolus enim.
aliquando templum dei hominem appellat.
aliquando uero. templum spiritus sancti. propter
ecce quia unum sunt natura. si enim mi-
nime deus intellegitur & ut spiritus sancti. quia audien-
tia dicitur & infra templum enim dei sanctum
est quod estis uos. quoniam unus deus omnibus
in scripturis predicatur. mysterium autem
eius in trinitate adoratur. idcirco sic
ait scriptura. ut sub anni de professione.
eaque de ipsosunt. id est filius. & spiritus eius.

in eodem honore intelligantur In quo ipse
dicitur quia a deo sacramentum seu elatum
est ut gloria eius in trinitate manere sig
naretur quam obrem non plena auctori
te dicitur quod deo est. ne alterum
absque eo qui unum est facere creditur.
sed in tell etum dat. ut sciamus earatio
ne in trinitate. creature salutem consiste
re. quia una est eorum diuinitas neque
enim possit simul iungi & in ordine po
ni. creator & creature. dñs & serui. eter
nitas & que sub initione. quippe cum
sine uno eorum salus nulli sit. ac in iu
riam enim uocatur omne quod dicitur. si
ue filius siue sp̄s sc̄s & tra unius dñi hono
rem deputetur & gloriam scripture
igitur ostendunt xp̄m dñm. ostendunt
sp̄m sc̄m dñm. ut uidentes. sciant quid sit
quid ostenditur. tale est. si quis gemmam
ostendat non clamant quia gemma est.
numquid quia ille non clamat. non erit
gemma que uideatur que est ita & scriptu
re ostendunt per que supra tatasunt quid
credere debeamus. In tra unius dñi fidem
sensum nostrum concludenter myste
rio trinitatis. **XCVIII**

DE EUANGELIO IOHANNIS.

Audistis que contestatur sacro sc̄m euan
gelium dicente dño ad iudeos uorde
patre diabulo natus est & de sidera
patris ur̄i uultis facere ille homicida

59
erat ab initio & in ueritate non stetit.
quia ueritas non est in illo. cum loquitur
mendacium & suus proprius loquitur.
quia mendax est sicut & pater eius nemo
fidelium dubitat & diabolum apostasia
sue auctorem non habere ipse
enim totius erroris est princeps. qui
uidens actio factum se non medio eris
potentie. ausus est presumere eccl̄iam.
ut quia ceteros uidit inferiores. se ipsū
preferret & ut dñm. denique nomina quib;
appellatur diabolus & satanas. ab ac
tione eius composita sunt non genitura.
omne enim malum opere pb̄datur.
ut non substantia in crimine sit. sed
uoluntas concepta & causis dument
se uidit ceteris potentio rem infla
tus est ad exercendam dominationē.
quomodo ergo patrem habere creditur
quia auctor sceleris eius habeatur. aut
unde pb̄datur ab initio homicida fuisse
sc̄l scriptura illum qui eius fuerit imitator
nomen eius appellat. ut quia ab opere no
men accepit. omnis qui malum opus fecerit.
non in merito diabolus nominetur. salua
tor ergo hoc loco diabolum appellauit.
quia operum eius emulor. dum in uide & fra
tr̄i homicidium perpetravit. & exemplum se
linquens ex delictis patris eius. sicut & di
abolus dum in uide & homini facto ad imagi
nem dñi. malignitatem operis sui cum u

lavit. typum prebens errori. hinc itaque & u
mendax & titi cam. dicente sibi dō. ubi est
abel frater tuus qui patris sui inbutus ma
litiā in mendacium præerumpens. nescio
inquit. ut cui uitam & torserat ubi esset
nescire se simulat & sic furore caecatur.
ut dō sic responderet quasi homini. quem pu
tare se posse celare. Igitur huius imitato
res facti iudei. & iam ipsum dñm occiderunt
cā impotius fratricidam patrem uolentes
habere quem dñm. ut totius sanguinis effusi
sui fierent. auctorem enim uite perimen
tes. totius celeris principes & titerunt. ita
ut huius malo & iam filios suos obliuere
dicentes. sanguis eius & sup filios nros. ut
enim pilato suo a darent nihil malie se qd
pæebant. in filios suos retorqueri dixerunt
si esset iniustum. qui aut furoris suo satisfac
erent. nō filios suos parcere uoluerunt.
nam quia diabolus ^{sup nōr} dicitur. hinc est dicitur.
non promitteretur ei qui non fecerat
quod nescierat. iniquum est enim puni
se eum. qui non facit aliud quam quod
sue est nature. & magis istud malum est.
si hoc & igit ab aliquo. quod scias illum
non posse. quam obrem iuste plæ tenditur
est quem constat scire ac facere posse bo
num. agit malum. hoc & iam & uerbis
saluatoris poterit aduerbi. ait enim
sicut supra memoratum est. pater uer
ter homicida fuit ab initio & in uerita

te non stetit. igitur signaturam men
dax est. quomodo dicitur in ueritate
non stetit. hic enim in ueritate non stetit
qui in ueritate non pmanet. constat er
go diabolus in ueritate fuisse. sed non
pseuerasse. denique legimus p proph
tam dicentem. si steterat inquit in
substantia mea id est in lege mea & a
postolus ad galatas. stete inquit & no
lite iterum seruitutis iugo cohiberi.
quid tē apertum. hoc enim mandat. ut
dē dero pmaneat in mandatis eius.
quod si diabolus seruasset. steterat in sub
stantia & lege dī fundamentum est eni
læ seruantibus eam. quomodo ergo
quibus dē uideatur diabolus. aut ma
lum actō factum. aut propriam habere
originem. id est & nullo ortum. quod u
trumque dō uideatur contrarium. qui eni
ced hoc illum dicit factum ut esset ma
lus. in pfecte putat dñm esse bonitatis. qui
apfectus bonus. non facit malum. qui
uero originis eius dñm auctorem esse
non credit. dñm dñm abnegat. p hoc eni
actō. cum omni adī sint aliquid esse arbitrat
quod minime ad dñm p tineat. quos o por
tā ponat p p dī cum uiderint cuncta adō
iudicare p xpm. **Ne uim**
QVID SIT TEMPTATIO VOS NON ADPREHEN
DAT NISI HUMANA.

Nonsine prouidentia utarbitror ma
gister gentium apostolus noster. temp
tatio ut nos adprehendat & optat. sed
humana dum tēat. quia diuina temp
tatio omnem partē. hęc enim iudei adpre
hendens serpentibus p̄sererunt. agentes
enim sub lege clī. de prouidentia eius du
bitabant. ac phoc ne diuina nos. sed hu
mana temptatio adprehendat optatur.
hinc enim dñm temptare dicitur. qui sub
nomine eius agens. ab idolis sperat salu
tem. qui non habet dñm p̄batum. omne
enim quod p̄batum non est. temptatur.
& quod temptatur. in clubium uenit.
ac phoc. diuina temptatio. mortalise.
humana uero temptatio salutaris. quia
sicut de dō dubitare p̄nitiosum est. ita
de homine desperare propter dī legem
saluberrimum est. quam obrem prou
dentē apostolus. temptatio uos inquit
non adprehendat nisi humana. ut p̄p̄
tē legem ab hominibus carnalibus dō
aut p̄bati sumus. quia qui p̄bati dō non
sunt. temptantur ut emendentur.
duplex ergo temptatio est. aliquando
enim quasi fideles. aliquando quasi
diffidentes temptamur. ut fidelium temp
tatio humana sit. propter fidem enī
ab hominibus. tribulamur. temptantur
enim nos si possint abducere nos a fide.
p̄p̄t diffidentiam autē temptantur. ut an

gustati penitentes recedant inuia sicut
factum est & iudeis. cum enim diffidentē
de prouidentia clī. temptati sunt a serpen
tibus. ut dolore correpti emendarent.
Dñm enim sic temptat. ut corrigat huius
modi homines. est & alia temptatio.
qua temptatus est abraham. & iob. & e
non & tobiar. famulus clī. ut abraham
p̄ tribulationem oblatus unicus & dilectus
sim filii. p̄ uberoem fructum iustitię
haberet & æternam gloriam. iob autē.
a missione totius substantię. augmen
taretur diuitis locupletatus in celis
& intra tobias uero caecitas tūm lumi
num passus. si epue tior & stitit. ut eed
p̄sens gloriosus fieret & receptis oculis.
& in futurum seruarietur ei claritas p̄pe
tua. quia ad hoc p̄bantur iusti. ut pro
ficiant. ideoque in temptatione ro
busto animo esse debemus. scientes
non ad diminutionem nostram hoc p̄fi
cere. sed ad augmentum si modo equo
animo tollessemus p̄p̄m.

DE EVANGELIO MATHEI.

Auchistis fr̄ karissimi que contestatur
euangelium dicente dño. Confite
or tibi pat̄e cl̄ne celi & terrae. quod
abscondiisti hęc a sapientibus & prudē
tibus & reuelasti ea paruulis. ita
pater qm̄ sic fuit placitū antete.
igitur si cl̄torum sensum inspiciamus.

Temporati forte si ueni amur dubitantib; de nob; hominib;

uidebimus ea que ad exortationem creden-
tium ad dno dicta sunt. eorum quippe qd
mundanice sapientiam spernunt. par-
uuli uidentur sapientibus mundi. quimul-
to testimonio commendati. sapientes uo-
lunt dici. idcirco indignum uisum est
ad dno his ostendere ueritatem. humilib;
au quinihil dno presumenter. cli sauo-
lunt ceteri inclinant. a equitate cogente.
salutaria reuelanda sunt. hic enim
prudens dno e. & salutis sue memor. qui
scientie sue anteponit cli legem. quam
utique uidet non uerborum strepitu
fulciri. sed rerum uirtutibus. & sine cla-
bio hic stultus & uanus est. qui huic rei
se commendat. que nullam uirtutem pri-
rogatiua signorum. unde non littera-
ti saeculi regnandi promittit. sed fidelibus.
neque scrutatoribus siderum aeterni-
tatem pollicetur. sed recte agentibus.
ne & dialecticis. qui fraude & minutis qui-
busdam uerum & cludere nituntur
gloriam dno. sed bene uoluntatis homi-
nibus. qui accuratim ueritas uitasunt
quem sermone istos enim se probat dno
o ratione. qui ratione clari sermonis ut uolunt.
quam bonis artibus nam & gloria dno
in se uult conuertere. quem dno uerbis
& ornare se putat. res enim ipse se
placere debent. ut non sermo sed
sensus laudetur. si enim sensus auc

tor est littere. & uerba propt res signi-
ficandas inuenta sunt. cur non magis
ser ipse puro sensu pmende sunt. ut fa-
cilis mentem incitent ad salutem.
ideo que piscatores elegit dno noster
apostolos. homines simplices & sine
litteris. qui sine aliqua uersuta fi-
dem seruando. & bene uiuendo. dno
se ostenderent ueritatem. unde &
apostolus paulus. & ego ueniens ad
uos inquit frs. ueni non in sublimitate
sermonis aut sapientie. & inter cetera
quia non in sermone est regnum
dno. sed in uirtute. ut quia uerba contra-
ditioni obnoxia sunt dno legi. uirtus
testis existet. cui omnis cedit sermo
num sublimitas. itaque hinc idcirco
premissa sunt frs kmi. ut consolentur
simplicioribus. ne se forte indignos pu-
tarent gratia dno. qui animi me sunt
litteris forensibus eruditi. cum magis
ad laudem proficiat simplicitas eorum.
quando quod prudenter mundum non
uident superbia litterarum. hic credunt
non uerbis. sed consilio prudentis.
sciunt enim in bonis operibus sequere
se dno. & fidem querere non cultum
sermonem. legunt enim dicentem dno.
in quo sequescam nisi in humili & mansuetudo
& tremente uerba mea. que obrem ut dig-
ni efficiamur ad promissa premia

ex qua ad dno iubentur. facere debeamus securi.
quia hoc diligit dnr. qui uerba eius custodiunt.
sic enim dixit discipulis suis. si diligitis me pre-
cepta mea seruate. ut his dno seruientes. reg-
nemus heredes esse possimus per ihm xpm.

DE IACTANTIA ROMANORUM LEUITARUM.

Dum iussis caritatis parere uolumus. in uita-
perationem forte cademus. quidere. que nul-
li aliquando indubium uenit scribimus.
quia cum amicitiam offendere nolumus. studi-
um quod aliquam rem occultam reuelanda
proficere debuit. intricamus. quam uis prop-
ter nimiam stultitiam cuiusdam hoc ad se ueran-
tis quod in subiectis panchimus. istud ut nobis
inuenit ecclesie morata. nec cum nemo
ad huc diu res ponder & in peius proficeret.
& in uano exercitatus emendari non possit.
hoc enim caritatis studium est. que non querit
que sua sunt. quidam igitur quid nomen ha-
bet & falsi diu ducit stultitiam & ciuitatis ro-
mane iactantia leuitas sacerdotibus & dia-
conos presbiteris coequare contendit non
dicam preferri. qui astultius & forte in se-
dibile uideatur. & nos non emendatores.
sed calumniatores habecemur. quia igitur
lege. uel qua consuetudine. quoniam exem-
plo hoc ad greci audeat. nullum scire arbi-
tror. ut istos quibus consensus in ecclesia
datus est. minime his coaequat. qui propter
quod ante stiter chrisant in domo dicit & in ho-
nori xpi cum dignitate consistunt. que au-

ditate est presbiteris ministrorum pa-
ter facere. que temeritas uana presumptio.
sacerdotibus baiolas tabernaculi & om-
nium uasorum eius & lignorum concito-
rer & portiores aque conferre. hoc enim
officium fuit leuitarum. tale si presbiter
officialiter domini seruire uentur. hoc
enim scriptum est. dicens ad moysen.
accipe. tribum leui de medio filiorum isrl.
& stectue illos ante aaron sacerdotem & de-
seruientei. quid hoc exemplo aptius quod
sicut nunc in ecclesia custoditur. quam
quam romane ecclesie helico nemo uice inue-
re condiores uideantur. sed elendi tamen dig-
nitate in ecclesia non presumunt. ut au-
non omnia ministeria obsequiorum ordine
agant. multitudo fecit clericorum. nam
utique & alios portarent & uasculis &
aquam in manus funderunt sacerdoti. si-
cut uidimus pomner ecclesias. & sicut con-
stitutum est ad dno p moysen. aut numquid
meliores heliseos sunt. qui aquam funderunt
in manus heliae. nec au diaconos aduersus
presbiteros defundit. quasi & presbiteris
diaconi. & non & dic conibus presbiteri
ordinentur. sed quia romane ecclesie
ministrant. idcirco honorabiliores pa-
teantur quam apud ceteras ecclesias propter
magnificentiam urbis rome que caput
esse uideatur omnium ciuitatum. si ita est.
hoc debent & sacerdotibus suis uindicare.

deficit

conferuntur.

quasi hi qui inferiores sunt crescunt prope
magnificentiam ciuitatis. quanto magis
qui potentiores sunt sublimandis sunt. que
quid enim officialibus prestat. augmen-
tum fit potestati. sicut honor serui ad
laudem proficit domini. quamquam apud iu-
tum iudicem dominum unicuique honor mane-
at qui ^{de} tur est singularis ecclesiarum
officiis. ut qui diaconus est diaconi hono-
rem ponet ecclesiam habeat. non enim
qualis cumque honor est antestiti dei ser-
uire in ecclesiam dumtaxat. & sacerdos
totius honoris ecclesiastici dignus ha-
beatur. maior enim ordo intrare & apud
se habet & minorem presbiteri enim &
diaconi agit officium. & ordo & actor
presbiteri autem intellegit episcopum probat
paulus apostolus cum quando timotheum
quem ordinauit presbiterum instruit
qualem debeat creare episcopum. quid est enim
episcopus nisi primus presbiter. hoc est sum-
mus sacerdos denique non aliter quam
conpresbitero hoc euocat & con sacerdos
numquid & ministris con diacono suorum
dicit episcopus. non utique. qui a multo inferiores
sunt. & turpe est iudicium dicere. primis ceterum
nam in alexandria. & prototum egyptum si
desit episcopus. consignat presbiterum. quanta autem
sit dignitas ordinis sacerdotalis causa
ostendit cause. qui cum esse homo pessimus
propheta ait. quare inquit. quia

Dignitas sacerdotis
quod sit exemplum
de

princeps erat sacerdotum. & iterum mul-
tum distare. inter diaconum & sacerdotem.
liber ad probat. quem dicimus actus apo-
stolorum. cum enim gesamaria credidissent
philippus predicante diacono ab apostolis
ordinato miser. inquit ad petrum & io-
hannem ut uenirent & his qui sederent
darent spiritum per manus impositionem. sed
in se credo scripturam aut in memorem legis
hæc defunctum recordari ergo debet qui ista
putat asserenda. quid leuitas acciderit cum
taliter saperent. cum enim nihil inter sa-
cerdotes & leuitas inter esse presumerent.
domino iudice hiatu terre absorpti sunt chore.
& consentientes ei uiros torrent ignis simul
consumpsit. & oziarius cum opus sacerdotale
presumeret lepra profusus est. ut hoc utique
exemplo. ceteri territi. non auderent quod
consecrum non est presumere. nunc enim
uidemus diaconos tenere quod sacerdotum
est agere per conuiuia & in oratione iduelle.
ut respondeatur illis. cum istis solis liceat
sacerdotibus diaconi enim ordo est accipere
a sacerdote & in ecclesie plebi. uides quid parat
uana presumptio. in memores enim elatio-
namentis. eo quod uideant romanos ecclesie
se esse ministros. non considerant quid illis
actio decretum sit. & quid debeat custodire.
sed tollunt hoc de memoria assidue stationes
domestice. & officialitas que per suggestionem
malæ seu bonæ nunc plurimum potest.

aut timentur enim ne male suggererant. aut
emuntur ut prestent. hi sunt qui faciunt eos or-
dinis sui non considerare rationem. dum enim
per adulationem obsecuntur illis in licite pre-
cipites illos faciunt. ut plus sibi putent licere.
quippe cum uideant non sic de ferri sacerdo-
tibus. ac hoc ante ferri reputant. sed testi-
monio inquit iehoiadaconi sit presbiter. quasi
istud ad prerogatiuam pertineat magnitu-
dinis. legimus enim ad plebem dixisse per-
apostolum. elegite inquit & uobis quos con-
stituamus de seruire ministerii & clerice.
nolodocere mensis. & clauicorum testimonio
creatus sunt diaconi. & apostolus. cum quor-
dam dicitur episcopus. & iam testimonium
habere gentilium. sic enim ait. oportet enim
hunc testimonium habere bonum ab his qui
foris sunt. omnium est ergo testimonium.
dicit. & non tamen omnes hoc honore digni.
iudicare enim omnes possunt. & non tamen
omnes possunt esse quod iudicant. potest
enim pictor bonus pictor iudicari ab illo
qui pingere nescit. & cor aula melior alio cor-
aula ad probari ab eo qui alterius sit artis.
ita & testis potest esse esse. anchi presbiteri.
qui inferior ordine est. est iterum quod in-
flectur & putent sibi multum deberi. an ob-
enim inquit perdicuntur qui ordinandi
sunt. ut dum alteri illorum septisunt
honore digni uideantur. factum uerum
esse. quasi officialis enim ab episcopo mittitur

37
ut obsequium prebeat ordinando. nam &
imperator apparet ordinator obsequio
militari. non tamen melior. nec par &
exercitur imperatori. nam & aman cum es-
re & clarus in honore militari a regemissus
est. ut macedoneo in obsequium iret. ut
quantum dignus esset mardocheus. &
huius obsequium nosceretur. ita & dia-
coni creandis presbiteris in obsequium mit-
tuntur. ut dignos eos fieri sacerdotum
omnes intellegant. & ceptis sacerdotibus
quibus obsequium debent. omnibus pre-
ponuntur diaconi. cii

CONTRA NOVATI ANVM.

Dicunt discipuli ad ihm. dñe uis dicimus
ut descendat ignis de celo & consumat
eos sicut fecit elieus. & respondit illis dñs
dicens. nescitis quale spū estis. filius enim
hominis. non uenit animas perdere. sed salua-
re. cum dignum utique esset uindicare in
samaritanos non excipientes eum. dñs
tamen qui ad misericordiam dandam
aduenit. & sententiam amouit ut de ce-
tero corrigenter emendarentur. & prophe-
ta heliseus indignatis pueris qui ei contu-
meliam faciebant dō iudice uindicauit
in eos. ut eo loco ab uris comederentur. ubi
silua esse negatur. dñs autem oblatus sibi
metetrici pepercit. ei uidelicet quam in ad-
ulterio se deprehendisse maiores iudeorum
dixerunt. ut qui apia predicatio inciperet

nō condempnandum sed ignoscendum do-
ceret: nam moyses data lex quia iustitiam
habuit ad iudicandam in primordiis suis
seueritatem exercuit quia & illum qui
sabbatis & in ligna colligere funebre uit
uincit & in filium aegyptiae quibus
pharaonem in dnm similitur ultionem de-
dit & in causa fusilis uiculis percussit filios
ut unaqueque ergo lex in scripta primor-
die sensum suum plenum ostendit ut ue-
tus lex quia ad iudicandum promptior
erat. inter iniusticia asperior uidebatur.
ut mō in cūso diligenter & sollicitos
faceret auditores suos. noua uero propter
quod pia ad misericordiam facilis est.
primordia sua mitissima & clementissima
demonstrauit. ut ipsa oblatione. omnes
ad indulgentiam prouocaret postea autē &
illa que superior uisa est. propter fragilitatem
humani generis non solum rigorem suum
molluit. sed humanam & piam se presta-
uit. & haec que clementer uisa est. aliquan-
do uincit Annania & enim cum sa-
phira uxores sua diuinitus ceciderunt & thi-
mas magus in scudulus & di legi repugnans.
dñi iudicio & uirtute cecatus est. & he-
rodes & propter quod honorem non dedit
dō ab angelis percussus scatenis uermi-
bus & spirauit. ne quia misericordia
predicatur. inultum omnino putarent
homines & impune peccare. tunc tempo-

suit. ostendens ad hoc dari ueni adelic-
torum. ut quasi & mortuis uiuificati.
postea abstinerent se a contrariis utili-
berarentur. ne quis hinc cum crimine &
eat. quia ad iudicium ueniretur. haec
enim unicuique sententia imputatur.
In qua defungitur. quoniam igitur noua lex
plenitudinem habet misericordie. ne
contemptui duceretur ab amatoribus
peccatorum. in superioribus uincit.
ut uerolē quam quā ad iudicandam
data sit. quibus tamen ignouit. ne omni-
no crudelis diceretur. sed in plures uin-
chit. quia sensus eius ad iudicandum
promptus est. sine dubio igitur maior
gratia noue legis est. quomodo negat
hoc potest esse posse quod praestitit illa.
qui in nouem gratia habuit. erat enim
propensior in seueritate itaque si ista
penitentibus ignouisse probatur. quomodo
potest ut istam que clementer uisa est. non reci-
piat penitenter. nam & uel cece filii
appellati sunt qui pro moysen & in nube
& in mari baptizati apostoli pauli auc-
toritate leguntur legem enim accep-
turi. procul dubio purificati noscunt.
ut de & ero accepte legis redderent
rationem. & si qui peccarent. pro peniten-
tiam se reformarent. dicentes dño per
prophetiam. penitentiam habere quierra-
tis. & conuertimini. sed forte contra
quā uident; si ergo maior gratia est.

riodicitur penitentia quidem predicatae.
non tamen remissio si ergo penitentia ad
predicata est. fructus agentibus penitentia.
nec enim super uacue hoc dicitur commoiter &
porro autem sciens christi conuersus dicitur debens
peccatorum remissio. hoc precepit quippe
cum dixerit. nolite mori morientur tantum
& seuer teetur & uiuat. Itaque fructus
est penitentia. sicut claruit conuersis
secundum & clauditur ergo nouaticeni impie
compositae adsertio. quae uerborum domini sen-
sum inuertit dicent. ait dominus qui menega-
uerit & ego negabo eum. ut si aliquis christi
natus quicumque & causa negauerit. iam
sedire non possit. aut certe seuer tent
minime suscipiatur & ubi erit demanda-
ta penitentia cum saluator postulatam
hanc sententiam. negantem apostolum pe-
trum non negauerit. quare qui peniten-
tia subsequente. erratum suum amarissi-
me fleuit. scias utique. conuersis ignor-
ci & reformari eos penitentiam. sed naua-
tia nunc fingit agendam penitentiam.
quia enim apud te negare non audeo dan-
dam penitentiam ecclesiasticam lege. subtili-
ter hanc frustrare contendit. quando
enim dicit. quia qui negauerit nullomo-
do ueniam habebit. sed negabitur & ip-
se in conspectu angelorum dei. quomodo
non cum dolo agendam penitentiam
proferatur. hinc autem manifeste fraudatus

apparet cum adiungit dicens. qui cumque
peccauerit in spiritum sanctum. non remittetur
ei neque hic neque in futurum. quia uis
alio causa sit. quia peccatum est in spiritum
sanctum. & alio negare dominum ihesum. nouaticanus
tamen ut huc peccato ueniam denegat
& unum sensum uult esse. negantem deum.
& peccantem in spiritum sanctum. ut hactenus uer-
satione. fructum amputet penitentiae.
si enim idem est negare deum. quod peccasse
in spiritum sanctum. nulla uenia speranda est ne-
gantibus neque fructum aliquis peni-
tentiae. quia hoc peccatum neque hic neque
in futurum remittit adomini ecclesiasticorum
promiserunt. hic apparet cum dolo dicitur
nouaticennum. agendam penitentiam.
ut quidem enim peniteat. si delictum ab-
olere negatur. penitentiae enim geni-
tus fletus & lamentatio hoc consequitur
ut ueniam mereatur & reformationem.
denique dauid penitens & confitens
peccatum. & ueniam meruit. & ad pris-
tum factum reditus est. quia & deus per man-
sit & postea propheta ait. quidliquo pro-
batur. In quinquagesimo psalmo peni-
tuit. & postea per se rationem a filiis passus
propheta ait. tertius enim psalmus
iuxta istoriam. post quinquagesimum
est. sed forte regi ignosci oportuit.
humilibus autem ignosci non debet. cum ma-
gis potentioribus difficilius ignoscendum

uideatur. cū enim p̄ sonam hominis non
accipit. quanto enim quis sublimior est.
tantomagis licet leue peccatum eius.
grauē est crimen. sicut enim humilitas
impotente sublimis. & magnificata est.
ita & culpa eius pro crimine habenda ē.
& ceptis enim peccatis quę constat omni
bus esse illicita. non omnia licent poten
tibus quę sunt concessa hominibus. dig
nitoso enim homini negotiari deforma
est. & popinam ingredi notabile est.
senatoribus quoque senus infamia est.
si ergo in his leuib⁹ inuenta notandis.
quantomagis rei constituendis si
peccauerint. p̄ hęc ergo appareat dauid
grauissime peccasse. & quidem dupli
cimodo. conuersus tamen & homicidii
& adulteri ueniam consecutus est. &
quod amplius est. deflent reformata
tus est. cum enim apphēa nathan ar
guesetur. peccatum celare non ausure.
sed confessus est dicens. peccaui dño.
tunc respondit ei apphēa & dixit. absta
lit dñs peccatum tuum & non monebit.
qm̄ paenitisti. & quia inuenitur post
hec apphēa sed dubium non est hunc refor
matum. nam & achab correptus apphe
ta prop̄ mortem nabuthę. ibat plo
rans & conticuit uestimenta sua & p̄
cinxit se cilicio. & factum est uerbum dñi
in manu serui eius helię de achab. & dixit dñs.

audisti quomodo motus est achab a facie
mea non inducam mala in di ebus eius. 7
& in uitis peccata deflentibus. inminen
temorte. separata est uita. & cequantur
p̄fectus est paenitentis. sed forte dicit
e contra concessum quidem est. sed non
crimen idolatrię. quamuis enim hęc gra
uiasunt. maius est tamen crimen idole
trię. secte tamen & exemplo est non &
modi ^{parte.} ea nouatiani acheratio. quatuor
cymice graui concessa paenitenti a
uidentur. quia si forni ignoscitur non de
bet. si cut nouaticeno uidetur. quanto
magis homicidio aut adulterio. sed
hinc uanitate eius appareat. quando hęc
que grauiora sunt concessa pbantur.
quam obrem nunc an idolatrię concessi
posse p̄miserit sequendum est. omne
enim quod huius iure hic concessum non
fuerit. nec in futurum poterit concessi.
hinc enim sicut elixit dñs. aut ligantur.
aut soluantur peccata. in futurum aut
nihil aliud erit. nisi remuneratio. aut
condempnatio. omnis enim qui hic iure
sep̄batur non poterit ^{aut} elegi quod dignus
in futurum iudicari. Aucliamus ergo quod
dicat dñs de idolatrię acheremiam p̄
phēam. uade & dic in quid seuer timi
ni acherem commoratio israhel dicit dñs.
& confirmabo faciem meam in uos quia
miseri cor ego sum dicit dñs. nec iras

car uobis in euum' uerum tamen cognos
ce delictum tuum. impie egisti. posuisti
uas tuos in alienos sub tuas omne lignum
nemo rosum. & ecce quid p mittit eis dicitur.
qui post lapsum conuertuntur ad eum.
post apostecceciam regressi. remittat
peccata. & iterum dicitur phieremiam.
delicet tui ambulauerunt in aspe
ras. ducti sunt ut grege direptus ab ini
micis. constiteret estote filii. & plama
te ad eum erit uestra in abductione me
moria. nam sicut fuit mens ura ut terra
fretis celo. duplicabitur decies tantum
conuersi quiescentes eum. qui enim in dicitur
in uos male inducet in uos in aeternam
iocunditatem cum salute ura.
hoc clementi acti quem cecidit lapsum
prouocat ut se erigant. quomodo hortatur
ut post errorem idolorum seuerantur
ad eum. quasi pax beniuolus. filius uis ioc
cunditatem pennem p mittit salutis. si se
corrigant. Item apud eundem inter cetera.
& restitua illor in terram istam. & reedi
ficabo eos & non destitua. & seplanta
bo eos & non euellam. ut quia commina
tur dixerat. sacrificans dicit eradica
bitur. ne peccantes in dicitur disperarent
desse quasi qui sacrificauerant idolis era
dicati. seplantari non possent. hono
ratur eos quasi si peniteant. poterint ad
stetum suum pristinum se reformari. sen

99
tentia enim. tunc manet. si non emendet
delictum. denique in iuitis p dicitur
est. qui post triduum euer teretur ciui
tas eorum. quasi post triduum. nisi ut
aut peniterent & auferretur sententia.
aut in eo p manentes. istius deperirent. hoc
est quod dicitur p phetiam. nolomortemo
rentis. tantum ut seueretur & uiaat.
Ita factum est. ut mortuus pccatoru
causa in iuitis ignoscatur paenitentia
sub sequente. ut quid enim centum an
nis sub noe arcam inuenimus fabricata.
nisi ut uidentes & audientes. quid in mi
nera emendarent se. neminem enim
uult dicitur perire. hinc est unde in salomo
ne legimus. quoniam inquit altissimus
misertus est penitentibus. & iterum.
misereris omnium quia omnia potes.
& dissimulas peccata hominum propter
paenitentiam. hoc sensu & iam dicitur do
lent sup perfidiam iudeorum. aut hieru
salem hierusalem que interficis prophe
tas & occidis missos. quoniam
uolus congregare pullos suos sub alissus
& noluisi. igitur semp dicitur p totam legem
peccatores ad se conuertit. hortatur. nolens
opus suum petitioni esse obnoxium. cum
nec alia causa data legis sit. quam ut ex
errore homines conuertantur ad uer
tatem. ita tamen ut in nouo testamento
auctor legis clementior uideatur. quia
filios suos quem admodum gallina congregat.

tempore quo sacramentum filius in dñi
manifestate dignatus est. largior & u
berior in misericordia esse uoluit. ut
plur gratie. predicante filio esset. quā
fuerat predicantibus seruis. n̄ & in me
rito sic enim fuit dignum ut maiora
donap̄ filium. quam p̄ filios largiretur.
denique ad se conuersis credentibus.
om̄a simul peccata concedit nullam t̄
ueniente lamentatione paenitentiae.
unde dicit apostolus paulus. sine pa
nitentia enim sunt dona & uocatio
dñi. post aut̄ si peccauerint. p̄ paenitentia
poterunt mereri ueniam. ut quia
post acceptam gratuitam misericor
diam peccauerint. non iam gratis.
sed interueniente gemitu & fleu
possint ad indulgentiam puenire.
impossibile est enim homini ut non pec
cet. unde iohannes apostolus sic dixen
mus inquit quia peccatum non habe
mus. nos ipsos decipimus. & ueritas in no
bis non est. si confitemur peccata n̄ra
fidelis & iustus est. ut remittat nobis
peccata. & mundet nos ab omni iniur
titia. sicut lauit meruit ueniam &
reformationem. cum confitetur
peccatum. cert̄ xp̄ianus loquitur.
s. ap̄t̄. autem in subiectis filioli mei
h̄c scribouobis ut non peccetis. & si quis
peccauerit. aduocatum habemus apud

patrem ih̄m xp̄m. hoc dicit. ut si post bap
tismum peccauerimus. aduocatum est p̄
ces deprecemur. ut & cor & p̄ nob̄ patrem.
si enim apud ueretur nostror̄ paenitentia
habuit locum. quin fieri potest ut hoc
tempore locum non habeat. quando
maior clementia predicationis est.
& qui inimicis misertus est uocando illos
ad gratiam. amicis factis non miserabit
cum mercede. tribulatio enim cordis.
merces est penitentis. quod si esset uerū.
dolerent homines & inimicis factos se
amicos. aut qualis aestimandus erat ille.
si inimicis non misericordiam dar̄ &
amicis & precantibus non dare. propt̄
ec̄. cum sciat dñs diabolū aduersus in
amicos & se uos di pluisse & tollere & se
uire. unde dicit p̄tr̄us apostolus. uigi
late sobri estote. quia aduersarius
noster diabolus fremens sicut leo.
circuit querens quem deuoret. qm̄
ergo nouit dñs aduersarium nos ha
bere horrendum & ualidum. si uult
ab eo fuerimus. uult nos ad auxilium
suum confugere. dolens eliso nos.
& uirtute eius separati. fortiter re
pugnemus. sicut enim nisi breuiati
fuerint dies illi quos dicit dñs. nulla
s̄ saluacaro. ita & si n̄ ḡtur homi
nibus paenitentia nemo potest
saluus fieri. si enim nemo inquit glo

abitur mundum se habere cor. & alibi nemo ait.
 sine forde n& infans uniuscuius. quis potest
 euadesi si paenitentiam denegatur. & ubi
 quod dicit dnr. qui gauchum erit in celo
 sup peccatos paenitentiam agentem sed
 maiora crimina inquit ignosci non debent.
 fornicatio. & idolatria. & ubi est dictum
 dominicum. quo omnia peccata & blasphemias
 pmittit remittit hominibus. sps autem
 blasphemia non remittuntur hominibus.
 omnia paenitur peccata dicit posse remitti.
 excepto uno. nunc elge nouaticene de quib;
 uis dicitur. de adhuc non credentibus ^{aut de uicioribus} fide
 non credentibus. quomodo datur remissio
 peccatorum. cum constet omnes antequam
 crederent in dnm peccasse & in spm scm. nam nul
 li gestec dominica magicos appellant opus
 sps sci. demonis ad signanter. si autem creden
 tibus uis dicitur. & elus est ad seueratiora
 quia omnia peccata remittentur. et qui
 dixerit inquit uerbum contra filium homi
 nis remittetur ei. ergo siue in dnm. siue in
 xpm peccetur. remittetur hominibus.
 omnia enim peccata complexus est. pte
 in spm scm. itaque non hoc peccatum uult
 intellegi quod peccatur in dnm. hoc esse &
 spm scm. si enim hoc esse non utique istud
 exciperet. qm ego aliud peccatum signi
 ficat. cum blasphematur in spm scm.
 Ad personam enim ptn & hoc dictum non
 ad naturam sps sci. si uerum credentibus;

ppaenitentiam. siue futuris credentibus
 pbaptismum. omnia remittuntur peccata.
 quod autem in spm scm peccauerunt
 iudaei. alia causa est. & que
 ad tempus illud pmut. unde non illis
 hoc remitti neque hic neque in futurum
 ostendit. non enim errore peccauerunt
 in spm scm. sed maluolentia. scienter
 enim prudenter que opera que uide
 bant. gestis saluatoris di esse. ut po
 pulum a fide eius auerterent. h& si
 mulabunt esse principis demoniorum.
 hinc est unde dicit ednr. uos habetis
 clauem scientiae. & neque uos intratis
 neque alios sinitis introire. h& ergo
 sententia. contra maluolos prolata
 est. quibus remedium inueniri non po
 test ut saluentur. nihil est enim hoc
 mine grauius. fingit enim falsum esse
 quod dicit esse uerum. iudaei enim qui
 sub lege di esse uidebantur. quibus q;
 que facta pmissio xpi est. uidentes mag
 nalia & intellegentes hoc esse quod p
 miserat dnr. Inuidia cecati sunt. ut hoc
 esse negarent. & non solum negarent.
 sed & psequerentur usque ad mortem.
 non ergo dignum est istis peccatum
 hoc. umquam debere remitti. qui consci
 entia sua teste celo cui se deuotior dice
 bant. ausi sunt sepugnare. ut autem in
 dnm. uel in xpm peccetur. diuersa sunt

causę. aut enim aliquis dum felicitati al-
terius inuidet. dolore humilitatis sue in-
surgit & in creatorem. aut aliquid repen-
tum passus quod sit aduersus. iracunda
& excitatur. Impatientem iniuriosus existit.
Xp̄o autē in carnatione sua iniuriam pro-
uat. dum enim ignorant homines sacram-
tum in carnati Xpi. blasphemant in dig-
num dēcenter. si filius qui in corporaliter
& simpliciter nature est. hominum motena-
tus dicatur. blasphemant ergo. quia ig-
norant mysterium. quā obrem conuersis
his. porrigenda est manus. quia sic contra-
uerum existunt dum puero se facere ar-
bitrantur. Tortus huiusmodi & exun-
gulatus hoc uerum esse dicit quod sequit.
supra memorati autē iudei aliud senserunt.
& aliud egerunt. qui sine iudice & carni-
fice conscientia sua teste semp̄ torquē-
tur. qui enim per errorem inimicus existit.
cum uero conuersus fuerit. gaudet cog-
nouisse se ueritatem. mali uolens enim non
habet quod emendat. si enim conuer-
tente. incipit uerum dicere. quod prius
falsum esse nesciebat. sp̄i autē sc̄o ut fiat
iniuria causa nulla existit. officium
eius offensionem non parat. quia uir-
tute signorum & prodigiorum apparat.
quis enim in se ipse audeat contra eum.
uidens mortuos & excitatos. aut quis
irascatur ei. cuius effectu uideant.

curator paraliticor. cecos lumen admittete.
surdos audire. aut quomodo non amabit eū
quem uideat sp̄i in mundos eicere. leprosos mun-
decte. & simul omnes infirmitates curare.
huic iudei maluerunt iniuriam facere. opus
eius dicentes opus esse demoniorum. dum modo
in uideam atque odium quod circa saluato-
rem exercebant. & plerent. Idcirco neque
hic neque in futurum peccatum hoc semita-
eis ostendit. sed nouitatis. maiora inquit
crimina nominatim semit. ^h p̄bentur. id est
idolatria & fornicatio post lauacrum. idcir-
co enim in baptismo ut simul omnia semit-
tuntur peccata. ut de cetero si quid graue com-
miserint. nullomodo ueniam consequantur.
quia post acceptum sp̄m sc̄m. quod contra sp̄m sc̄m
est. admitti non debet. quis negat peccari nū-
quam debere. sed si esset possibile. porro autē
sciens dñs fragile genus humanum. semp̄ me-
dus salutaribus persecutus est eos. ut post
peccata haberent quomodo se repararent.
si autē sp̄s datus. prohibet peccantibus dā paeni-
tentiam. nulla prouidentia est in nouo testa-
mento. & melius uidebitur uerbis p̄missis.
quibus medici na ista. minime est denegata.
& quomodo maior gratia in nouo est quam
in ueteri. nam hoc inimici est. qui sciens
aliter hominibus prouident non posse ut per-
ueniant ad salutem. quā interuentu pe-
nitentię sp̄m sc̄m dāt. cui iniuria facta fu-
erit metu aliquo aut per errorem iam satis

si hoc locum non habeat reformandi hominem.
 hoc est occasionem quaesisse pendendi hominem.
 non saluandi. sed labis. qui ad hunc ait filius ho-
 minis non uenit animas perdere sed saluare.
 nam si nobis peccatae quae in nos peccamus in-
 uicem si conuertamur. septuagies septies
 remitti a nobis alterutrum preceptum. quoniam
 tomagis ipse si illum peccatur ignorat
 conuersus. omnem peccatorem conuerti uult.
 unde apostolus. fornicatorum & inmundis re-
 missum probat dicens. ne forte ueniens lugeam
 multos & his qui ante peccauerunt & non
 egerunt paenitentiam super inmundiciam
 & fornicationem quam gesserunt. probat
 quosdam egisse paenitentiam de quibus
 non dolo. sed gaudeo. Aliquos autem sig-
 nificat non egisse fornicationis suae paeni-
 tentiam. propter quod & lugere se eos dicit.
 non penitentes ad uitam. quia non egerunt.
 sed quia non agunt scientes autem hic & inci-
 pi & peragi paenitentiam. ut quia non
 egerunt. hoc enim uolebat ut ueniens ad
 eos. pacem haberet. cum communione ho-
 rum. & ceptatum fornicariis. post acta
 paenitentiam communicandum. non enim
 potest illis communicari quam diu agunt.
 tunc autem communiendum est cum desi-
 nunt agere iudicio ecclesie. nunc superest
 ad specialiter idolatriam remitti posse
 pbemus. legimus enim in apocalypsi beati
 iohannis apostoli. paenitentiam super
 penitentiam. si enim huius criminis in hac uita & agenda
 penitentia ead. non dicit & lugere se eos. quam eger

idolatriam predicari commouentur enim
 epi. quos angelos uocat. id est nuntios. sicut
 & beatus paulus apostolus. ut sicut ange-
 lum dei & ceptis tunc. ut p & cantibus dicit
 paenitentiam. nec eos pati uentur minime
 commoueri quia scandala faciunt in eccle-
 sia. cum sint & ipsi de ecclesia dicitur
 go. & angelo p gami ecclesie scribe hae
 dicit qui habet gladium & utraque par-
 te acutum. scio ubi habitas. ubi sedes est
 sitane. & tene nomen meum & non ne-
 gasti fidem meam in diebus quibus ante-
 phas. testis meus fidelissimus qui occisus
 est apud uos. ubi sitane habitat. sed
 habeo aduersus te pauca qui habet illic
 tenentes doctrinam balaam. quid docet ba-
 lac mittere scandalum sub oculis filio-
 rum isrl manducare delibata & forni-
 carum. ite & tu habet doctrinam nicola-
 itarum. similiter age paenitentiam.
 hanc dicit esse doctrinam nio laitaru.
 que fuit & balaam. id est idolatriam
 & fornicationem. de qua iuba & agi paeni-
 tentiam & quia hominibus ecclesie loqui-
 tur. ostendit dicens. hae dicit sps ecclesie
 quia fructus est. paenitentiae. ita sig-
 nificat uincenti in quid dabo manduca-
 re marna quod est absconditum. ut p
 paenitentiam qui sum cat peccata
 quid enim paeniteri. nisi dolere pre-
 sta. ut dec & ero. tempere ab his que ad

in minimo

misera. & angelo iathere ecclesie scri
be. h. & dicit filius dei qui ab & oculorum
sicut flam magnis. & pedes eius similes
aeramento tyrim' scio operatua. & di
lectionem & fidem. & patientiam. & ope
ratua nouissima meliora priorum. sed
habeo aduersum te. quod sis mulierem
zezabel. quae se dicit pph. & am. & loc. &
& reducit seruos meos fornicari. & man
ducare immolare idolis. & dedit tem
pus ad paenitendum & noluit agere
paenitentiam a fornicatione sua. ecce
mittam illam in lectum. & adulteros eius
cum illa in tribulatione magna. nisi
egerint paenitentiam factorum suorum.
& natos eius occidam morte. & scient
omnes ecclesie quia ego sum. qui seru
tor tenet & corda. & dabo unicuique
uestrum secundum opera sua. uobis aut
dico & ceteris qui iathere estis. qui
hanc doctrinam non habetis. & ignoratis
altitudinem satanae sicut dicitur non
mitto in uos aliquid pondus. uerum tenete
quod habetis. donec ueniam. uincite
autem & seruantia opera mea usque in
finem. dabo ei potestatem super gentes.
sub una epistola data ad ecclesiam
iathiram. duplici nouatiani hereses
confundit & explodit errorem. & pae
nitentibus enim idolatrie causa frue
tum pmittit. & in una ecclesia. malos

non contuminate ostendit. cum unius utiq;
que essent communionis. nec enim extra
ecclesiam positus scribebat dicens. qui habet
aures inquit. audiatur quid dicit spiritus eccle
siae. Simili & enim modo apostolus paulus.
Scimus enim inquit. quia quaecumque lo
quitur. & alio loco. quod enim mihi inquit
dedit qui foris sunt iudicare. unius ergo
ecclesiae hominis. partem ad paenitentiam
prouocat. partem conlaudat dicens. uobis
aut dico ceteris qui iathere estis. quicun
que non habetis doctrinam istam. id est idola
trie. tenete quod habetis donec ueniam.
hoc est perseuerate usque ad finem. quia qui
perseuerat usque in finem. hic saluus erit.
similimodo & qui perseuerat in malo.
deemabitur. ac per hoc. sicut iustitia iusti
non liberabit eum in die qua errauerit.
sic & iniquitas iniusti non nocebit ei
conuerterit se. ideo dicit. sacrificans dicit
et alicebitur. si autem conuerterit se. uita
uiuet. sic est & illud quod ait dominus. qui me
negauerit negabo eum. si autem conuerterit
se. non poterit negari ab eo. quem confi
tetur. hoc est ut dicitur in psalmo non iusti
ficabitur in conspectu tuo omnis homo ui
uent. haec enim sententia imputatur homi
ni inquam ostenditur. nam quia in ecclesia
mali cum bonis facturi essent usque ad iu
dicium dei. ipse & iathere significant dicens.
simile est regnum celorum retinuisse

62
In marique & omnigenere
piscium collegit. cum autem uenissent ad litus.
bonos se gregesauerunt in uasa sua. malos
uero foras miserunt. sic erit in consummatio
ne saeculi. & ibunt angeli & se gregesauerunt
de regno dei omnia scandala. & eos qui ini
quitatem faciunt. haec causa significatur
& iam in illo quum inter discumbentes in
uentus est. non habens uestimentum nup
tiale. quem solum proiectum decem uos
tendit ecclesie. quia crimen indignitatis
eius non polluit ceteros. & quia haec in
dignitas eius designata est eo quod uesti
mentum non habuisset nuptiale. mani
festus fuit ceteris. uidebant enim inter se.
Aliud esse uestitum hinc est unde aposto
lus paulus. in magna autem inquit domo
non solum sunt uasa aurea & argentea
& lignea & fictilia. istud propter hyme
neum. & sic posuit. quicum essent &
ecclesiae per uerse de resurrectione sentie
bant. sicut aliqui de corinthiorum eccle
sia resurrectionem negabant. sed hanc
domum magnam. non uaticenur mundum
intellegendum significat. non ecclesia
nem una ecclesia malos cum bonis mun
dos cum in mundis. cogatur adserere.
quod facile puto conuelli. in una enim do
mo omnes sub uno sunt nomine. quam uis
enim moribus diuersesint. uno tamen
domini sui nomine censentur in professione.

mundus autem hic diuersae professionis con
tinet homines. ita ut disparer profitean
tur se habere & deos & dominos. uider
ergo non hoc potuisse dici de mundo.
sed de ecclesia in qua sub uno de genere
nomine diuersi sunt. actu quoel quidem
nouatianum non ignorasse ad uerbo.
sed quia ab secessionis suae iustas ^{qu} ex
monias non habebat. ne apte eruber
ceret. argumenta quaedam sibi con
flauit per malam legis interpretationem.
quibus excusare nitebatur. & tege
liuor sui in uicam uoluntatem. Den
que respondit ad haec quae diximus dicent.
nec ego rem uo. agendam paenitentiam
admissae idolatrie. sed ego remittere
non audeo quia crimen hoc habeo. remit
tendum est in quem commissum est. hoc autem
cum dolo. respondit. interpretationibus.
enim suis deiegitur. quibus fraus eius
apparet. quando enim dicit. scriptum est.
qui me negauerit. & ego negabo eum.
& mentiri non potest cuius uerba sunt.
paenitentiam quam agendae dicit. ma
nem & instructuoram ostendit. si enim
sententia data est. & non fallit quide
dit. quid & cruciari compellit homi
nem lamentationibus & gemitibus.
quibus rei affectum aut denegat
aut scire minime profiteris. omnis
enim qui consilium alicui dat. ad hoc

utique dat. ut quid & eo proficere possit
predicet sed quatuor nouatiane dolose
hoc pfiteris. ad inludendas mentes homi-
num agenda penitentiam dicit. sci-
ens enim aperte hoc negari non posse sub-
tiliter facit. quia non uoce. sed effect-
u penitentiam amputat. omnem cer-
te qui idolis sacrificauerit in spm scm
dicit peccare. cui neque hic neque in
futurum peccatum hoc semit tibi ple-
gis uerba contendis. quomodo ergo
huius delicti agenda penitentiam
dicit. sciens enim aperte hoc negaueris
non posse subtiliter feceris. quia non uoce.
sed effectu penitentiam amputat.
~~omnem certe qui idolis sacrificauerit.
in spm scm dicit peccare. cui neque hic
neque in futurum peccatum hoc semit
tibi plegis uerba contendis. quomodo er-
go huius delicti agenda penitentiam
dicit. nisi quia fallis. sicut supra ostendit
dicit. sed soles alio loco fraudem hanc
uelle contegere dicens. eodem sensu
etiam per apostolum dixisse simo-
ni. age penitentiam ab hac malitia
tua si forte semit tatur tibi. sed con-
spiciens apostolus perur uenenata
malitiam hominis & amarum idcir-
co dubium ei dedit responsum. quis
enim mortalium sic peccauit ut do-
num dei pecunia uellat mercari.~~

maluolentia ergo respon-
sum istud datum est. non errori. hoc est eni-
que medium non habet. quia neque erro-
rem. nequequam excusationem. ut por-
sit pflam adueniam puenire. si in tali
itaque causa aliqui fuerint inuenti. hoc
audient quo claudunt & simon. nam et
cur dubie respondit apostolus perur
respondit dicens. in felle enim am. uirtudi-
nis & in obligatione iniquitatis uideo
te esse. si ergo in tam graui causa & que
sine remedio uideatur. dubie responsum
est. ambiguum non est eis qui errore aut
necessitate aliqua in dm peccant. posse
semita. si congruam penitentiam
agent. hoc enim concessum est uiri &
clericali ab auctore. ut & penitentiam
de. & post penitentiam recipiat. &
est aliud quod seprehendit nouaticenus.
cur inquit corpus dñi tradunt eis quos no-
uerunt peccatores. quocumque possunt ipsi
accusatores esse quis sunt iudices. si uero ac-
cusati fuerint & manifestati. poterunt
abici. nam quis iudex excusatoris sumat
p soncem. nam ipse dñs iudam passus est
quem sciebat furem esse. & ea quem it-
tebantur exportare. nec eum quia
excusatur non est abiecit. hoc exemplo
uti oportet. ut eum abieci non liceat.
qui publice detetur non fuerit. nam
nec iusto uiro con pedit aliquem accusare.

unde ioseph cum esset inquit homo iustus & nol
letem traducere. uoluit eam occulte tenuit
te. iudeos ergo cum esset inter discipulos.
contegionem sua non eos maculauit. dissen
tentes utique a furtis eius. & eucharistia
inter eos accipientes. non polluit innocenter.
nec dicitur quem latronem sciebat. corpus
suum denegauit. quia secundum aposto
lum qui indignetur ite gladium sibi sumit.
unde nec ab oculo eius se auertit. peccato
res etenim eos polluant qui consentiunt
malis eorum. unde dictum est. uidebunt
furem & concurrebunt cum eo. hinc est un
de apostolus plebem corinthiorum arguit.
propt̄ quod illam qui publice uxorem pa
tris habebat non corripere. aut euitarunt.
ut se mēdare dicent. nescitis quia modi
cum fermentum totam massam corrumpit.
cum enim non esset dux aliquis aut prepo
situs ecclesie plebis erat corripere eum
quem uidebant tam turpiter & obscene
inter eos uertere. ac pro hoc quasi con senti
entes eos crimine eius apostolus arguit.
nec enim in hac se accusatore opuserat
aut testibus. publice enim nouerant sua
loco uxoris habebat. itaque quantum
ad causam nr̄am p̄tinē. & exposuimus rati
onem. non alios criminantes. sed nos de
fendentes. nouaticum autē obtestor con
scientiam. qui nos temp̄ accusat. si eos
scit esse omnes quos secum habet. in tan

63
tum aut irascitur nobis. ut & xpi anos nos
negat. cum sciat nos ea fide. tinctos de qua
ipse presumit. xpi animum certe professio
facit & uice. si ergo uider hominem eapfi
teri que tu. & non dissimilem esse inuita.
quare neges esse eum quod tu. certe
qui dicit dnm ihm in sp̄u sc̄o. uerum
enim dicit. Omnis enim ueritatis. delecto
est. cur non ad sentis uera dicenti. sed
neges fictenti. dnm contra ecclesiam non
ratione sed furore. num quid non ini
micus uidens qui ueraciter eo profiten
ti resistat. num quid peccenur audiens
aliquem idola dicentem esse deos. ne
ges peccenur esse. cur tu negas xpi
animum. quem audis uerba integra fidei
profidentem. cum leges corde creditur
ad iustitiam. ostendit confessio sit ad salutē.
aut tu ut inimicus quod p̄ iracundiam
non uideris de se pugnas neges hęc con
fidentem habere salutem. cum dnr̄ cli
cat. qui cum que me confessus fuerit.
& ego eum. num quid ait. si nouatianus
me fuerit confessus. sed tu hoc adstruis
ut tibi hoc defendere uideceris. ut hic
saluatur. qui non xpianus tantum. sed
qui fuerit & nouatianus. sed si in xpm
facte confessio dat salutem. ubicumq;
apud quos cum que integra fuerit
hęc confessio. habet salutem. itaque
si confessionis huius traditio corrup

ta est apud nos. ut sensus inmutetur. recte
accusatus si enim hęc mecum in nobis sicut
& interior negando & tenegere uideret.
sed fidei ministros accusat. facuerum esse
quod cuius plures non possit. quicquid enim
ab his audiuerunt uerum esse quod audi
uerunt aut falsum. nec enim si uerum
uerum dixerit. non erit uerum quia au
toro dictum est. cum alia causam con
uersionis. & alie professionis. nonne
persecutor odio xpiani nominis. professio
nem persequitur. non conuersionem
primo in loco sciens hoc proficere seligi
ni cum confitemur esse nos xpianos.
sach legat confitentibus nobis credit.
quod non uult audire quia odit. tu aut
cum eiusdem professionis & signa
culi. non creditis confitentibus nobis
quod ipse confiteris. si aliter nos sentiat
scires. quem tu enectus es. recte non
credes hoc non esse quod tu es. ut quid
asacri lego persecutionem patior. si non
hoc sum quod tu es. nam si hoc de me p
fiterer. quod tu edem edicis. persecutio
nem non paterer. aut post idem
mihi credenda est de me non tibi. mea
enim professionem quaerit iudex.
non tuam de me. quid ergo me
confitente tu neges. cu uerum sit. in
haec causa non alienum testimonium.
sed mecum professionem sequi. aut p

me ut contra me uolebam pro nomine tuo
querere contra me. ut ceperer & siue
confitentem. & tunc negeres contra me.
aut cui credetur. dolo enim hoc pro
nit ut iustam causam uidearis habere
scis mecum. nec non ignoras in hac sem eam
deme testificationem sequi non alie
nec. & hoc uerum haberi quod ego fuero
confessus non quod alter negauerit.
manifestum. itaque liberor esse eor.
quia non xpiani non dicit quod tenentes hominu
actus. sed fidei meum consequentem
concurrunt. hoc eorum probenter quod
sibi utile nouerunt. id est ut traditione
fidei qua ex xpo est consequantur.
nam qui propter ministerium. aliquid
aliud hominis in hac seputat necessarium.
traditioni fecit iniuriam. minus enim
sentit de gratia eccle. quando enim nisi
meritum hominis ad fuerit. negando
num de proficere posse deuoto sibi. aut
poterem aut peccem fecit hominem
ipsi traditioni. cum longesit me
tum hominis ab hoc officio. sicut de hac
eodem sedicit ce postolus paulus. ego
planteci apollo rigecit sed de me
mentum dedit. itaque neque qui plan
tat est aliquid neque qui riget sed qui
in se mentum dedit. quomodo in hac
aliquid de homine sperandum est. cu
uerbe dicit sunt que traduntur.

uideccur iteque quid pelerit sibi meriti
fuerit. aut quid oberte simali fuerit meriti
accedens uerbecdi audire denderat. qui
bas fidem commo deens. salutem secedit
accipere. quid fecit inhac re sibi bone an
mecl eute sit qui uerbee sollempnia tradit.
cum fides deuote quaeratur. picipi & sit.
ut eequae audit. toto animo credat. num
quid simale uite sit qui tradit. impedimen
tum fecit & pipienti. nec cedat que audit
credenda. ut p & ceccum eius intr & incoe
eius nec cedat. aut dicit qui iustus est dispri
cere hab & deuotum sibi propt peccatum
eius. quem ipse patitur esse in ordine. nec
homo sic iudicat quem constat fecelli. frequen
ter au esse gratiosum si ita esset. & homo
causam suam ager & non nec dicer & do.
quis sit iste cuius causa meclis picis. nescio.
ego ceccum tunc causa accessi. quatuor dice
batur antestis. tequesiui. teclisi de rau.
tibi credidi de homine nihil speraui. qua
se ergo mala eius mihi obsint. quem nesci
sem nite querissem. sibi bona eius mihi pos
sent proficere. iustum uider & ur for
te ut & mala eius obsint mihi. sed sicut
bona eius sic dubie credidissim nihil pro
derant mihi. ite & mala eius nihil obesse
mihi debent bene credenti. ego enim uer
bis eius fidem dedi. que a te data dicuntur.
que que te inspirante loquuntur. de &
pmitunt. huic de re nihil credidi nec ger

69
tuseius. sed fides que & te est mecopulauit.
secundum h & c. integra causa est cre
dentis. Aduocatorum enim more ac
cipe antestiter. numquid simale uite
sit aduocatur. contra susceptore eius p
nuntiabitur. hoc e officium aduocatur.
ut secundum iuris ordinem susceptu
causam p & c. numquid poterit uita
eius siturpise est obesse cause suscepto
p sona enim aduocati. nec obesse nec p
desse poterit. qualis enim fuerit causa.
sic & respondebitur ei. sic sunt & qui uo
lunt xpiani fieri. accedunt ad antestite.
dicunt ei uotaria. ille facit uerba & cle
siastici. si uero uotaria sunt suscipiuntur
a uelice. in quo ille aut obesse poterit
aut pdesse. quippe. cum nec causam
susceptam nouerit. do enim iudici soli
cognitum est. quisquam ente accedat.
antestitis ergo est de legcto sibi fungi
officio. iudicis ceu. aut suscipere aut sen
nuere causam suscepti. ipse enim inuenit
dixisse. filia fides tua te saluam fecit.
uider iteque nullius ceclitatorio. seclu
num quem que fides tua saluam. hoc eni
clit de ceuit fides. ut si non dubit & om
ne quo cluoluerit consequatur. Tutce men
non ut amicus sed quasi inimicus xpiani po
pulum sub tuo nomine congregasti.
ut non sint xpiani. nisi fuerint nouati
ani. cum apostolus condem n & si quis chet

se pauli animum aut alterius alicuius: sed
tu potentiosse te iudicans. sup̄ xpi no-
mentuum posuisti. quasi ille non suffice-
ret adtuendam ecclesiam suam. **III**
CUM CONSTET IN LEVITICO DE SACRI-
FICIS OFFERENDIS DNO MANDAS-
SE. QUID EST UT IRATUS AD POPULUM
DICAT NON SE MANDASSE PATRIBUS
EORUM. UT OFFERRENT LIBAMINA
VEL SACRIFICIA SIVE HOLOCAUSTA:

Denique sic dicitur phieremiam pro-
phetam; hoc dicit dñs. holocausta uera
congregece cum sacrificiis uestris. & man-
ducate carnes. quia non sum locutus ad
patres ur̄os neque mandavi illis. quod die
eduxi illos de terra aegypti. de holocaustis
& sacrificiis si penitus aduerteret.
non est de hac re fecere questionem. nec
mentitum dñm aut immutatum putet.
ut mandare & postea denegare. de
huiusmodi enim sacrificiis & libaminibus
seu holocaustis. nihil inuenitur man-
dasse. de quibus nihil se locutum testa-
tur duorum & enim sacrificiorum auer-
te. unum quod pingula genera offer-
ri mandatum est. & aliud quod uolunta-
rium dictum est. illud ergo quod diuersa
genera. siue egypticis. siue propriis ge-
nitis offerri preceptum est. quid & quale.
& quomodo offerendum est & man-
datum est. sacrificium enim uolunta-

rium non utique mandatum est. quia
arbitrio remissum est. ut si aliquis uolu-
isset offerre. quod illius fuisse &
offerre. uotua enim erant hec sacri-
cia; & qui aneglegenter & impro-
de hoc offererunt. non deliberantes.
quia offerre & ^{potiora} potentiora munera
electa offerret. idcirco dicitur eis.
non mandavi uobis debet. sed si uultis.
debetis que digna sunt offerre. sic & eni
inuenitur & cum peccasse. cum non
considerat dō hoc debere offerri. que
potiora sunt. cum enim ad p̄pitiandū
dñm. hoc scilicet offerre. in eo ipso dñm
& indignationem. p̄uocabant. ut in id
quod dicerent sibi benefacere peccarent.
offerentes dō holocausta indigna. un-
de dicit in malachia p̄ ph̄ & a; si cecidit
catis ad uictimam. eecum. aut claudum.
aut egrum. non est bonum. offert autem
eecedui. aut p̄posito tuo. si suscipi & te
dicit dñs omp̄; hinc est. ut in oia.
de ecclem re queratur dñs. dicens;
quomih oues holocausti tui; neque in
sacrificiis tuis honorasti me; non enim
ad hoc te feci ut laborares in tu re. aut
mercareris mihi argento incensum.
nec eclipem sacrificiorum tuorum con-
cupui; in peccatis autem tuis. & in
qui tui adstisti mihi manifesta
itaque est hortas quae relas; quicū

signa faciebat. sic subito humiliatur & ut
ut & uerberibus subiceretur & morti. Ne
ergo uelud in praesentia huiusmodi uideretur.
& a quo forte uirtus recessisset & haec omnia
sic praedixit. ut non dubitaret de his. sed
praescius contrahere & separare. & quia
uoluntate humiliatus est. non persistit
acrius inimicis iuberet. In tantum ipsum
se esse qui fuerat ostendens. ut iam de
centur. aurem quae ab seisa fuerat
restitueret. ut quod gladio operante
deciderat redderet. non quasi carna
lis utique medicus. sed quasi corporis
editio puerum truncatum sefixit. nec enim
possunt medici absque corporis mem
bra reparare. ut autem diuinitas. non di
minuitur in illo. sed ita ut fuerat in
se uideretur. & illud firmare quod dixe
rat. potestatem habeo ponendi animam
meam. & potestatem habeo iterum su
mendi eam. hac ergo causa parari.
non tamen iussit occidi. nunc illud
superest. quare conueniens factum a p
p. eum qui gladio usus fuerit gla
diodixit perire. cum non iuste percus
sisse uideatur. nam sicut significat
in lucas ipso dno permittere percus
sit. & sic prohibitus haec audiuit. ideo
& enim praescriptum est. ut & uindictam
se posse uideretur. sed nolle. ut &
uirtus ostendetur in eo manere
in quo fuerat. ut in utroque uindictam

se posse non ambigetur. inimici uero.
praesentiam haberent datam sibi ab eopo
testatem ut haec facerent. non enim
uictus apparebat. sed tradens seuolim
tati eorum. quare ergo sententia da
ta est. ut qui accepit gladium gladio
pereat. nisi quia nulli licet & cepto
iudice. gladio quemquam occidere.
Apostolo autem praescripto. usque ad hoc praescriptum est.
quod dolosem faceret. non quod occide
ret. hoc enim audiens ne iterum percuteret.
dicit. praeterea qui christianus iam fac
tis occidere non licet. In misericordia
enim positus. lege iuris mundo ceteri di
uino non liceat asperere. illud autem quod
ante eum tibus in uia discipulis man
dasse uidetur. ut nulli tollerent in uia
pacis est causa & gratia uirtutum.
& affectibiliter doctrine. quidem enim
opus erat tollere aliquem in uiam. qui
bus signorum causa omnia offerenda
erant. At ubi autem tempus. quo se par
misit aduenit. propter quod tria ma
gis bellum imminerebat. armator iube
discipulos. non ut repugnaret qui pati
uolebat. sed ut dixi & praescium se huius
rei. & in potestate habere passionem
suam ostenderet. humiliasset autem se hu
mane salutis causa. quod suo loco dicit.

CV. CONUENIRE EUANGELIUM
CUM PROPHECIA;

Cum in primo cecidit tunc predictum sit quia
 contenebratur sol in peccatione eius
 eadem hora qua factum probatur id est
 meridie; sic enim scriptum est in amor
 propheta; & erit in die illa dicit dominus
 uidebit sol meridie & contenebrabit super
 terram dies lucis illo ergo die. & & tunc ho
 ra contenebratur est sol usque ad hora
 nonam. & ita complere pph & ita supra
 dicti prophete. Imago huius rei que
 futura est in cecidit tunc secundo in pas
 sione dñi e ostensa quia in fine ca cepert
 dñs ad uenire ut iudicet mundum.
 sol uentur luminaria ab officio suo; Di
 cente dño. In illis diebus sol contenebra
 bitur. & luna non dabit lumen suum;
 Quod quidem & iohel pph & a non pre
 misit. ut cum a multis significatur sine
 dubio impletur credetur; ite enim dixit;
 sol conuertetur in tenebras. & luna in
 sanguinem. priusquam ueniat dies dñi
 magnus & manifestus. hoc quantum appa
 ret secundo cecidit tunc magis congruit;
 Tunc enim aperte manifestabitur om
 nibus dicente scriptura; tunc uidebit eum
 omne retin.
 & plangent super eum omnes tribus terre
 & quilibet crucifixerit. Itaque in utroque aduen
 tu hoc tunc est. quia sol contenebra
 bitur illis diebus. qui dies ille est. qua
 ampliari solem & lunam cecinit scrip
 tura. At enim inter cetera esaias dicens.

eritque super omnem montem & excelsum.
 & in omni loco excelso. aqua per am
 bulans; In die illa cum puerint mul
 ti cum ceciderint turre. & erit lumen
 lune & lumen solis. & lux solis erit
 septies tantum. In die cum sanabit con
 tritionem populi sui. & cetera. quia
 dies potest intellegi. quo promisit se dñs
 sanare contritionem populi sui. hoc
 opinor est dies. quem pater iohannis
 zacharias ostendit dicens; benedictus
 dñs dñs isrl. qui a uisi te uit & fecit se
 demptionem plebi sue. & erit cornu
 salutis nr̄e. in domo decuit pueri sui;
 sicut locutus est per os sc̄orum prophe
 tarum suorum qui cecidit seculorum. & li
 beruit nos ab inimicis nostris. & de ma
 nu omnium qui oderunt nos. ad faciendā
 misericordiam cū patribus nostris & simeon
 in cetera; hic positus est inquit in ruina
 & in resurrectionem multorum in isrl;
 hęc ruine est senbecrum & pheriseora.
 & principum iudeorum. quos pph & a sig
 nificauit in turris. his ergo per in cru
 delitate tem ruentibus. alii surrexerunt
 excedendo. qui prius uidebantur infirmi
 & aegri p negligentiam; unde saluator;
 in iudiciat ego ueni in hunc mun
 dum. ut qui non uident uideant. & qui
 uident cecificent. ut qui per legis cul
 turam & p̄tice luminaria uidentur.

p̄ in crūdilitatem cecarentur; cecū uero
ideſt imperiti uel publicani. uēderent
dum cēderent; Quorum infirmitates.
prophēta ſaluatorem por-taturum
predixit. Itaque hoc tempore ſaluato
r̄. factum eſt ſicut legitur in euangeli
o. quia ipſe infirmitates nr̄as accepit.
& uulnera nr̄a curauit. Que quidem
omnia in paſſione ſaluatoris conſum
mata & cōclimplēt̄ eſunt; ſic enim
ſalus humani generis. tam apud ſupe
ros. quam apud inferos. & redempta eſt
& firmata; qui ap̄phēta zacharię ſu
pradic̄ti. utrumque comprehendit; &
hic enim apud ſuperos. liberati ſunt.
a contricione inimicorum. interuen
tum iſen cordie. & illi apud inferos. cū
erepti ſunt d̄ & ar. t̄ero; cuncti enim
deſperauerunt in promiſſum xpm̄. & expe
tabant aduentum eius. ut de uita morte
liberarentur de inferno; unde dixit;
Ad faciendam miſericordiam cum pa
tybur nr̄is. ſiquis aū ſalutem hanc.
& iam in ſecundo aduentu contēneri in
telle gat. In utroque tamen aduen
tum axime ſecundo. ſol conuertetur
in tenebras. & luna non dabit fulgore
ſuam. Quomodo ergo auger̄ ſolem & lu
nam. die quo uisitauerit dñs populū ſuū
ad uertemus. quando utroque in tempo
re. quo cepta liberatio populi. & cōclimple

ta eſt. ſolem & lunam non minui. ſed con
tenebrari legamur. niſi plane ſolem
& lunam. ſc̄is comparatis. Intellegamus.
ſicut alio loco legimus. ſc̄os lumina
rybus & equator. paulo. ap̄ ſtolo p̄redi
cante; quia inter hos homines ſc̄i in hoc
mundo. uelut luminaria uideantur.
& in euangelio; tunc iuſti in qui. ſulge
bunt ſicut ſol. dñs enim operauit ſta
lum̄ appellat. ſic enim ait. luceat lum̄
ur̄m coram hominibus. ut uidenter
opera ueſtra bona & magnificent pat̄e
ueſtrum quoniam celis eſt. hi ergo qui om
nibus ſuis deſelictis dñm ſequuntur.
Juſtitie & ſc̄itatis cauſa. ſoli & lune
comparantur. ſepties honorati. ſicut dñs
dñs; nemo eſt qui ſelinqū domum. aut
uxorem. aut filios. aut agrum. qui non ſe
cipi & ſepties tantum in hoc ſeculo. qui
ergo ad preſens ſepties honorant̄. poteſt
intellegi. quia & in futuro ſeptem par
tibus. clarior eſt ceteris futuri eſt dantur.
ut reſurrex̄tio eorum ſoli comparatur
a lune. ceterorum uero ſicut ſtelle ſunt.
claritas ergo ſc̄orū. que hic ſepties ho
noratur. in reſurrex̄tione. aliud ſepties
conſequitur. ut qui hic claritatem lune
habet. in futuro ſolis accipiet clarita
tem. & qui hic ſoli comparatur. ſep
ties tantū futurar̄ eſt d̄ eot̄ accipere.

propheta ego etiam solis & lune conpara-
tione. scōrum meritis augeri praedixit.
nē in merito; si enim ipse dñs sol iustitiae
dictus est. scī aū similes ei erunt. Johanne
apostolo dicente. cū enī apparuerit inquit.
similes ei erimus. Conuenit scōs in sole sig-
nificatos; septem tamen partibus maio-
rem solem quam lunam propheta supra
dictus ostendit. quando enim lu-
nam sicut lumen solis futuram osten-
dit. solem aū septies tantum. admodum
utique solis. septies lunam auget & signi-
ficat. ut talis sit qualis sol; quāuis scō-
rum ratio hic uer tectur. sub hac tamen
causa luminarium. & parte prodidit
quantitatem. ut post esementum solis
& lune tantum iterum maior sit quā
sol: ut quantum in presentē distat scō.
scō. tantum distet & in futuro post remun-
nerationem. **CVI DE LIBRO GENESIS**
In principio fecit dñs celum & terram. si
caelum in principio fecit & terram. caelū
aū firmamentum est. sicut in subiectis
apparet. non est uerum quia prior lux
facta est & sic firmamentum. aliuclenī
caelum significare non poterat. quia fac-
turam mundi describit dō operante p-
fecte. propter quod enim diuersis oppo-
sitionibus homines fallebantur in cau-
sam mundi. moyses dō se inspirante osten-
dit quae esset ratio mundi. quibusdam

67
enim uidebatur initium non habere. alius
initium quidem habere. sed ab angelis
quibusdam fabricatus esse. nonnullis
uero factus similis. sed a secula quoda-
m quies & dñs potestatis aduersus pauci
aū de origine ueritatis traducem sequen-
tes. dñm opificem eius celsere ebcent. ho-
rum ergo causa diuersitatis qui falsa
opinionem trahere ebcentur. coactus moyses
quae esset causa huius uera ostende-
re. ne filius sit cepti de potestate ae-
gyptiorum. a falsa tamen intellegen-
tia eorum liberati non essent. Ipsi enim
inter ceteros magis erroris & studium
sequebantur. huius enim antiquitas p-
ceteris uane philosophiae operā dabant.
denique moyses per quod a filiaphara-
onis ad obiecti uis uidebatur. eruditus
est omnis sapientia aegyptiorum. quid
ergo est quod dicit in principio fecit dñs
caelum & terram. si enim firmamentū
non significat secundum quod supra
ostendimus. uideamus quid dicat. arbi-
tramur quia moyses ut omnem erro-
rem inferioris creature aufert & im-
pensarum facti mundi in principio sub-
stantias ipsas. quibus mundus constat
factus esse significauit. quia si hoc ta-
cuisset. a dēne forte putarentur
esse substantie dō iugabiles estimate.
ut quibus huius rei testimonium recepit

ambigere non posse factum esse mundū
quando substantias que ad p̄nta mun-
di profecerunt initio subi & t̄as fateē.
Igitur in principio fecit d̄s celum & t̄ra
id est sup̄nam & infernā substantiam.
sup̄na est qua constat celum. inferna autē
concretio est queclā feculenta que p̄-
ficit in aridam que dicitur terra & te-
nebras. uel dicit in esaiā p̄ph̄a. ego d̄s
qui feci lucem & creauit nebras. his
ergo c̄teris simul substantia. hoc est
aquam tenebras & terram ante tem-
pora. tempora enim subfirmamentor̄.
firmamentum enim sicut quibusdam
uidetur. gladius est aquarum. & ideo
firmamentum dicitur. quia con c̄teris
diuinitus aquis firmamentum est.
quo ab occultando uel caelando appel-
lantur celum. Itaque propter quod aqua
maius est elementum p̄ior est significa-
ta. & qui pars eius p̄fecit in aera
mundi. terra autē pauimentum. que qui-
dem & clauel sp̄m̄ sem̄ creata fit & ur.
Ait enim & c̄que que sup̄ celos sunt lau-
dent nomen d̄ni. qui a p̄s dixit & facta
est. mandauit & creata c̄est. post h̄c er-
go elementa ante conpagnationem
mundi. fecit d̄s lucem. ut opera eius
in luce p̄cederent. que lux modo dispo-
sita cursu diei & pleuit facta c̄est
nox iuxta diei modum. que simplici

impl&omodo sp̄atiū inluminata est
aduentu luminis matutini. & sic im-
pl&ur est primus dies. cum coepit se-
cundus. Nox enim diei deputata est.
ut simul dicantur unus dies. propt̄
quod enim subiecte sunt tenebre lu-
mini. auctoritate carent. ne possint
numerum facere. triginta & enim dies
una una appellatur. cum secum habe-
ant noctes. Itaque lucis ministerium.
quo sp̄atium consumat sibi de c̄terum
nuncupatur. tenebrarum autem
substantia antequā inluminetur.
nox appellatur. sp̄atium autē illud quod
inter occasum & ortum est. nox est.
non enim tenebre faciunt noctem si-
cut & lux diem. quia tenebre manent
in sua natura. lucis autē accessus facit
diem. decessus noctem. non in merito
ergo subiecte c̄est nox diei. Luce igit̄
falte & cursu duodecim horarum im-
pl&o. totidem que noctis sp̄atio p̄ae-
to. aequinoctiū fuit in primodie. &
& inde cepit dies in c̄terere super noc-
tem. tribus scilicet mensibus. qui sunt
tempus ueris. & eode inde augmento
suo minuitur dies. alius mensibus tribus.
qui sunt tempus aestatis. & iterum
fit aequinoctium. Itaque & eonox
in c̄terat sup̄ diem. alius mensibus tribus.
qui sunt tempus autumnū. & incipit

iterum noxdemagnitudine quasupragre
ditur diem minorari usque ad finem quar
tateporis. quod est hiemps. & fit equi
noctium primitemporis quando dicitur mun
dum creauit. Quod dies intellegitur esse
xii. kal. apr. quando primus dies pasche. &
id est primus dies primensis in lege enim
mandatum est undecimadie primimen
sis uespere prepararent se ad pascha faci
endum. quartadecima mensis die. id est
ab undecimo iam enim uesper clausi
diei. in undecimum lucet. ut ab undeci
mo kal. apr. initium esset primensis.
In principio & enim facta luna fuit
quartadecima. quia omnia plena sunt
facta. ad cle & triduum ad decima uespere.
& huiusmodi tres dies anteluminaria qui
fuerunt. ut xii. kal. apr. factus sit mundus.
quia numerus lunę ab undecimo uenit
ad xiiii. m. cui pascha primus men
sis integer est ad tributus. ut pascha
die solemni. neque & traxit kal. apr.
neque & tralunam xiiii. m. quia un
decimo mundus factus est. quartade
cima autem luna. maior lumine clarior fac
tus est interpretum principium ergo & clari
tatem quam luminatus est mundus. sal
uatoris ostes passus est & resurrexit.
quia xiiii. luna passus est. primo
die resurrexit qui ideo dicitur dominicus di
citur. quia ipsum fecit qui multiplicat

mensis facit. & tempora. & annos. ut autem
uno atque eodem modo minime cele
bratur cursus facit lune in deo
tis & elementis terra autem erat inuisibi
lis & in composita manifestum est quia
tra postquam facta est inuisibilis erat
& in composita. tegebatur enim aquis
ideo erat inuisibilis. In composita autem
ideo. quia cum esset fluxa non erat
apta ad culturam. & tenebre erant
sup abyssum. tenebras dicit sup abys
sum. id est sup in mensam & omni par
te aquam. & spiritus ferebatur sup aquam hanc.
Aqua quasi summitate significat sup quasi spiritus
quia sup ferebatur ostendit. ut tene
bras sup infinitam profunditatem
fuisse significat. spiritus autem dicit sup aquam.
quia ubi spiritus erat dicitur. obscuritas non erat.
quantum enim poterat. In luminabat
aquam. abyssum autem id est in mensam
profunditatem in luminare non poterat.
hoc est superiores aquas in luminabat.
subtus erant & tenebre sup abyssum.
Idcirco autem hunc dicit spiritus dicit. non quia
semper hunc intellegi uult spiritus. sed cum
sup creaturam hanc spiritus uult
intellegi totum autem esse significans.
dicit hunc qui sup aquas ferebatur spiritus
uocat. ut prauam ad seuerationem
conuellat. qui aquidem utuntur
dicentes. aliquid esse quod non sit dicitur.

sup̄ terram; Luminare maius. in inchoati
one diei. & Luminare minus. in inchoati
one noctis & stelle. hęc cęcl con ceptū
& natiuitatem. & cęcl nutrimenta p
tinent eorum. que signantur in mundo.
& cęcl signec temporum. cer tistitulis
necessarice. nęc non & cęcl ornecum
totius mundi sicut enim aclornatum
domus p̄tinet sic a camera eius habeat.
auro clifinetec lęque aya. ita &
mundo ornatum p̄stent stelle di
uersaluce fulgentes. Luci itaque que
fecit est prior. est cęcl ditur splendor
solis. ite ut con se a sint hęc & in di
uidit. nocticę que erat tenebrosa.
datum est lumine ut qui ^{quarta decima} ~~quarta~~
gesima fuit luna que cęcl fecit est.
Sic ait. Luminare minus. in inchoationem
noctis. fecit enim totę nocte luxit.
aper te ergo. ad totum dicitur est. in incho
ationem noctis. quia non semp uespere
lucet. Luminare aū maius. quod sol dicitur.
manet initio diei. quia simul cum luce p̄
ore con seitur est. In tribus igitur diebus. sine
luminaribus. hęc fuit mundus. non enim
erat adhuc. quibus proficerent officia
eorum. At ubi aū produxit terra herba
pabuli. & ligna fructifera necessaria
fuerunt que enutirent. uel conserua
rent. que erant productę. quia ergo
generatio omnis. ^{horū} interuentu p̄ficiť.

Non oportuit prius hoc fieri eorum
effectu. que ^{quia} ducta de terra sunt. or tapu
tarentur. sed illę ante ^{facere} & sic hęc. ut si
ne his factę. ^{quia} die aquas iussit produ
cere. septilia animarum uiuarum. &
uolatilia uolentice sup̄ terram. secun
dum firmamentum caeli. & factum ē
sic. & inter cęclera. & uidit in qui dicit.
quia bonasunt & dixit. crescite & multi
plicamini. Ideo aū adiecit. & uidit dicit
quia bonasunt. quia a quibusdam dicun
tur mala esse. ut uel sic erubescant.
que cęcl enim dō. & conditor suo placent.
nulli utique debent displicere. Nam
solent dicere stulti. ideo in quiunt ui
dit & placuerunt ei quia antea nesciebat.
O hebetes quomodo ~~de~~ nesciunt. qui quod
uoluit p̄ductum est. Aliquis uult quod
nescit. & qui potest facere. potest dici.
quia nescit quid faciat. & quod ampli
us est. non ipse fecit. sed iussit ut fieret.
& quam ^{ad} iussit. non est huius uirtutis
ut faceret. sed quia huic omnia possibi
lia sunt. iubente hoc. que non poterat
coepit posse. ut ad huius laudem profi
ceret. Duplex ergo uirtus est. ut sen
sibilem iuberet & sensibilia producere.
Sęc tō uero die p̄cepit ut produceret
terra animā uiuentem. quadrupedia.
& bestia terre. & sic factum est. & p̄duc
tasunt. & uidit dicit quia bonasunt.

Qualde bonae: quia omnia necessaria sunt;
supradictae igitur die dixit dñs: Faciam
hominem: eed imaginem & similitudine
nrām. & habebit inquit potestatem sup
omnia que facta sunt sup terram. pri
mum quidem fecit dñs substantias: & qui
bus mundum compaginat: quo compac
to. & omnibus op natibus decorato.
& necessarius honestato. post hęc homi
nem fecit qui fruere & cur eo. & omnibus
quos in illo sunt nam cum omnia sup terra
& ceteris & terra peluci iussisset. hominē
tamen ut feceret. limum terre manibus
adprehendisse describitur. ut multum
differre hominem ab his que fecerat
edoceret. eed honorem enim hominis.
ptinere uult. quando eum dñi manibus
factum describit. & factum eed imagi
nem. & similitudinem dñi. id est eed pa
tris & filii. Quid sit eed eed imaginem
& similitudinem quecum uir alibi dicitur
mur. hic tamen locus & causa postulat.
ut iterum dicamus. patris enim ad fi
lium. uerba sunt dicentis: faciamus
hominem. eed imaginem & similitudi
nem nrām. quam quam in opere utitur
que. intellegitur psona dicentis & ob
audiens: hęc ergo imago dñi est in ho
mine. ut unus fecerit ut sit quasi dñs: & quo
ceteri orientur. habent imperium dñi.
que si uicarius eius. qui a omni rē:

dñi habet imaginem; Ideoque mulier.
non est facta ad dñi imaginem; sic & eni
dicit. & fecit dñs hominem. ad imaginē
dñi fecit eum; hinc est unde apostolus.
uir quidem ait non debet uelare caput.
quia imago & gloria dñi est; mulier autē
ideo uelat. quia non est gloria: aut ima
go dñi. Similitudo autē dñi hęc est in homi
ne. ut sic ut & pater filius. similiter &
homine mulier. In hoc plene dispar.
quod hęc est facta. ille uero natus est.
quibusdam tamen uidetur. omnia
simul dñm fecisse; si enim uerbo in qui
unt fecit. quatenon omnia simul fecisse
dicatur; nam hic hominum moris est.
si partibus fecisse cōcedatur. ad poten
tiam ergo magis dñi proficere dicunt.
si unodie omnia. ab eo facta cōcedant;
porro autē magnam prouidentiam in
hoc opere & ordine contuemur; Nā
potuit utique simul facere cuncta.
sed ratio multiformis prohibuit. &
repositis his omnibus. scripturę diuine
fides habenda est que dicit. & dicitur;
quia & inquit diebus. fecit dñs dñs uir
caelum & terram. & mare. & omnia que
in eis sunt. primo enim in loco. sic debu
erunt fieri. ut sentirent ac scirent.
que fecerunt. Quando enim non
se omnia simul uiderunt. sed unum ho
die. cras alterum. cognouerunt initio

se continer. nec posse ad ermitatem suscipia
 h. ubi se par tab. inuicem recognoscunt. nam si
 omnia simul & stitissent. non esset eis sensus
 infirmitatis. sed putarent se non coepisse.
 quoniam uerbo di subito simul & stant.
 non se fieri sentiant. nisi aliud antea aliud
 postea uiuendo. & ne forte aliud quod pri
 mum est. putet se infectum. maiore post
 se facta cernendo. hoc credit de se. quod
 uidet in alterum potiore. denique uelum
 quod dicitur appellatur. ante se habet caelum
 & terram. id est aquam & aridam. cum autem
 ipsa aqua & ariditas & tenebre. confusa fuis
 sent facta. & ermitatem sibi uindicare
 non poterant. quia nemo harum stectum
 & propriam sibi causa est uindicare.
 soliterum & luna cum sint clarissima an
 te se habent multa. ita ergo factum est.
 ut potiora posteriora ^{antiora} aut inferiora cum se
 uident. nihil horum sibi uindicare ad ermi
 tatem. praeter ea quia & diebus opus con
 summatum est totius mundi ad aetatem
 in se contineat. ut & dierum opera & mi
 lum annorum haberent figuram. quia
 quod uno quoque seculo futurum erat. sex
 dierum per ordinem operibus continetur.
 ut putet. quia prioribus seculis tanta cogni
 tio di in terris futura non erat. sine splendore
 ante horum dies uiderentur. ut autem ante
 hominem peccora fierent. quia ueteres nos
 in cultu & agrestes. peccorum more uultus

erant. Sexto autem die homo fieri & h. & er
 fecit. quia & sexto millesimo anno aduentus
 xpi. hominem fecit. nemortu esse & obnox
 us. ut autem imago di esse & homo. qui adono
 di coimaginari habet & filio di dicente
 iohanne apostolo. scimus autem inquit. quia
 cum apparuerit. similes ei erimus. & uar
 el & tionis. coimaginati aut filio di. arbor
 autem uite quae posita est in paradiso. imago
 fuit futuri grati edis. quae est corpus dñi.
 quod quiescit. uiuere in aeternum. nam ar
 bor scientiae boni & mali. hoc est data pro
 sen. quae cum cognitum fecisset peccatum.
 quod prius latebat. dedit scientiam boni
 & mali. ostendit enim quid esset bonum.
 quid uel malum. Illud uero quod septimo
 die. sequitur ab operibus suis. hoc signifi
 cauit. quia amplius & sexto millesimo. sequi
 et cessante iam mundo. ab omni
 opere seculari. h. & diximus. pauca de
 multis. ut uiam pandesimus intelleg
 di. secundum ea quae supra ostendimus.
CVII DE ORDINE DIEI ET NOCTIS.

Quantum ad mundi rationem pertinet. te
 nebras ante legimus quam lucem.
 Earum quae fabrica mundi profecerunt.
 quae quae simul facta uidentur. lumine
 priuata fuisse considerantur. id est aqua
 terra tenebrae. & quibus conpinnatus est
 mundus. sicut continetur in sapientia
 quae dicitur salomonis. & materia inuisa

Anno septimo millesimo

hoc tenebrora; & tenebras enim. & ceterum
fecerem. sacra uolumina ipsius domini uoce
testantur. per esaiam prophetam & ceterum; ego enim in
quit dominus qui feci lucem. & creauit tenebras;
Similiter & per dauid. & ceterum fecit lucem. & ceterum
tam firmam tunc super ceteros spiritus ostendit;
quod conuenit & euangelice auctoritatis.
& apostolice traditioni in quibus omnia
facta leguntur. & ut nihil exciperent
ue que in celis sunt siue que in terris. In
hac ergo parte que cetera terrarum pertinet ante
tenebras legimus quod lucem; hoc quantum ad ordinem
lectionis pertinet. non quantum ad dignitatem. Namque
multo melior lux quam tenebre. In munditiam ratio
ne. lux accepit nomen ut appelletur dies. & tene
bre nox; sed hanc scilicet rationem quia
dum illuminantur tenebre & preterit lux.
illud tempus ^{quia} diu radiet lux dicitur nox; & illud tempus
quod illuminatur tenebre. appellatur
dies. nox ergo cum dicitur. speratur fu
turus dies; & cum dies dicitur. speratur
fore nox. cum uero officia hęc cessauerint.
transiente mundo. tenebre tantum di
centur & lumen; non enim potest dici
nox. cum pro duo sint tenebre. neque di
es. cum occidere cessauerit lumen; ubi
enim ab eternitate est. cessant hęc nomina
quia cum mundo coeperunt. denique
antequam lux fieret que appellata est
dies. non nox legitur fuisse. sed tene
bre; que postquam illuminatae sunt.

& preterit lux uesper appellatur
& nox. Igitur quantum appareret tene
bre est nox dies; non enim quia ante te
nebras leguntur quam lux. Idcirco an
teponende debent uideri; quia & eadem
ante solem est. & tamen claritate maior
est; & terra ante hominem. & prope cora.
& cetera animalia & tamen subiecta
homini. Non ergo idcirco nox praeferi
debet dies quia ante leguntur & tenebre.
cum appareat. & dignitate lumen te
nebris. & temporadiem nocti anteponi.
Sicut enim supra ostensum est cum essent
tenebre. facta est lux; appellatur dies. & facta est uesper.
& facta est mane herunus; Nam si dies fuisse
non nox; tenebris enim erant. que cum
inluminatae sunt & praeterit hęc cursu
suo pacto. facta est uesper; & cum post
uesperum inluxisset. facta est dies pri
mus. Hoc te transacta ut diem sequetur
nox. Hoc & indignum est. & ratione com
mendatum ut inferior natura pomnia.
subiecta sit potiori; quomodo ergo
nox antediem dicitur. cuius nomen post
diem legitur; non enim appellata fuisse & nox.
neque uesper. nisi facta est lux diem egisset;
quo transacto. facta est uesper qui est nox;
Dies itaque facta est uesper. ut de ias nocte par
tes esset dies. tunc enim consumatur dies.
cum transit & nox; denique sic dicitur;
annus dies habet cccclxv;
trecentos sexaginta quinque;

Non utique sine noctibus cum enim ^{di} dici
mus ibidem computemur & noctes; sub
auctoritate enim diei significamus & noc
tem. Nam si nox p̄terit & diem sub uo ca
bulo noctis compōtar &ur & dies. quis
enim hominum dicat post quinque noctes
uidebote & non post quinque dies; n̄ de
gisse nos meminibū alicubi noctem an
te diem significatam; Nam fuit inquit
moyses in montem xl diebus & xl noctibus;
& in psalmo; sol inquit non ur & te p̄ diem.
neque luna p̄ noctem; & de ipsi primor
dus domus & exemplum. sicut inquit lu
minaria in firmamento celi sicut luceant
sup̄ terram. Luminare maius inchoati
one diei. & luminare minus inchoatio
nem noctis; Si luce potest p̄poni
soli. sicut & nox diei; sed sicut luna sub
sole est. ita & nox sub die. & in euange
lio habemus sub auctoritate & numero
dierum significet & noctes; At enim
inter cetera dicit; sunt hic quidam decir
cum stantibus. qui non gustebunt
mortem donec uideant filium homi
nis in regno suo; & subiecit; & factum ē p̄
die octo & cetera; Numquid non in hoc
numero continentur & noctes; & alio
loco; h̄c inquit in bethania gestec sunt
trans iordanem. ubi erat iohannes
baptizans; postera die uidit ihm ue
nientem; Numquid dixit postera

nocte; iterum sequitur; sequenti
die uoluit proficisci in galileam
& in subiectis; & die tertia nuptie
facte sunt. in bethana galilee; & cetera
ubique dies in auctoritate probat.
noctem habens subiectam; si enim
numerus noctis nomine continetur
p̄terit & nox diem; nam quid
romani regnum habent. hispani
& gæli & afri & ceteri subiecti erit.
sub eorum nomine romani uocant;
Ita & nox quia subiecta est diei
sub eius nomine continetur. Sed
inde quidem felluntur. quia uidei
in sabbatum uespere iubentur intra
se non considerantes cur ita manda
tum sit; Nam utique p̄ die necesse
habent emere sibi escas & prepara
re in sabbatum. & laetum ire; num
quid possent h̄c nocte facere. ut or
to die intrarent in sabbatum; Anter
te uespere surrexit & diei deputatur;
In die enim resurrexit & celebratur.
quies dominica appellatur; si enim
legis. h̄c diei quæ confecti s̄nt; non ta
men nox dominica; quia principatū
diei habet; siue enim p̄terito diei.
siue futuro. semper nox subiecta est.
quia & or die inferior est & natura;
dicente apostolo; filius diei estis
& luminis. non noctis & tenebrarū;

& si de consiliis coniciamus uidebi-
mus illum primo nominari. qui prior
e legitur; denique sol & dici cum illo
quis erit consul; si ergo & nox centedi-
em esset prior & nominaretur; nam
usque ab eodie incipit numerus. ut pu-
te si dicemus cras & to. kl est. Ama-
ne utique usque dum ueniat aliud ma-
ne ut trahat die & nocte compute-
tur; nam & luna utique initio. ma-
ne facta est xiiii; facta enim. lucere
debut tota nocte. & mali quid mane.
coepit quod centesima. quid ergo
ambitur. ut non a die principie tenean-
tur. propter quorum decem contentiones.
de se manifeste. coactis uis latius
loquitur cum ipse selectio & explanet in qui-
bus ante noctem. aptatione signifi-
catur. haec omnia supramemorata se-
cundum mundi originem diximus;
uerum si altius loqui uelimus. intellae-
tum nunc spiritus cleri. gentes uigore. Incon-
gruum deprehendimus. tenebras ante
lucem creatas adserere. si enim lucis cae-
lestis natura est. & tenebrarum terrena.
inceptum utique est. tenebras lucem fac-
tam putare. qui a moyses lucem quaedam
fecit. sed in aqua nunc mundus est par-
te. non quia tunc creatae erant. quia omnia
spiritalia antecreata sunt quam carna-
lia. ut luxque in supernis erat fieri & in sub

iectis. ut lampas in domo. quia uero ratio
ne ante lucem tenebrae dicuntur. cum
semper post lucem uideantur. Denique
caelestis & spiritualis lumen natura esse
creduntur. terrena & carnalia tenebrae ut
tenebrae naturae potentia luminis subsistere
uideatur. quia omne primum sumi-
tatis est. nam si requiramus. in ipso sole
tenebras deprehendimus; quando enim
si uixit illum fuerit. tunc clarissimus uide-
tur. ut per se non possit; si uero in inter-
uallo clarissimus quidem sed ut
possit aspicere. sic uero longemius clarissimus.
& quicquid longius. defectus quidem
apparet & qui tenebras nuntiat. & ut ap-
uenitur ut tenebrae & lumine ortum capere
uideantur; itaque qui fecit lucem hoc
modo creauit & tenebras; quomodo fa-
ciens cequidem. simul creauit & terram.
ut sic ut firmum. aquae. terra est. ita tene-
brae defectus luminis. & si uero solus est. qui
defectum non spectatur. quicum ubique
sit. immo omnice intrinse habet & imple-
clarus est. ut in nullo uideatur. nisi se
uoluerit temperare; Denique seclucetor
cum esse in corpore. & clausus non esse.
tamen minime uidebatur. nisi uoluit
se & nam utique quod in monte transfigu-
ratus est. & in clero te magna appa-
ruit hoc uelut ille. beatus in corpore quod
cum uoluit manifeste uelut quomodo

ergo l'cebet qui clausus non erat. nam sicum corpore clausus hostis intrauit cecidit discipulo. quem eodem modo diuinitate eius non omnia penetrat. hoc est claudere non potest. quicquid factum non peccatur. cum ergo nusquam dicitur. illic teomen dicitur esse ubi cepit & uult uideri. ergo omnia in dolo sunt. quicquid scit eum docente apostolo in ipso enim uiuimus & mouemur. & sumus. ipse teomen in nullo est nisi in quo uoluerit. in istis enim quod dicitur in omnibus est. & prouidentia quicquid in quo uult cepit &.

RIT.

DE HEBRAICA HEBRAICA EX QUO NOMEN ACCEPERIT
Omnne quod celo est. rationale est. & in cuiusque rei & cordium cecus sedet. quae sit origo ipsius. ut non cebsur de nomine ceu aut subsistere uideatur. sed ut nuncupatio rem ostendat & quae cepit intellegitur esse ipsi ut nominis. Igitur ratio hominis est. cecus ce quae constat. constat ceu & quae tetraor aelementis. terra. aer. ceque igne. do auctore dum t. xxet quintus est cenimus. quae si ceu quae ut con ceterum & figuratum corpus ceu ce quae si imperator ipsius. & hoc omnes initium sumpsimus. & eius nomine nuncupemur. homines enim uocemur propt' humum. unde peccet noster. for in secus originem habet. Igitur cause & ratio fecit. ut & nomine alicuius. & ceteris subsistentis sub eodem nomine appellentur. ipsum significenter in se. quae obtem uidecemus. si congruit

sicut quidem putant. & heber dicitur hebreos. uidetur enim quantum ad nomen pertinere. in de huius nominis origo descendere. anterior est enim heber. quam abraham. quod si esse & uerum deberent huiusmodi & heber sunt. post ipsum eodem nomine nuncupantur. Ab heber enim septimae generatione. natus est abraham. Si ergo super abraham hebreus dicitur. sine dubio hebrei. & heber nuncupantur. Si autem non legitur. super abraham dicitur hebreos. sed post abraham non iam utique & heber. sed & abraham dicuntur hebrei. quippe cum filii abraham. primo hoc nomine appellati noscentur. In genesi enim. ioseph & fratres eius. hebrei sunt appellati. Sciens enim abraham fuisse. quidam syria descendit & in chanaan. & multiplicatus fuit & fidei causa omnibus copis refertur. & & propheta appellatur. & peccet multorum gentium. quicquid trecentis decem & octo uiris. uerna culis suis. quinque reges confoderit. qui non in angulo haerere & dicitur sunt. ut laterent eos qui & semine eius erant. hebreos nuncuparunt. orclini ergo & metis fuit abraham. ut caput fieret his qui & eo traclucem habent. Di enim iudicio. prin cept & origo positus est. in terrachanaan. ut & eo geniti. alterius essent & professionis & conuersationis. quam fuerat ipse prius. quae descendere &

ministerio

Finis. & ceteris subsistentis

in terram chanaan; Innouatur enim ipso
uum constitueret & populum: in diuotione;
hinc est unde apostolus paulus: hebreum se &
hebreis fateatur; hoc enim dignitatis uide
batur esse cognomen; testimonium enim
& nobilitatis generis erat: ut & nomine cog
nominarerentur: qui multis modis dō placu
erat: qui que eis erat origo abnuatur si non
conuenit rationi: spernatur si diis par est:
conuellatur si alienum est: amenitas abrahe:
& nosse fellēmur: quasi adulator eius:
que est hęc inimicitia aduersus abraham:
que emulatio: que ei obtrahant inimici:
& quisunt hii: nisi qui filii eius dicuntur;
Quid est in quo dispicit abraham: ut glo
ria habet aliena ab eo putetur: & quid est
quod placeat in heber: ut primatum istū
habere dicatur; cuius si conuersatio possit
inquiri: inueniretur forte idola coluisse:
sicut thar & nachor: & pater nachor: quos
constat non longe fuisse ab eo: sicut testa
tur iesu naue: quia idola coluerunt: aut
certe: qui & diuēsi sunt ostendent: quara
tione uindicandum est hoc heber: ne for
te a nobis subprimatur meritum eius; sed
nullum est: quia communes sunt nobis scrip
ture: & quid un cuique
debeatur: in patulo est:
Si enim & solono mme: putent
hoc debere defendi: infirmum & improbabile est:
tunc enim iure nomini eius uindictetur: sic autē

aliqui testes existerent: qui hoc confirmarent:
possent enim aliqui eiusdem nominis rem
sibi non suam uindicare; Ideo que hoc est uerū:
quod non solo nomine: sed & per sp̄tēua
ratione firmatur: Nam quomodo digna
tione ecli factum est: ut in abraham uisita
retur genus humanum: & forma fieret &
salutem hominibus: nulli est ambiguum;
Idcirco in ipso reparatum est: quod fuerat am
sū uitio fragilitatis humane: hic enim ima
go quedā positus est: ut cedeius similitudi
nem genus hominum: in se uerteretur addm:
ut & hęc culturam & sermonē: quid datur pri
us fuerat in usum hominum: recuperare &
hominibus: quia sicut in principio in aelam dicitur
Imago: ut ^{cognitio} cognatio eius esset in terris: ita post
ruinas humani generis: & obliuionem uerū
in abraham reformatum est: ut cębis p̄sider
in eam iterum cepta germinaret & in fructū;
unde non est absurdum: ut & nomine eius
plecti ab eo cepta uocabulum sortiretur:
sed ne forte propter nomen heber: scrupulū
patiantur: qui magis hebreis heber sonat no
men: quia hebrei dicuntur non hebrei: nec cog
noscant iterum: quia hebrei non hebrei
dicuntur; heber enim dicitur: non hebrer:
si ergo hunc impugnandum putant: patien
tur quod faciunt: & neuter nomen habeat
& hac parte uictoriam: nisi hīs qui p̄ ordine
reddita ratione: ostendit uerum esse: quod
asserit: Qui enim in una se parte est reddisse: R

homine

dicendum est. si in altera inaequalis fuerit in-
uentus; nam propter sonum. in multae est littera.
ut hebraei ^{habent} dicerentur. quia melius sonat;
quo & e iudee non iuda dicantur. sed iudaei;
ubicumque enim uisum est absurdum. immuta-
ta est littera ut uox sonum compositum habe-
ret; nam pro meridie meridie dicimus. & multae
alio; igitur conuenit ut est ostensum. ut nomi-
ne habrahe. te lingua qua populus nuncupare-
tur; haec ergo lingua est. qua dicimus primitus
datae adie & ceteris. quam propter presump-
tionem turris aedificatae. credimus in multae
disperse & confusae. ut non iam haec. sed multae
& haec in mutacione habitee quorundam dicto-
rum & isterent. ut non haberet speciem. nec tam
deperiret. sed totae confusa esset ceteris linguis;
Ita enim tunc actum est. ne se homines intellege-
rent & maiora audirent. Tunc ergo tunc lin-
guae intelleguntur & stitisse. quanta & homi-
nes fuerunt. quid in istis locis. in quibus habitauerunt.
unusquisque linguam suam instituit. Si autem ipsa esset.
minime perturbetur que scripta est. tunc una
fuisse; hoc superit. ut de ceteris linguis collecta
sit per articulatam. & compaginata in speciem
linguae unius. qua uteretur abraham; ut qui apud
multarum gentium erat. & multas linguas ser-
monem haberet & compositum. Et esset & pro omnia
in nouatum. sed qui ahi quos memorat liber
geneseos. unius uocis & sermonis. ab oriente
migrasse leguntur. & in deuterum dispersio.
sup faciem totius terre. non utique illic reman-

ne. qui in primitus lingua data remaneret.
Denique neque etiam aliquam habet inter homi-
nes ut ceteris linguis. neque gentem & cep-
tis iudaeis. qui a primo homini data est in
paradisus; & postquam confusae sunt linguae.
nisi qua reperit. haec. que nunc dicitur he-
braea; igitur nusquam habet locum. uel
gentem. abraham autem natione syrus erat.
unde hanc linguam abrahae. uel ceteris seminis
eius. nisi quia aut illa prior est. aut certe
de multis aptata. uidimus enim aliquantas
linguas similia eius habere; sed non sic conuenit
rationi. quomodo illud. si prima ipsa dicitur;
non enim otiose hoc factum ratio probat. Ipsa enim
lingua debuit abraham habere. quam habuit
primus homo; ut in oysen ueniens. & creaturam
& hominem. ad factum describens. hac uoce
uteretur. qui ad se locutus est. & hominem ap-
pellauit adam. & ad mulierem. uocet esse eam.
ut haec uox esset in libro moysi. que fuerat & in
his quos describit. ut uere in omnibus refor-
matam. doceret primam causam. & beneficium
diuinum in abraham. **DE MELCHISEDECH**

Melchisedech legimus in libro geneseos.
Melchisedech simili modo & in epistola
data ad hebreos. qui obuiauit inquit mel-
chisedech sacerdos summi abrahae. seuer ten-
ta accelerare. & protulit panes & uinum
& obtulit ei & benedixit eum dicens. benedic-
tus es abraham. ad excelsis qui fecit caelum &
terram. qui tradidit inimicos tuos sub manus

de melchisedech

secedendam magno perrelocet hanc abrahā
sic & tamen deuote & colunt. ut uideatur ab
hoc die esse apostolus hanc predicandam.
Deinde profectus annis. sic multiplicari cre
didit sem suū quod prudentibus mundi tul
tum uidetur. quem eodem modo sunt stelle celi.
ut antequam sententia decerneretur prudentibus
seculi ab hoc damnati uiderentur. post ecc
enim dictū est p quod non utique sine dolore
sit. & non egresit. ut posteris formam diceret
PATIENTIE; & terrae illi uxores sua iam an
Amulec filius promittitur & non dubitet
ut futuris ostenderet in tantū auctoritati dei
credendum. ut & si que in rationabilia
uidentur. precipiet aut promittet non
ambigetur. quia magis persona eius respicien
de est. quē uerba. ut quod in uerbis infir
mum aut impossibile uidetur. persona eius
confirmet & faciat uideri possibile. Dicit
enim qui promittit de quo credendum est quia
potest quod hominibus impossibile uidetur.
que enim offensio potest iudicari. cum
plus de deo opinatur. quam de se sentit huma
nitatis. propt̄ quod deo sibi a deo abrahā
filium. eodem iubente occidere illum non
ambigit. nec tempus differt nec eodem miratur
eodem uoluntatem. ut filium quem magno pe
beneficū & admirationis dederat gratia.
hunc iubet & occidit. certum est uoluntatem
non debere ab homine retractari. neque uis
sionem. & factum est sine prudentia esse;

174
Quod ut omni deuotione festinanter im
pletur. matris eius coniugis uis non indicat.
Non ignarus fragilior esse circa filios
feminas. & posse huic deuotioni lacrymarū
miseratione impedimentum cedere. nec
non & ipsū puerum lacte usque ad hoc am
necis. ut iussione dei toto mentis obsequio
oboediret. non patricidium hoc eleputant.
secl holo caustum quod iusto iudice auctore
fiet. Quae igitur his maiora possit gene
re melchisedech quibus precederat abrahā.
quem sicut uidemus in nullo constet oboe
dientem fuisse. moyses enim cui legitur
fecit eadem deum esse & locutus. misit ad
gentem & fratres suos. inenolebat. Jonas ad ea
qua profeta preceptum sibi ut in iudicem
predicaret. intravit ut eadem celum locum
pergeret. quomissus non fuerat. Job plane
egregius in omnibus tamen motus. amissio
ne filiorum uestimenta scidit sua & to
tandit eorum captiui. Abraham aut
nec contristatus legitur de morte kahir
simi filii & quem iussus fuerat ipse occidere.
nec alicubi sibi dō iubente legitur trepidasse.
Igitur per hanc apparuit melchisedech ultra
hominem esse. qui non erat unde melior
esset quam abrahā. nisi sola precedat
illū natura. Natura enim impassibilis beati
tudine substantiae habet. humana autem
natiuitate. beccitudinem acquirit p gestā.
Qua enim perfectione ditatus non habet

13.
14.
p̄ctum & conluctationē p̄ficiat ut melior
fiat cum plus uincit quem uincitur. Si enim
sic agerē quod impossibile ē utrum quam p̄c
cater. meliore lo fierē quod cōbit quam natura
qui potest dicente salomone. quia sper im
piorum peribit. **EX DE PSALMO PRIMO;**

Beatuſ uir qui in uia p̄ccatorum non ſt̄t;
Si uero ſt̄t. non iam beatus ſed reus.
dignuſ p̄ccat̄. Ad emendationem aliquā
enim uidetur hoc bene ſpem. quia non impi
uſ ſed p̄ccator eſt; Si uero unus fuerit qui
non abiit in conſilio impiorum. & in uia p̄c
catorum non ſtat duplici genere beatus ē.
Nō enim potest eſſe beatus ſi in conſilio p̄c
catorum non eat. & in uia p̄ccatorum non
ſt̄t. quia ſi non p̄ditioni. p̄aenſt̄omen obnox
uſ eſt; dehinc adiecit. & in cathedra peſtilen
tiae non ſedit; hanc dicit beatitudinem eſſe.
que hiſ tribuſ gradibꝫ conſtat. & triplici
ratione munitur. id eſt ut neque in conſilio
impiorum eat. neque in uia p̄ccatorum
ſt̄t. neque in cathedra peſtilentiae
ſedeatur. ſed cum duo generatōrum ha
beantur. impiorum & p̄ccatorum in repro
miſſione que ſupra memorata ſunt. hoc
tertium cui cōſcribi uoluit. quod adiecit
dicent. & in cathedra peſtilentiae non ſedit.
impiorum aut p̄ccatorum; Sed uideā
muſ. quid ſit cathedra peſtilentiae ſedē.
& tunc cui generē hoc ad ſcribit̄ intellegi
muſ; hanc dicimus cathedrā peſtilentiae.
que & trahi ordinationē eſt. que ad hoc
uti que inuenta eſt. ut in qua

inde ſeant iudicia; propterea peſtilentiae
cathedra dicit̄ eſt. que eſt corruptio que pa
re mortem. ſicut & iniquitas damnatio
nem; Non eſt ergo actō. que eſt cathedra
mortis; nam moſeſ accepit cathedram ui
tę. Ad hoc enim data eſt. ut auctoritas in
eſſet iuſti iudicis. uel rectoris dī; unde dicit
dñs; ſup cathedram moſi ſederunt ſcribe
& phariſei. & apoſtoluſ; non eſt inquit poter
tes. niſi cōſeō; que enim ſunt. actō ordinata ſunt;
unde dicit ad principem plebis; tu quidem
ſeder. iudicans ſecundum legem. & contra legē
iube me p̄cuti. qui ſedit ſecundum legem.
iuſte eſt & ſoluta eſt. cathedre auctoritate
ſignificauit; Illud uero quod ait. contra legē
iube me p̄cuti. illum ipſum iniuſtum iudi
cem oſtendit ut in dī cathedra ſedens. iudica
re & iniuſte. hinc eſt unde & daniel. dicit̄
inquit regnum. & cui uult dabit illud. ſicut er
go terreni imperatoris auctoritas currit
p̄ omneſ. ut in omnibus eiſ ſit ſeuerentia.
Ita dī inſtituit. ut cōſcribit̄ ſe dī auctorit
incipiet. & currat p̄ cunctoſ; quāuis frequen
ter munduſ hoc non intellegat. & aluſ ſubi
cēat in poteſtate poſituſ quam debet. tamen
inſtitutio eſt ut unus ſit qui timeatur. ubi
ergo hęc inſtitutio non eſt. In cathedra peſta
lentiae ſep̄itur; Nuſquā unus auctorit̄
abnuſtur. niſi apud eoſ qui multorum deorū
p̄dicant metum & ſeuerentiam; huiſant qui
in cathedra peſtilentiae ſedent. quia quod

pontifices eorum predicent morse est; hoc enim
 dicent ut cultores unius dei. quasi stulti & inimici.
 aut obprobria sunt aut de hac uice tollentur. 7
 hoc ipse materice impietatis est que etiam in
 exercitibus perit et extenditur per quas impietatis
 sua leges ostendunt; nam iussit iezabel an
 tistes iniquitatis in cathedra pestilentie
 sederunt qui ceciderunt innocentes nabuche
 cum uelices non essent precuam echeentes sub
 ordine tunc fecit testibus in ortis tulerunt senten
 tiam; unde malio pfect modicit; & cum impiis
 non sedebat; hoc enim iudicium eius est. cuius
 & cathedra pestilentie; Itaque si in athe
 dra sedentes innocentes opprimeant. iniustu
 erit iudicium non cathedra; ubi enim cathedra
 pestilentie est non potest iudicium non esse ini
 quum. quem uis que dicitur ceciderunt sibi ue
 lut uelamina quibus impietatem contegant.
 ut uidentes fallantur; Non potest enim sola
 impietas pponi. quia non inuenit emptorem;
 & ubi dicitur bolus est super se nominatur. oritur;
 sicut ueneno admiscetur per quod lectet. ite
 & legi diceboli que dicitur iuste admiscetur. & non
 ceciderunt ueritate; sed unius cuius que sen
 sus est iudicandus. quia ideo celi quando ali
 quid uerum ostendit ut scilicet. & cum ma
 ligna predicet bone putentur. quoniam cathedra
 pestilentie non est ecclesie ordinatione adhe
 uerimus. & iam eorum qui extra hanc ecclesiam
 sedes sibi instituerunt. cathedram pestilentie
 dicimus; qui enim in concessio presumit. reus;

quanto magis sic corrumpat traditionem eius.
 cuius sedem usurpet; Nam & ordinem ab
 apostolo petro coeptum. & usque ad hoc tem
 pus per traducem succedentium & episcoporum
 seruatum perturbent ordinem sibi sine ordi
 ne uellicenter. hoc est corpus sine capite
 pfitentes; unde congruit eorum etiam se
 dem cathedre pestilentie appellare nec
 enim ideo in pungerunt quia subeli nomine
 hoc agunt; constat enim succi illorum causas.
 subeli nomine agere non enim zelodi hoc
 agunt. sed sibi locum uolentes defendere. cuius
 mus cho se aliorum ppruptione do offeren
 ter. hiatu terre obrortore esse; & etiam
 regem. cum do in licite obtulit & leptra
 in fronte percussit. quoniam claruit cathedra
 pestilentie ad impietatem supra dictam p
 tinere. reliquos persequamur; adiecit enim;
 sed in lege dicitur fuit uoluntas eius. eius uolun
 tatem in lege dicitur esse. quis pteris impius.
 & desertis peccatoribus abnuent pestilen
 tie cathedra uoluntatem suam. In di lege sta
 tuit; quem obrem. beccum hanc dicit; & se
 quitur; & in lege eius. in celis abitur die ac no
 te. manifestum est. quicquid ab omnibus
 in legebris & in munis ab his que di lege
 aduerterunt. nihil aliud quam in di lege
 exercitium facit; sacramentis filii con
 firmatus. In die bonis operibus insistit.
 & nocte orationibus. hinc est enim de quo
 dicit in cantico canticorum; qui adormit.

statum

& coreus uigilect; unde ait; & erit tæquam lig-
num quod plentectum est iuxta ecclecursum
a quarum; qui sãmbigit eum; qui tedi medita-
tur; spem heebere ad premium capiendum;
quia sicut lignum iuxta aque plantatum.
sterile esse non potest. ita & qui frequen-
ti usu legedi studet & non potest eius opus.
minime heebere effectum; & eccleicit; quod
fructum suum dabit in tempore suo. omnis
plantectio bene gubernata. fructum dicit
tempore compente; sic & hic qui legedi op-
temperat. fructum habebit. tempore ptes-
nito; tunc enim eius deuotionis mercedem
accipiet. cum coeperit dñi ih̄ x̄p̄i sedere.
adiudicandum uiuos & mortuos. dehinc
subiecit; & folium eius non defluet; mani-
festum est. in arboze cuius folia non deci-
dunt. uitam significasse; in humore enim de-
currentis aque. uegetectum lignum. folia con-
tinet sua; nam & dñi ih̄. si in humido a ligno
hæccunt. in arido quid si. in ligno humi-
do. uitam significauit & fructum; sicut lig-
num ergo. auxilio decurrentis aque. sicc-
tatem non patitur. ita & hic qui legedi
studet. accidente temptatione. ptesidio
clitatus. non amittit secl. & quirit salutem.
dicente ce postolo; qui ap̄ tribulationes. opae-
t& nos intrare in regnum dñi; & sequitur;
& omnia quecumque fecerit. prosperabuntur;
ap̄tume est quod dicit. quia qui legedi fide
seruat. cupidus mandatorum eius. felix sit

in omnibus suis; sicut & ioseph. propter quod
timorem dñi. ptesenti uite preposuit. omnia
quæ agebat. prospera faciebat. & in manibus
eius; & subiecit; Non sic impi non sic. Ita
ratio sermonis non aliter omnino significat
quam promittit. quia impius nihil prosperum
erit in futuro. sed omnia aduersus usque ad
intertum eorum; unde ait; Sicut tamquam
pulsus. quem p̄. cit uentus cecceci terre.
eodem modo dicit impios interire. sicut pul-
uerem quem sp̄. p̄. a fecceci terre ut pereat;
sublatus enim a substantia sua. p̄ terram disp-
sus paulatim deperit; ita & impius ministris
angelis. p̄. a facie auctoris dñi. sine quo
non potest uiuere. interire & sequitur; ideo non
resurgunt impi in iudicio; Dignum est quod
dicit; ut quidem in iudicio resurgant. qui
nullum negotium dñi. cecceci sibi maluerant. cu-
ius sedderent ratione. sp̄. p̄. enim
clitatem & negant. non est unde ptesent
rationem. ut in iudicio interrogati. iuxta
legem sibi cecceci ptesent. **causa** adro-
genter ergo. & rebelles in dñm in uentia ad hoc
resurgant. ut uideant uerum esse. quod de-
dere noluerunt ut ptesent. quia dñm men-
dacement iudicauerunt. & eccleicit; neque pecca-
tores. in consilio iustorum; In hoc psalmo tri-
genera hominum significat. Impiorum.
& peccatorum. & iustorum. Quo ordine cop-
tus est error. sed impi ab his alienis sunt.
quia sub dñi decreto. sicut dixi uiuere noluerunt;

peccatores aut subdī lege agenter. Antequā
 nā xpī ⁱⁿ sustendunt se gregē gēti a iustis. ut ac
 ceptae lege prestent rationem emendandi.
 in quibus operā non dederunt. ut plus habe
 rent laudis quam vituperationis; iusti uero
 ualde pēnsi oser. in exercitio implendē legis
 inuoluntate munerandis sunt & subiecit; quoniam
 scit dñs; hōs scire dicitur dñs quia mores pre
 ceptorum eius boni soperibus insistant. Iusti
 habiti coronentur; hiis autē qui in memores eius.
 circa curam anime negligentes sunt. sic dicit;
 recedite a me. nescio operari iniquitatis; & se
 quitur; & iter impiorum peribit. unde psal
 mus coeptus est & terminatus. ut causa im
 piorum tractata nulli alii quam perditioni
 docerentur obnoxii. Sicut enim dixi. Idcir
 co dicitur eis scire uicē iustorum. quia in lege
 eius ambulant; Iter autē impiorum. quia & tra
 di legem est. peribit quia omnes uis impio
 rum tenebrosē. dicit salomon. piorum autē
 clarissime dicitur pō dñō nostro.

CXI DE PSALMO VICESIMO TERTIO.

Titulus psalmi. rationem eius insinuat. De
 p̄nium dñi in sacramento locutus est do
 minicum diem significauit dicens; huius cla
 uis primae sabbati. cum enim dicitur huius cla
 uis primae sabbati. cuius huius clauid habet imaginē;
 de quo dicit propheta; & puer meus claudis par
 tit illos. prima autē sabbati. prima feria est;
 post sabbatum enim. primus dies dominicus ē.
 adfirmante euangelio & clī cente;

prima autē sabbati. uenit maria magdalenae.
 & altera maria ad sepulchrum. & cetera;
 In dominico autē die saluatoris sacramentū
 significauit; Sed ut rationem ordinis psal
 mus & ponetur. ap̄sona dñi & patris in itū
 fecit & ueritatis sacramentum. non sine or
 dine manifestarētur hominibus. quoniam
 causam aliquam insinuat uult. nisi eius ca
 put & originem teneat. non poterit propieta
 tem eius ostendere. neque quæsit ueritas eius
 edocere; Itaque sic orsus p̄pheta & ait; Dñe
 terra & plenitudo eius. fidem rerum tenuit
 dicens; Dñe terra & plenitudo eius; auctori
 tatem enim ueterum scōrum secutus est. qui terrā
 & quæ sunt in ea ad dominium dñi dñi p̄tine
 dixerunt; & adiecit; orbis terrarum. & om̄s
 qui habitant in ea. ne forte minus aliquid.
 significasse putarētur. qui adixerat dñi
 esse terram & plenitudinē eius. sensum suū
 aperuit dicens; orbis terrarum. & uniuersi
 qui habitant in ea. ut doceret omnem
 omnino terram dñi esse & quæ sunt in ea. ut
 nihil esset exceptum. quod non eius sit; sicut
 putent quidā heretici. qui secundū dictū
 apti p̄ & h̄ dñm ch̄ abnegant. quorum ad con
 demnationem. cunctadi esse p̄phētica
 oracula docuerunt & sequitur; ipse sup̄
 maria funclauit eam; hoc est quod in alio
 psalmo significauit dicens; terram sup̄ aquas.
 tu formasti; ut fidei testimonium sequeretur.
 ostendit quomodo fecerit; dum enim confusio

tuum. te equam te ipsum. In his duobus mandatis. totaliter pendet & prophetae. qui ergo & toto corde dnm diligens. legem eius non seruet. aut quis habens proximi caritatem. peccatis studet. quippe cu causa timoris dli. diligit proximum. & subiecit. hic accipi & benedictionem a dno. & misericordiam a dno salute oris suo. Nunc quod meritum eius sit qui in causa dli & hominis executoris & proximi fidelem habuerit & dilectionem. ostendit. Quia & benedicitur a dno & commendatur appareat & in his misericordia consequitur que implere non potuit. nec enim te circum spectus potest celi quis esse. ut nusquam erret. sed quia in magnis sollicitus. & fidelis inuentus est. In minimis misericordiam accipiat a dno suo. qui ideo salutaris dicitur. quia non uult morientis mortem. sed ut se uertatur & uiuat. & sequitur. hęc est generatio querentium dnm. querentium faciem dli iacob. unam dixit esse generationem. querentium dnm. & querentium faciem dli iacob. quod non est otiosum. quamuis utrumque bonum sit. duos tamen gradus. his dicitur significauit. Bonum est sequere dnm. plenum autem est bonum. querere faciem dli iacob. digniores enim sunt. qui ante faciem iudicissunt. horum ergo meritorum. hęc est generatio. qui aut ad hoc ueniatur. innocentia facit & puritate cordis. Sicut iterum ut malum possit uenire. p̄currit

iniustitia atque iniquitas. qui ad uos generationes sunt. una ex parte iniquitatis. que est mater cain. alia ex parte iustitiae. que est mater abel. hęc infide consistat. & bona conuersatione. illa impudicia & obliquis operibus. Iste sunt duae leges. boni & mali. dli. & diaboli. & quae secutus quis fuerit. eius appellabitur filius. a quo hoc sequentium dnm generatio. hęc est fides in dnm. & chetio in proximum. sicut supra diximus. qui enim fidelem in dnm habet. semp eius querit auxilium. nec hominibus in iustis sepebet. qui uult dnm habere propitium. cuius signum hoc est. cum dicitur dli iacob. qui a notus in iudice dli. & quae fecerit dli querere dicitur. cum audierit moyses. qui a non inquit uidebitur tibi facies mea. Si ergo & moyses fecerit dli querere. & uide se non potuit. frustra huius queruntur. quia meliores moysi sunt. sed nemo frustra faciem dli querere dicitur. qui a ideo faciem dli dicitur querere. ut sciat que querat. & dignis & iudice. Omnis enim qui querit. tunc cognoscit. si facies eius uideat. sed quoniam a mortalibus. facies dli uideri non potest. significatio hęc facies dli. cui dicitur iacob. Diapsalma. & diapsalma. hoc in loco copsonae in mutatione significat. post enim illa. que ad patris dli personam pertinet. subiungit ea. que ad filii dli pertinent. sacramentum. ut ordo integer conseruetur. patris & filii. Nacta talis ex p̄ moysen ut quasi p̄ dnm

30
gus eē hominibus: erudient eos: & preparant
eos in cōgitione iustitiarū: ut dignificentur ad
& p̄dicendum annum dñi. & diem r̄tributi
onis: ut qui sub spe futuri xp̄i. fideles fuis
sent. susciperent eum: & possent ad peccā
tam effugere. de iussu securi. qui ceciduen
tur eius quem sperauerant: dicitur us illis eē
misericordiā. De his in quibus subreptum
est illis ut delinquerent: hoc est quod su
perius memorauit dicens: accipiat̄ misē
cordiam ceclo. sed ut ceteris suo: dicit ergo
tollite portes principum uestro; hęc uox
scōrum est angelorum. de quibus dicit in
euangelio: quia accesserunt inquit an
geli. & ministres becent ei. hii ergo dicunt
cecl̄ principes & potestates: ceclo uersus quomōt
conluctationem esse dicit ce postolus: ut
tolleat portes principum: id est dicit
boli. qui est princeps principum. In errore
constitutorum. p̄ quē situr in hie hen nam;
hęc portes p̄fidei est. & scilicet idola
triciē; & sequitur: & eleuomini portes
aeternales: fides & spes cum caritate.
portesunt aeternales: quia non potest
aboleri. quod p̄ ueritatem p̄dicetur.
Ille autē portes: quē dicit p̄fidei esse & falli
cicem idolorum. temporales sunt: quia
omne mendacium non p̄tinē; manifesta
enim ueritate interibit; Docentur ego.
ut tolleat portes principum: id est ut
remoto multorum deorum errore: unusch

fides introducatur in xp̄o; hoc est quod se
apostolus edocere missam testatur: ut ostē
deet non solum hominibus. sed & principi
bus & potestatibus in ceclestibus: mysteriū
dī unius in xp̄o. & subiecit; & introibit r̄
glorie; tollendos dicit scilicet portes:
dicit boli subtilitate compositos: quē sunt
p̄sumptio p̄ quē ceclo scēstimauit ut intro
eat r̄ glorie. qui est xp̄i hie dñi n̄r̄e nul
lus enim mentem dī fides ingreditur. ni
situlerit ceclo errorem dicit boli p̄ ueritatem
ationem inuentum; & principes sup̄ ame
morati. non possent in unius dī fidem xp̄m
regem recipere. nisi proiecissent a se tradi
tionem. p̄ quē unius dī in portetur
calumnice: non solum terrenam sed ea
que in ceclestibus usurpata est: prince
p̄ principum satana; quia illic errorem
quem in terrē conspirarunt. ut auctore
dicit boli deos scēdicerent. & ceclo hie in
ra disposuerunt. ut hie error illius ima
gosit & sequitur: qui est iste r̄ glorie;
ne sup̄ ueritate forte regem xp̄m glorie
dicere putēretur. interrogantis
ponit p̄sonā & dicitur: qui est iste
r̄ glorie. qui quasi admittur. aut do
cere se uelit. si uerū est & condignum.
dicere xp̄m regem glorie. ideo respon
ditur ei; dñs fortis & potens in proelio;
& hoc subiecto. non nudis uerbis. sed cō
testimonio regem glorie xp̄m ad dicitur;

virtutem & potentiam qua subegit & preter
 sit diabolum. cum illi dicitur eius. hęc ostē
 dunt illum regem esse glorie & cetera. dicit;
 tollite partes principis ur̄i. & eleuamini
 portas ad eterna; hoc ē quō uirtutis ter
 timonio. cui contradici nefarium est didi
 cistis dignum esse xp̄m. dicitur regem glorie.
 aufer te errorem dementibus ur̄is; & ait;
 & introiit rex glorie; ostenditur enim.
 quia non possunt participari cum fide
 xp̄i. nisi emundauerint corda sua ab om
 ni inmunditie idolatrie nisi enim inuo
 catus fuerit homo. non intrabit sp̄s sc̄i in
 eum; & sequitur; quis ē iste rex glorie; ite
 ratio iste confirmationem facit; omne
 enim quod nouum auditur. non concipit
 corde. nisi iteretur; admi ratione stu
 porum facit cum dicitur quod auditum
 est unquam; & adiecit dñs uirtutum.
 ipse ē rex glorie eadem re p̄cedo. docet
 rite dici hunc regem glorie. quasi dñs
 uirtutum non in merito enim glorie ap
 pelletur. qui uirtutibus dominatur;
 unde apostolus si enim intellexissent
 ait. numquam dñm maiestatis crucifixi

cxii DE PSALMO QUINQUAGESIMO.

Quinquagesimus hic psalmus positus est.
 non pro temporis ordine sed ratione.
 Titulus enim eius non numero sed ratio
 ni subiectus est. quantum enim ad historiam
 p̄tinet. uerior est quā tertius. p̄ h̄ ueni

ap̄ prophetam nathan delictica causa correptus.
 quam insurgeret contra illum filius eius
 absalon ut eum uellet & uita & regno
 priuaret hęc ergo causa est ut quinquage
 simus poneret. quom̄ constat & lege
 descendere. Illic enim cautum est quin
 quagesimum numerum remissionem
 habere. est enim post septē septimanar
 primus typum habens dominici diei.
 quasi ut post septem dies primus dies ip
 se est quinitio factus est. qui semp̄ fini
 ta septimana primus est. ita & post septē
 septimanas quinquagesimus numerat.
 In mysterio primus est quid duplici genere
 dominicus dies appellatur. primum quia
 initio factus ad nō est. qui semp̄ in recon
 uersus p̄ curricula implēta septimana
 primus est. deinde quia in eo resurrexit
 triumphata morte dominicus dies nun
 cupatur non in merito ergo in quinquage
 gesimo numero. quem in merito primum
 significatum aduertimus. remissio con
 tinetur. Denique & quinquagesimo
 die data est ap̄ profetione enim filiorū
 isrl̄ & egypto. quadragesimo & octauo
 die abluuntur. ut biduo purificati.
 tertio die parati essent ad legem acci
 piendam. que ablutio quid aliud indi
 cat quā remissionem factam in quin
 quagesimo die. ut purificati legem
 acciperent & quod & & ero p̄teritur

In nouatur

obliteratis actus sui reddeant rationem secundum creditam sibi legem. Ac etiam ratione possessionem emptam quinquagesimo anno remitti debere precepit. hinc ergo unde scriptum quinquagesimus titulus est. In hoc enim rōdē remissionem postulat secundum supra dictum sensum. unde ait. Misere mei dñs secundum magnā misericordiam tuam. Sciens rōdē grauit se peccasse sic postulat dicens. Misere mei dñs secundum magnā misericordiam tuā. Magna enim misericordia tunc ē. cū grandia ignorat peccata & dicit. & secundum multitudinē miserationū tuarū deleui iniquitatem meam. ut manifeste acerte se deliquisse peccatū suū iniquitate appellat. quāq; tam leue peccatū ē. & quidē iniquitate hoc enim putat miseratione habundat. Nihil ergo in causae suae & culpe renititur. ut non solum animum sibi iudicis mitiget. sed & faciat eum dolere. commouetur enim animus ad misericordiam. quando uidit seum sic se confiteri peccata. ut ostendat dolere sibi quod peccauit. cuius modo lūm deprendat iudicē quā deo peccat ut euadat tēritōnī peccatū facturus. & sequitur. usquequaque inquit. Quare ab iniustitia mea & ceteris delictis meis mundame. Quā multā miseratione mihi preceperit penitus semundesse preceperit. ut nihil remaneat delicti aut iniustitiae. In eo unde suspirat & tussit. & ut hoc ipsum optinere possit uel impetrare. adiecit. Quā iniquitate mecum ego cognosco & delictū meum

contrecte est temper. Quā grauit se peccasse. sollicitus est. non enim totum remittatur. considerans enim magnitudinē multitudinē peccatorum suorū tamē. Sciens grauia peccata non facile ignosci. Ac hoc cum flētibus confitetur peccatum suum. ante oculos habent. ut & omni parte propriū tibi faciat iudicem. Scit enim scriptum esse. die prior iniquitatis tuas ut iustificeris. & sequitur. Tibi soli peccavi & malum cor meum feci. Nunc ex celice parte causae suae medellam prospicit. ut ad effectum postulationem deducat. hinc enim preceperit in prima causa innocente se dicit. quia quia alter dicit peccat inimicus est auctoris tui. In locum enim eius alterum elegit qui auctoritate tui adhibet. unde hic ab hac se iniquitate alienum ostendens. tibi ait soli peccavi & malum cor meum feci. hoc est quia tibi & nulli alii quem dicit per errorem dicerem peccavi. minor mea causa est. quā ceterorum qui petitioni obnoxii non enim impius sum. sed peccator. quā in te sed in lege tua peccavi. ne tenegecu. sed tē dñm & dñm confitens. In homine peccavi ergo quicquid illic quatuor propria causae reus non sum. ignore quod in consensum peccavi. si enim peccavi ut honorificentiam nominasti. nec negarem nec ceteri darem. fuit itaque unde commouetur ad misericordiam iudicis. cum enim multi illum peccent. quos etiam dicitur ad se con-

uerti. dum hi quoniam illi peccant. & alius tam
causis ueniam postulat libenter admittit. sem-
per enim dominus ad auxilium suum. uult eos fugere
seruos suos. unde adiecit. ut iustificeris in ser-
monibus tuis & uincas cum iudicaris. miser-
cordiam postulans dominum iustitiam suam non
inmutare preceatur. cum sole & medice esse
iustitia. ut non peccantibus & peccantibus
aequus sit. Id est ut unicuique reddat secundum
opera sua. sed non ignorat quid postulat iur-
innocens in dei sacramento. sciens enim dominum
frequenter in lege dixisse. quia misericors
inquit sum ego dominus deus israel. In clero gat ut
haec fides maneat & in sermonibus suis deus
iustificetur. dum in eo permanet quod locutus
est de peccatis hominum uincitur. ut non
miseretur. Sciens enim qui peccant que
promittit beniuentibus. & quia in eo perclant
iudicant illum mendacem. non enim credunt
male uiuendo uere esse que promittit. idcirco
perit & dicit ut uincat hoc deus quod putent homi-
nes. & de que promittit. ut erubescant. que deus
non seruant mendacem iudicent illum non da-
turum. & sequitur. ecce enim iniquitatem
conceptus sum. Nun hoc adiecit. causa est &
infirmiorem humani generis. memorat
quia facile est homini peccare. ut & amen cir-
ca iudicium mitiget. primum enim cause facit
mentionem & que prece uincendo ad eam ge-
nus humanum obnoxium fecit peccato. suaso
enim felicitate inimici iniquitatem concipiendo.

omnes mensuum iniquitati subiecit. ut & eo
omnes per aducem geniti peccato essent ob-
noxii. propter ecce adiecit. & in delictis concepit
me mater mea. ut ecce de com diriuatio fecit pecc-
ceci. concepit & natus in peccato esset ad
bonam uitam & genitricem. ac hoc supplicii non
negandam misericordiam. quia in sermone
hebraice ostendit quia succedat ut peccat peccatum
enim qui est deus solus. subiecto sibi primo ho-
mine. potestatem accepit eorum uisus in sermone.
& delictorum que de deo subtilitate oblectam-
ta subgerere per quod capti homines spoliati
que semper in regis gentium memorantur. in
deo autem inquit ecce legem in membris meis
repugnantem legi mentis meae. ut hoc contu-
ent iudex dolenti circum uentum se porri-
get manum. & sequitur. ecce enim ueritatem
dilexisti. quia ergo uero ueritatem diligit
inquit subueni roganti. & quem se uera
peccatoris sui impedimentum & ponere cui quae
olim motus misericordias subuenire de qua uisus in sermone ad
miserum in tra celestis prouidentia em dicitur. propter quod subiecit.
In certis & occultis cordis manifestasti mihi.
In certis & occultis cordis haec significet que
deus oculis praesidium humani generis procurauit.
Sicut & e postolus quod oculus inquit non
uidit nec auris audiuit. nec in cor hominis
ascendit. que praeparauit deus diligentibus se.
qui quid diligunt deum. nisi qui legem eius consen-
tuunt non cecendo. non excusando peccata.
haec ergo occultis cordis manifestasti sunt dili-

gentibus dñm. ut quicquid dolerent delictis circa
ueniri. nec correpta negabant sibi. & originis
imputantes. In auctorem dñm transferebant que
peccabant. corde eorum illuminata sunt spūta
licorum. ut uiderent dī pudentiam in xpo.
quicquid uenturus erat eod. damnandum pecca
tum. quod se preueniente actione adie humano
genery imperebet. hoc ergo orat & dicit
ut quod decreuerat dī in futurum. uident ge
nus humanum leuare sibi prius subuenire &
in eadem necessitate constricto. quicquid omnib.
seleuerat subuenturum. ut eorum quod
gratuitum futurum eret. & ante tempus cla
re non poteret. huic pro peccate & leuare
concederetur. quod quomodo fiet non tace
dicent. Asperges me hyssopo & mundabor.
Recte asperione hyssopi peccate mundari.
De hoc enim filii isrl post se suos secongum
linuerunt. ut tunc prestarentur amor
te. Itc & hic asperione hyssopi orat munda
re se a peccatis. ne teneatur amote. & se
quitur. Lauabis me & super niuem dealba
bor. manifestū est quia factum dī distet a fac
to hominis. Ideo super niuem inquit dealba
bor. quicquid dī fecit multo melius est quicquid
homo. propterea asperione hyssopi peccate
mundare. ut fiat carnele corpus que
abluitur. itc & hyssopi significacionem.
spūta dī racione animarum macule ablu
centur. Asperio enim hyssopi. illustratio
quedam est ut pīd quod uisibile est. in uisi

biliter emundatur. & sequitur. Auditui
meo dabitur gaudium & leticie. Dubium
non est. quicquid peccatoris remissione.
gaudium prestat peccatoribus. quicquid
non letetur cum audit dā indulgentia.
cui enim dī remittit & in presenti & in fu
turo securus est. propterea & electi sunt ossa hu
milia duplici genere. ossa humiliata quicquid peccatorum
lectus est; nemo enim peccator electus est.
& ut postea supplē ueniam imploreret.
nec utique in illo & in se uoluerat.
misericordie precabatur. que obtinere
eleuatus est mentis & uoluntate & corpo
ris refectione & subiecit. Auerte se feci
em tuam a peccatis meis & omnes iniqui
tates meas dele. hac forma remissionem
postulat sicut constitutum erat in futu
ro p fidelem xpi. ut se uoluerat quicquid specia
liter promissus ab ipso in eper & cuncta
conuersis donec peccate. cuius eni
non respiciuntur peccate. & omnes ele
lent iniquitates. non habet uideretur
constitui. & in meo corde eius ora claudan
tur. qui enim non respicit peccate non
ille imputet. hoc est enim auerte se feci
em a peccatis alicuius. accusationem
contra eum non recipere. & quid est hoc
ut eud duobus peccatis correptus sit. hic
adclit de multis se accusan do. & cum
audie rit apphēa nathan qui aignotū
erat eret ei quicquid postulat sedula

80
prece ut possit adueniam puenire nisi quia non su-
am solius causa agit sed sub occasione pecca-
tū totius populi miserias narravit sibi enim
reformationem peccatur quia cui ignoscitur
non est sine robore nisi locosuo fuerit reddatur
ut dignitas loci roborem & castitatem ceteris aut
beneficium quod ad cuncta peccata abluenda
futurum erat in xpo significavit & sequitur
Cormundum crean mecum & spm iustum delecta
in uisceribus meis hoc est bonamente misericordi
adeprecari non solum aude praeteritis rogat
sed & de futuris sollicitus est ne peccator ten-
dens odisse peccare se adiuuetur ad o per spm
iustitiae quem orat delectari in uisceribus suis
id est ut nouus ad hoc ponatur in eo ut custodiat
eum a peccatis nec cogatur facere quod scitur
nolle cor aut mundū sic potest habere si que-
ritur neque foras delinquat hoc est neque in
opere neque in cogitatione quod quia prope
impossibile est ut omnibus seruetur uel indi-
causam seruandum est que principalis & mun-
dū cor in sacramentū dī & xpi custodiat dū
fides eorum in uoluntate seruetur quia in alio pal-
moat qui gloriabitur mundū se habere cor-
aut in munem eē a peccatis denique rex dauid
mundum cor habuit in causa dī quia neque
auxilium aliquando auaritate questit que ē
idolatria neque aliqui sibi ad o preceptum
non impleuit uideris de ceteris & adiecit ne
proicias me a facie tua & spm scm tuū ne auferas
me hoc sensus est quem supra memorauit
quia securus de uenia sollicitus est de re for-
matione cui enim ignoscitur solum sol &
a facie dī se cerni Quā uis enim non in illum
uindictur In animo tamen dī uel iudicis
facinus eius delictum non Id eo orat ut pe-

nitur peccatum eius deleatur & dignus sit acce-
dere ad faciem dī & iterū prophētare quod
& factum est hoc est enim quod dicit & spm scm
tuū ne auferas a me hie spm pphētarū & sequi-
tur Relelemihi letitiam salutaris tui &
spū principali confirmame Letitia dicitur sibi
postulat que pmissa erat in xpo
ut omnibus maculis abluatur & reparatur
Letur errat in salute questit nec amotus
sed confirmatur in regno spū scō que ideo
principalem dicit quia sup omnem creaturam
est p quem rege regnat & subdidit doceam
inquit iniquos uias tuas & impij ad te conuer-
tentur hoc dicit ut in eo dicant iniqui pietatē
dī que confitentur sibi suscipit peccatores
& promouet nec impior conuersos neglegit
sed datur dum alius miseretur & sequitur
Liberame de sanguinibus dī salutaris meae
hoc dicit ostendit peccatum suum
in ore dignum ut dī misericordiam quantat
praedicat p hoc enim & iam alios puocat con-
fugere ad dī clementiā unde subiecit & cultiuit
Lingua mea iustitiam tuam dicit de re dicit
in iustitia dī quia in eo p man &
quod pmissit dicens misericordiam aut meam
non am mouebo ab eis Letur ergo dauid
se & securus in hac parte dī sui iustitiā
predicat & sequitur Labia mea aperiet
& os meum adnuntiabit laudem tuam
Sic labia eius aperit dum subiectum illum
esse non sine causa peccati Liberati enim
os patet peccatoris enim clausum est os pu-
dore enim & mōu correptur loqui non
u dē absolutus aut uel liberatus tripudians
predicat laudem iudicis nam & apostolus si-
cut ipse testat propt quod ab omnibus liber eēt

or nostrum ait patet ad uos. o chorinthi & adiecit.
Quoniam si uoluisset sacrificium dedissem utique
hoc de cōperito loquitur. sciens sem samu
hel dixisse ad aul regem cū peccatum suum
non dolore mentis. neque lacrimarum mise
ratione. sed sacrificii oblatione oblitterari
putaret. non uult inquit dō sacrificiū magis
quā audiri uocem suam. quia huiusmodi
sacrificia. damnum possunt facere. non ta
mendō placere. Dō enim sic placatur. si ani
ma peccatis sui memor. tribulationem & me
rorem cordis deflectat quod peccauit. & se
quitur. holocaustis non delectaberis. non de
lectatur holocaustis dō. sed in huiusmodi cau
sis ipse animus peccatis facere debet. non sede
de foris sed emere. nā ista adiutorium prestare
possunt. animus autē quomodo oblectatur est
in peccatis sic tribulari debet & in penitentia.
& tunc delectabit dō delecte eius peccata
unde subiicit. Sacrificium dō spī contri
bulatus cor contritum & humiliatum dō
non spernit. ostendit quale sacrificium
pro peccatis dō suscepit. quia non poterit dō
placere. nisi quia oblectatur est contra salutē
contribulatus fuerit corde. separatur ad
uitam denique inquit dō uel in disciplina
tur frequēte incurrit ut membra corpo
ris ledat. que utique non sine dolo se possunt
sanitas recipere medicinam. Sic
& peccatores non possunt peccata sua sede
mere. nisi dolo se senserit animus qui pec
cauerit. hoc enim iustum est. ut quia con
tra rationem gauisus est. secundum
rationem patitur merorem. & sequitur.
benigne fac dō in bone uoluntate. quia si
Sion dicitur ecclesiam significat. ut se uera

tio urā non improbabili uideatur. cui ut impleat dō
pmissum suggeret & sciens se tunc plenam
remissionem accepturum. cū quod credetur
tur sperantes in salutem promissam.
quia non solum a proprio. sed abacle
peccato quod per traducem in omnes puenit
liberabuntur pro xpm. & aedificentur
tur murus hierusalem. numquid destructa
fuerant. sed muros hierusalem dicent.
& ecclesiam significat pfidem que in xpo
disposita erat construendam. cuius muri
sci esse homines intelleguntur. docente
nos apocalipsi iohannis ap̄tli. quia ad he
rusalem ciuitas & mures eius dō seruiunt
intellegendi. Sciens ergo pro xpm recludit
pmissum quod futurum erat. ad liberatio
nem seruatorum dō. orat ut impleatur. Id est
ut pfidem aedificetur ecclesia & liberentur
sperantes de hac fide salutem. & sequitur.
Tunc acceptabis sacrificium iustitiae obla
tionem & holocausta. hoc dicit quia oblatio
nem & holocausta tunc accepto ferri ha
berent. cum haec ecclesia esset aedificata.
& non passim aut secundum consuetudinem.
sed secerificium inquit iustitiae acceptabis.
iustum est sacrificium condignum munus
offeratur. porro autē nihil tam iustum est & con
dignum. nisi ut nos ipsos offeramus dō.
quia enim dō spī est. spiritalia illi offeren
da sunt sacrificia ut uiuo uiua ostia offe
ratur. quia enim dixerat in causa
peccati sacrificiis carnalibus dō minime
delectari ostendit futurum quia spiritalit
dō offerendum erat. & acceptabis quia
haec dō digna sunt sacrificia. hoc est in pre
teritum minora fuerunt quasi carnalia

nunc maiora quia spiritalia & adiecit.
 Tunc inponent sup altare tuum vitulos.
 Successantibus pristinis sacrificiis spirita
 lia successura sacrificia significavit quid
 est ut dicitur tunc inponent sup altare
 tuum vitulos. nisi quia ph& corporalia
 spiritalia significat. quippe cu dixerit
 quia carnalibus non del&atur vitulos
 ergo dicens populum novellum significavit.
 xpi fidem senatum. cuius devotio cotidie
 sup altare xpi delibetur. qui enim de & cle
 sia intellegitur locutus sacrificia quoq;
 eius spiritalia significasse deb& intellegi

CXIII. CXXIII. I. VS DI MISSVS SIT ET NON ALIUS.

Quam quam omne quod facit d& ratio na
 biliter & providenter factum credendu
 sit melius tamen puto si post fidem & iam
 causa facti possit adueri ut quod creditur
 non ignor&ur. unde dicitur ait. h&c est
 au ut ce&terna ut cognoscant. t&ro lum
 & uerum d&ni. & quem misisti ihm xpm pri
 mum enim credideb& si cut a propheta d&ic
 tum est. Deinde sciri quod creditur quia iam
 fidelem & in hac sediligentem adiuuit sp&rit
 us sc&i. ut cognoscens intellegat
 fiderationem. tunc enim plenum hab&et
 gaudium ex celulitatis sue. si quod credit
 intellegat. hoc est enim fidei rob& hoc in
 mobile fundamentum ex celulitatis ad dis
 c&te sacramentu ubi enim sola fides est. non e
 temerata devotio & potest aditum habe
 re subreptio. unde uas electionis
 ideo laborat. ut credentes fidei sue ratio
 nem ediscant. cum enim cognouerint
 quantum sit cui se crediderunt & que sit
 eius potentia. nullo pacto nullaratione

ab eius spe traduci se patientur. unde dicitur
 legimus. Custate & uide& quoniam suauis
 est d&ni. ut data opera cognoscant diu
 nitatis eius saporem intellegentes nih
 il sapientius esse quam in xpo credere qua
 obrem ipse magister gentium inter c&tera
 ait. In quosunt omnes thesauri sapientie
 & scientie absconditi. & iterum. nam scio
 in quid cui credidi quia potens est de posi
 tum meum custodire. Igitur hic scit fidei
 su&rationem & non dubitat de potentia
 eius. qui intellegit omnes thesauros sapi
 entie & scientie in sacramento natiuitatis
 & passionis & resurrectionis xpi esse ab
 sconditos. Manente ergo fide diu mecu
 contuli ut scirem cur d&ni n&re desierit
 & celestibus sedibus ad terra incarnandus
 uenisset & non alius. & his quos ipse d&ni
 sc&os angelos uocat incongruum enim
 uide&ur person& eius hoc opus subisse.
 nisi causa facti noscatur.
 Denique hoc est quod mou& mul
 tos. nam potuit di patris prouisio
 p alteram personam hoc negotium
 gerere. ut & hominibus in errore consti
 tutis ostendere ueritatem. & diabolu
 presumptorem. & salutis inuidum
 cum satellibus eius comprimere & expo
 liare & deuictum. qui a puicatia & irre
 uerentia nequissimorum seruorum
 ministris famulis fuerat conpercenda
 & non d&ni omnium rem sibi indignam
 & perire&ur. neque enim tanta uis &
 potentia est satane. ut p alteram po
 testatem eiusdem conditionis superari
 minime potuisset. cum constat di

auxilio. istum & iam in omnibus uinci nāquā
uis impar sit. si & terrenis sumamus &
empla. tamen & aliqua parte conueni
ent rationi. Seruum enim contra dauid
regem sebellantem ioab conseruus eius
missus est psequi & trucidare. & contra
absalon impatrem impium seruis inuinctus
est. quanto magis ad tyrannicalem diaboli uin
cendam scī angeli uniusdemultis sufficerat
efficacie. quippe cum legemur quia repug
nant contra michahel archangelum pdu
rare n̄ potuit. sed proiectus in terrā est. hec
ergo mecum sepe reputatis. hoc solum sciebā
quia ideo ipse a patre missus est ne ad iu
riam eius p̄tineret & si opus per eum factū.
p̄ alterum reformaret. sed hoc scire in
mum erat. non enim raris fiebat actū mag
nam & admirabilem causam. nisi & aliud
conprehenderetur. quod p̄ficere & ad ar
chanam intellectum. sic factum est ut anim
ad ueritē causam hoc populi scire. ut hic ueniret
qui uenit ipsum enim ratio. tangebatur ad
eum can primendum ueniret. quid dignita
tem eius & meritum usurpasset. post dñm
enim patrem diaboli scī dicitur uoluit quod
& iam nunc usque contendit. cum utique
non illum res contingeret. sed eē hoc filius
qui post patrem dñm secundus est. non natura
sed ordine. ad hanc ergo causam agendam.
non alium oportuit uenire nisi xpm dñm n̄m.
quia non tantum ad con primendum diabo
lum uenit. sed & manifestare se ipsum om
ni creature. ut quę plura p̄bata p̄sona diabo
li. hunc esse cognoscerent. cuius principa
tum & maiestatem p̄sūperat satanas. & de ce
tero cognita ueritate relinquerent errorem.

pro certo habentes xpm esse dñm filium qui solus
dñs deo sit & caput siue principium eorum
omnium que in celis sunt siue in terra. quia uir
tute & potentia quā superauit tyrannum
satanam. manifestum est ipse eē cuius im
perium p̄sūperat impius diabolus qui
est satanas. Dum enim uult inquit dñs dicit
ut dominaretur potentis sp̄i talibus. unde
in c̄patur a prophēta dicente. tu enim in
quid dixisti in corde tuo ponā sedem meam
in nubibus. & ero similis altissimo. multos de
cepit quorum conspiratione princeps erro
ris est factus. qui in p̄salmō commonentur.
ut reicientes mendacium suscipiant uerita
tem. Dicitur enim eis. Tollite portas prin
cipis uestri. & eleuamini porte æternales
& introibit rex glorie. nisi enim tollatur
errorem clementib; in c̄duloꝝ. non potu
erunt suscipere fidem uniusc̄li in xpo. hoc enī
edocent. ut sublatis portis p̄ quas ad mortem
secundum quę sunt p̄ficiam ad diabolo cepta
suscipiunt fidei sacramenta p̄ que itur ad ui
tam. ista enim quę significat in æternabilib;
portis. quia ueritas fidei æternitas est. p̄fi
dia autē temporalis ē. quia mendacium ad in
uentio diaboli est. Diabolus enim ceptam
p̄uaricationē in celis seminauit in terris.
multorum deorum suadens culturam. inter
quos principatum habet. caput enim & prin
cipatum uoluit esse ceterorum. quod non ei
debeatur sed saluatori. unde p̄sequitur eū
usque ad terrā. ut cū primenreum ostendit
erroris eius p̄uaricationē. manifestata in
se ueritate. unde dicitur est. ueritas de terra
orta est. p̄iectus enim de celis. confugit ad ter
ras. ut meditare dicitatem in supnis. & plerē

in inferioribus unde dicit apostolus ita & in templo
de sede ostendens se quasi sit deus quoniam mo-
do desiderium suum impleuit & damnari fu-
ros enim plenus minus putat esse damnari
quam non & plene auiditatem erroris.

CXIII ADVERSVM PAGANOS.

Quaratione pagani aduersus nos audeant
congruere aut fidem nr̄am impugnare sepu-
tent absolutū eē non uideo quippe cū nulla
habeant adsercionū suarū documenta sup-
stitutionis suae quā se religionis nam que
cauta non habent p̄ferunt ut ipso poti-
us nouarū rerū auctores & defensores
habeant primo enī in loco deos adser̄ colere.
quorū nulla insignia nulla sunt testimonia;
illos enim deos appellant qui se ausi non sunt
hoc nomine nuncupari homines deorum aucto-
res habebantur. cum est auctor debet homini-
bus. ac hoc uana & inanis adser̄tio est quae
quid enim si nectō ē. stabile eē non potest;
manifeste enim esse quae dico probant libri
eorum. in quibus nihil diuinum. nihil dō iu-
bente legitur constitutum. sed singulos
uiros propter quas dō causas diuersas adser̄
instituisse nominum sacrificia. & hoc quini-
lii meriti uiderentur. ut quae tuerant digna
spectu esse p̄berentur quando ergo quos deos
appellant. nihil horum mandasse leguntur.
quia auctoritate huius faciunt. ut accepto ferri
puteant. quod non probeant mandatum. cum
si dō mandatum probeatur. & ceterum ui-
dum prius fuerit si dignū esset. aut debitū his
oboedire. quorum nulla signa. aut prodigia
ad commendationem diuinitatis in sebus ger-
tis existerent sed solent ab his & clusi ad dōm
ta confugere dicentes. hoc se colere quorum

gubernaculis regitur uita humana. a quibus
ut supra requiremus si mandatum est aut iur-
sum actō quem ipse & ceterum magnum & sumum
farentur. & negligunt cum si enim fieri debet.
Ab illo mandari oportuit qui auctor eorum
dicitur. Si uero ab illo mandatum non est. presūp-
tio ē. & ad poenam proficiat & non ad praemium.
quia ad contumeliam p̄tinēt & conditoris. ut
contempto dō colantur serui. & spreto im-
peratore adorentur comites. quomodo istud
impunitum erit quod & iam in hac uita uin-
dicari & quidem aceruius uideamus. sed forte
ab his ipse elementis dicant mandatum osten-
dant alicubi preceptū. legant aliquando. ali-
quid illorū locutos. quod si non ostendunt. qua
poena digni sunt. qui actores praesumpti &
conficte elementa ipse enim luminaria
mundi accusabunt illos. apud iudicem dōm.
quia in hac consiliū uanitate minime se aucto-
res ostendunt. similiter & illi quos constat
homines fuisse deos nuncupant. cum ceperint
pro peccatis suis cruciari. in hac parte mini-
me se deos esse defendent. in hoc crimen hoc se
torquentes. quibus cum non mandasset.
ut deos illorū colere coeperet. Igitur quos pudore
fidem nr̄am sephendendā aut ridendā putant.
Quorū legē uirtutem testimonis fultae. nec nō
& impius dōm. ac clini se legunt uocem dicentis.
ego sū dōm & nō est alius p̄tē me. quod si nudis uerbis
diceret & non erat ei credendum. ne similis paga-
nis uideremur. qui nulla deorum suorum signa
maiestatis uidentes. colere eos ceperet. & quod peius
est in honesto. ut praenim illic aguntur quae
pudoris est reuelare. & prudentes se appellant.
quia de lege sua a se amare la com luduntur. 7
p̄tēro aut dōm se teste uirtute coli remandant.

Et nihil suspicionis relinqueret & legem ipsam
honestam & sciam & ut dicitur dignum est tradidit nos
uero qui stulti a pagani dicuntur non credidi
mus nisi nobis factis & testamur uirtutum
nec legem eius suscipissemus. si non illam puram
& ipsi professioni condignam cognouissemus. hinc est
ut denique apud nos in tenebris nihil occulte
gerit. omne enim quod honestum scitur publicum
nunciat. Illud autem quod turpe & inhonestum
est prohibente pudore non potest publicum.
quam obrem pagani mysteria sua in tenebris
celebrant. uel in eo prudentes erubescant enim
palam luditur. praesens quae illic uice legis agunt.
nolunt manifestari neque prudentes sedi
cunt habere terribis uideantur. quos stultos ap
pellant. sed ne forte hinc illi stulti uideamur.
quia a gentra castitatem misericordiam. conti
nentiam praedicat. apud illos enim haec stul
tas sunt quia omnis bonus. malo malus est.
& prudens stulto insensatus est. nam in tantum
castitatem & continentiam. ut dicitur in eodem
magisterio eorum subiecti. qui nisi tales
fuerunt. idonei non erunt ipsi iudicandum est
religionis propter hoc enim absceduntur & ha
bitum inmutant. ut de uiris quae si femina pa
tiantur. ut tunc demum apti & digni sint
ministri superstitionis illorum. num quid ac
curari potest huiusmodi quem legem facit ta
lem. Ideo enim amisso uiri & cultu & habi
tu. in mulierem transformatur. ut licenter
muliebria patiantur. quae ergo putatur esse
mysteria. ubi de honesto inhonestum sit & de
incorrupto corruptum. cum hic sit aese
cultus religionis. ut de turpibus honestos
faciat. & de indisciplinatis modestos. quo
modo cultos eius emuli possunt esse bene

uite quando mysteria legiseorum sine cineribus
celebrari non possunt. si ergo legiseorum his dicitur
tate peccator erit & stultus. quisquis in fuerit
talis. Ideoque stultorum appellat. colentes enim
haec turpia prudentes ab his iudicantur. eu
tantes autem & fugientes stulti quod quidem
callide & astute ab ipsis uideatur aptatum. Id
circo enim legis adplicat nomen pruden
tia. ut contegant reprehensibilia eius. quia u
bi prudentia reprehensio nulla est in manu
gesta stulti dicunt. ut prohibeant ab eis sed sublati
nomine prudentiae & stultitiae. & submo
ta omni inuidia. quam parit defensio ambarum
partium. ipsi leges inter se confligant.
ut appareat ubi sit prudentia & ubi stultitia.
sed presente signo obtumescit paganitas.
& sic dicitur quam uocant stultam. prudentia
illa sacra illorum respondere non audent.
seprim & uerum illorum respondere non
audent. & occultatur reuerentia christiane
maiestatis. magnas ut illam quam uocant
prudentiam. metuit illam quam appellant stul
tiam. conferamus nunc tenentem legem pagani
deos deosque colere & iam litteris profitentur.
& uerum est quod dicunt. quia ad masculos co
lunt & feminas. Janus enim & saturnus & iouis
& mercurius & apollo & ceteri. Item miner
ua & sis & frigilla & uenus. & floramere
tyx cum ceteris diis deie querunt sicut stony
tam grecorum quam romanorum testantur.
christiani autem ut puta pauperes quos stultos
uocant. unum deum colunt in mysterio & quos
omnia nec aliquid quod habeo conditum
est uenerantur. ipsi enim solum sufficere sibi
& abundare sciunt ad salutem. non ig
norantes quia si gloriam & nomen eius alii

deputauerint. offendunt eum. quia non nullis
 Imperator promittit. ut nomine eius tribuni
 & comites ceclorentur. conferantur nunc leges.
 ut uideatur ubi sit prudentia. qui creatorē colit.
 aut qui creaturam. quidē aut qui seruos po-
 test fieri ut in aliqua domo praefer unū ali-
 us dñi appellat. ut pagani litteris forensibus
 instructi qui sibi prudentes uidentur. in uno
 mundo ab uno cōto condito. multos deos deasque
 uenerantur. procuratores enim & uictores
 mundi dñi & dñi nomine nuncuparunt. cum impro-
 uidi detegantur. illud aut adserere quod pro-
 nciem pariat impudens & stulti. quoniam necesse ē
 dñi iniuriam suam uindicare. In eos qui confer-
 uissus dñi nomen & gloriam pariterunt.
 Dehinc considerentur precepta & legē quos
 stultos uocant aut estiter & ministros idoneos si
 nec sine scōs & reprehensibiles p̄cepit ordina-
 re. contra aut pagecorum. traditio aut estiter
 & ministros idoneos sibi esse non posse. nisi & uiris
 trans figurentur in feminas. ut licenter
 & publice muliebria patiantur. & discussis
 in aqua inhoneste cyribus. mollem quassa-
 tam que uocem & turpem emittant. quod si
 publice facerent ab omni populo lapidaren-
 tur. & cynoce salus ille qui mutecbundus per
 omnia se circumferet loca querens membra
 adulterio syrii uirusidit. & ce quibus minis-
 tris si uemagistris pagecorum prudentie sibi nom-
 ad ad seiscunt. cum non solum non prudentie
 sit. sed & criminis. obscena enim & probrosa
 diligere. funestum est. illud aut quale est qd
 in speleo uel ceteris oculis inluduntur. Ne enim
 & recent turpiter de honeste se oculis
 illis uelant. alia uero sicut aler alaspautant.
 uocē coracē imitantes. Alter uero leonum

mores frimunt alia uero ligatis manibus intestinis
 pullinis proiciantur sup foueas aqua plenas. ac-
 cedente quodam cum gladio & inrumpente
 intestina. supradicta qui se liberatorem
 appellat sunt & cetera inhonestiora. & ce
 quavis modis turpiter inluduntur. qui se sa-
 pienter appellant sed quia hōc in tenebris
 patiuntur. putant posse nesciri. istec enim
 omnia que malis & turpibus inuentee & or-
 dinata sunt in occulto. se a xpiana fide spedit
 & dicit predicata enim fide consideran-
 ter qui audiebant quid boni & scitatis publice
 promitteretur. contulerunt se ad fidem.
 occultee ille inhonesta & turpice relinquen-
 ter. & quomodo pignorantiam inludunt
 confitentes. tunc enim iam pridem omnes
 prope in hoc uerte bantur errore. & id
 circo prudenter sibi uidebant quia
 qui reprehenderet non erat. Nam quāquam
 omnes errarent sub uno fallacie nomine idola-
 trie. unusquisque tam iuxta mores suos & conuer-
 sationem ordinauit culturā. ut unus error di-
 uersitatem haberet & turpidine & conuerta-
 tione auctorum. Denique sacra que liberi
 uocant. inhonesta & uanissima sunt & plena
 furoris. difficile enim impurus non iracundus
 ē. Denique ubique cū prius opictus uidetur.
 cum quo inhoneste uiuebat. hoc modis
 & cetera sacra eorum. sed ut posteris his inuentio-
 nib; caperentur. subtilitate & astutia factū
 ē satane. quāquā nomine consilio illius ista
 inuentasunt. inuentis tamen singulis. ut sit
 quedā prestigia p̄ que inlicet & homines ad
 errorem & sic factū ē ut p̄traducē antiquitatis
 cōmdaye & fallax & ce uisur & turpis in-
 uentio p̄ consuetudine em. coepit t̄ penurden.

quod turpe erat. nam cum de honestantur aliqui pri-
mo erubescunt. postea uero blandiente consue-
tudine recedit pudor. mutata fronte propter
ea similes uide. at tales quam questus turpi-
tudinis. tunc est quando iniqui mobiles di-
cuntur de honestari uidentur. facile enim
imitatores inuenit de honestata nobilitas. si ergo
iam porro pridem propter hoc prudentes sibi ui-
debantur. quia cui foecula inuentio hanc displice-
re non erat. nunc quia dei misericordia
inlustratum est genus humanum & declaratum
crimen esse quod plebs ceclebat.
stultum autem quod putabatur prudenter
inuentum. uel ab hac appellatione cessare
deberent. permanere uolentes in deo & to-
crimine cognoscentes. nomen sapientie
a se alienum esse. sed ut adant ad cumu-
lum confessi onis sue. in stultitia depre-
hensi fatuos uocant. a quibus conuincunt.
sed fidem nostram & posteritatem accusant. in
preceptis autem non negant nihil posse rep-
hendi. qui fidem nostram accusant. non magis tra-
nos sed contra auctorem nostrum suscipiunt.
nos enim stultos qui quasi rei fatue fidem
dederimus. illum autem mendacem & circum-
uentorem nec non & malitiosum pronun-
tiant. qui fidem tradere & per quam deciperen-
tur credentes igitur prius non nos stul-
te credidisse probemus. deinde causam auc-
turi. auctores cum errore delegeremus. in
quonunc manent pagani. nullis uirtutum
signis adtracti. sed nudis uerbis que sacra
uocant percipimus. prodesse putant. non quod
diuinitas commendaauerat. sed quod uen-
tus consuetudo tradiderat. In qua quod
non latet & diuersis inlusi uanitatibus nulla

spem salutis agnouimus. Quid enim poterat
prodesse ab omnibus inuenta. ut autem ad fidem di-
accederemus. & filium eius in carnatum & cru-
cifixum credideremus. non uerbis suatum est nobis.
sed rebus uidimus enim. mortuos & citatos. le-
prosum mundetor. ceconato oculos restitutos.
denomia eicta. & simul omnes infirmitates
curatos. nunc quando stulti fuimus. iudicet
cum nudis uerbis credidimus. aut cum rebus.
si nescimus enim seruant uerbarunt. quippe
cum acher significantes inuenta sunt. Si er-
go traditioni humane nullam uirtute uir-
tute. que oculis inluclendecis mentes hominum
inuenta e fidem dedimus. quanto magis hu-
ic quam diuinam & deificam omnia signa
quedam inuocant contestantur. nonne digne stul-
ti iudicaremur. si uirtutibus non credideremus. quod
deram. nonnerationabiliter in puidi & in consulta nota
semur. si ad uocante spem non sequeremur. quid
perationi fueramus obnoxii. sed autem con-
tra stultum esse quod creditur. non enim
ratione subsistit. deum habere filium. neque
emortua & desoluta corpora. rursus repa-
rari ad uitam. omnes philosophi & scita-
rum inuentores. diuersis disputationibus
in uicem se confoderunt. nullus ad alterum
transiens. quia unus quisque in quibus
fuerat permanebat. pro quod enim uerba con-
traditionis abnoxiasunt. nullus supera-
bat alterum. non enim erat unde se quis
uictorem ostenderet. sed in uicem contra-
dictionibus se fati gcentes. minime alter
alteri persuadebat. hinc factum est.
ut de pro uidentia cuius sensus in uer-
tigari non potest. praedicationis sue
uirtutem ad iungere. ut uentat

praedicationis. uirtutis testimonio pro
 baratur. ut qui uerbu[m] contradicere non
 auderent. quoniam maior poterit esse testifi-
 catio ueritatis. quam est operatio uirtutis.
 si quis autem operatur uirtutum. denegat accusans
 scripturas. quomodo poterit stultam fidem
 nam dicere denegans scripturas. ubi enim
 scriptum est de xpo. quod filius dei credendus est.
 eodem loco. uirtutis testis inuenitur. & sic uel ab
 surdum uidetur legenti xpo. di. filium cruci-
 fixum. reuoluat & inueniat resurrexisse
 eum. Amortuus. & intellegat non otiose eum
 mortuum esse. neque inuitum. qui potuit resurge-
 re. sed esse misterium. quicumque ergo ille.
 aut tacebit de cruce. quia si dixerit stultam
 crucem. non poterit dicere stultam resurre-
 ctionem. & curat enim resurrectio crucem. aut
 si locutus fuerit de cruce. non poterit negare
 prouidentiam esse meam. quia uidetur testimo-
 nio resurrectionis firmari. aut utrumque
 enim accipitur. aut utrumque refellitur.
 ut qui non defendat. nec audeat accusare.
 quare autem crucis figure pmisserit. cognatus mis-
 terium reseruandum est. mortem autem hanc in tan-
 tum commendauit. ut clarificari se peccator testatur
 sit. nam & ait potestatem habeo ponendi ani-
 mam meam. & potestatem habeo iterum sumen-
 di eam. non ergo coactus est mori. qui po-
 testatem habuit & mori & resurgere. hanc
 qui abnuuit. non poterit dicere uolentem illi
 mortem in latam. si enim istam negat. nec tuum
 illum poterit adseuerare. quia hanc illi
 continentur. ubi morti traditus legitur.
 nemo enim & superioribus postrema.
 aut & postremis superiora condemnat.
 quia contrarium non est. quod unus eor

poris est. De mortuis autem quod resurgant. dolo
 dicunt stultum credere. uident enim exem-
 pla. quibus credibile iudicatur. omnia enim
 semina usibus necessaria. nisi dissoluta fue-
 rint. senasci rursus non poterunt. si hanc
 in mundo hominum causa decreuit. cur illo-
 rum ipsorum corporibus. si hanc prestaturus
 est electur stultum putant. nisi quia ipsi stul-
 ti sunt. quibus deo non dant. quam potest
 mundus uirtutum tamen gestarum
 nunc usque apparere umbra. quia enim. tempus
 non est. & faciendarum uirtutum. initio
 enim fieri oportuit. ut semen fidei per hanc
 clementiam faceret. tamen & iam modo
 demonia nominata cruce xpi terrentur.
 & suspensius fiat. fugantur. & de peccatorum
 formidine & metu nomine. & crucis. re-
 sponsa dare non possunt. Si obprobrium mortis
 xpi est. quare terror est. res enim que ex eni-
 mine uenit. non timeri debet. sed contemni.
 quis enim. timeat hominem pro crimine
 suo occisum. ac si innocens fuerit. timere ta-
 men non potest. sed dolere. itaque ueni senti-
 rent demonia. uel de paganorum sacra-
 mento esse crucem xpi. nominata ea non timere.
 & ut proprium dicant. nisi se essent non timerent.
 hi enim omnes qui se parate diaboli sunt.
 consenserunt in mortem xpi. unde cuncta
 demonia siue diuigentium. nominata cru-
 ce xpi. terrore concutiuntur. omnis enim
 qui in alicuius innocentis morte reus est.
 cum nomen eius fuerit memoratum. ti-
 mor adprehendit eum. recordatione
 enim habitus delicti. se uideat. quanto ma-
 gis demonia. uel diuigentium. que se necis
 dni & saluatoris mundi. sed pagani antiqui

taxis causa uerum se tenere contendunt quia
quod ante hunc est inquit. falsum esse non
potest. quasi antiquitas aut uetus consuetu-
do. praeiudicet ueritati. possent enim homi-
cide aut molles aut adulteri uel ceteri crimino-
si hoc inlicita sua defendere. quae antiquitas
& ab ipso mundi initio cepta cum magis
intellegere deberent errorem suum. quia quod
se praehensibile & turpe est male coeptum
probatur. quod autem honestum & sanctum est. digne
colitur. nec posse turpe & reprehensibile.
ante sanctum esse & irreprehensibile. & ad
postremum pagcorum traditio ab homi-
ne inuentae neque non potest. quia a uera
legis ad deum data est. euidenter se est. in monte
apparuit magister dei ad dandam legem
hominibus. ita ut huc fides possit haberi. *prae-*
mi sit signum multae & prodigiae facta in aegypto.
quod hodie quilibet testant. apud tholomeo
recondita in bibliotheca alexandrina.
Sic ergo legem digne est clare ut nemo
ambigeret dominum esse qui tradit. pale enim & ma-
nifeste uisum est omnibus. maiestatem dei in tanto
fulgore & terrore. ut & propter eum nemo alius deus
crederet. & quod iubeat omnino obseruatio-
ne dignum haberet. & ut omnia deificatio-
ni conueniant. inspicatur tradita leges.
Siquid in cam iustum. siquid in honestum.
siquid in dicendum. sic oportuit dominum inno-
tescere. Non ut in angulo per postum
appareret. quid audi non potest. neque
in spelaeo. ubi aliud est quae cernitur. operan-
te in lecebrora fallacia. neque ea ser-
uanda tradere. quae propter quod in ho-
neste essent in tenebris gererentur.
cum enim unius dei notitia littera est

in mundo consuetudine delinquendi. quia menda-
cum uelam praestiterat ueritati. clementis & misen-
corum nolens opus suum perditioni obnoxium fi-
eri. uisitasse dignetur genus humanum. Non sic
appereat sicut huius qui falsum appellat. noluerit.
sed sicut est ueritas dei. ita esse manifeste ueritatem. ut
errorem adimeret. qui falsorum deorum prae-
dicatione mundum sensum corruerat. Denique
supra sexcenta milia hominum egressa de aegypto
to. uidenter & cognoscenter dominum hunc esse supra
omnes & apparantia ineffabilis gloriae proxi-
mate ad eum timuerunt. sed longe curuato
genu adorauerunt. postea persequentibus
alio signis. quae quae fecerat in aegypto in omnibus
mirabilibus. manifestus est unus effectus. haec om-
nibus prope innotuerunt. linguas haec uicinis
gentibus terror fuerunt. quid tale in diis gentium
cuius genti. cuius populo gloriam suam ostendit.
quae signa aut uirtutes. ad diuinitatis suae testi-
monium fecerunt. ubi aut quando locuti
probantur. sed in rationabilis uulgus. aut appa-
rentes umbras. aut demonia. aut simulacra
mortuorum. aut deos colere coeperunt.
quae in consuetudinem uel uisus deducta
arbitratur rationis sibi ueritatem posse
defendi. cum ueritatis oratio. non & consue-
tudine quae & uetustate. sed & deo sit. quia non
uetustate dei probatur. sed aeternitate. qua
obtemperat fides non accepterit. sed si in ita est.
in deum enim credere incipere est. nam quod
credetur. aeternum est. quomodo ergo antero
ser se putent pagani. cum quando quod colunt
per dominum est. numquid non opus post opificem est.
per animi colunt operantur opificem. illi creatura
nos creatorem. certe deus fecit mundum. age.
falso notitiam suam non ostendit. ut si

fecit hominem noluit seabeo coliquem ~~sed absurdu~~
 est factus ergo homo coepit uenerari suum con
 ditorem quia & dignum est & causa hoc & egrit quod
 cum pdesidiam hominum obfoluisset reparauit
 istud dicit in abraham ut cognitio di que fuerat in
 adam in eiper & rursus in abraham. ut cebeo geni
 ti sub eius cognitione edocarentur. & p traduce
 non deficeret neque deesset qui coleret dm aduo
 catur & iam & terre gentes hominibus ad istam
 di cognitionem. qui ergo cognoscit sub initio est.
 quia au cognoscitur sup initium est quia igitur
 ratione pagani legem suam antedecunt fuisse
 quam rram. si mundus antedem est quod absit. sic po
 test & paganitas anteponi xpianitatem nemo mire
 tur denomine xpianitetur. est enim colere unu
 dm in misterio trinitatis. quia si nomen xpi putat
 & christi nomen istamen ratio ante creaturam
 est apud maiores enim nros qui in reges ungebun
 tur xpi uocabantur. habentes imaginem uen
 turi xpi qui natus de do patre in regem non in me
 rito xpi appellatur quia quod ista christi. illi
 dedit natiuitas. qui em qua diu ignorauit pagani
 se probent. cum autem cognouerint diligentius
 & colunt gaudentes qui ad malo transierunt
 ad bonum. qui enim re com friuola & inepta
 pna ces fuerunt. qua fortiores & uehemen
 tiores erunt cognita ueritate. qualis ergo
 xpi nunc est. qui cu nescitur ^{odit. cu cognoscit.} amat. nam omnes
 malis cum nescitur. amatur. cognitur. odit. ⁷
 cu cognoscitur amatur. cognitur. odit. quan
 tar & ro oderunt xpm. qui nunc amant. quiq;
 dolent odisse se quod nescierant. in pruden
 tor animem odisse quem nescias. qui pro
 bandum e. an odio digna res sit. denique
 quiddie aduersantur. crastino defendent.
 penitentiam agentes tardere cognouisse

quod uerum est. quod si odio digna res ee
 aut aliquid haberet fallacie. cotidie & pia
 nis fierent pagani. porro au hec est uen
 tas cotidie omni hora sine intermissione
 deserentes iouem. inter quos sofiste & no
 biles mundi qui eum dm confixerant. con
 figunt ad xpm. cui est honor & gloria in
 seculoe seculoru. CXV DE FAT O.

Nihil tam contrarium xpiano quam si arthe
 mat heros adhibeat curam. hoc enim ini
 mica dno scitur di legi. si enim nascuntur qui
 malisint. & contra qui bonisunt. frustra lex
 data dicitur. & non solum hoc sed in iustus
 habebitur legislator. qui enim lege data
 cogit homines. contra id quod nati sunt faceere.
 scient non posse mutare naturam. ad hoc
 utique legem dedisse uidetur. ut haberet oc
 casionem qua crudelitatem suam de nece homines
 satiar. ut quid enim phibe quod scit auer
 ti non posse. aut quem admodum damnat homi
 nem. qui non fecit quod faceere non potuit.
 si au iustus uidetur. ut est quia istud dedo
 sentire nefarium est. recte & salutari ratio
 ne legem dedit non est utique iniquus cum
 iudicat. itaque si legi di fides commo dan
 da est quia iuste pbatur data. ar. mathe
 seos. euit anda & fugienda e hanc enim
 astutiam & subtilitatem inuenit diabolus.
 quia enim aperte repugnat se non uidet
 auctori. tergi uersione ad agit. & ut
 do iniuriam faciat. & hominem legimi
 nicum constituens. mortem multam fecum
 da. qui ergo di auctoritati cedit. & fac
 tum eius retracta nefarium dicit. legi
 ab illo date obtemperat. dien octu questu
 dur eius insistent. nec aliquid aduersu

resurpore homine conueneret ab id qd phibe lex
 igit quia iuste & lege dedit.

respicit non dubitans qui potens est homo p
cepta eius reseruare nāhi qui peccare gesti
unt. occasioner querunt. quomodo pecca
taria a se fecerant aliena. ut dum nature
quasi imputandū peccatū in munis esse
uideat apā ena peccator hoc ppositū horū ē.
quid desperatione pmissū uite. p̄senti deside
rant frui uoluptate. At hi qui frōā fidu quasi
de spem futurorū & p̄dētent. hoc implere
contendunt quod in primo ordio sensibilitatis
pollicitis. ut ad renuntiarent pompis &
uoluptatibus iteone. quanta ergo subtili
tate usus est satanas. ut p̄ramptiorem homi
nem fecerit ad peccandum. p̄ quod in uide
sue & p̄lerit nequitia. dū enim audit sic
senatum ēē ut p̄ccet. & d̄m non ignorat ēē
iustissimum. c̄telit se impune peccare. quia
qui iustus iudex ē. non damnat eum qui im
perante natura peccauit. nec quidem eius
peccatum dicendum est. qd̄ alius agit p̄ illū.
sic deceptus est homo. peccatis enim p̄ter
sū factus est mortis obnoxius. Igitur tollit
omne hominis bonum. qui tollit & malū.
Si enim peccator non habet poenam nec
iustus coronam. & quid laudantur boni.
& reprehenduntur mali. Si enim huius
naturae est ut peccare non possit. quid lau
das in illo quod non ē eius. & ut quid con
demnas in peccatore delictū. cum scias
non eius ēē quod peccat. nisi quia inius
tus erit qui bonum laudat & malum ac
cusat. sed f̄cete dicatur e contra bonā na
turam in homine laudo & malam
condemno. quia & in unum bonum lau
datur. cum per naturam bonum sit.
& malū recusat. cum ad equam naturam

hoc p̄stet & si t̄cesset nihil erit reprehensio
in cause. ut sic laudaretur iustus. nec corona
dignus iudicaretur. neque ita accusaretur
iniustus. ut penē dignus diceretur. porro aū
& in praesenti & in futuro iustus remunerari
scimus & legimus. & iniustus poenis subditur
consequari. quod iniustum ēē utique uide
retur. Si iste qui nature suae rem gesserat. igne
ultore poenas pateret. aut alius ad aequae
nature suae rem & sequens. premis adficere
tur. si aū laudandus ē bonus. quia qd̄ nature suae
erat f̄cēt. laudatus debet & malus. quia & ipse si
militer qd̄ nature suae erat gessit. ut unus
quisque p̄manens in eo quod factus est laude
tur. quia si in quo factus est manens uitu
perabilis habetur. auctorem tangit uitupe
ratio. qui talem nasci facit quid implicet.
Quod si iure remunerandus est iustus & con
demnandus iniustus. iam non nature se
spondetur sed uolenti. qui a natura liberae
uoluntates aū in causa est. qui sensibus accer
sus patitur & recessus. ut iniustus uident
coronari iustum. se aū damnari sibi impu
tē. qui contra legem sensibus credens. ma
lum f̄cēt cū potuit f̄cete bonū. numquid
potest accusari sol. aut quia uita aqua
qui a frigideet. aut numquid remune
rande est aqua quia siti adf̄ctos homi
nes recreat. uel prae adfici & ur sol quia
f̄cēt homines calore suo p̄ frigorem. qd̄ enī
nature suae est faciunt. unde nec condem
nantur. aliud enī facere nesciunt. sed quā
non t̄cessit ut testiment stellarum specula
tores. ratio actum probat. nemo enim inuenit
potest qui beneficiat s̄mp̄ aut male. tunc enī
uideret sic natus ut bene ageret si in sephensibilis

pmaner& . Sit edigne estimaretur ut e& malur.
 sineo durare & aut male faceret semp. At cum
 & illum cum bonum putces natum aliquotiens
 uideet male agere. & hunc quem malum natum
 dicit non numquam cernat fecere bonum. quo
 modo hoc uerum pbat ut malus malus sit. & bo
 nus bonus. nisi qui a hoc magis certissimum est.
 quia ubi animum quis dederit. in eo proficit nam
 & cause sunt que generat peccata ut aut inui
 dia. nec ut litig& aut inimicus existet. illi
 au que a lege prohibentur. non palam neque
 manifeste sed occulte admittunt. quare nisi
 quia reuerentur legem si uero ita ut ad ser
 ad hoc nati essent ut male facerent. non que
 rent inmutari neque tur quando hoc quod ui
 cinum est tim&ur. nec enim hoc timer&ur
 nisi illud inmutari posse creder&ur. sed quia
 in eo magis causa consistit ne fatu mutari di
 cat sine dubio sine causa supplicatis.
 uid&e au ne& & hoc fati sit quod supplicatis.
 quia sine tale sole e& quid quid fato ad signa
 tur. certe non male res est supplicare. cum
 ergo non fati esse dicitur. si ergo fatierit.
 quod supplicat cuiuserit supplicare & n
 imp&rare. quia si fatierant. imp&rare de
 ber& quod supplicat. si au fati est suppli
 care & non imp&rare. stultum est fatum.
 quia supplicare facit hominem. quem fati
 non imp&rare quod si nescit an potest
 imp&rare quod illum facit supplicare.
 in prouidum erit fatu & carens ignoran
 tia quia omnis ignorantia insipientia
 uero stultitia e& in ha&e parte cad& omnis
 tract& paganoru uiderint pagina. 74.
 que circum fusa caligine. non uident
 lum. antiquo eni errore circu uentia uen

tati que prius latebat aures & commodare
 de tractant. quid de christianis quibusdam
 dicimus qui in solonome mutati pristini
 erroris uindicant uanitatem in tantum
 habitati ut ipsudm subfatio egisse conten
 dant dicentes. ipse dixit. non dum uenit
 hora mea. ut hora h&e non uoluntatis sed
 fatalis conditionis fuisse & necessitas e& ille
 uoluntatis sue horam significauerit. qua
 se pati pmisit denique ait. potestatem
 habeo ponendi animam meam. & potestatem
 habeo iterum sumendi eam. cess& ergo
 fatalis necessitas ubi potestas est uo
 luntatis. & quomodo saluator appellat
 a nobis. si fati que agimus uel accidunt
 nobis. quia uideo. saluator dicitur. qm mor
 tendit nobis uiam salutis. itaque si ab
 hoc ostensa est. non fati fuit quia & pri
 us latuit. & quod fati esse dicitur. & in
 pua euenire contendunt. hic enim
 fidei meritum est. que non potest dici
 & fati. quia quod creditur. alius seculis
 auditum non fuit fati enim hoc dicant
 prestete. quod in conuersione hominu
 uertitur. hoc au quare ratione prestare
 posseduntur. quod ignorare deprehenduntur.
 hinc est unde apostolus ait. quem nemo principum
 huius seculi cognouit. huius sunt principes & potestates.
 habentes sub sem. alor angelor. qui sub
 nomine fatorum. uoluptates suas efficiunt
 puter libidum fuerit. sicut & soler
 malefici confiter. Sunt enim quos dili
 gunt. alios non amant. quosdam odert.
 & unicuique hoc suggerit unusquisq.
 qd diligit quia & ipsi diuersas habent

uoluptates. alius libidinem diuersis cupri.
alius inuicere. alius uoluptatum p&ulantiā.
aluisiram. quidā auaritiā. alius luera. alius
damna percurant. alius carissima. alius
odio. nec non & impedimenta. aliquando
certis temporibus satiati quiescunt in o
tio. aliquando occupatē menti non se inge
runt. quia nō dominant. sed subrepunt. opoe
tunitatem quiescentes quā capiunt. Ideo
uoluntatis arbitrium liberum est. sed dū
quadecim desideria negligenter circanor
ipsos efficiunt. sollicitanter suadent nob
aduera. maxime sic cogit ceteros aliquid
quod legis non est inueniunt. ueniunt in eo
ipso adiutantes. ut impleamur quod pro
hibet. & nam sit mōdi in animositate. neque
caro. neque sanguis. neque principer. &
potestates p̄ceualent. qui ad iam mini
culis cum p̄sequuntur. ut non cum labore
uincantur. si aut potestates n̄re non esse
mus. quomodo dicit & dñs. p̄cite & dec
bit uobis. omnis enim qui p̄dit accipiet.
si ergo qui uult p̄dere accipiet. iam non
est illud quod solus dicit. non que uolu
mus. sed que clata sunt. quia uoluntas
saluatore in ceteratur ut p̄cat & acci
piat quod p̄erit. fati aut hoc esse dicunt.
ut siue p̄cat siue non p̄cat. fati tamen
quod aut malum aut bonum est conse
quetur. dñs aut hoc excludens ait. filia
fide stua te saluā fecit. non iam fati sit.
quando fides p̄cipit beneficiū & iterū.
si credis. ait. omnia possibilis sunt ei den
ti in uoluntate utique posuit mentū.
qui a fidei bonum est non natura.
fides autem accidens est. que & citat

ad exercitium uoluntatem. ut quia in natura n̄e.
uoluntates que in natura sunt suscepta fide menti
ei conlocat apud dñm ita enim ē natura hominū
sicut lapis. qui cum igne n̄ habet in substantia
habet tamen in potentia. aut opere esse & q̄d
uidetur habere. quia non existit. sed quasi
in semine. ita est in potentia ut p̄ exercitium
generetur. & si fuerit exercitium. non sit
quia & semen nisi exercitio n̄ generat. sed ip
sum solum manet. accessio ergo facit ut generet.
ita & homo fidem non habet in natura. sed sem
fidei. quod si nisi fuerit p̄uocatum & exercitium.
fructū n̄ dabit. id est fidem non habebit. mathe
he mathicorū enim scabulis credentes. fides se
& terminant. quod & ceterorum & iustitiae eius ter
timum p̄hibet. opus enim opificem agnoscat.
& quo iure amose que facit testat fugiendū.
omnibus modis ab hac arte monemus. curiosi
enim eius & inimici eius. & sine sollicitudine num
quā. sēp enim suspensi & p̄cedunt quod n̄ cer
tū sciunt. nos aut dñm qui dedit omnia p̄spere
credim. Et si qua aduersa exiterint. eius nutu comprimi
simpliciter uiuamus. sicut si de eius p̄tione. nec tam
nesci qui & si quid aduersum benenob. agentib. euenit
toleratum proficiat ad coronam.

SENTENTIA DE FATO FINITA ADHUC NON EST. SED EX MAXI
MA PARTE DIMISSA. QUOD REQUIRENDUM EST
IN ANTEA. IN TERTIO FOLIO. 7 DERATIONE PASCHE

Pascha dilectissimi fr̄. appassione appellatur.
sicut docet dñs. ditionis huius p̄figuratio. que
facta ē in egiptop̄ famulodī moysi dicente
scriptura. immolatio pasche hoc dñs ē. que igit
ratio ē ut mysteriū sacrū p̄ sanguine sit cele
bratum. & reparatio uite p̄ mortē. ut cum mort
augmentū facere sepulture. & accepto san
guine saluatoris immorata deflueret. & cū
uirtute operata se hoc estimaret. infirmita
interire & mortem mori p̄ opus eius. diuina
p̄curatione inuenta ē. ut quia sēp male uult.

cederet illi ad tempus. ut iniustitia operesuo
destructo regnū sibi ablatū queri non possit.
quam uis enim omnia possit dī. nihil tamen fa-
cit quod sit rationi absurdū iustitiā enī quā
degit hanc & facit n̄ praehensumens de poter-
tate magnā igitur prudentia ergo genus
humanum. ut iustitiam seruans. sic ea quae ur-
te deest et erant solueret & hominē erueret
a morte quā quā n̄ in merito teneret sed quia
inuidia deceptus fuerat dicebolū iustum fuit
huic subueniri. dī enim enim sententia tene-
batur. sed hoc operatus fuerat satanas. unde
sicut iustum uisum est hunc eruere. ita ut
iniustum erat p̄ potentiam hoc facere ne-
glēte iustitiā uictus enim homo suadente di-
abulo. ut misericordiam acciperet & quasi accu-
sator diabolus contradicebat. unde id actū
est. ut iste qui p̄ peccato hominis gloriabatur.
p̄ peccans depraehenderetur. ut tunc demum
fictus reus contradicere non auderet & sic fac-
tum est ut dī filius homo nasceretur. & iusta-
tiam predicans. dicebolū incitaret. propt̄ qd̄
homines a uitae eius phiberet & ite ut occi-
deret eum qui p̄ peccatum nesciebat. tunc p̄
casse & grauius quidem quā homo quē accu-
sabat inuentus est. cū enim & dī deest & p̄
peccatum hominē sibi uindicaret. quia qui
peccat & parte diaboli ē. inuentus ē plus p̄
casse. quando eū qui non p̄ cauerat in t̄ sic.
ut tibi usurparet p̄ morte. ergo morti inten-
tus subintravit. & ut scilicet sanguis recuperaretur.
sanguis effusus est quia ut dixi. mort-
que dī diabolus. qm̄ p̄ casse in morte saluato-
ris inuentus ē. sanguinē eius cū omnium n̄
amisit quia sicut p̄ unū ad ap̄ peccantē om̄s
in morte tenebat. ita p̄ unū non p̄ cartem

87
om̄s amisit. Igitur sanguis saluatoris fusus
iniuste. hoc premiū in omne consecutus est.
ut originis sui sanguinem cū triumpho sepe-
rans ad pristinū statū reuocaret & meliorata
substantia. uicta enim mors. ei quilla
uicerat non potuit contradicere. beatus
itē que pasche mysteriū qd̄ p̄ sanguinem nor-
n̄m sedem in morte p̄ mortem deuicta si-
cut sol & uenenuū ueneno superari.
DE ABRAHAM.

Huius patriarche fides in t̄ p̄cipua & admi-
rabilis fuit ut ceteri om̄i iustipatre hunc esse
dulcissimū iudicio fateantur. nec sit ali-
quis dō dignus & carus. nisi eius filius fuerit
appellatur. p̄ regegiua enim honoris eius
ac mentis fides est. quam cum sebus inest-
dibilibus dare non ambigit. in cetera & iā
saluatorem uidere dignus & st̄. in spe-
cie tunc future incarnationis. dicente &
p̄bante dño ad iudeos. abrahā pat̄ uest̄ cupi-
uit ut uideret diem meū & uidit & gauisus ē.
quicū merito pat̄ fidei factus ē. dignū fuit
ut futurorū filiorū suorū spē p̄ uideret & que-
ppitio & prouidō hereditatis gratia ab
humano & p̄ opatre in filios obsequenter
redundaret & uideamus nunc qui credidit
fides h̄c ut ad tantū honorē & gloriā di-
uino iudicio p̄ ueniret. fidem enī lauda-
uimus. sed quid credidit nondū diximus.
educens & enim hunc dñs ostendit ei stel-
las celi & dixit. Si potes numerare eas
sic erit sementium. & credidit abrahā dō
& deputatū est illi ad iustitiā n̄ magnā &
credidisse dō nisi quia qd̄ credidit mundus
n̄ credendū & stultū iudicat quia istud in-
spererū. nature n̄ ē. unde abrahā unus

hominē

enim dō qui hoc credidit. segregatur a munda
nis iustificatus est. hoc ergo credidit se p̄fida
mundane sapientie magnum facit contra
cuius spem hoc credidit se. maximē tē.
Desperatio enim mundanorum meritū ē &
spes xpianorum bonorū enī p̄miū causa fac
malorum. fortior nam que & plenior
fides est. cum se incredibilibus magis cō
mittit. homo enim iam aridus. & de uxore
Aniculae semen se credidit habiturū. qđ
p̄scopia numerari non possit. n̄ hoc magis
respicient quod ostensum est. sed illum
qui ostendit mentiri posse n̄ estimant. Ideo q̄
deputatū ē ei ad iustitiā nam rem ad iur
dam & que impossibilis scitur. hebet̄ est
credere nisi p̄sona sit que credi istud si uideat.
unde abraham & admirabilis fidei est. &
cordis p̄ntu dū & illud credit quod incredi
bile ē. & huic se committit. cui non credere
& stultum est & periculosum ē. fidem enī
nrām hoc probat rationabilem. quia n̄
de alio quam de dō credit posse eum quod
p̄mittit. hoc ergo fidei p̄pugnaculum ē.
hictyphus. qđ quidē p̄spicient. munditia
pienter. nrā natura quia hoc non potest. stul
tum aiunt credere. ignoranter quia secun
dū ap̄tm quod stultū est dī sapientia ur ē
hominibus. iuste enī stultos nos iudicant.
si hoc ederū natura credesmy quod p̄bat
n̄ posse. p̄cero. aū ea quererū natura n̄ po
test. nos d̄m credimus posse facturū si p̄mise
rit. que in hac se potest stultitia depre
hendit. aū indignū dō ē opus quod posse
credatur. recte fides hebitudine conpa
ratur. quod si dignū ē p̄ id qđ creature
impossibile est. cur n̄ laudanda fides est

que tantū dat creatori quantū creatura posse
negatur. magnus igitur & admirabilis abra
ham. qui contra mundi sententiam dō credere
non dubitauit. qui ap̄ test facere qđ p̄mittit.
natura caldeus. magister credulitatis apparu
it quā uis astrologie p̄ntu d̄m tamen p̄posuit
humano consilio. dignū estimant si hoc credatur
de dō quod quomodo fiet inuestigari non possit.
Infirmatē enim suā dī potentia confirma
uit. quia ad maiestatis nrē unicā magnitudinē
p̄testandam. facere disponerē. que impossibilia
& inaudita sunt mundo quo facto ostenderē
sed d̄m creature. & creatura subiecerē se ei.
cuius opus ceteris omnibus impossibile uideretur.
quorum incredulitate plus sublimatur fidelis
simus abraham. fides enim eius incredulorum
poena est. incredulorū p̄fida gloria eius est.
nā fidelium pater est. & infidelium iudex. huius
enim & boni ad eterna uita donantur.
& mali ad eterna dabunt supplicia. illo enī tēpore
quo cōd huc mundus scientia paruulus erat. &
nec signis ac p̄dignis que credidit ad t̄herm
inlustratur. cō conscientia suā fidem non
denegauit. Sed igitur abraham & exemplū
generi humano datus est fidelis simus. in ip̄o
enī p̄figurati sunt omnes gentes ad salutē
uenisse p̄fide cuius ut t̄p̄ habundant cōm
tum fidei noscere & ur temptatur. ac iubet̄
filiū suū dō immolare. quod factū erat am quē
& nec rei nouitate turbatur. & nec dispu
tatām fieri debet̄ dō iubente parricidium.
qui homicidium nescire & cōminatus est. sic de
dī uoluntate intrepidus & securus. non
cunctatur p̄uidum esse qđ iubet̄ d̄r. & hunc
filiū que filiū que duos enes & p̄missione susci
perent p̄miū fidei mentorū indice. & in quo
omnis spes

de promissione futuri seminis habebatur. quod & omni deuotione impleret. & matri eius non indicauit ne quod dictione eius impedimentum adferret. Scien- circa adfectum filiorum procliuiores in amorem esse matris. Ideoque cecidit esse non ambigens impleri de- bere. quod iudicet. ut hoc exemplo doceremus omnia- ra discedere mandata. si enim fidelissimus abraham in se tam graui & despera oboediens inuenitur. quan- tomagis nos quibus illece precipiuntur que possunt por- tecteri. Ofides deo dicat. & spes in dno firma. que tunc cara & succus est. ut parentum ac filioru affectibus praeponeatur. dicente scriptura. iusta te & iudice quam suauis est dno. patri archa au- noster fidelissimus abraham qui apphete erat. scit quid sequi deberet. Ideo secundum quod dno- nunc dicit tunc ille fecit. ut filiu quauis carissimu- do in dilectione preferret. dicente dno. si quis di- liget peccatorem aut matrem aut filios super me. non e- me dignus. unde patri archa ut dno prece derys dig- nus existet. sic eum occidere filium non recusa- uit. **DE IOB:**

Magna dilectio est fili dilectissimi omnipoten- tis dei ergo genitum humanum. que intellectu quidem pducit ad regna caelestia. non intellectu autem elidit ad inferos. De enim beneficium su- um gratum uult esse & fructiferum. ut nobis- proficiat & illum miserum dilectet. Igitur quibus- nus est & omnes homines saluos uult fieri. &- exemplum nobis iustitiae. In iob femulum suum- demonstrauit sicut praecedens laetio contestat. Quod sicut & malo carere & cetera bonum uenire- possimus. non solum a pena liberi. sed & a ma- nerati. Qua ergo eedmirabilis e scis. simus- iob. qui ante legem litteris editeam operibus- suis exemplar legis ostendit. Nulla in

haec causa. alicuius documentae addiscens. sed- natura ipse luce euidi iustitiae seminatar- aliter messe de creuit. cetero reuentionem- pie deuotione seruauit. Quanta igitur- laude dignus est & quibus uerbis facta eius- debeant extolli. Cum neque ante legem ne- que post legem. peccatorem possimus inuenire. Quam uis si quis possit gestae eius mirari. non iam cum eo conferendus erat. neque- ei similis iure diceretur. non enim suum erat- quod dicitur. & stiterat. quia exemplum secu- tus fuerat alienum. Sed au iob cum nihila- le uidisset. neque uoluntatibus laetia cesset. telem se praestitit. ut nullius aliquid in se- con laetiam heberet. sed ipse ceteris confer- ret. Formam praebens mirabilium gestorum- ad dnm promerendum. Quare & dno testimo- nio commendatur dicitur. Anim aduer- tisti puerum meum iob non est enim similis- ei quisquam in terris. uerus dei cultor. Qui- teentum potuit mereri. cui telem testimonium- dno phibe. nisi huc qui non imitator inueni- tur. sed auctor eorum que gessit. Querus dei- cultor adseruitur. Nulla enim potest simula- tio commentitiae ueritatis in eo uideri. quan- tate non habet telem. Omnis enim qui fingit. hoc fingit quod cernitur imitator. & istamen- nominibus eedhuc potiora que dicitur. In his enim laudibus nulla pbementae tribulatio- num fuerunt. Sed ypositum dno dicitur in ex- ercicio & obseruationibus constitutum. quod quia ad coronam meritorum temptator- non uisum est plenum. pait ut pmit testetur- ei diuersis temptationibus pbete eius ius- titiam. ut in multis constructus. alicubi

heser & de posse modum & ceclere? Quia ad hoc
solent peccentibus diuerse poene inferri. ut
quicquid nemo omnino potest ferre tormento ali
quod illorum eliceat ei ueritatis confessio
nem. Itaque promissum est. temptatori om
nino eius & terminare & de se usque ad mor
tem filiorum. ut si cernum ferre & bouum ou
um non ferret. Aut si ouium ferret. came
lorum amissionem non ferret. neque seruo
rum aut totius substantie. Aut si q
grandis animi erat & satis in se deuotio
nis. his omnibus non uincetur. cer. te uel
affectu caritatis cogente frangeretur.
omnes simul omnium filiorum. sed quia
ante legem editam legem in corde suo scy
pce habebat. nulla deum na neque orbita
tes minorem illum in die deuotione fecer.
ut forma dar & clm & toto corde sup omnia
ad diligendum. quanta ergo dignus est
gloria. quia ante legem legem seruauit.
ut & que futura erat. quomodo custodi
enda erat demonstrare. non in uerbis
sed auctor in factis & quia temptator in
reuerens est. n & h & satis ei uisa est ad p
bationem uiri iusti nisi aliud aduersus eum
machinaretur quod sciret & ab homine fer
re non posse. peccit iterum ut illum ipsu
se uulnere prater & acapite usque ad
unguer. & cum ^{hoc} pmissum esset & quia fides
ei haberi non debet. preceptum est ei
ut animam eius seruaret & propter arbitri
um. ne quid uolenter auderet in eum.
SENTENTIA DE BEATO IOB. HIC AD HUC FI
NITA NON EST. SED IN SEPTIMO FOLIO HINC
IN ANTEA REQUIRENDA EST. UBI SCRIPTA FINITUR
AD ISTUD SIGNUM. XEA AU QUAE HIC INTER POSI
TASUNT. AD RATIONEM. FATI PERTINENT OMNIA.
QUAE IUNGENDA SUNT ILLI CAPITULO. DE FATO. QUOD
CAPITULUM IN RETRO QUARTO FOLIO INUENIENDUM E.
QUO ERRORE AU HAEC FACTA SUNT. IGNOTAMUS.

Quem latibula neque aliquam legi reuerentiam exhibe
rent. Sed passim ea facerent quae cogit & natura.
Sed cum uideat procurari
peccatis & cogitari ubi possent latenter
admitti & loca enim & personas & tempora
elegunt. ut mali propositi impleant uolunta
tem. Similimodo & iam boni iudicio quod
dum bona opera sua decernunt. ut pro tempore
& causa alicuius bonum suum distribuunt.
quod utique non iam naturae imputandum e.
sed quae in natura est uoluntati si autem natura
le esset. cessaret iudicium. nam si rem plenius
discutamus. quinunc iusti sunt. in iustos illos
prius fuisse. ostendimus. Datae autem ope
ra in mutatis sunt. ipse enim abraham
pro fidem iustus factus legitur. ante ergo non
fuit. quippe cum patris suo dace idola coluit
se intellegitur. Et zacharius utique cui post
uulgarem uitam testimonium phibetur & dicitur
uere electionis qui iustus & iocem fat & archi
cens. Et amicus & non natura filii ut sicut
& ceteri. qui accedit uoluntate pro natura
& uoluntate enim quis iudicatur. non ge
natura sine dubio & omnes martyres
& iustificati sunt boni. quia non fideles na
ti. sed renati sunt. & quoniam scimus turpis
uitae fuisse. & pro digor. cultores luxorie. quinunc
continentes & scilicet sunt. accedente enim timo
re. uincuntur uita. quantum autem pos
sit timor legis. hinc ad ueritatem. Ante iulia
ni edictum. mulieres uiros suos dimittere
nequibant. acceptae autem potestate. coeperunt
facere quod prius facere non poterant.
Coeperunt enim cotidie licenter uiros suos
dimittere. ubi latuit fatum tantis temporibus.
timore. credo legis. oc cultabat se. Illud autem
quomodo subintravit. quod tradidit moy
ses dormientibus credo fati. tanta enim

tradite sunt illi seruanda & alia qualiaquul
 la gens habet precepta. & ne hoc aliquis ad
 plagem celi referendum putet. In omnibus pro
 pe orbem dispersi mandata legis sue custodi
 unt. h. de preceptis contra fata sunt non eni
 fuerunt fortibus milibus annis & supra
 a constitutione mundi. post ea autem data
 permanent usque ad finem. quod ergo tot mi
 libus annis non fuit. quomodo coepit stella
 rum enim cursus a constitutione mundi est.
 & quid illud est ut cum tunc multitudo iudeoru
 sit pro totum mundum. Nemo inmutetur &
 his ut fiat gentilis. cum uideamus septage
 nis licet rare fieri iudeos. & cequantump
 tunc ad hunc iudeoru. & clusum est factu
 quia extra fatum esse coeper. & in eo perma
 nent quid uidetur de sodome & gomorra
 quorum qualis fuerat & scitur uindicta. optu
 tibus adiacet. sic fuit ut omnes spureitia
 In famie ad spersi diuino igne consumi
 merentur. In cataclismo omnes unius fati
 fuerunt. ut una morte & eodem tempore uinc
 tiperent & ceptae domo noe. & omnis exerci
 tus pharaonis uno deere to natus dicitur. ut
 ineptur error mathesis. uindictetur. qui ad
 mer si sunt in rubrum mare cum sua o sege.
 & alia quante & exemplis sunt que preter mit
 timus. quia cedat uis factionem sufficiunt duo
 & emplee. quanto magis. tunc nam & unete
 genter diuina habent instituta. & quod ali
 bi licet. hic non licet. iterum quod hic licet
 alibi non licet. hic enim in urbe roma & finibus
 eius que sacratissima appellatur. licet muli
 eribus uiros suos dimittere. cum cautum sit
 in lege diuina. ne quidem unius ut hac potestate

ut erentur. & ceptae fornicationis causa. ecce
 inhaere meliores sunt barberi. quod & hic ser
 uari posse non impossibile est. quia prius ser
 uatum docetur. mutatum est ergo fatum.
 quia coepit licere quod deente prohibatum erat.
 & eunuchos in regno romano fieri non licet.
 apud alios licet. quia uero & hic possent fieri.
 in absolutum est. nam factum licet occultu
 probetur. Si autem cesset & timor. publice fie
 re. & melius ergo prohibet fatum. uincitur enim.
 si quod uult facere non facit. & ipsi mulierum
 morte. in aures habent quod hic in honestum
 & inlicitum est. quia uero & hic possit fieri.
 testentur antestiter matris que appellat
 magna. & seuera magna fuit. sed me est trix.
 sed in eo distet quia isti cinedi sunt illi uari.
 & quid dicimus in omni orbis terrarum. huius
 li hoc fato nascuntur. ut cebscisi in mulieres
 trans formentur. ut in toto mundo isti pau
 culi inueniantur. quos constat miseris cir
 cum uenire. & pmissis praemius. adhuc dolo
 rem & deducit cogi. Si autem ad hoc nati essent.
 non cogerentur. proclitum habent cum filiabus
 suis conuenire. quod & hic fieri posse osten
 ditur. pro quod a quibusda factum probatur.
 sed quia uindictae interuenit. & uerba correpti
 sunt. ne facerent quod potest fieri. sed non li
 cet. Omne enim quod phibetur. ne quia potest
 fieri fiat. si ceu fati esse & non possit fieri. ne q;
 que phibetur. nam si non esse fati. &
 phibetur posse fieri quod fati non est.
 significatur. & que prudentia est phibere
 quod non potest fieri. aliquis phibeat ne
 quis de urbe roma transuolet. & in hispani
 am. aut ne quis ueris montem transferat.

Illam quae possunt fieri. cum non debeant. prohibentur. Nos Maurorum est. ut in aures & in auribus habeant femine. numquid fati. si fecerit & hunc trans. Lati sic manerent. quia si fecerit est unusquisque secum habet fatum suum. sed quia non est fati. omnes inde hic inmutentur. uidentes turpe istud uideri. quod illis decorum putetur. certe apud omnes gentes numerus. numerus est. & terra terra est. & aqua aqua est. & aer aer est. & ignis ignis est. numquid potest alicubi reperiri terra quae non arideat. aut aer qui peccabilis sit. aut aqua quae non fluxet aut frigidet. uel ignis qui frigidus sit. Sic ubique iuppiter. iuppiter est. & saturnus. saturnus est. & uenus. uenus est. eodem modo & cetera signa. Arseni istud unceratione ubique tractetur. sed quia apud omnes gentes instituta manent. non fati ratione quae ubique una est sicut tractent. sed hominum & cogitatione. quid quidem alicui qui ^{primus} putetur est. apud suos ratione dignum uisum est. & aptum decori spectant quibus peccat. Inde una quaeque regio uel gens propria habet quae seruetur sicut solon. & ligurgus. multae spectu erant quae agre. Cirlegis more seruantur. quae paulatim deficiente regno eorum. oblitterata sunt. nam regibus iudeorum. mule placuerunt ad se sum. Romanorum autem non mule. sed equi. Caravitis autem qui supra tripolim afrorum sunt. regibus tauri placere ad se sum. psarum uero reges in leatulis feruntur. nam ueteres reges psarum. n. & uidebantur apopulis. & reges madian. camelis de

lectentur ad ferrum. ita ut colla illorum auribus & ornentur. quibus & pa. fricam. asinis magis uolunt sedere quam equis. cum omnia ubique sint. non tamen omnia omnibus gratiora sunt. quia unusquisque elegit. quid magis apud illum habeat gratiam. nam & nobis ipsi diuersa uoluntas est. & in uestibus. & in cibis. & in cetero usu. & in ipsa sententia. quod nefati dicatur. quia multorum diuersa adserunt fata. h. & cetera. prohibet. quia frequenter mutatur in nobis uoluntas. quod enim diu amamus. postea displicere & diligere incipimus. quod prius non libenter habebamus. & facte consuetudine inmutati manemus. ordinem autem sic dicunt esse factorum. ut sit quid quibus efficiant temporibus. pinter uella recurrentia pristina. ut puta quod hodie faciunt. iterum faciant post tempus. Non enim in uno dicuntur manere. nam disciplina & consuetudinem uincuntur. mulieribus & enim Romanorum. multo temporibus uini usus incognitus fuit. disciplina enim facte consuetudine confirmauit sensum suum. ut tenet & quod prodesse didicerat. numquid illis temporibus h. & facte fuerunt. & postea mortuae sunt. ut cessare & per bene inuentae. sed non facte hoc sed disciplina inuenerat. At ubi autem recessum est a consuetudine. perit disciplina. & ueteres Romanorum tunc continentiae fuerunt. ut & iam oblatae munera se futarent. Bonam scemam diuitias arbitrariter. & uirtutem uoluptatibus praepoftere. & his factis successum est. aut obierunt. sed non facti sunt. sed disciplinae. quae & iam ipsius facti pedagogus est. quomodo

enim posset fati esse. quod neque ante tempus
 habuit. neque nunc habuit. & quid est nescio.
 ut tunc in iudicem facto fecerant. ut in omnibus
 gestis ipsam dicam auctorem cum sit. & non sit.
 ubi enim disciplina est non est. & ubi consuetudo
 est non est. & ubi casus est non est. ubi uero
 dicitur esse. timore legis vincitur. & libido
 enim metu comperitur. & questus pecunie
 propter deum promerendum repudiatur. In hac
 ergo parte neque non potest. quia non potest
 non esse quod vincitur. & tamen se te po
 test dici. & in eo ipso non esse quia

car & auctoritate quo clumitur. Itaque
 de legem qui sequitur. & consuetudinem tenet
 bonitate. huic excludunt omnia que dicitur
 fecerit. Tunc enim potest consuetudo. ut
 etiam bestias mitiget. nam male uiuere uo
 lentes. ipsi sibi fecerit constituunt. pluxoria
 enim & uoluptatem. fit in temperantia. & in
 qui & uoluptatem. que peccat & in continentiam & iracun
 diam. & scienter istud poena dignum. ut in mu
 nes se fecerit pudorem passi. fecerit hoc ad
 se habent. eadem re cogitantibus tribuant
 effectum. istos fecerit appellant. non intelle
 gentes qui esse sunt hominis inimici. nam si p
 sensus non subintrat & peccet ad cenim.
 sed de intus necesse sentur. se te omne quod de
 linquitur. fecerit esse dicitur. ut cum uide
 ant aut punitum & uoluptatem & reliquos sen
 sus nasci concupiscentiam peccetorum ad
 iuuantibus inimicis qui suggerunt fecerit en
 dum quod contrarium est. & non putetur
 quem diuificet. Dulce enim uidet cum sit. aut
 ante quam fiat. perfectum autem apparere esse
 amarum. quod fati imputant.

quia autem potest uinci. hinc aduertitur.
 cogitantibus & enim nobis & de aliqua
 se sollicitis. silent inimici & conquer
 cit libido. non enim possunt suggerere
 occupetur nobis. numquid aliquis ad
 aliquem sem alicui dedito aliucl sugge
 rit. non facit. Sciens aut non se audi
 ri aut operari que esse in portune sugge
 sentem. Itaque & inimici quos constat esse
 demoner. huius sunt enim diu page noru.
 qui si uiderint diuinis sebus nos occupatos.
 in se ingerunt ead contere rice suggerende.
 sed in insidias sunt querentes occasione
 que esse in mergent. in unimentee ergo
 sunt animorum. medietate assidua
 legis. & operatio. quia notio tot nos
 uiderint a sebus diuinis. & suscitentur
 ad sollicitandos nos. ipsi sunt enim qui p
 ceornem & sanguinem seminant concu
 piscencias. quam uis enim habet car
 pprum motum organis sue. quia non est
 otiose ceer. nalis neccituees. tamen in
 hac se accedit ead necem hominum. ead u
 torum demonum. diuerse enim sunt
 demonice. & dispectem heebentice uolunta
 tem. que ead ceu sunt que cum pturbant
 animos elidunt corpora. que ead uero
 admiscence se se sanguini. generant
 animis desideree. Alie aut cordi homi
 nis se copulante. suggerunt cum bleen
 di. & contere rice. Non nulla aut sunt
 que sole corporee obligent infirman
 tibus. sicut & illeem filicem ab reche qua
 dnt curauit. hse omnice ignoranter pa
 gceeni. factum appellerent cum diuerse sint

cedunt

cause & iste ab inimicis procurrentur. ut
 quacumque & causa irritetur homo subi
 ciatur passionibus. Sed fatum bonum ap
 pellat. cum bene temperata sunt corpora
 aut affeabilitate commendentur. haben
 tiam gratiam quandem. malum autem
 factum esse. si plus caloris habeat aut umo
 ris. aut si non sit aspersus gratia. sed magis
 ad delectamenta paratus. quos in fortuna
 eos uocant. facuera esse. uideamus enim
 haec & sic in animalibus. ut plus habeant calo
 ris. sed animalice non sunt rationabilia si
 cut homo. ut possint adhibere cura corpus
 suum. temperare. Ideo enim imperator est
 corporis animus. ut gubernet eum & in
 culis legis diuinae. ea enim quae siue impul
 su carnis. siue ab inimico suggeruntur. non
 esse utilia. & ostendit diuina. quare ideo
 in adiutorio dedit eis. ut dicantem inimicum
 mala quasi bona respicienter legis precep
 ta. Intellegemus illum esse seductorem.
 quia aliucl suadet quado & lex. Sic ergo
 frenatur corpus. febriens si accipiat
 escam aut potum inest illi calor. Ita
 & huiusmodi corpora quae sanguinis
 feruore fluntur. uehementius & ardes
 cent. nisi fuerint gubernata. Igni enim
 si non desercam. sopitur. Animi est ducere
 corpus. Si autem dimiserit eum ut eat quo
 uult. precipit eum sicut equus frenosus
 negligentem sessorem. & quia corporis
 feruor plus & ardescit agentibus inimicis
 ad deceptionem anime. quia non corpus
 desiderat. sed calore suo generat anime
 desideria. Digni tuitio imploranda est.

† ut quia seruimus illi dicitur. & ad delictum retinetur sic enim corpus. †
 ut quia seruimus

ut tutellam ut prohibeat eos. quia non est nobis
 conluctatio aduersus carnem & sanguinem.
 sed aduersus principes & potestates. qui
 bus a motis facile erit carnis & sanguinis
 motum comprimere. & extinguatur enim
 incendium si desit materia per quam uiuit.
 illi autem eueniunt quae a mathematicis di
 cuntur. quae edunt futurum quod dicunt.
 id enim agitur subtilitate demoniorum.
 ut ea efficiant quae antea dixerunt illorum dix
 erint futura. ne falsi de & et iudicantur.
 circa eos uero qui responsis illorum non
 commodent fidem. non praeualent effectus
 eorum. quia neque tam ipsi intenti sunt
 ut satis faciant eis qui illis non credunt.
 neque patitur discedere illos per quod sedu
 cantur. fidentes de deo. & non credentes dia
 bulo. Omnia enim sic deus constituit ut secun
 dum unius cuiusque fidem eueniat ei.
 ut arbitrium liberum maneat uoluntatis.
 Ac per hoc quidam credit ad auxilium eius confu
 gens nihil ei potest praeualere. certus est
 in potestate eius esse quae fecit. & non audeat
 contra eum quem uidet deum commune habere.
 propitium. certe deus fecit mundum & solem & lu
 nam & stellas & cetera. constituens eis cursus
 quibus gubernatur genus humanum. num
 quid potestatem imperare illis. ut aliquan
 do aliud faciant quam decretum habent. Sic
 enim ea condidit ut uoluntati eius subiaceant.
 & tunc eadem cursu deceptor & sequantur.
 Si aliud minime fuerit praeceptum ut si ro
 gatus ab his fuerit. quibus per quod aut in
 portans sint pluuie. aut nimis siccitate
 steriles fructus apperecent. iubeat temperari

tempus. aut si forte ut celsus & irato deo uianz
homines dum pluxoriam & uanitatē oberran-
ter non faciunt quod placet deo. durissimē sus-
pense pluuia. ut factum legimus sub helia &
heliseo famen & cetera sup̄ terrā. satis factio-
ne placatus adnuat. ut imbres inrigent arida.
eodem enim moderatio mundi est. ut imperiū
seculare. quomodo enim quidē prefficeret
toribus prouinciarum ad auxilium imperato-
rum decurrunt ut erigetur. ita & homines si
cecluerse sibi uiderint tempora supplices se pre-
bent deo. in cuius potestate sunt omnia. sed
hoc mathematicis non uidetur. Aliud enim fieri
inquiunt non posse quā ut sidera decreta sibi
impleant causas. & neque se uocent neque
aliud impelli possunt. sed semel facta ser-
uant officia. hęc mathematicorum ad seue-
ratio est. ut dicunt fata in mutis non posse neq;
preceibus aliquid in petari. quia semel deū
dicunt fecerunt se totius mundi rationem. &
ministris sideribus tradidisse. queneque se-
tro neque eente ferri possunt. hic error mat-
hematicorum quo & ceteri deū pulsent. phancē
ad seuerationem neque aliquid posse fieri
& extra ordinem mundi. ut omnia que in mundo
adō facta leguntur. sic mundi lege discordant.
neque credende. Ille autē asserant que iuxta
facta mundi facta dicuntur. neque uirgo
peperisse dicitur. neque uirgē aaron flo-
ruisse & fructum attulisse. neque sarra-
anus peperisse. hęc enim mundi ratio non
habet quia extra mundi ordinem adō fac-
ta leguntur. & quid mirum si auctori mundi
fecit quod non potest mundus. sed trans-
gressas uidetur aiunt rationem quam

77
fecit. ut ceteri ipse fecisset dicitur. quā
mundo decreuit. Age uero mundo legem
statuit faciendi. Aut generandi numquid
sibi & humilitate eius erat sic facere.
sicut ab eo factum intellegitur. adō
factum non a mundo. alio ordine factū.
Certe soli decreuit ut incessabiliter im-
pleat facta. ne habeat licentia
stendi. numquid quia hanc legem ei statuit.
nec ipsi licebit staturere illum. Ceteri uero
ei b. statutum est ne liceat illis in reuocata
sententiam se uocare. Numquid & ipse im-
perator sub hac erit lege. Nam si ipsi licet
soli se uocare sententia. & seo mortis ignor-
cere. quanto magis deo licere debet quod
mundo concedi non debuit quia a rectoris
sui est feculus. denique mundus p̄ legem
sibi traditam occidere potest. uiuificare
non potest. p̄ intemperantiam cecum cre-
are potest. oculos illi reformare non potest.
Inbecillum & aegrum facere potest. curare
illum non potest. hoc enim deū sibi reserua-
uit. unde apparet eum omnium esse deū.
Ad subtrahendum enim factum p̄tinet. quia
mortui resurrexerunt. cecinato oculis
reformati sunt. Aegri & paralitici confir-
mati sunt. & cetera que facta sunt. alia. ut
confugientibus ad deū si quid fati esse impedi-
mentum adferre non possit. dicit enim iohā-
nes apostolus. maior est inquit qui in uobis.
quā qui in hoc mundo rogetur enim deū. & cetera
qua est facta. amouet. nā utique statuit
in peccatores uindicandum. & tamende
peccantibus ignoscit. quia ipsi soli licet
ligare & soluere. unde cū soli statio concessa

non sit sub hierusalem iussum est stare & obedi-
diuit eius imperio. contra id quod sibi in ra-
tione mundi fuerat preceptum. Sub eze-
chia aut amplius factum legitur. quia ut
ezechieles quod sibi promissum erat uerum
esse non dubitaret. Signum tale accepit
quod nouum esset & humanis auribus in-
audibile. non enim sicut prius solum iussum
est ut staret. sed ut reuerteretur & retro.
quod uident ezechias certum habere &
posse sibi eum quindecim annos addere ad
uitam. quid non a hora fecerat sextum
& quia contra mathematicos est quod
ezechieles concessum est. negant enim pos-
se addi ad uitam. signum iterum in hac re
quod contra mathematicos esset accepit.
In possibile enim asserunt aliud astra fa-
cere quam habent constitutum. certe facti
esse dicunt seruum habere. ^{atque habere.} esto ab initio
mundi haec facta ubi fuerunt usque ad diluuium
enim & infra multos seculorum annorum trans-
acta non fuit haec conditio seruitutis. aut
numquid & in temporibus haec facta
coeperunt. qui primus dicitur finitum
bella inferre coepisse. & captos facere
seruitutis obnoxios. uider ergo postea
hoc inuentum & non esse facti sed actus de-
monum. quasi facti fuissent ab initio mun-
di fuissent. Ipsa enim sunt sidera quae fac-
ta sunt in initio & in eorum & cursu eorum.
& antequam hominum uitae aegerat nec
diuitis studebatur. quomodo nunc astra
logi per astra dicunt diuites & pauperes fieri
numquid mutecesse sunt astra aut uersu-
ta. & prestigium est satanas. ut apud stellas

dicat fieri. quae angelis suis ministris operatur.
Accedente enim tempore quo interitus eius ad-
propinquat. maiora aduenit proque peccetur.
Excrescimus fame laborasse Italiam. & Asy-
cam. Siliam. & Sardiniam dicant mathematici.
Si omnes huiusmodi fatum habuerunt.
cum inter centum nec duorum sibi fata con-
uenire possederunt. erubescant & tace-
ant. & deo supplices manus tendant. In-
uis potestate sunt omnia. Sed in hoc for-
te subreptum est factis. quid dicemus de
Pannonia quae sic erasa est. ut remedium
habere non possit. O infirmitas eorum
qui si dependula christianos sepe tentant. dum
enim de promissis dubitent. nec debent quae fac-
ta sunt cogitent. Si enim ea quae a proph-
etis & apostolis gestasunt considerarent.
numquam fabulas mathematicorum ad-
mitterent. Scirent enim omnia in die
potestete nec terre rentur. quando bo-
ni mala accidunt. quia in futuro iudicio
semunerabuntur. memores apostoli dicen-
tis. Qui a tribulatione inquit oportet
nos intrare in regnum dei contentus enim
& dei sui sepe tantum iudicium semuneratos
& iam uindicta dabitur. Si enim in presenti
uindictam desiderat aut omnia uindicta
presentibus frui opus. dubitat de promissa
uita. Ac per hoc in futuro inter perfidos deputatus.
poena dignus habebitur. mundum enim deus propter
exercitium fecit. & omnibus copiosus honesta uita.
Duae causas proponens. presentem & futuram
celestem & terrenam. ut ad probationem essent
hominum. ut qui sperant futuram uita presentem
eligerent. carni deputaretur. qui uero prope

senti futuram anteponeat & sp̄i talibus dignus
 habetur. & quoniam iuste pressus potentia in
 iustorum. querelam deo deponere & uel ser
 uare & in futuro iudicio Reuelatur sp̄i tali
 gloria honoraretur. unde nullus sc̄orum
 immundo gloriosus apparuit. neque presen
 ter diligit dilicias. hinc apostolus. haben
 ter inquit uictum & uestimentum his con
 tenti sumus. Sed queritur xp̄ianus & dolere.
 Si quis felix uideatur in seculo. cum xp̄iano
 rum dignitate & felicitate non interire p̄mis
 sit se in celis. quomodo ergo xp̄ianum
 sedicit quoniam illic gloriari uult ubi p̄missū
 est se hic ubi prohibet. Si enim de p̄dici &
 presentibus frui. non utique hoc contemnen
 tibz celestia p̄mitterentur. Quia uigilans sepe
 xp̄iani mathematicis aurese commendat cū
 audient iohannem apostolum clamantem
 & dicentem. Noli diligere mundū hunc neque
 ea quae in mundo sunt. Itaque si hoc sunt fidei
 uel legis nr̄ae p̄cepta. nemundus diligat
 neque ea quae in mundo sunt. quid est ut qui
 dam n̄m querantur. contristati de aliorum
 felicitate quae est in mundo. quod apud d̄m
 forte infelicitas est. cum magis gaudere
 deberent. qui a non illis mundus prestat p̄
 quae obligati teneantur humanis rebus
 obnoxii. Felicitas enim ista securitate fa
 cultate accepta. diuinorum carē sollicitu
 dine. Indiligens enim sit necesse est circa
 diuinae oracula. quoniam omnibus necessariis refer
 tur. unde sit sollicitus non habet. Alie enim
 sollicitudine incipere solent laborare hu
 iusmodi ut amplificentur in saeculo. quod
 sine peccato non potest fieri. Si p̄p̄rius autē

aspiciatur. uidebitur inimicus magistrorum eē
 mundus quos beatos dicitur facere. uixenti
 aliquis illorū celestia cogitat. gaudium er
 go xp̄ianus est d̄m & te conuersanter pre
 muntur in seculo. hinc enim uicit seculum.
 qui contentus. quomodo illi euenit in se
 culo. de suo gratias agit. A quo si qua hic
 denegata uidentur temporalia. red dispe
 re & aeterna. ut quidem diu futurum iu
 diciū statuit. nisi ut qui iniuste de p̄p̄mon
 tur ad tempus uita aeterna compressis
 his qui potentiam contemnerent autē
 credentes futurum diu iudiciū impunita
 tem se seclerum arbitrati sunt. Sed factorū
 adseriores negant futurum iudiciū.
 Si enim nascuntur qui boni sunt & contra
 qui mali sunt. quid laudes aut accusas.
 quando neque bonus congressus labo
 rauit ut uinceret & neque malus neque
 negligens fuit ut penderet. Quid est
 interpretator fabularū uindictant.
 Nam iudiciū sublatis peccatoribus. nūquā
 aut sunt criminatae fati & excusare. seu
 semetipsos reos confitentes iure se sen
 tentiam excipere non negant. Itaque
 legis auctoritate. rationem calat factorū.
 Ita ut ne nominari quidem possit cū se
 commouerit lex. quomodo autē euasit
 rosse imper p̄uuum credunt. qui nequit
 uersati legis fauenteem studio quodam
 ad tempus effugiunt. non cogitantes auc
 torem legis. hinc dissimulare non posse.
 Nam hic imago legis est. illic ueritas.
 it qui in ludit imaginem. ueritatem in
 ludere non potest. Numquid est aliquis

pleuatur

px

px

dicatur nisi quia & leges & facta proprio iudicio condemnari merentur. si pari iniustitia hoc elaborant ut occidantur: quia non sponte sed factis agentibus mala fecerunt. ad hoc & contradicit. quia facta propria professione damnanda sunt. non enim negant eos qui malis sunt. facti esse quod malis sunt. Lex autem usque ecclesio aduersa est factis. ut negat malis facti esse quod malis sunt. sed uoluntate illorum. quia ab reos illos rite constituit. nihil ergo legi & factis commune est. quando a lege negatur quod a factis excusetur. quia autem ratione nati dicuntur. qui mathematicos urbero ma phibuerunt. quod iusseruatum non ignoratur. & certi pagani fuerunt. quomodo facti fiunt que contra factum sunt. sed si est fatum non fecit contra se. ista non habent fatum. qui faciunt contra factum. & si non habent fatum. non est fatum. sed est inquit fatum unicuique prestans quam mortem moratur. quod si ite est. non e accusandus homicide. na & duplici genere se defende. quia & ipse factis agentibus hoc fecit. & ille agentibus factis occisus est. Sed in ter hoc lex pulsat. quia punit oblatu homi cidam simili quoque modo nascitur. qui ad ulter sit. & que ad altera & cui fiat ad alterum. quod si & hoc sic se habet. & iam nunc lex tangitur. que punit ad alteros. quod si uere fati e. & iam ille puniendus erat qui tale habet fatum. ut ad alterum peccatur & ipse enim particeps inuenitur. qui fatum eius admisit ut fieret ad alterum. aequum ergo erat ut aut simul clamnarentur.

aut simul absoluerentur. Inter haec iniusta lex uidetur. Ideoque facta sunt fata. Lex non est di. quia hoc non solum deo. sed nec prudenti conuenit homini. id clamnare quod fecit. Sed quoniam nemo unquam contra legem aures est dicere. uel ad hoc hanc esse negare. Fata & deo dici esse non poterunt. quia ista disponit p legem. quando enim danantur anime aiunt male. ad hoc nascuntur ut male faciant. est sed non deberent alia facta nasci innocenter ut ab his possent occidi. Si enim ille male anime essent nasci non deberent sed puniri. nec occiderent innocenter. Sed non anime quas malis fingunt. Innocenter occidunt sed fata que sic faciunt nasci homines ut occidantur. Ac phoc non anime sed iniqua facta & si iniqua sunt. ad non ergo ad diabolorum & si diabolos simul dananda cum illo. & quoniam discernere dicuntur singulis quomodo moriantur. Aut ferro. aut laqueo. aut precipitio. aut naufragio. uel aliter multis eadem que prestans. nemo enim potest solus ab omnium factis discrepare. quod si quis inuentus fuerit discrepare. iam non e facti. sed euentus. & si non usque ecclesio fuerit & in multorum. & iam non est facti. Anaxatoras in pilam coniectus iussu regis. contusus & spirauit quod contigit ulli hominum. & si a rege allophilo rum mulier palum in tempora fixit. & ita redidit spm. hoc modo nemo e mortuus. & antea cruci homines figebantur. quod post ex edicto phibitu manet. Si facti erat quomodo derit. quando enim quod facti est phibetur ut non sit. uincitur fatum. Aut si non erat

74
74

fecta non fato homines crucifigebantur. sed iudicio legis & ita est. ut fato homines damnentur. sed conuinciam alio operibus suis. Apud & ruscum naturae dicitur quaedam formositas facie quaeclis numquam fuit & quia uir bonus erat nec in suspicionem ueniret & quia & eam honestorum mulierum oculos inlicebat. fecit enim sibi septē plagas uulnera ut pulchritudine ab omnibus desideratur damnaret. & ecce quomodo si fecerunt superate sunt. sed forte dicitur. naturae fuit ut formosus nasceretur. fati uero ut species eius uulneraretur. quod si ita est. iam non necesse dicitur fatum. sed accidentis causae & si accidentis res est. non erit fati sed consilii. aut certe uentus. quantum ad reliquas partes & partes. nam quid aliud est uicere factum nisi in mutare naturam quod si celo utique. cautum in quocumque iuris libello aliquando mulierem quin que peperisse. Quomodo subreptum est fati. sunt huic soli hoc natura decerneret quod non erat fati. Quod si fecerit fuisse aliquanta haec sorte honorate fuissent & cum quidam ad peregrinacoe proficisceretur. uxorem suam amico infidelem sciens commendauit. non utique puero sed matre & atis. qui & diligentior custodiret. abscedit. ut cum ea sine uis quem suspicionem caute dormiret. quod putemus fati fuisse aut consilii sed quomodo fati fuit quod contrarium est. qui uincit enim quod natum in eo est hic in aut fatum. & instudius certe fatorum uertatur causa ut sciat quis aliquid aut non possit comprehendere. omnes ergo sena

tores unum habent fatum. nullus enim senatorum sine litteris. & gentes quae sine litteris sunt. unum habent & omnes serui unius sunt fati. nemo enim seruorum est senator. sed si quod nascitur dicitur fatum. quicquid accesserit & transfatum erit. aut si quod accidit & fati uenit. quae pro labore uenit. Tunc enim fati dicitur. si inuito homini eueniret. quod enim in minis sine providentia factorum dicitur. quod enim & cogitatur & diu pensatur & dicitur medius adquiretur facti esse dicitur. eunuchus. aliquis natus est. alii sunt. ubi erit fatum. in loco credo quod natus est. qui sunt quid dicitur de his est. diuersum est enim. aut si huic fato facti eunuchi sunt. ille contra fatum natus est eunuchus. & quare tam raro eunuchus nascitur. ut incredulum uideatur. quaedam mulier fuit in urbe roma quam constet undecim mactos habuisse. & alius uir quid uodecim habuit uxores. quae fata sunt quae huiusmodi est. in tempore imperatoris constantini manifestum est puellam in parte campaniae in mutecoe in masculum. & romam perductum. quae hoc fata fecerit. alia uero opinor quae uos nescitis. O si de hoc nomine taceretur. & aliqua euentus & casibus remitteretur. quaedam providentiae concederetur. nam tantum potest uirtus & industriae animorum. ut non solum naturae resistat. uerum & iam se ipsam enim de aut emendat quia habet iudicium sui. Tradunt enim mulieres schytarum quae amazones dicitur. quia cum uiri earum occupati bello longinquo diu abessent pro sobole seruasse miscuisse. & omne mare natu

nec uisite relictis feminis ita ut nulla lanificio
 possideret & sed ab in eunte ad ite palestina & r.
 armis in buerentur. haru tante uirtus & in dur
 tate in rebus gentes fuit. ut p multa annorum
 seriem regnauer. non nullas gentes subierit
 asice que omnem sub tributo ponenter. Quid
 adh & poterit dici num quid h & fati fuerunt.
 que p tot annos sic gestasunt ut omnia que
 fati putentur esse in anirent. primum ut
 contra naturam mulieres spredis uiris regna
 rent. Deinde quod seruis mixtis sunt propri
 is. tercio ut omnes nati masculi n & a rent.
 femine uiuificarentur. Tertiae as p speri
 tate secuta. ut sine uiris regnu coeptum mag
 nis copus & temporibus pp agecerent. certe
 hoc factum a constitutione mundi est um qua
 nisi in serthya tantum. ne forte dicerent quia
 cum mundus in nouatur post annos mille
 quadringentos lxxa. sic hic ueniunt quippe
 cum mundus iam sexto miliesimo anno agitur.
 quam diu quod imitetur qui fuerit facit na
 crassus agelatus dicitur est. quia semel tra
 ditor in uidebri sisse. co unius brutus est
 cognominatus. quia sagaci con eilio stultu
 se simul euit. nec sup bo rege propter pe
 cunie sue magnitudinem occideretur.
 & temporibus constent in murionem sety
 gante annis finxit. qui se futus uocabat.
 ut imperatorem sicut ipse post ecc dixit.
 at edussur auo ccer & ubi est ratio fectoru.
 quando unus quisque quod uult facit &
 clusa est illud cu que celest. quod fatoru
 ad seriores supplicationibus se deuoti.
 cu sint hic cecluerse na & annos suor comen
 dant. & denuptis & de pfectione quer.

& de emptionibus & de dignitatibus quod si
 fati est. quid oras. quid supplicas. quod & u
 te in uito futurum est. Sed quaero inquit
 si debeam emere. ergo non in fato consistit.
 quod tunc facere debe te dicitur. si dicitur
 ris & pedire. Nam si fati est. frustra quaer
 ris. quod uellit. ^{nolit.} quaeras. non querat. factu
 rus est. quia au n & apud eos ipsos fixce est
 iste ceclseueratio. Idcirco in certe. temptant.
 ne aliquid uerum inueniant quam tractant.
 sed prudentiores qui inter eos uidentur.
 nam propt fata in quunt supplicamus
 cu ce minime in muteri sciamus. Sed horu
 causa que iuxtae fectes sunt. ne faciant
 nobis aliquid cecluer sum. age uero sine
 cio quis bonum fatum habeat. & iuxtae
 sit aliquid quod uideatur contrariu in
 quid poterit esse. cum fatu bonum in muta
 n negetur sicut & malum. certe hoc quod
 iuxtae fatum est. noceret supplicetur. noce
 bit enim nisi fuerit supplicatum. quomo
 do ergo illud fectum rationis iure supera
 re non poterat. X. Accepta igitur potes.

SENTENTIA DEIOS OMIS
 SA HIC PERLEGITUR

& in e crudelitate in ser crudelitate se uita.
 percussit uirum iustum plaganimis. ut nihil
 ee in corpore quod immune esset a uulnere.
 quod nemo hominum tollerare possit nisi
 solus iob qui uincere potuit satanam &
 cum n & sit nequitia diaboli aliquid con
 tradm uiro iusto elicet. memor fuit
 pristinae calliditae tisse que decapit ad.
 si possit & istum p mulierem decipere.
 quia facile quis decipitur p domesticu.
 & in his omnibus nihil p ficiens in mo cley
 mentum faciens. impudentissimus satanas

non solum immobilem inuenit di seruum . sed &
magistrum . in ipse enim necessitate positus .
non tantu in di timore durauit . uerum & iam
uxorem contraxit . suggestentem in se panis
docuit . omnia quod pmit tente accidant .
fortiter tollerandee . quod ced duplicem
poenae p tinet . In prouidi sece tene . quia nec
huic succit . quod uoluit . & cum huic inuid &
alios fecit discere . quod nec hunc scire uo
lebet . quantum ergo p sit temptatio di
seruis . & ob sit dicebalo . haec lectione plenus
edocemur . cum eni imputet se nocere eis .
promouit eos . & cum unum psequitur . mul
tos puocet . uidenter enim . auxiliu seli hunc
p tigi . multi imitator eius . & sicut . lucru
ergo uolens fecere . p didit . sem penim fu
ror eius . de nos uis est ei . nam dum non pa
titur iustos esse . ne se munerarentur . dig
nitate eos facit . & cum selectur sem iob .
duplicem eum in celis & in terra
quia & hic auctus est . & in caelis cum sal
uatore p ceptus . ut iste omnia ad seoru
p ficiant . gloriam . cece diceboli uer poena .

CXVIII DE TOBIA .

Tanta prudentia est dñi di circa nos . ut terra
renos nolens . & legem & exempla bonorum
operum doceret . quibus modesta & tranqui
la agi possit . uitae di timore . qui enim
a actor uite est . non uult utique opus suu
morti esse obnoxium . quam uis natura ipa
legis non profit . tamen qui adñr bonus & in
sem cor se est . & inccior notitia eorum e
qua e sequenda . & illorum quae uita uida sunt .
litteris . & exemplis ostendit . sicut p resens
lectio contestetur . Di ergo famulus

sei tobias . post legem . & exemplum nobis datur
est . ut que legimus . quomodo fiant . sciamus .
ut si temptatione aduenerit . ad timore
non recedemus . neque auxiliu aliunde
qua ab eo speremus . memores scriptu esse .
pusillus fui & senui . & nuquam in di iustu
derelictum . nec semen eius querens pane
numqua ergo decipi potest . qui totamente
sperat in do . licet ad te pur tribulatione
or te fuerint p insidias satane . & exempla
nos docent . seoru uitoru non hec . ad
pmita . nisi cedentem mentum mentorum
nrorum . qui ^{si} . & equo animo fuerint . lauola
te . hic nobis dabitur consolatio . cum effec
tu . & in futuro uita aeterna cum gloria .
Di eni nos qui a iustus est . & p sonaru accep
tio . apud illum non est . temptare nos p
mittit . qui ad diligit nos . ut post laborem
possit nobis p remi adare amplissima .
Denique apostolo ut temptationes ab eo
cesserent . de praecanti . dñs ait . Sufficit
tibi gratia mea . nauit . tu in infirmitate
p ficitur . Hinc subsecutus ait . cu in fir
mor . tunc fortissim . & gaudeo inquit
in tribulationibus meis . ut in habit & in me uir
tus xpi . qui com ergo laudabilis sit sei tobias .
scriptura docemur . cuius deuotionem nec
captiuitas minuit . nec oculorum amissio .
quom in di dñm benedicere & p uasit . neque
& austa substantia . auice iustitiae . & uenya
tis auerit . unde enim quorundam deuo
tio minuitur . inde augmentum fecit . Lau
dedignus tobias . inopia enim humiliuit
uirum . & qui humiliatur . non potest trer uye
iustitiam sei ceu tobiae . est etur ad dñm .

nec captiuitate fractus est. nec inopia humilia-
 tus. quia & contra interdictum occisorum
 corpore sepulture mandabat. & delecti lar-
 gitione securus de ipso & iuguo misericors e-
 Sciens hanc magis deo placere misericordiam
 que de iuguo fit sicut & in clauilla illa fecit.
 quam dicit meo angelo conlaudauit. hinc
 enim uere fidelis est. hinc non dubitat de p-
 missis dei. quide paruo largitur. spe ergo
 futurorum. animum suum consulens deo
 dicebat tobices. in temptatione robustus
 & fortis inuentus est. ostendens in neces-
 sitate plus in dei timore uigilandum.
 quia sine necessitate ad dei auxilium non impel-
 lit. quanto minus securitas. certum ergo
 sci uiri quod dicit iudicium sibi eorum omnium
 qui in hoc mundo fiunt & exierit. tribula-
 tiones & clamna & reliqua & cetera uel
 contumelias. non egre tulerunt. sed & gra-
 tanter acceperunt. sicut & nos sty. aposto-
 li qui ceteri geuissunt. qui ad igni habitum
 pro nomine dei contumeliam pati. in diuina
 meritorum futurorum. & cetera sunt quem
 iuste sunt fidelibus. siue in tribulationibus
 siue in contumeliis. itaque in tantum deo
 placuit iustus tobias. ut duplici genere
 meritorum suorum consequeretur mer-
 cedem. & in presenti enim quod amiserat
 ministro angelo recuperauit lumen acdi-
 tatus & iam copius que cetera presentem
 pingerit uitam. & in futuro heres regni
 celorum e factus ut in hoc doceamur.
 quia qui toto corde dei legi optemperat nec
 de promissis dubitat. & in seculo curam eius
 agit. & in futuro donat illi uitam & eternam.

est & in aliud quod nos inuitat ad diuina
 obsequia. scilicet enim tobias non solum iusti-
 tie sue merita consecutus est. quia ac-
 cidit ad eum lum glorie eius. & in & eorum
 bonis qui imitator eius & stant. in imita-
 toribus enim exempla laudantur. quod
 nobis quoque poterit puenire. si sic uix-
 erimus. ut dignus sit & nos imitatores habere.

CXX DE IEIUNIO.

Congruum est fratres karissimi. deuotissime dei
 sacerdotem & praepositum plebis christi
 & ortu populum sub cura sua positum.
 in doctrina sana sicut mandat apostolus.
 ut opus fidei p temporis obseruatione om-
 nium diligentia que alacritate & deuoto ani-
 mo faciamus. ieiunia & enim que nunc
 in mente dei festo pasche celebranda.
 quid proficiant quamuis non lateat. taceri
 tamen non debet & incitatur enim deuotio.
 quando ecclesie que licet non ignorantur. re-
 centur tamen. tale est enim ingenium
 nature nostre ut torpescat. si usus destiterit
 lectionis. quia sicut ferrum nisi usum fe-
 cerit eruginem generat. ita & anima
 nisi se sequentius diuinis & exercit lec-
 tionibus. nascuntur illi peccata. Hinc e
 enim unde in psalmo. hunc dicit beatum
 quid die nocte que legem dei meditatur.
 Denique quamuis nota sint diuina eloquia
 tamen cum fuerint sacris uoluminibus
 memorata sic illa deuotum pectus suscipit.
 quasi noua & suscitatur enim desiderium
 anime erga opera salutaria. unde apor-
 tolus ad timotheum in cetera. ut resur-
 citer inquit gratiam dei que est in te.

Igitur necessari nobis ieiunia sunt. sicut uulne-
ribus medicina. medellam enim conferunt
uite ppetue. ita tamen ut duarum rerum
testimonio commendentur. id est oratione
& misericordia. ieiunia ergo intemperan-
tiam corporis mitigent. motus aduersus
septemunt. praesuram anime auferunt.
Sicut ait dñs. nolite dediti esse in esca &
crapula ne gaudent corda uestra cum enim
anima ad esu & potu fuerit liberata.
Tunc semelur rec^o noscit. sicut enim in spe-
culo sordido non se tecclem homo aspicit
quod clis est. itec & si esca & crapula fuerit
grauatus. alterum sentit quam est.
Tunc & suscitatur libido. accenditur ira.
Inflamatur supbia. generatur luxoria.
unde apostolus nolite ait in abriari uino.
in quo est luxoria. quod si temperatum
fuerit corpus interposito ieiunio. cogniti-
onem sui receptec anima. Intellegit quade-
uotione obsequi debeat redemptori. mag-
na ergo & parte ieiunia sunt necessaria.
sub ester & enim regina cum iudaicus popu-
lus in periculo esse & positus. ieiunio suffra-
gantibus liberatus est. & in uita cum euo-
sionis ^{sue} praescripta diem apph & a audissent.
ieiunio in dicto euadere meruerunt. & us-
ti ac prophete nri quando aelo aliquid im-
p&rate uolebant. ieiunio se humiliabnt.
Dicentedd. in ieiunio humiliabam animam
mecc^o na & saluator cui opus non erat ut no-
bis & exemplum dar& ieiunauit. Itaque
nullidubium est pdesse ieiunia. Sicut enim
ostendit uelle se imp&rare quod postolat.
cum se ced fligit ieiunio. unde dictum est.

bona est oratio cum ieiunio ut accepta er-
go possit esse oratio. solatium uult ea habe-
re ieiunio & qui nihil oru sine pi & te firmue.
Adiecit. & elemosina ait cum iustitia. ut de-
mosina seruata iustitia. commend& oratio-
nem cum ieiunio. Denique orationem & ieiunio.
cornelii misericordia commendauit. Ipse
enim habundans copus ieiunabat. Sed
& non habentes pascebat. ut illorum sattu-
ritas ieiunium eius faceret & acceptabile.
Nonnulli ergo indig& & nonnulli caere
debe& ieiunium. ut possent mereri qd postulat.
CXI LAUS ET GLORIA PASCHAE;

Osem & salutare diem pasche & omnia lau-
de praedicandū. quomors deuicta est.
diabolo regnum ablatum. sacramentum di-
manifestum. Decretū quod aduersum
nos erat euacuatum. tartari lanuae con-
fractae. uincti soluti. clausi remissi. caeci
in luminati. in periti scientia donati. Im-
pi facti misericordes. Iniqui iusti. pecca-
torum data remissio. inimicorum recon-
ciliatio. erroris emendatio. ueritatis ele-
claratio. do filii & pditis adquisiti. sup-
bia depressa. humilitas exaltata. pau-
peres ditati. diuites & austi. montes de-
planati. ualles repleti. colles prostrati.
In prudentia calata. uerecundia compota.
Animabus ad celū data facultas. libertas
reddita. Disrupta ac resoluta captiuitas.
torpuerunt tenebre. confusa est malitia.
purificatus squalor. satanas deiectus.
Inanitas infernus. Dñs nri ih̄s xp̄s ue-
rus filius ad p̄batus. caro ad confusio-
nem prudentium mundi. in celos subleua-

caelestia terrestria & inferna. Uniuscuius & dñi demonstrata. Itaque sicut hunc dion festum colere ac venerari debemus. Deo tulo cum modesta uite & animi laetitia turpia & inhonesta vitantes. ut ceel fructum pasche venire mereamur. p̄p̄m dñm n̄m. cui est honor & gloria in secula secl̄oꝝ.

CXXII. DE PRINCIPIO

In principio erat uerbum; Quid est in principio? qm̄ legimus & in ueteribus libris. In principio fecit dñs caelum & terram; & in epistola eius cuius euangelium est. de cuius principio aliquid conamur edicere. eodem sensu significatum est; ait enim. qđ erat ab initio; epistola ergo & euangelium. unum habent sensum; Aliud ē enim. qđ in ueteri. ut in principio erat uerbum. & qđ erat ab initio. In principio enim esse. & ab initio esse. unū significat. quia ab initio quod erat non coepit esse. quod enim incipit ēē. ab initio non erat; & ideo subiicitur. initio. id est. ut inter cetera in ordine primus sit. quia ipse initio factus alios coepit post se habere quos post illum sunt facti; Sicut legimus. quia in principio fecit dñs celū & terrā; non dixit. in principio erat celū & terrā. quicum non essent. & disponere & dñs facere mundum. In principio hoc est inter cetera. quae ad mundi fabricam profecerunt. primum fecit caelum & terram. quia principium; initium est inchoantis aliquid. quod sit primum in ordine; Illud autē quod dicitur. qđ in principio erat. id est uerbum. ante inchoationem creaturae sup̄ne & inferne. significatur fuisse. ut non utique

inter haec quae creatasunt. prius factum intellegatur. quia in principio erat. cui dñs dispone rē & facere creaturā. ergo si in principio erat. id est ante omnia erat semper erat; ideoque & uerbum erat; ubi. apud dñm inquit. ut non indigne initio subiectum minime estimarētur. quod semper erat apud dñm. Conuenit enim. ut quod ante omnia apud dñm erat. nulli sub iudicatur initio; unde & dicit; & dñs erat uerbum; nunc ostendit. apte. quia quae supradictasunt. congruunt uerbo. qui ad dñm inquit. uerbum; & de dō alit̄ non oportet sentiri. quā ut semper dicatur fuisse; Si enim coepit. creatura est. si creatura est. dñs non est. quid quidem est. aut dñs est aut creatura. Ac p̄ hoc dñi nomen non conp̄xit creaturae; sed quia non coepit esse. erat enim digne dicitur dñs. Apud dñm enim ideo dicit̄ semper fuisse. quia non ex se. sed ex dō dñs. quam abrem. & nom̄ eius dicitur uerbum dñi. sicut fides eiusdem euangeliste. in reuelatione sua demonstrat; ait enim inter cetera; & nomen eius est uerbum dñi. ut enim non ipse & quos sunt omnia significatur. sed p̄ quem sunt om̄a. id est non pater. sed filius uerbum dñi appellatur est. ut qui ad dñm sine uerbo esse non potest. hic qui uerbum dñi dicitur. semper apud dñm fuisse creditur. & quia uerbum non ē extraneum. cuius uerbum est. uerbum de dō esse significatum intellegatur. & qui ad dō est. non absurde dñs dicitur. Itaq; non duos deos factū dñm fuisse apud dñm; si enim essent duo. diuersi essent natura. nec unius uoluntatis. Si enim non homines. cum unius sumus naturae. diuersitatem

f. fecit celū & terrā & aliud eū dicit in principio.

sumus uoluntate: quanto magis ubi di uera
est & natura. & nec dicitur apud dnm esse dicitur.
dicitur enim qui apud dnm erat. & est non & se habet
quod dicitur est; si quominus. nec apud dnm dicitur esse di
citur. Neque dicitur uerbum dicitur uerbum appella
tur; sed quia quod dedito est. non aliud signifi
cat esse quam dicitur est. uerbum dicitur dicitur est nuncu
patum. ut qui uerbum dicitur dicitur. ad alteru
dnm non refertur. quod autem dicitur uocatur. ne ad
inuriam dicitur dicitur & si quod dedito erat dicitur dicitur
medicetur; Igitur & unitate seruata est.
& debita honorificentia reddita. quando
non in propriam gloria receptus est. hic
qui dedito dicitur est. sed in eius dicitur quod dicitur est; propter
ea de uerbo incipit loqui euangelium. prius
quam dedito loquatur patre. quia questiones
non dedito fiunt. sed de uerbo dicitur. nemo enim
dubitet dedito. sed de eo dedito dicitur. Omnis enim lin
gua caelestium & terrestrium. fatetur unu
dnm. sed in sacramento unius dicitur turbatur; tri
plex enim. audiens dicitur dicitur uerbum dicitur; cor
poralibus enim modis pulsatur. quia uerbum
hominis. homo dicitur non potest. cum utique dicitur
natura sit simplex & non membris compositus.
neque quintus habeat & foris. neque ante
& post. aut summum & imum; sed si potest
dicitur totus p omnia idem numquam uariatur.
aut ad similitudinem; una autem claritas eius est
inmensa. nam si ignis non habet anteriora
& posteriora. aut intus & foris. quanto ma
gis creator est. itaque quia omne quod
dicitur est. totum unum est. non dicitur sepat cum quod
dedito est dicitur dicitur. & parte ergo humano
& exemplo & parte non humano dicitur filius qui
est uerbum dicitur dicitur est; ea enim ratione. qua

dis similitudine.

filii hominum. homines sunt. dicitur filius dicitur est;
sed quia & commixtione. filii hominum
homines sunt. non hoc exemplo filius dicitur dicitur est.
quia & simplici dedito. similiter natura est. & que
admodum uerbum dicitur nrm & nobis est. hoc exemplo
intellegitur dicitur uerbum esse dedito; sed quia
uerbum nrm non est hoc quod nos sumus. non
hac ratione uerbum dicitur dedito est. quia uerbum
dicitur res est. non sonus quidem perit; nec enim
quia communia uocabula nobis & dicitur sunt.
una ratio erit nobis. & dedito in rerum effectu.
nam legimus; in principio fecit dicitur caelum
& terra; quomodo fecit. num quid sicut
nos facimus manu opera. & in subiectis;
& dixit inquit dicitur. fiat lux & facta est lux;
quomodo putamus locutum esse dicitur. quia
non utique homini loquutus est. sed ei
qui possit facere. qui & iam hominem fac
turus erat sicut fecit. sicut nos loquimur
organo corporali. absit; uideret ergo. quia
uocabula quidem nobis &
dedito communia sunt. sed dicitur crepant in effe
ctu; Aliter enim dicitur facit. quam facimus
nos; & loquid dicitur. sed non mox nro; sic &
uerbum dicitur. non tale uerbum est sicut nos
trum. quod postquam fit non est; illud
autem manet. quia tale uerbum est. quod &
audiuit & loquitur & operatur; non so
lum autem uerbum dicitur est. sed & uirtus & sapi
entia dicitur. hic est filius dicitur; qui quantum ad
effectum pertinet & filius dicitur dicitur. quan
tum autem ad loquutionem. quando ad loquitur
dicitur proprium. uerbum dicitur dicitur. quantum
uero ad sapientiam. quando dicitur proprium do
cet & sacramentum suum. sapientia dicitur dicitur;

Quantum autem ad operationem. quia ipse
omnia fecit & factus uirtus dicitur dei. Hec
nulli alii possent competere. nisi filio dei;
propter quod enim & deo dicitur. omnia ad deum
dicitur; nascendo enim omnia consecutus
dei; nec enim conueniens erat de generis di
cuerbum dei. & uirtutem & sapientiam dei;
hoc est enim deus uerbum uirtus sapientia;
Christus autem qui totus deo totus est deo dicitur. & sapien
tia dicitur dei. & uirtus & uerbum. hoc est deum
esse de deo. & apud deum; propter quod ait; hoc
erat in principio apud deum. ad eum cendas
enim incredulorum mentes. coacta scriptura
erupit. ut ostenderet & Christum esse deum. cum omni
loco propter unitatem dei. intellegi uult Christum
esse deum; nunc autem aperta uoce dixit esse eum deum.
& semper fuisse apud deum; Sacramentum pate
faciens dei. ne omnino solitarius putaretur.
declarauit non propter eum unum deum deum. ut so
lite scribitur estimatur. sed licet duo uel tres &
in otium non praerudicare unitati. quia quod
deum est. ab illo ipso refertur. quia unus
est. quia uis omnia dicantur deo; sed alius
est. quod proprie & stitit de deo. & aliud quod
natura de foris creatum est dei; hoc est aliud est
quod de substantia eius processit. & aliud quod
nullo modo est. uoluntate eius creatum est.
quia quod de substantia dei processit. nusquam
fuit praesentiam; quod uero creatum est.
tunc coepit in substantia cum creatum est.
Ac hoc initium non habet trinitas sola; de
claratio igitur mysterii. merita fidei mino
rauit. quia quanto occultius est quod de
ditur. tanto magis propensior credentium
merces. & minor pena diffidentium; decla

ratio autem in mysteriis sicut in minoribus fecit meritis cre
dentes. ita in maioribus & suscitauit diffidentibus;
poenas manifestior enim lex plus facit reus;
nam sufficerat testimonio saluatoris. quod
sibi proprium patrem dixerat deum; qui enim
credentium dubitaret & nihil a patre differre
in substantia filium; sed quia hereticorum
peruersitas. infidelitatis commentis. fidei
iura pulsere coeperat. Aliter accipiendo
filium dei quam praedicatur. additum est ad fa
ciendam manifestationem. hunc ante omnia
apud deum fuisse & deum esse. ut declararet.
quod filii ueri ratio mystice continebat.
per quod diuina clementia humane infirmi
tati pugnasse uidetur. ut aperiret quod
clausum potiori fidei mentis reserua uerat;
unde adiecit dicens; omnia per ipsum facta sunt.
ut si quis & super horibus in aliquo ambigeret.
quia angustae est intelligentia hominum.
ad diuina res recipiendae. & hinc capere fieri
cum auctore; omnia per ipsum facta sunt. ut
non utique facturam ipsum putaret & quia
omnia per ipsum auctore factae actio; si cum
ipse esset & factura. non omnia per ipsum fac
ta actio dixisset. nec enim ipse praesens fiebat.
quod de hoc absolute tradere & adiecit;
& sine ipso inquit factum nihil; hoc dicens.
& cludit omnem contro uersiam. & argu
menta terrena; quia uis non sint de quibus
diffidant. tamen quando sine ipso nihil
factum ostendit. nullo modo illum fac
turam esse. suspicari debere edocuit.
quomodo enim potest dici ipsum esse factu
ram. cum nihil dicatur de sine ipso fe
cisse. si enim fecit. mentitur scriptura;

nusquam

sed labit. quia fidelis est scriptura que ut erro-
rem amputet & quanta potest utitur manifes-
tatione ad salutem hominum redimendum;
Denique subiicit; quod factum est inquit in
ipso uita est; In ipso. id est in uerbo quod fac-
tum est. uita esse significat; sicut & ipse testis
ait; sicut habet pater uita in semet ipso. ita
dedit & filio uitam habere in semet ipso non
quia uerbum sine uita erat. & postea aut
data aut facta est in illo uita sed ipsum uer-
bum. uita uult intellegi esse; si de patre celo
potest dici quia aliud ipse est & aliud in se
habet. ita & de filio eius. quia sicut habet
pater uitam in semet ipso. humana enim
eloquia non sunt idonea ad iter explican-
das diuinas. Ideo uitiosum uidetur quod
dicitur. ut cum factura non desit di filius.
factum in ipso dicitur. & dixit & quod ge-
nitum est in ipso. & sicut uisum uidebat;
sed ut substantiam generationis eius ostende-
ret & opus in eum factum quali ut potuit
sermone. per quod & iter & demonstrauit.
quia generatio eius uita in se habet; nos enim
uiuimus quidem. sed non possumus alius
dare uitam; quippe cum nec in potestate
nostra sit eadem uita; ille autem ideo dicitur.
uita in se habere. quia potest uiuificare
& creare quae uult. ut sint & uiuant; ad
hoc enim natus dicitur. ut omnia possit
facere quae facit pater. quia sic habet
uitam in se. sicut habet & pater. hoc est
omnia per ipsum. & in ipso fecisse; Sicut
genuisse ut habet & in se uitam. per
quam omnia possit facere. non quia ipse
aliud est quam uita. sed clum hoc potest

ita dedit & filio uitam habere in semet ipso;

uita eius ut uiuat. & alia possit creare quae
uiuunt. uitam dicitur habere in semet ipso;
nos enim uiuimus. sed non habemus sicut
in nobis ipsis. ut & alius demus uitam; quem
sensu. & apostolus paulus memorat inter ce-
tera dicens; qui est imago inuisibilis di. pri-
mo genitus ante omnem creaturam; quoniam
in ipso condita sunt omnia in caelis & in terra. uisibi-
lia & inuisibilia. siue sedes. siue dominatio-
nes. siue principatus. siue potestates. omnia per
ipsum. & in ipso creata sunt. conueniunt
euangelistae duorum apostolorum iohannis
& pauli; eadem enim dicunt. quia filius di
ante omnem creaturam genitus est. ut crea-
ret & potentias spiritalis & mundum. & quoniam
eo sunt. uisibilia; quod enim dixit iohannes.
quia quod factum in ipso uita est. hoc idem
significauit & paulus dicens; quia in ipso
condita sunt omnia in caelis & in terra. & in sub-
iectis omnia per ipsum. & in ipso creata sunt. per
ipsum creauit. quia in substantia idem di est.
hoc est pater in filio; in ipsum uero. quoniam sic
generauit filium. ut habet & potentiam
faciens omnia uisibilia & inuisibilia;
hoc fuit fecisse in illo uita. ut & uiueret.
& uitam alius prestat & uiuendi. Agendi.
intellegendi. & in ceteris animantibus secun-
dum quod uoluit quae imago di. Dum enim
imago dicitur di. ad utrumque refertur.
quia & per & pressam natiuitatem plena in se
habet similitudinem patris. & potest quicquid
potest & pater. ut uerum sit. patrem uide-
ri in filio. qui est imago inuisibilis di; numquid
quia patrem inuisibilem dicit filium inuisibile
fecit; cum utique hoc sit filius per naturam.

quod & pater: & cum creatura celestis inuisibilis
 sit. quanto magis creator eorum; Sed hoc signi-
 ficauit quod in caelis est. non quod in terra. quia
 quamuis & filius inuisibilis sit. illic tamen id est
 in caelestibus. uidetur apostolis uel ceteris ta-
 libus; De quibus dicitur; pater uolo ubi ego sum
 & isti sint mecum. & uideant claritatem meam; **xxxii** **SI ADAM SEM SIM HABUIT;**
 & alio loco; beati inquit in uulgo corde. quia
 ipsi dnm uidebunt; hoc est patrem in filio.
 dnm in imagine. quod est dnm in clo; sicut cor-
 por ecclis corpus imago est. ita & dnm dnm imago
 est. quia & exemplum est pater. filius uero
 & empld de & exemplo. quod communicat
 spu sco; quia de meo inquit accipiet; Ideoq;
 in filio uidetur dnm. quasi in sua imagine; sic
 enim nemo dignus inuentus est. aperire libri
 & signacula eius. nisi uerbum dnm. ita & dnm
 patrem. nemo uidere dignus est. neque natu-
 ra. neque merito. nisi uerus filius eius; nihil
 enim medium est. quod obstat inter patrem
 & filium. ipse nobis teste quia; nec enim pa-
 trem uidit quisquam. nisi qui e ad d. hic ui-
 dit dnm. sed in filio uidetur pater; quare ne-
 mo dignus dicitur uidere dnm. cum uideat
 in filio. quia nihil differt a patre filius.
 nihil plane differt in substantia; quia uer-
 rus filius est. Differt autem in causa uel gra-
 du. quia omnis potentia a patre in filio e.
 & si in substantia minor non est filius. aue-
 ritate tamen maior est pater; Ipse dno.
 testante & dicente; Sic diligere tamen. gau-
 dere tamen quia uacuo ad patrem. quia pater
 maior me est. quem modum custodiens
 paulus apostolus. unus inquit dnm pater & quo
 omnia & nos in ipso. & unus dnm ihu p quem omnia.

& nos in ipso; ut primus gradus sit & quo
 omnia. secundus p quem omnia. tertius in
 quo omnia. & quia nullus schis de genere.
 in unitate dnm significati sunt dicente aplo;
 qm & ipso & p ipsum & in ipso sunt omnia
 ipsi gloria in secula seculorum amen
SI ADAM SEM SIM HABUIT;
Comper quosdam & fratribus nostris non
 plene discussisse scripturas. sed simplici-
 tate animi ad seueram. quod ad adam factus.
 sem accepit spm. quem peccant amiserat. si-
 cut nunc datur credentibus. hac ductura. que p & dnm amittit.
 tione. quod & ad seueram aplurimis. quia
 p fidem in stauratus est homo. ita ut ced pri-
 tinum redditus statim. hoc omne accipe-
 rit. quod in initia adam fuerat conse-
 cutus; & qui pfectus homo factus dice-
 bat. quis non habuit inquit spm sem.
 im pfectus fuit. ego au non solum homine.
 sed & cuncta que fecit dnm. que non possit
 dici accepisse spm dico pfecta; omnia eni
 genera animalium. in suo pfecta sunt.
 ut impleant ad id quod sunt facte; ita
 & homo in suo pfectus est. ut potens sit
 discernere mala a bonis. praua a rectis.
 est enim animal intellegibile. pfectu.
 ad id quod factum est; capax est enim dis-
 cendi. & cogitandi. faciendi. ut que uir-
 tute non potest. impleat sensu; & quo-
 modo ausi sunt hominem pfectum nasci
 dicere. & totum se esse quem uident nihil
 ultra nosse qua hic discitur. quod deni-
 hic non discit. nescit tamen que. qm hic
 non discit. qualis sit nescit. quis ergo
 nescit qualis sit. quomodo omnia nouit.

. 14 .

cum minus sit senore. quam cetera; sed quia de ce-
teris dicitur de se aut non dicitur. dicitur autem de se
nescit. neque qualis sit. neque ante corpus
an post corpus sit; nam si sic ^{facit} perfectus esset
ut nullius egeret non fuerat homo seclis. neque
que circumuentus preuarice esset; spiritus autem
sem habere. ultra naturam & perfectionem
hominis est. ut possit quae di sunt; Num est
non quia asina locuta est ad balaam. ultra
perfectionem eius est; accepit enim ut por-
sus. quod naturae suae non erat sed naturae;
Itaque qui a prestantiore est homo ceteris
animalibus. idcirco illa imperfecta dicen-
dasunt; Aut quia sancti angeli non sunt quod
est deus. imperfecti sunt; uel quia luminaria
& stelle imperfectiores sunt supernis ange-
lis. aut quia nubila uel cunctis suo obscuro
runt solem & lunam. minus perfecti sunt.
& quia membra inuicem egent. quia non
possunt pedes quod possunt manus. imperfec-
ti dicentur. Absit; omnia enim per locis &
gradibus suis. firma & perfecti sunt. ut im-
pleant ad id quod facti sunt; igitur omnia
perfecti sunt. quia & creator ipsorum per-
fectus est. sed ad comparationem eius. im-
perfecti sunt; De enim per omnia perfectus est.
quasi fons & origo omnium. nam quae fac-
ti sunt. perfecti quidem sunt. sed ad id
quae facti sunt. ut in alia parte non sint perfec-
ti. quia alterius egerit. ut in eo quonon e-
gerit. perfectus sit non in quo egerit; Ideoque
perfecti & imperfecti sunt omnia manus in-
digent pedibus. quia nisi ambulauerint.
otiose erunt manus. iterum pedes indigent
manibus. calciasse enim non possunt

neque curare; cum ergo corpus perfectum sit
membris. uolare tamen non potest. neque
tantum ferre quantum potest burdo.
cum in his perfecti sint. gubernare se nesciunt.
nec adhibere sibi possunt medicinam. un-
de dictum est. nolite fieri sicut equus &
mulus quibus non est intellectus; & aqua
& ignis cum se pugnent inuicem in suo
perfecti sunt; implent enim id ad quod
facti sunt; coquit enim ignis & con-
sumit. purgat & calefacit; aqua uero
abluit. refrigerat. irrigat. scientes recreat;
Itaque cum omnia in se imperfecti sunt. si
in homine tamen nihil possunt neque
homo. quamuis perfectior sit sine his;
hinc apostolus. imperfectus & perfectus nos
dicit ad comparationem enim infidelium.
nos perfecti sumus. quia ad id cognouimus; sed
quia quae promissae sunt. minus scimus quam
debemus. quia in hac uita. non tantum
possumus comprehendere. quantum est
quod creditur. imperfecti sumus; igitur
quoniam putant perfectionem ad lae. in saeculae
credentibus. uideamus si haec in saeculae.
nihil ultra domi habeat diuini quae fue-
rat consecutus adam; factus enim ad
positus est in paradiso. ut operaretur
ibi & custodiret; hoc est ut coleret & terram &
custodiret & praecipit ad id. per quae sciret
& sic sed dominium cunctorum accepisset.
ut imperet cunctis sub lege uiuere & creato-
ris. nec dominatio & tolleretur eum. & in
flatus superbia in memor fieret & in con-
ditione positus ergo est. ut cibus susten-

tatur uitaeus; p xp̄m̄ aū hoc concessum ē.
 ut resurgentes non egeant cibo uel potu.
 quia quod mortale est hominis conuer-
 titur in uitā factus est a clam ut habita-
 ret in terra. fides autem largiri digna
 ta est. ut in celis sit habitatio nra. sc̄p̄
 tura ip̄s̄e testatur. quia factus ē inquit
 primus homo adam in animā uiuentem.
 secundus aū homo in sp̄m̄ uiuificantem;
 primus autem homo de terra terrenus. secun-
 dus homo de caelo caelestis. ^{qualis} terrenus. ta-
 les & terreni. qualis caelestis. tales & ce-
 lestes. quidam aptum quidam non habuit
 sp̄m̄ sc̄m̄. factus est enim in animā ui-
 uentem. p xp̄m̄ aū. in sp̄m̄ uiuificantem. ut ho-
 mo in aliquo similis sit creatori quod credit;
 quia enim mysterium fidei quod ad salutē
 datū est. trinū est. trinū sc̄m̄. corpus. anima.
 & sp̄s̄ sc̄o. p quem dicimur filii d̄i. quod mi-
 me adam probatur uocetur & terrenus enī
 factus est. filius aū d̄i. non carnaliter sed spi-
 taliter nati. caelestes dicuntur. & ex d̄i uicē
 donum d̄i. multo plus gratie concessisse tem-
 pore saluatoris. quam acciperat a clam.
 quia non solum instauratur. sed & melioratur.
 in eo instauratur. quia peccatis abluitur ē.
 in ceteris melioratur hoc enī & iustitia & gra-
 tio & iē ^u bat. ut tunc uberior eēt clemen-
 tia d̄i in dandis beneficiis. quando mysteriū
 diuinitatis suae. in nos testetur uoluit creature.
 ut cognoscerent quod in cognitum fuit
 in saeculis & generationibus d̄i in uis sacra-
 mentum in trinitate consistere. pro ip̄s̄a
 nata uitaeus quasi dedicatione peccatis ab-
 luit. in sup iustificentur. & adoptati ad d̄o.

sp̄m̄ sc̄m̄ accipiant. p quem signum ad op-
 tionis habere uideantur; Adoptio enī
 ad d̄o signum habere debent d̄i patris ut non
 in merito filii d̄i appellentur. hoc donū
 p proph̄as promissum est. ut tunc daretur.
 quando mysterium d̄i d̄clarari haberet in
 triumpho de uicta morte. ut sc̄m̄ & creatura
 patrem & filium & sp̄m̄ sc̄m̄ unum esse d̄m̄;
 unde euangelista ait; sp̄s̄ inquit non erat
 datus. quia ih̄s̄ non erat clarificatus. cla-
 rificatio enim h̄c ē. cū p uirtutem suam
 cognoscatur esse. quod testificatus est
 de se; quae clarificatio. hoc donum d̄i dedit.
 quod p ioh̄el pph̄am fuerat pmissum;
 ait enim d̄s. quia in nouissimis diebus effun-
 dam de sp̄m̄ meo sup omnem carnem. & cetera;
 & apostolus in ter alia; cum aū benignitas in-
 quid & humanitas apparuit saluatoris n̄r̄i d̄i.
 non ex operibus iustitiae quas nos fecimus. sed
 secundum suam misericordiam saluam nos fecit.
 plauacrum regenerationis & renouationis.
 p sp̄m̄ sc̄m̄ quem effudit in nos habundē p xp̄m̄
 ih̄m̄ saluatorem n̄m. ut iustificati gratia
 ip̄s̄ius heredes efficiamur. secundum sp̄m̄ ui-
 te a d̄e r̄ne firmavit apostolus. quod p ioh̄el
 pph̄am fuerat pmissum. quia hoc post
 quam clausus est ih̄s̄ impleuit d̄s. ut sp̄m̄
 sc̄m̄ effunderet in illos qui credunt in xp̄m̄.
 & hoc esse heredes fieri uite & r̄ne. sp̄m̄ sc̄m̄
 accipere. ut quia sc̄m̄ & r̄nus est. habeat
 uitā qui accipit eum. pignus est enim in
 mortalitatis; qui enim accipit eum & ma-
 net in eius dilectione. trans puncta haec
 p ḡ & in celos. ad eum cuius sp̄m̄ habet in con-
 gruum est enī ut qui hinc & ita habens

sp̄m̄

sp̄m s̄m̄. apud inferos teneatur; signū est enim
in homine uictorē xp̄i. quā uicit mortē sp̄s eius.
ut in quo fuerit sp̄s eius. ab inferis teneri non pot
sit. Ac hoc in ueteribus sc̄is non ita fuit sp̄s sc̄i.
sicut nunc est in fidelibus. quia ex eunte de se
culo. apud inferos erant; & non potest dici.
quia sp̄s sc̄i causa p̄ccati adē. quod p̄tradu
cem generis omne s̄m̄ eius subiectum fe
cit in ferys simul tenebatur. sententiā data
adae. cum p̄ph̄tis ergo & iustis uiris s̄m̄ fu
isse sp̄m non est ambiguum. cū p̄ph̄tis p̄p̄t
dispensationem. cum iustis uero. causa sc̄i
tatur; sicut legitur de sc̄o symeone. quia
sp̄s in quō sc̄i erat cum eo. non ut signum
esset ad adoptionis in eo. sed meritorum eius
gratia. nam filii dī credentes tunc esse coe
perunt. quando manifestus est filius dī uic
ta morte cuncte creature; si in adamaū
uel ceteris sic dicitur fuisse sp̄s sc̄i. sicut
nunc est in fidelibus. quē noua dona dedit
dī. cum regnum filii sui dedit in nobis.
& quomodo felix & beatum tempus p̄p̄tē
h̄s dicitur saluatoris aduentus. sic ap̄st̄i
tut quē iam fuerant p̄st̄ita. & ubi est il
lud quod dicit saluator ad discipulos. mul
ti inquit p̄ph̄t̄ae & iusti cupierunt ui
dere quē uidēt & audire quē auditis & n̄
audierunt; quā ratione ergo poterit dici.
quia beatitudo temporis huius. nihil am
plius contulit cloni. quam ueteribus est
conlatum. quod quidem ad iniuriam pro
ficiet saluatoris. ut nihil habuerit nouum.
quod in ortu^m perisui suscipientibus sed
donat &. cum idem laborare soleant di
uiter. ut in die festo natalis sui & quif

sita inuitatur dicit. apphoriza; quanta ergo
iniuria cloni. ut his quor ad nouum & in au
ditum diem festum. & omni laude dignum
inuitatur. non dīgatur habuisse in xp̄i
tē quē clonū &. & ubi est illud euangeliste
iohannis quod dicit; in sua uenit. & sine u
non receperunt; quot quot autē receperunt
eum dedit illis potestatem filios dī fieri.
his qui credunt in nomine eius; qui non &
sanguine. neque & uoluntate carnis. ne
que & uoluntate uiri. sed & dō nati sunt;
igitur quomodo non inuitatur est. quod do
nauit credentibus. dī in xp̄m. quā clode
dicit potestatem filios dī fieri. id est
fratres filii sui proprii. non & uoluntate
carnis aut uiri. sed & dō. ut sp̄i taliter nas
cerentur. aut si prius gratia ista concessa
p̄batur. tunc nihil nouum aduentus xp̄i
contulisse dicitur adae. certe carnalis. & te
nati sunt facturi non spiritalis; non enim & dō.
sine carne & sanguine natus est. sed dē terra
ad dō factus est; ideo quē non potuit sp̄m s̄m̄
accipere quoniam non erat sp̄i talis. & cui concessū
non erat. patrem dī in oratione uocare.
qui enim sp̄m s̄m̄ accipiunt his data potestas.
ut p̄ id quod sp̄m dī habent. patrem illum
xp̄i anorum in oratione appellent; quod
quā ante concessum non fuit. non poss
priorē dī sp̄m s̄m̄ habu. In ergo qui
putant ad am. uel ceteros habuisse sp̄m s̄m̄.
nesciunt quāle clonū habeant dī. nec gra
tias congruas possunt ei agere. quibus esse
ut accipientes. nihil se dicunt amplius
consecutos. VNŪ OPVS DIFFERRE SECUNDŪ
PERSONAS SIVE IN LAudem SIVE IN CONDEM
NATIONEM;

Vna misericordiae. In diuite & in paupere
 seclaliter imputatur diuiti & aliter pau
 peri. quia plus laudanda est in paupere qua
 in diuite; pauper enim de exiguitate sua
 largiri non timuit. sperans ad no sibi & tri
 bui & in presentia & in futuro; sed & enim
 scripture dicenti quia qui tribuit pauperibus
 non egebit; unde & paupera illa diuitibus
 multa mittentibus sola meruit ad no
 conlaudari quia de puri corde largiri non
 timuit; diuites uero securi de diuitiis suis
 largiuntur. paupau securi de no bene
 igitur faciunt diuites. dum largiuntur ege
 nis. sed multo melius pauperes. ac phocalu
 remuneratione pauperis. & alia diuitis. diues
 enim si hoc non fecerit. uipulabit; a paupere
 enim non & igitur tantum. ideo quae lauda
 bilis pauper est misericors. furtu in paupere
 & diuite. unum peccatum est. sed diuitem
 plus facit seum. quia pauper inopia facit fur
 tum; diues autem cum habundantia non contentus
 sui. tollit aliena; & quod peius est. solent pau
 peres & poliare. ac phoc differt poena utri
 usque. & iustitia pauperis & diuitis una est.
 sed laudabilis est in paupere magis. in egesta
 te enim seruare iustitiam. magnificari est;
 diues autem ideo uidetur seruare iustitiam.
 quia alienus ab inopia; igitur uterque ius
 tus est. sed maior in necessitate seruare ius
 titiam. supbie una est. sed plus clamanda est
 in paupere. quam in diuite. quia diuis copia
 elatur est. paupau in egestate superbur. quod
 ad insaniam pertinet. ac phoc plus reus pau
 per est. humilitas una est. sed magis laudan
 da in diuite est; quidem magnu est. si pauper

humilis uideatur. quem ipsa inopia humilem
 facit; magnificum autem sibi quae dignitate
 & copia commendatur. inclinans se non sibi
 uindicant quod mereri senouit; igitur in
 omnibus bona humilitas est. sed multo ma
 gis in diuite est. doctrinae studium una est cau
 sa. sed laudabilior in diuite est; pauper enim
 cum nulla prerogatiua commendatur.
 operam dedit ut haberet unde possit sequi.
 diues autem cum non deesse unde
 commendatur. adhibito labore auxit se.
 ut duplici genere necessarius esset; Non
 enim auocatur copia respicit animum. quod
 minus profloretur. ideo hic magis laudabilis
 est quam pauper; qui si studium minime
 operam dedit. & omnia remanserat illis;
 illum ergo uoluntate hunc necessitas fecit
 studium cupidum. Libido in paupere & diui
 te. eadem est. & laudabilior in paupere
 quam in diuite est; pauper enim ipsa
 egestas reuocare debet ac cupiditate
 luxuriae; cogitare enim debet. quia unde
 hoc impleat non habet; & dum hoc festinat
 implere. aliam multa mala admittat necesse est.
 quibus forte nec ad praesens euadit. aut
 certe hoc ipsum quod habet insumunt.
 modicus remanebit cum nota; diuitem
 autem deliciarum copiae lacessunt ad
 uoluptatem libidinis; praeterea quia se
 curi sunt de impunitate scientes uenalia
 esse iudicia. & nec rearguisse ab ali
 quo; quia enim dignitate fultum uirum.
 & diuitem audeat arguere; unde magis
 acceduntur. ut & uiolenter hoc agant;
 non solum enim minime reprehenduntur.

74

inutilis

sed in magno honore sunt. ut & gloriari possint
qui a tales sunt; quod si uterque. id est pauper
& diues pudicus sit. multum differt pudici-
tia diuitis. a pudicitia pauperis. pauper enim
potest humilitas seu caritas. ne quod
uult possit implere. aut timor legum; Diues
autem cum multis suffragantibus causis ad
uoluptatem possit inlicere. laudabilis est.
si auertat hinc animum. Alia ergo remunera-
tione dignus est diues pudicus. & alia pau-
per pudicus. quod si & pudicus sit. multum
est gloriosum. ut omnia impotestate ha-
bens. non congeret quod sit impune a se por-
re fieri; hic uero est deum timere & hic uero est precepta
eius custodit. qui in potestate habere le-
ges. futurum dei iudicium contemplatur.
Itaque grandis res est. ut cum in presenti
non habens quem timeat. uideat quod de-
lectat. cum delectatio tantum possit. ut non
solum futura. sed & presentia minime uer-
atur; unde multum merentur qui hanc su-
perant. sed plus hic qui in presenti legibus
& hominibus dominatur; ceteri enim &
homines & leges uerentur. quare & propo-
situm custodiunt; ne enim apud homi-
nes erubescant. seruant quod diu tenu-
erunt. & ne condemnentur. a prohibitis se
abstinent; hic autem qui dominationem
ne legis timet. ne homines erubescit.
magne glorie est se abstinere.

ADVERSUS EUSEBIUM. cxxv.

Meminime. in quodam libello eusebi-
i. quod se egregium in se aliquis uirilegus
se. qui a nec spiritus sanctus misterium. uero nati-
uitatis domini nostri ihesu christi; Et ad mi-
ror tante doctrine uirum. hinc macula
sco spiritui inflixit; hoc enim dicent de genere

illu significauit neque enim potest dici.
de deo esse. si nescit quid sit. qui inferior
natura quid impotior sit nescit. si uero
eiusdem substantie est & diuinitatis. quomo-
do potest nescire quod sit. Omnes filii
ut di quia ego inquit & pater unum sumus.
propter unitatem substantie. non merito adiecit
dicens. omnia que patris sunt mea sunt.
& que mea sunt patris sunt. quod obrem si spiritus
sacer eiusdem diuinitati rest. quare ratio-
ne segregatur. nescit eiusdem scientie cum
eiusdem non negatur esse substantie. quod
plurimum est can. ceteris. quod minus est scire.
creatura enim discit & incipit aliqua
scire de auctore suo. & erunt ei quod didicerit
cum auctore suo communia substantia. aut uel
diuinitas. non potest deo esse & creature commu-
nis. nam di substantia non habet quod discat.
quia nihil est quod ignoret. substantia uero ho-
minum non habet in natura. ut sciat. sed ut discat.
itaque nature hominum accidit scientia.
non tamen in mutatur substantia. quia homi-
nis natura de habet scientiam. si enim con-
ditae est substantia. ut per exercitium adquirit
scientiam. igitur est substantia quam scientia
quia non scientia adquirit substantiam. sed
substantia scientiam. & substantia est non sine
scientia. non tamen potest scientia sine
substantia. in deo autem sicut est substantia. ita
& scientia. quia nihil habet quod discat. ipsa
substantia sibi est scientia. quia obrem omnia
in deo substantia dicuntur. substantia enim
cui nihil deest. omnia substantia ter habet.
quia nihil ei accessit per studium. quomodo
igitur dici potest de spiritu sancto. qui a nescit nati-
uitatem filii dei. si constanti uir est. Num quid potest

una eademque substantia & scire & nescire
 certe filii dei mysterium Natiuitatis suae
 non didicit scire enim substantialiter non
 per doctrinam qua ergo ratione spiritus sanctus
 nescire cum similiter ipse nihil habeat ut
 discat quia omnia nouit per substantiam
 sicut enim dei filius ita & spiritus sanctus substan-
 tia est dicente domino omnia que patris sunt
 mea sunt per quod significauit substantiam dei
 patris suam esse substantiam & spiritum sanctum
 a patre dicit procedere & de suo accipere
 & ideo inquit dixi de meo accipere quia omnia
 que patris sunt mea si a patre procedit & de filio
 accipit quomodo nescit filii natiuitatem
 quando substantia eius filii substantia est
 omnia que patris sunt sine dubio ergo pa-
 tris substantia in spiritu sancto est adiecit enim
 filius dicens & omnia que meae patris sunt
 quid ergo ambigitur de spiritu sancto an eiusdem
 diuinitatis sit cum sit eiusdem substantie
 nam sicut de se dixit dominus qui a deo processit ita
 & de deo testatur spiritus & ne hoc aliter possit
 interpretari a patre inquit procedit & de meo
 accipere ut a patre procedere hoc sit de christo ac-
 cipere non ambigitur & iam ipsum esse de
 deo ut in spiritu sancto patris esse substantia &
 diuinitas non ambigatur itaque qui hunc
 dicit nescire filii dei natiuitatem ipse de
 rogat cuius dicitur accipere & enim in ali-
 ud accipit quam ipse est de quo accipit quia
 accipere de christo de deo processisse significat
 ideoque non potest nescire quod hic scit de cu-
 ius accipit Neque ignorare dicens dicitur
 dominus quia a deo processit certe filius dei quia de pa-
 tre est deo scit omnia dei quare ergo spiritus sanctus

cu en dicit de filio dei accipere

negatur scire quaeque christi sunt cum deo
 acciperit itaque si scit filius dei quae in deo
 sunt dubium non est & iam spiritum sanctum non
 ignorare quae in filio dei sunt & per id quod
 nouit quae sunt in filio non nescire dicen-
 da sunt quae in deo sunt De eo enim de quo
 accipit dei habet notitiam & quid labo-
 ramus cum testis sit in hac re apostolus
 dicens Nemo scit quae sunt in deo nisi spiritus
 sanctus & ecce in quo diu suadimus apostolo
 adiuuante impleuimus & numquid pre-
 iudicabit filio dei qui a neminem dixit scire
 quae in deo sunt nisi spiritus sanctus absit sic & preiudi-
 cauit sancto spiritui filius cum dixit Nemo nouit
 patrem nisi filius Neminem enim dixit
 scire quae in deo sunt praeter eum quid deo est
 quia omne quod de deo est nouit dominus & quae
 in deo sunt Natura enim dei ipsa se nouit
 quamcum intellegisset & iam in spiritu sancto
 per id quod a patre processit & de filio accepit
 tutum non est istum dicere nescire patrem
 dominum cuius naturam ignoscit in eo & tam
 saluator sic dixit Neminem scire deum nisi
 filium ut reseruet alii personae huius cog-
 nitionem statim enim subiicit dicens &
 cui uoluerit filius reuelare cui putas
 uult reuelare filius Nulli enim maior
 esse potest quam spiritui suo quia si quis
 inquit spiritum christi non habet hoc non est eius
 Igitur quomodo putas reuelatum dominum
 patrem a filio spiritui sancto Nisi quomodo ip-
 se dominus ait de meo accipere & creaturam
 reuelare non potest pater dei qui a dei
 naturam fesse non potest Nisi fuerit
 eiusdem substantiae Lucem & enim habitat

inaccessabilem. creature duntaxat sed qui
bus deum inclatur. Ideo & te dicitur
mysterium natiuitatis filii dei spiritus. quod ma
dicitur scrutari. & qui scrutatur in quid
nescit utique quod & alio loco debet intel
legi. Di enim uerbo sunt inter se radice
tis ego est qui scrutator rener & corda &
in seculo. scrutatur ait corda & rener
& apostolus qui scrutatur in quid corda
scit quid de se & spiritus. quia secundum di
uoluntatem postulat pro se. hic exemplum
cum scrutatur dicitur di spiritus. non ignorare
significatur. & iam alia dicitur scrutari & per
aliam dicitur per uidere. scrutari enim occulte signifi
cat penetrare. ut per nihil ei occultum esse
revelatur. Alia enim di mysteria interiora
di. quae scrutari a creatura non possunt.
Nam & secundum di uoluntatem per se legi
tur postulare. quod se utique. Nesciunt
dicente apostolo. Nam qui claudemus sicut
oportet & nescimus. igitur alia dicitur scire &
uoluntatem di non ignorare. unum signifi
cat quod enim te altum & mysterium.
quam uoluntatem est di. quod cognitum est
spiritus sancti. ceteris uero incognitum omni
bus contuendum & enim est. quomodie
tam est. quia nemo scit quod sit in homi
ne. Nisi spiritus hominis qui in eo est spiritus ani
mam significat. quia nemo scit quid
sit in animo hominis. Nisi animus eius
qui est spiritus. sic & in deo nemo scit quae sunt.
nisi spiritus dei. hoc est ipse deus. qui enim de deo
est. non aliud intellegitur esse quod
est. Ideo spiritus dei scit quid in deo est. quia
electus est. Nam si cogitationes hominum

nemo nouit nisi deus. quanto magis deus secreta
& uoluntatem nullus potest cognoscere
nisi sit de deo. hoc est idem ipse deus. ipse enim
est solus sibi cognitus. Nam utique in deo non
sunt cogitationes. Nec enim tractat
apud se quid faciat. de liberant an expe
diat. quia omnia quae in deo sunt. sine
dubitacione sunt. non per accidentiam
sed per substantiam. Neque per studium.
sed per naturam. quia non immutatur. ac per hoc
non aliter nouit spiritus sancti mysteria. nisi per
substantiam. una enim substantia.
unum habet sensum & uoluntatem. de deo lo
quitur. qui semper unus & immutabilis siue
in filio siue in spiritu sancto. quod enim uult pater.
hoc uult & filius. & quod uult filius. eadem
uult & spiritus sanctus. quam obrem aliquando
dicitur spiritus dei. Aliquando spiritus christi. quia
a deo inquit procedit & de deo accipit. hic
est unde iohannes apostolus ait. & hoc sci
mus qui ad nos in nobis manet de spiritu que dedit
in nobis. igitur si spiritus dei manente in nobis dei
significatur esse spiritus dei. Denique hic est
signum ex electi. quod sit filius dei. ut
cum hunc accipiunt. di se filios. uideant
appellare. Nisi enim signum dei tatis habu
erunt. dei filii dici non poterunt. quia
enim qui uerus dei filius non est. ut sit
totus de deo. sic ut & christus per adoptionem
aut sunt filii dei. ut accipientes spiritum christi
per ipsum filium dei dicantur. per id quod de
deo est. quem in se habent spiritum. In filio enim
quamuis adoptiuus sint. patris tamen & a
liqua parte debet uideri substantia.
In mundo enim qui a se in perfecti sunt.

adoptata ab hominibus filii. nullum pignus. sed solum nomen accipiunt. Dicitur autem quia perfectus est. plus facit ut adoptatis spiritum suum de quem aliquam ueritatem adoptati ab eo uideantur habere. quia uocabula sine rebus inania sunt. Apostolus in hanc adsertionem nostram adiuuat dicens. O altitudo diuitiarum sapientie & scientie scilicet quam inscrutabilia sunt iudicia eius & inuestigabiles uiae eius. quid est ut cum alibi dicat scrutabilia esse altitudo scilicet id est secreta hoc in loco de negat & dicit in scrutabilia esse. sed in hoc loco de creatura dixit quia inscrutabilia sunt ei secreta uel iudicia dei. Spiritus autem sancto eo quod omnia dei nouerit. scrutabilia dixit esse cuncta que in deo sunt. ut quod creature incognitum est. deo spiritus uel seruat non ignorare. de ergo necura ne cogesse non potest. que cognitum habet & quod a creatura non potest comprehendere. quid de genere dicitur spiritus dei pulsant propositum qui totius creature salutem in trinitatis diuinitate consistere declarauit. quia si constantius non est deo & christo in eptum eponere istum in numero patris & filii. ut sine hoc neque salus alicui sit. neque dignitas si enim non est. quod cebsit. qui enim prudentium de negat creatorem cum creatura connumerari non posse. Neque aeternum cum eo qui sub initio sit conparari. neque domini cum seruo aequari. nec potentem cum impotente conferri. Neque scilicet cum in seio deputari. sed & iam cesset calumnia. Tertius enim ordine est. nna

tura gradu. non diuinitate. persona non ignorantia sicut enim filius dei secundum a patre est. & diuinitate minor non est. ite & spiritus sanctus sequens a filio est. non impar. sed equalis diuinitate substantie. Denique que legimus & de seio spiritus in personis nobis teste. ait enim. Rogabo patrem & alium paraclitum dabit uobis spiritum ueritatis. Alium cum dixit. se per paraclitum significauit. quod iohannes apostolus declarat dicens. qui est filius scilicet postulat pro peccatis nostris. & paulus apostolus. ipse inquit spiritus scilicet postulat pro nobis & cetera scriptura ambo ad uocatos esse ostendit. qui ad dixit ego uentus. & in sum se a patre dixit. & se mittere se spiritum sanctum. promisit si ipse amittente in par non est. neque impar est ab illo spiritus sanctus. nec enim qui a tres sunt. singuli alter alterius membra sunt. ut diuersa possint. una est enim tria potentia ut nihil singularis desit. hic finis est. Jam enim in libello aduersus arriam impietatem digesto. Reliqua plene tractata sunt que trinitatis complexus sunt in discretam unitatem. DE IO QUI PERCIPI. cxxxi

Scriptum est quia iusto nihil perierit iniustitia eius in quacumque errauerit & quia iusto nihil obert iniustitia sua cum se conuerterit. & christus in euangelio. qui non crederit in quietam iudicatus est. ut phocum qui crederit in quietam iudicatus est. ut phocum qui crederit. non iudicio subiectum ad sententiam & capiendam signat. sed fidei merito laude dignum futurum.

et uolem diuinitatis. aut stulte aut gratiore factus.

Igitur cognitio dei habet praerogatiuam.
ut peccatorum consequantur remissa. cre-
dens enim di esse filium ihm. dignus existat
ab omnibus liberari peccatis. Diu enim
errore dauus. cum per diuersae ignorantiae
fluctibus iactaretur. Inluminatur uerita-
tis coruscatione. Nactus est in qua
post nimias tempestates requiescat secu-
rus. cui non grauit ut post cognitionem
temperet ab his quae iam pridem in igno-
rantia positus agebat. quidem pro-
dest cognitio. si manet pristina con-
uersio. hic enim quis uideatur cog-
no uisse dm. si uita mutet & conuersa-
tionem suam. cognitus enim deus tamen
debet quia iudicaturus praedicatur.
ut & fideles iustitiae suae percipiant fruc-
tum. & impii id est crudelis perfidiae suae
congruas poenas soluant. conuenit
enim iustus in futuro gaudere. ubi
regnebit xpi cum suis. ut in saeculo sunt
obprobrio & iniuriis subiacent in quo
princeps est dicebolus. in regno xpi glori-
osi apperecent propter quem contemti-
les iudicetis sunt a mundanis. In iustis
autem quia saeculo florere uidentur. pro-
mendum se pugnantem uentura. in poe-
nae tribulatio. ut qui pro se cum gloriosi
uidentur. pro uerum dispecti & humili-
tatem animis apparecent. Tunc iusti enim
credidisse gaudent. cum perfidor uide-
runt credidisse. & nec penitebit perfidor
non credidisse. nisi uiderint gloriam
illorum & suam poenae. quos quia cre-
diderunt stultos & contemtibiles arbi-

traxerunt. Igitur scio quod proficitur
quis christianum se esse. id studere debet
necesse. Arma se contra uitia. & quia
impossibile est se uincere. simulat fuisse
doleat ne iterum uincatur. quia quae
doleat uitium. separat se. qui ergo se
pugnet. habet unde & curat simulat
fuisse. Ostendit enim se uictum habuisse
uincendi. sed minime preualuisse. De
hoc spes est. quia potest separari. si assi-
duae meditatione. in congressione
peritior & fortior inueniatur. nam qui
ad hoc surgit ut peccet & inexcusabilis est.
is per gratiam habet causam. per se enim
subditi uiuere professione & uoluntatem
habere peccandi. quam si ignorat quis
dm & turpiter & contaminate uersat.
hic enim nescit quem tamen esse debeat.
illescient contempnit. credentes igitur
accipiunt remissionem. ^{peccatorum} non tamen glo-
rosi erunt. nisi post acceptam fidem
uixerint subditi timore. ut conluctati
contra hostes xpiani nominis uictoria
fecerint. ut possint premium mereri du-
plus uincunt. quam uincuntur. Nam
qui intellegit dm. & non accedit ad fidem
eius ne uiuat xpianus. Sed in fine uult
fidem accipere. ut mereatur xpianus.
aut erubescit xpianus uiuere. aut pe-
ccatis operam dat quae arbitratu pos-
se sibi semita cum crederit. istum puto
non bonam causam habere. quia ut qua-
diu in saeculo peccet. Non uult fieri
& uiuere xpianus. aut confunditur
dicit xpianus. qualem sperat esse cum

sequat.

malitiam erubescit. uult ab eo stipendium
 accipere. huiusmodi intrisor est. sciens
 enim se iam tempus non habere ut peccet
 morte imminente. & tunc uult fieri xpi
 anus. ut quia iam non potest peccare
 de se se hanc in xpm. qui seccatur peccat.
 ut non iam nollit peccare. sed non possit
 preuenientem morte. Iste legi debet quia
 dicit non in dicitur. Nam & solent huius
 modi tunc date mandare. ut iam defec
 tis & alienis tantum anhelantibus det
 fides. timentes ne euadant. & confun
 dantur quia facti sunt xpi quibus re
 citantur sunt euangelii uerba in hac
 generatione & filius hominis confundet
 eum cum uenerit in regno patris sui sed
 fortedicant scientes fragile esse genus
 humanum. idcirco in fine uite uolumus
 fidem accipere. ne iam peccemus. sed fides
 sic accipi debet. ut sciatur quod accipit.
 tunc enim beneficium eius habebit si cog
 noscat & profiteatur eam. cor enim credit
 ad iustitiam. ore autem confessio fit ad lau
 dem. Ac pro hoc qui iam nescit ubi sit. quo
 modo potest accipere. ille enim accipit.
 qui proficitur se accepisse. sciens quid acci
 pit. si enim credunt quia datur credenti
 bus remissio peccatorum. sci se debent
 quia hic credit qui corde suo teste credit.
 quia dicit sicut promisit. cordis inspec
 tor est. ipsum enim suscipit quem corde
 uidit credere. Itaque cuius cor uerba
 fidei non aduertit. quomodo benefi
 cium eius habebit. igitur hic potest
 uideri time se fieri xpi anus accepta fide

quid agere cernitur ne facile peccet. Nam
 qui peccare festinat. Idcirco non uult accipe
 re fidem. ne rogatur bene uerere quod ui
 detur nolle. Sed in morte uult consequi
 qui in punitatem sperans & remissionem
 peccatorum malorum uitae deprecatentis
 securus sit & de futuro. qui iam utique
 non poterit peccare. oritur ut sed hoc
 non fit bono consilio. Ne inunda consci
 entia. ut tunc uelit accipere fidem quan
 do iam non possit ne nolit peccare. Hic con
 uenit dictum istud. faciamus mala. ut
 ueniant bona. hoc est modo peccemus.
 & in nouissimo credamus. & remitte
 tur nobis. Ideoque subiecit quorumdam
 natio inquit iusta est. Non est enim dig
 num. ut his dicitur remissio peccatorum.
 qui iam scientes deum qui nolit peccare
 & odio habet peccatores. peccare ger
 unt. nolentes aduertere donum di
 hi proficere qui ignorantes deum sic peccant
 ut nesciant iudicaturum deum. qui autem
 audiuit & tractauit apud se & uotum
 habet peccandi. non ut uincatur co
 gente aliqua causa sed uelit peccare. clu
 rum est ignorare. Nam due cause sunt.
 que habent peccatorum remissa unado
 ni. alia paenitentiae. ut qui post donum
 peccauerit. per penitentiam reformet.
 quia enim in accepta gratia non perman
 sit. ut in libertate durare & sed iterum
 se subiecit peccato lamentatione &
 gemitu impetret. obliterari peccatum.
 Sciens enim prudens que peccant.
 non quod aliquis ignorat peccatum

TX

TX

sed qui nescit dñm iudicaturum. impune putat
futurū quod peccat. ac per hoc gentilis si
coeperit infirmus & ipsa uite desperatione
tractat apud se de fide & spe promissam
tegram habet causam. ut hinc credenti se
mittentur peccata. nec teneantur in
fens. Signum ferens secum euitae mortis
de spoliata. licet non habeat dignitatem
uel remunerationē. quia debet aliquid
interesse. inter eum qui puocatur a morte
domini sui contra hostes eius dimicare non
timuit. Armans se continentia & obser
uatione omnium uitiorum. ut possit resiste
re malo. semp sollicitus quomodo imperiū
domini sui defendat & inter eum qui cū
inimicis domini sui conueniens. & eis ad
sistens. in finem uite. ad dñm suū regressus
est. Non ut regnum domini sui uindictat.
sed sibi soli pelere meruit. antequā miles.
Ille enim qui uiuere uult xpianus. ut
post mortem remaneat. scit quā sunt
condigne passiones huius temporis ad fu
turam gloriā que se uelabit in nobis. ac per
hoc suscepta arma fidei. Non dubitat con
gredi contra principes & potestates.
ut in seculo uictor existens. post seculū
coronetur. Dignū ē enī ut qui inter pfi
dor & rebelles dñi sui regnum ad pxiem
testatū huius se in futuro consequatur
mercedem. Ut uidentes inimici tes
tem xpianū confessionis sue ueritatem.
sublimem apparere in regno dñi. doleant
confusi falsū estimasse quod uerum ē
declaratum. nō enim & iam inquit
de credider. Non in uita sed in morte

confitentes dñm. uidentes quanta gloria
eorū est qui sub arma xpianū militantes. bella
imperatoris sui deuote & fideliter gerunt.
penitentē non se uixisse. sed morte uere
xpianor. potest enī uideri minime ido
neus mortis xpianus. forte enim iam mori
rus idcirco uoluit di. xpianus. ut qui
iam tempus peccandi non erat.
Nefortem quid uerum sit quod creditur
uolo fieri xpianus. nihil amittens si
falsum est quod creditur. ut quia iam in
morte non uoluptas peccandi sed pe
catum fieri desinit. temptat si prodesse
poterit fides post mortem. cum hoc utiq;
fuerat utile ut uia ^{hic} & peccata emen
darentur ubi fuerint admissa. tunc enī
aliquis condemnasse se p̄tysta pbat.
quando fidei lineam sequent. conuer
sationē & uitam uidetur mutasse. si enī
prius ideo peccabat quia nesciebat dñm.
cū cognoscit eū ultra non debet peccare.
Nefrustra sit cognouisse illum. Debet enī
aliquis p̄fectus ē & cogitatione dñi. xpianus
enim ante p̄fessionem debet intel
legi operibus magis p̄batur ^{in mandata eius} quam no
mine. Nam propter ea acriter legibus
poriora & ecclesiasticam p̄tinentia. ut ex
hinc cultura appareat. si quominus au
dient. quid me uocatis dñe dñe & si factis
que dico. p̄ quod tunc significauit p̄desse
dñm. si mandata eius seruentur. In r̄tore
enim uidetur. quid dñm uocare eū cuius p̄
cepta contempnit. hinc uerba legit p̄ci
tandae sunt que dicunt. qui acti n̄ in uer
itaq; uerbis suis condeperabit. quid dñm uocat.
quē minime se timore operibus suis ostendit.

qui uocatus n̄ habuit uerū xpianus.

DE PECCATO ADAE ET EVAE. cxxvii

Nulli dubium arbitror mundum istum
 cum diversis constet substantiis. unus
 est tamen multas membris aptatur.
 ut & his inuicem mutuis operibus que
 necessaria homini futura erant gign
 nerentur. Domus enim facta est homi
 ni cum annona ite ut singula eoru
 secundum genus fierent sup̄ terram.
 id est ut fecerunt hanc haberent insita
 potentiam. improprio unius cuiusq;
 generis eorum crearetur in terris. On
 gines enim institute sunt. quarum se
 men proficeret ad perpetuationem multa
 plicendorum generum sup̄ terram.
 Unde scriptura testatur dicens. & be
 nedixit illa d̄s dicens. Crescite & multi
 plicemini sup̄ terrā. Similimodo & ia
 hominum genus benedictum est. que
 sensum contu emur in lege. cerni
 mus enim scriptum esse. creuit popu
 lus & multiplicatus est in egypto. qua
 benedictione enim benedicta sunt que
 ad hunc usque creatasunt hominis. ea
 benedictione & homo benedictus est.
 ut similiter & mare & feminis appago
 generis humani crearetur. & multipli
 cassetur sup̄ terram. & ut sicut p̄ cultura
 melioranda erant semina. ita & homi
 num genus adhibite cura id studeret
 ut creatoris cognitione p̄ cepta.
 uitam suam frenaret ad promerendum
 eum. ut simul omnia proficerent ad

laudem & gloria creatoris & qm non ali
 ud hęc dicta significat. res ipsa testant.
 omnino enim que fecerunt. diuina mul
 tiplicata & meliorata sunt sup̄ terram. nec
 enim aliter possent credere quā diuolun
 ter & benedictio decreuit semibus.
 quomodo ergo dici potest male fieri
 aut non licere quod & di benedictione
 & ipso fauente augmentum facit cuius
 rei traditio & in sinagoga mansit & in
 in ecclesia celebratur. ut di creatura sub
 benedictione iungat non utique p̄ pres
 sup̄ tionē quia ab ipso auctore sic datae
 forma. sed necesse debere putetur. tunc
 cessare debet quando cessatura & illa
 que similiter benedicta sunt. ut multi
 plicarentur. quia si generatio hominū
 cessat ad quā utilitatem nascuntur que
 benedicta sup̄ terrā. non potest enim
 mundus seipso agere. & se parte cer
 sare aut totus enim operatur. aut totus
 pauset in otio. numquid utile corpus ē.
 cuius quędam membra uigent. quę crea
 tor percunt. quod ergo ad nō benedic
 tum est. cursor dicitur & contaminatū
 opus a quibus d̄m adseritur. nisi quia
 ipso d̄o manus quodam modo inferitur.
 Non enim hoc reprehenderent. nisi de
 dō huius operis auctore male sentirent.
 quia enim aper tē dō de trahere uerent.
 populum enim ab eo inuentum accusant
 eum. quando enī displicet opus. repre
 henditur auctor. sed huius modi ho
 mines legent. aut potius acciperent.

scripturas memores essent balaam dicentis.
Quid maledicam inquit quem benedicit dicitur.
Istis enim accusatur. qui iudice laudat.
Immo ipsorum accusator est. qui seum dicit
quem leger defendunt. qui ergo tuus qui
dam nasece^{re} rer. quod ad o benedictum le-
git. nisi aut dicitur hunc esse negas. aut scrip-
turam falsam accuser. sunt enim qui
quasi noua accipientes. uetera repudian-
da putant. sed non discrepant ab his no-
uap^{ro} xpm precepta populis intamata. ipse
enim rogatus ead nuptiar ire non dedigna-
tus est. & non solum pre sentia sui inlustra-
uit eas. uerum & iam contulit quod de erat
ad dicitur. scriptum est enim quia uinu
lexificet cor hominis. & ut hoc secundu
di patris sui uoluntate fecisse se demon-
strat. & iudeis interrogantibus an lice-
ret homini dimittere uxorem suam. respon-
dit in cetera dicens. qm ab initio fecit
d^{us} masculinum & feminam & dix. propt
hoc relinquit homo patrem & matrem. &
adheret uxori sue & erunt duo in carne
una. itaque iam non sunt duo. sed una
caro. quod ergo d^{us} conl unxit homo non
separet. hinc est unde rogatur ad nup-
tia ir & libenter. Ne factum di & patris
sui infirmate uideatur. magis au^{tem} legit
ut terit & noue doctrina concordare
ostendit. nuptiar non solum phibuit.
sed inter esse dignatus est. testimoniū
eis tribuens qm d^{us} auctor eorum est.
& quod ad o iunctum est. neq. phibere
neq. separari debere salutaris precepto

monstrauit. & quia natiuitas prodest.
cum iam relinqueret mundum. matrem
suum iohannem discipulo suo commenda-
uit. quam obrem & nos p omnia legi ue-
teris & noue mandata ut patenter hono-
remus docemur. quod nisi fecerimus ma-
ledictum nos incursumos eautum legee.
itaq. que est presumptio. aut & quae lege
descendit nuptiarum ad dicitur inter-
cludere. quando tam noua quam uetus
lex p omnia istis facere uideatur. sed
illud est quod legimus. quia quod &
tra est. a malo e. Unde apostolus huius
modi homines cauteriatam dicit ha-
bere conscientiam. qui phibentes nubere.
& aq^{uibus} quod dicitur ad picipiendum crea-
uit abstinendum docent. hoc enim in
hypocriti inimicorum causa facere de-
notantur. ut legem ad o traditam crymi-
nentur. alii ideo studenter preceptis sa-
lutariobus obuices manus tendunt. ut pra-
ue doctrine mandata commendent.
Ad hoc cauteriatam hcebe se dicuntur con-
scientiam. corrupta enim mente aliud
scientes aliud pfitentur. sicut & iudei
qui non ignoranter gesta saluatoris ope-
ra ee sp^{iritu} sci in uidentes dicebant. quia
in belzebub iecit demonia. ut populum
a fide eius auerterent. talis est & supra
memoratorum uersucia quia ut castita-
tis & sci monie amatores esse se simulat
& iam nuptiar dicunt esse damnandas.
ut p^{ro} commendentur. & populum auer-
te auctent & ut abstinentie student

se fingant temperen dum acibus tradunt
 ut phse alienos sece mundo ad celestie reg
 na festinare ostendunt. p quod mentes
 hominum inlicenter deinceps inlicite
 docerent licere. & licite quec si concessa
 damnare. hsesunt prestigie sece. ut
 ceuseor inuertat. quec sinouum insinuam
 aliquid &cludent ueritate. Inquam
 hil nouu est. quia totu ad eternu est. quis
 non auertat. sensum istu ab eccl uersariis
 esse aptatum. quis eni audeat di inuen
 tum sepbese. & quod num quec alicui ob
 fut. nisi eccl uersariis ueritate qui ut in
 puritate sue teget. scimo nicem p dicit
 quem non comec. ut dum seose quec bo
 ne uoluntate ostendit. inlicite suadent
 quas licite. comendat se enim ut prap
 tur scilicet ac phoc captis imprudentibus.
 suggerit. p que plures fecerit peccato
 res. quice ut ceuse sue aliquic conferat me
 dicine. graditer homines succedat peccate.
 magnum sece quec solatium. dum crimi
 nis sui socios multos ostendit. Leuem poena
 aestimeant ac signum sit. si secum multos uide
 at in gehenna. uiderint in p seccis ce
 ro homines dum uinguntur uirtus aut p
 ignorantiam defendent. non uindictanda
 hic que contraria decipit concupiscentia
 aut que obstat eccligo. ut non quod uerue
 ui deccur. Nam solent littere aliud uel
 uideri significare. dum. aut non bene p
 nuntiantur. aut inpprie distinguuntur.
 cum au legitur. fceit dr. & benedix quod fce
 quis hinc disputet. quis dubitet. quis quod

benedictum audit maledictum p uerue
 si alio spu animetur. quod quidem si ho
 minis uxor ee diceretur. forte aliqua
 fallacie crederetur. Dicitur loqui
 & dubitet. dr benedict & sepbese. sed
 forte subdi nomine moyses errorem
 in dixit si feceris tibi faciant signa & prodi
 gice pm oisen facte in aegypto. si uident
 tibi mirabilice quae in rubro mari gesta
 sunt. & liberatione filiorum isrl. audi
 magos confitentis. qui adigitur di est hic.
 consentia postolo dicenti. Nolo enim
 ait uos ignorare frs. qui a patre nosty
 omnes subnu be fuerunt. & om p m xte
 transierunt. & omner in moyse baptizati
 sunt. in nube & in mari. & omner ean
 dem escam spitelem ederunt. & omner
 eundem potum spitelem biberunt.
 bibebant enim de spitali. sequenti p & ra
 p & ra au erat xpi. & unde postolus
 loquitur est. presto est scriptura in qua
 legimus xpm dnm nm dicentem iudeis.
 Si crederetis moysi crederetis & mihi. quia de
 me scripsit moyses. quis huc concordiesi
 dem denegat. quis audeat dicere quod unu
 est diserepate. quis tunc male mentis est.
 ut in diuclua caute uideri contendat
 inimicitiam & ce haber & uerborum testi
 monia. & explec uirtutum. que animu
 tuum subiungent ueritati. ut non aliud
 putet uerum. quec quod ecclie catholice
 continent libri. qm igitur pbatum est idem
 fuisse in uer. qui nunc noster est. &
 hunc multar uirtutum indicis ueru

ēē. Intantum eius auctoritas debet & preferri.
ut & iam id quod asperum & forte absur-
dum a nobis aestimatur. accepto ferri
debeat. & aliter sentiri quam a nobis
putetur. si di iudicio commendatur.
quia magis deo obedere debemus quam no-
bis. Infirmi enim nra & imperitia uti-
lia solent iudicare que nociua sunt. & er-
timare falsa pueri. quod de deo uel suspi-
cari ne fecerit. non est natura que por-
sit falli. quanto magis de coniugis du-
bitari non debet. deo dicente. est enim
res aperta & simplex. certe omnis homo
gaudet cum fuerit dei dignatione adep-
tus. & meliorari se credit dum sacram-
tum creatoris addidit. quod utique
non adsequetur. nisi natus fuisset.
Quis ergo plangit quod gaudet. & quod
gloriatur se didicisse condemnat. Si
enim gaudet quia didicit. non autem
didicisset. nisi natus fuisset. Si in e-
lubio bonum est nasci. quia fructus natiui-
tatis est. cognitio ueritatis. si autem malum
nasci. non erit bona cognitio. cui eni-
sei proderit cognitio. si damna natiui-
tatis. quia si non exierit nasci. nec de-
bet. Inane est ut discat damnandus. sed
quia nemo. tam hebreus ut neget cognitionem
dei prodesse hominibus. & bona. & utilis est.
propterea enim melioratur natiuitas. ut plus
mereatur quae fuerat conlatum. adae.
quia in celo non in terra signabant est-
dentes. in paradiso dei patris. non in quo
adam corporaliter iussus fuerat opera

ri. nam si cenae celebrarentur. hiero-
solimis. id est dedicationis templi dei
agebatur festiuitas. quanto magis
ipsius hominis celebrandus natalis
est. quia magis templum dei est. cui
& iam ad agendas deo gratias manibus.
templum est fabricatum. melius enim
templum corpus nra. quia hoc dei
opere. illud uero humano labore con-
structum est. & hoc subsistere aeterna-
ter est. illud perditionis. itaque quod
instituentem natum tenent ut ei
gratias agat. cognitum habent mis-
terentur. debet in natalis suo gaude-
re. uidentur profectum esse natiuitatis suae.
uere autem illi nasci non debuerunt qui cre-
atorem suum relinquentes gloriam
eius aliter deputant. horum enim nati-
uitas proficit ad poenam. sed non natiui-
tatis crimen incurrit. sed uoluntatis. sed
quis tuus qui nuptias prohibes. forte mar-
cion. quia corpus non a deo fabricatum
putas. sed a diabolo. animam uero errore
quod deum. leepsam passam ut cece tenebrorum
partes in quibus nunc mundus est. uenire &
contendis. quomodo ergo posses. hinc libe-
rari. si prohibetur generari. natus enim
cognouisti casum tuum. & data opera id
egisti. ut te miseris ad patricam sedem.
sed dicitur. fontituo. denique gratias age-
re. te dicitur xpo. pro quem hanc cognitionem
adsecutum te gratularis. age uero. si
natus non esses. cessaret cognitio. nec
prosequeretur liberatio. Itaque si gaudes

animam liberari. fauētati uicti. nam si nati
 utati resistit. inimicus est animarum. aut si ma
 nicheus est quinnuptias quasi contrarias sen
 nius. quēdate quia corpora minime gige
 sentur. quomodo anima hinc. quam fuscā
 in tenebrarum partem. & hēntem hilicū se
 bus cesserit expectatur. **N**ascendo enim. libe
 rari eam in libris uris scriptum habet. ut
 a luna suscepta anime & euntes de corpo
 ribus. soli tradantur. quem dñm urarum ad
 feritis animarum. nam gaudet cum man
 chei uocimini. hoc enim nomen. liberati
 onem uram flagitatis. quod utique nec
 cistat. nisi nati esset. Longe itaq. appa
 re & phypocrisin nuptias uor conde mna
 se. seimonidm enim pfitenter. latent
 in mundicie studeat. quod non solum
 priuatum. sed & edictis p datum est impe
 ratorum. **A**udinunc catholice. euange
 lio teste. prodeē hominis natiuitatem.
 cum simeon enim uir iustus uell & & iude
 seto. sufficere sibi putans creatoris sine
 mysteri eius cognitione notitiam. non
 pmissum est ei. nisi clementum faceret in
 di p ceptione. ut plenam haberet fidei sue
 mercedem. denique natum saluatorem
 accipiens in manibus. **b**enedixit dñm & dixit.
Dñe nunc dimitte seruum tuum secundum
 uerbum tuum in pace. quia uiderunt oculi
 mei salutarem tuum. manifeste ostendit est
 dñi beneficium eē in hominis natiuitate.
 quando uero iusto de morte cogitanti
 responsum est. quod non ante moriret.
 quam xpm dñm uideret. & tantum enim.

psiciebat inuitce. ut dignus fieret & etiam
 in presenti uidere. quem liberatorem spe
 rabat post mortem. qui ergo reserua
 tus inuitce. non pmissus est mori. nisi
 spei sue fructum uideret. ut securus eēt
 qui ad uitce ad uitam transiret. quo
 modo potest dici non huic p fuisse na
 tiuitce. si enim malum est quod nas
 cimur. non paradysus p mittetur. non
 uita & eterna. non regnum celorum. sed
 poena gehenna. p ditio. ut timeret
 alterum generare. qui se sciret
 natum ad p ditionem. ut in licite natū
 non licet generare. sed forte dicatur.
 regnum quidem celorum pmissum ē.
 sed fidelibus. & bene agentibus. **R**ecte
 uidetur iteq. non ideo storsieri homines
 quia nati sunt. sed quia male conuer
 sati sunt. Neque enim non natis p mis
 sum est regnum celorum. ut natiuita
 ti imputent quibus non dabitur. p
 missum est aut natis bene agentibus.
 ut neque natiuitas p sit male agentibus.
 neque obeē possit bene agentibus. **A**fi
 delibus enim & bene agentibus. me
 lioratur natiuitas. ab infidelibus
 aut & male agentibus. d &erioratur.
 sic enim est natiuitas. quasi arbor que
 • inseritur. quia si bono surculo inser
 tur. melior fiat & bonadice tur.
 si uero malo surculo inseratur. & de
 terior erit & non bona sed mala uo
 cabitur. ita & natiuitati si bona acci
 diet doctrina bonos faciat fructus.

si aut mala. malos faciat & fructus. Itaque
necessariae est arbor ut sit ubi inseratur.
Itaque & necessaria est natiuitas ut sit
ubi efficiatur. sed respondetur econ-
tra. si simile est natiuitas. cur renascit.
non renascemur. nisi utilis esset natiuitas.
si necesse enim. renouari est. & qui re-
uatur. in securatur. non ergo accurat
renascibilitas natiuitatem. sed re-
format. & quod reformatur. bene ab in-
itio institutum probatur. Igitur quod
renascimur. consilio mutamur. corpo-
ris & piacione precepta. ut reuel-
mur ad pristinum stectum. adae.
Anima aut peccato. maculatum est cor-
pus. quod reparatio per selem. consilio
abluitur. ut sicut per contemptum dei
fuerat pollutum. ita per obediencia
abluitur. ut effugiat sententiam
datam adae. & possit resurgere. Itaque
si ab anima coepit peccatum. cum na-
tura corporis accusatur. cum in
causa peccati adae. non fuerit desi-
clerium corporale. sed spe cleritatis
in seculo animam transgressa sit dei
preceptum. ut corpus suum sub iugate
peccato. Reseruentur homines sub
peccato. quod nihil quidem obe-
ho mini. si tamen legidit obediencia. nisi
si quod moritur. cui rei beneuolen-
tia dei promisit mercedem. ut quoniam in
creatoris deuotione fideles inueni-
untur. propter uariationem adae
corruptioni subiectis. phae se accipi-
ant a iudice. ultraquam fuerat

concessu adae. ut in futuro & gloriosius.
& aeterna habeant uitam. & adoptati
filii uocentur. ut lucrum sit qui ana-
tis. & hoc iam seuerat ad reliquam par-
tem lectionis. cum positus esset homo in
paradiso. hinc accepit mandata. & omni-
inquit ligno quod est in paradiso ad eam
edes. De ligno aut unde dicitur bonum
& melum. Non edatis deo. omnia ligna
que memorat. fructus sunt ad edendum
creatorum. Denique in nomine ligni
dicuntur. sed uia intelligentur in
fructibus. Omnia tamen ligna sunt &
edendi unum est genus quamuis diuersa
sunt que edantur. cum enim multa ad
fructum ligni esset homini ad eden-
dam. sicut dei de uno ligno. prohibuit. ut re-
uerentiam creatoris & aliqua parte ha-
berent qui omnia in potestate acceperunt.
de una reseruatore arbor cuius licentia
non haberent. ut memores essent conditionis le-
gem. quomodo & sententia peccati genus
intellegebatur. & homicidii enim & male-
fico. & adultero & infami congruit haec sen-
tentia. Achar quoque filius charm cum
peccasset. consumi cum omnibus suis ad iu-
dicatus est. quomodo potest & sententia
peccati genus intellegi grande delictum
fuisse potest cognosci non tamen genus
delicti intellegi. scimus enim & iam ali-
os haec damnatos sententia cum sciunt
aliter deliquisse. & amen enim & sodom-
te cum omnibus suis fuisse noscuntur.
Ita enim fit & unius peccati. reuer-
ta

ferantur sententia & diuersi criminis peccatores uno atque eodem genere puniantur. quae obrem ad eue non & data sententia. peccati genus potest intellegi. quam uis enim unum eorum peccatum sit. sed secundum personam suam uir & mulier sententiam acciperunt. non & serpens. ut non solum in eo quod facti sunt non manerent. uerum & iam addeberetur eis labor & ad poenam. cum enim omnia peccata & animalia homini fuissent sicut legimus subiecta. serpens uero contra constitutionem ex se & dolo per fallaciam circumuentum hominem sibi subiecerat. sine dubio enim quia aliquem capit in tra se eum facit. propter quod serpens. ne astutus effectum haberet & sententia eius uocatur. & reprimatur ultra quam fuerat factus. ne super hominem esset ut caliditate sua non solum nihil proficere sed & delectari. sed & delectari. cum enim prudentior legatur fuisse ceteris bestis. postquam decipit hominem. maledictus factus est ab omnibus bestis terre. post sententiam datam in serpentem datam in feminam. datam in serpentem sequitur. ut & mulier quam sibi sociauerat ad contemnendam dilegem. & accipiat sententiam. ait enim seplebo merore tuos & gemitum tuum in tristitia paries filios & cecidit tuum conuersio tua. & ipse tuus dominabitur. nemo quod seprehendit. ipse confirmat. si ideo concessum filii quia uisus pauperat. coitum. ergo plus usurpatio prestatur.

siqui adicit in tristitia paries filios. in deputet generationem sumptisse principium ubi erit quod dicitur est. crescite & multiplicemini. Intellegitur ergo hoc ad poenam tantum additum ut cum plerumque fuerit ante concessum. tristitia subdebetur ad poenam. & ut durior & multiplicata mulierem semper uirgure & adicitur conuersio cecidit tuum conuersio tua. nemo quoddam ^{hoc poena} nat. constituat. cum utique poena sit damnatio contraria. nec unquam & uno sed contra pueniat. quod si in uno eent. damnationem nemo metueret. Denique aliquis in hoc addicere. & quo in legem commissum uideret hoc confirmasse non punisse peccatum. si ideo conuersio femine ad uirum. & deo quod colit & non quod uerum est conuersio simpliciter ante concessa cum ultima seruitute propter poenam eidem cedatur imposita. quoniam pro mulierem concessum subiectus fuerat factus uir. & sine dubio superior uidebatur cuius consilio usus putaretur. prodesse quod suauis. ut factum est subtilitatem serpentis destrui uideretur. In securatur pro sententia aucti institutum. ut reuertetur mulier ad conditionem subiectionem humiliata uiro sic fuerat constitutum. & cecidit tuum. quod cecidit ad poenam. cum audit seplebo merore tuos & gemitum tuum in tristitia paries filios & cecidit tuum conuersio tua.

ut ead. uide eadem iterum in noua. sic ita dicitur damnat in seruis cur ad debet. ad uirum

& ipse tui dominabitur. Numquid aliter
fuerat decretum quam mulier dominio iu-
ri eēt subiecta hinc ergo appareat mu-
lierem seu catcem eē ad id quod fu-
erat fecerā ad delictum mento unde ait.
replent replebo me rores tuos & ge-
mitum. qui seple in eo quod minus ē
addit. non in eo quod non est uideatur
operari. hinc ergo sententia que an-
te pcesserat. crescite & multiplicami-
ni. non incipit ad cōsequēdū sed cōsequē-
tū que fuerat concessa pncipem mulier
cōsequēdū filios dolor additur. difficul-
ter inponitur. non pro cōsecutionis noua
forma conponitur. nam si hoc rēspe-
ratur generatio. intellegi potest magis
arbitrio serpentis generationem & stitit
se quam dñi. & est uere. ut ait ille. p ge-
ni et uiperarum. si quis autem se scisti-
mat. itēnatum. qui tūm seatur adclu-
erat. propē pccatum amplificaret ei
dolor pccatus. utque modicum dolore
habitura erat filiorum. cetera ei cau-
sa delicti. quia & cum gemitu &
merore paſuntur. Natiaū sine trifu-
tice non habentur. Nunc tēra opmit-
titur in uirum sententia talis. qm̄ au-
disti uocem inquit mulieris tūe. & edir-
tū deligno de quo pcepīeram tibi. Ne
ede p̄ & eo edisti. maledicta tūa
in op̄ib; tuis & in mētib; tuis. edis & ea
omnibus diebus ut totus. spinas & tribu-
lor germīnabit tibi. & cetera & cetera
hic idē edicē ad hoc tūo catē ad quod

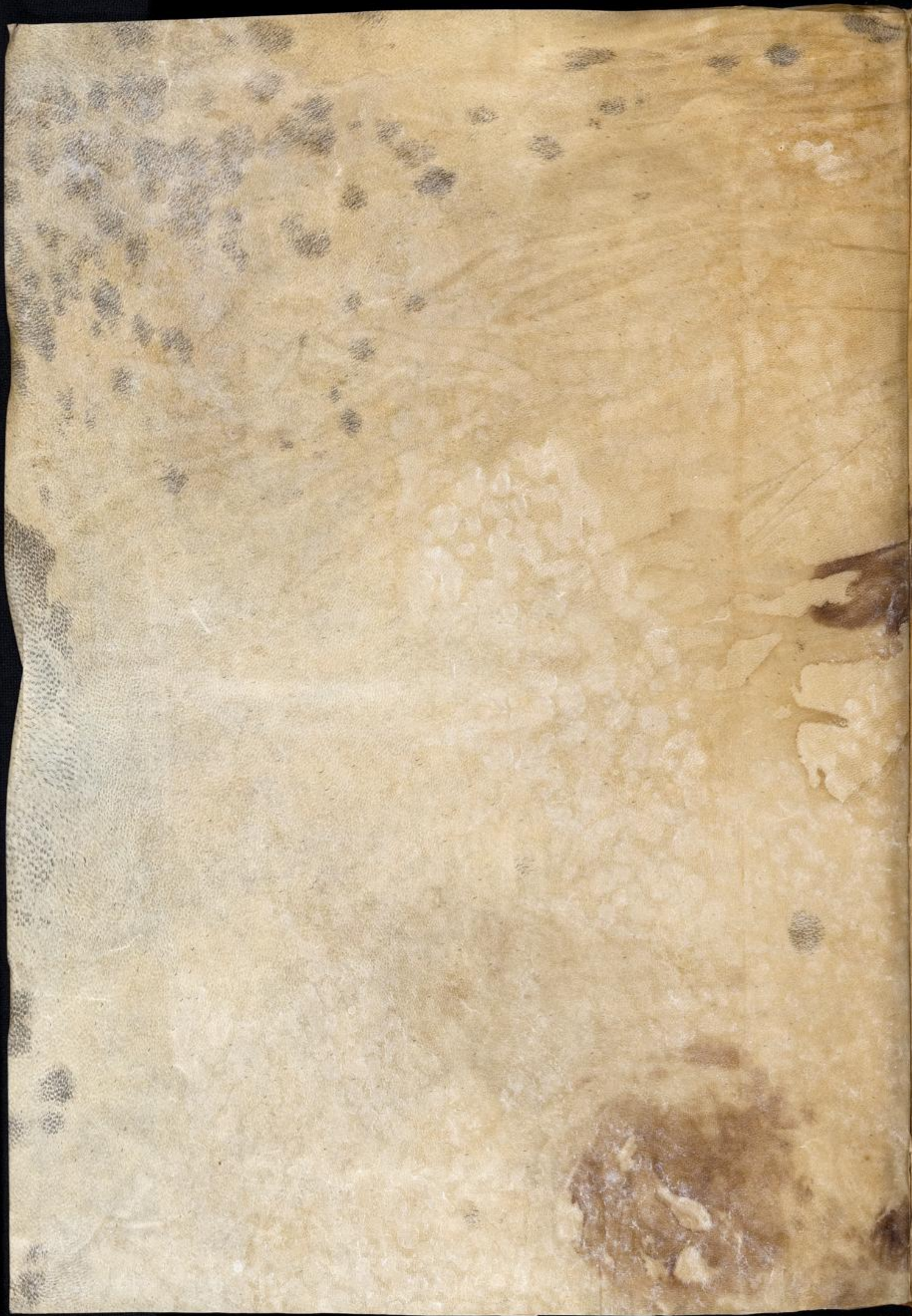
fuerat factus. sed cum dē hinc mento dicitur
positus erat ut operaretur terram sim-
pliciter. ut sequeretur eum laboris ef-
fectus. et ubi aut spreuit pceptum dī.
melius sibi pcurari credens consilio serpen-
tis quam fecerat dī institutum pristini
seuo caretur cum laboris dispendio. ut ter-
ra ei secundum laborem minime respon-
deret. maledicta non sibi sed operibus
eius. & ostenderetur propositum dī subuer-
ti non posse. neque melius posse quam
quem prouidere quādū. Nemo enim po-
test alteri us opus plus diligere quam ip-
se qui fecit. dicente apostolo. quia nemo
inquit carnem suam odio habet sed nutrix
& fouea sicut & xps & edenam uideamus
nunc sequenti a legis. an concordat cum
minutis eius. abraham cum placuisse dō
inter cetera que cōd remunerationem fidei eius
p̄tinent. cum senior esset & iam filium gene-
rare dignus est iudicatus. quomodo ergo
accusari potest quod pro merito carisse
uideatur. ut qui ipse dī uoluntatem fece-
rat. dī uoluntate eius impleret. quoniam
me fuisse implere nisi innoxia esset. nec
dī impleret quod male uel in parte posci
uidebatur. maxime ab eo qui sibi placere. hoc
enim nec homini conuenit. Anna cum
stereliret & dī diligere p̄c̄it ut haberet
filium & accepit. quod si contrarium eēt.
non ex potuit. ab eo quem diligebat. nescit
postulare ad uerram. & natus & ea scit
simus ramuhel filios genuit & non tamen
iustitiae sue merita minuit. prima enim

ad aeterna semp auctus est. & in senectute p
 pensioni di testimonio commendetur &
 zacharias sacerdos uir iustus in senectute
 sua di nutu genuit filium. quoniam meru
 it proph & esse. quae igitur ratione accusa
 tur. quod mini ob ee pbatur & qui neg & bo
 num debet dici quod nomen ledit. ut & hoc
 loco aliquid de e postolis dicatur ad robar
 ptina & cause. Certes iohannes. scimonu
 fuit castus. condis. condire p tr aut eius ac
 aequae se p & rur. uxorem & filios habuisse
 cognoscitur. & primatum ut acciperet inter
 apostolos. non ei obstat generatio filiorum.
 Quomodo ergo condemnandum putatur qd
 non impdit meritis hinc ap tr eum qui uxo
 rem habet si in ceteris seru & mandata cesa
 cerdotem fieri posse ac debere ostendit. qd n
 illicitum eet. non poterat utique pccatore
 dicere debere fieri sacerdotem. & quid ta ap
 tu eiusdem eni ap tli i & e chcentis. de uir
 ginibus imperium d n non habeo. cum eni
 conythin & agitarent ab hereticis. qui in hypo
 chysi nuptias damnandas docebant consu
 luer ap tli litteris. an licet & nubere aut
 uxorem p mittere. tunc pcepit ap tr. non de
 bere uxorem a uiro recedere. cu habuerit occa
 sionem dicendi si sciss & sic docendu non lice
 re nubere uira qd tr. bi non traditu docere se. r.
 n posse ostendit. quis ergo audeat discipu
 lorum docere. qd a magistro trahitum non
 est & quem audeat p rchicantem. uolo ad
 ulescentes nubere filios p rpare. sed forte
 dicatur. si licet & bonum est n e bere. curra
 cerdotib, uxores non licet habere. Id est
 ut ordinatis ia non licet conuenire.

quis nesciat unumquemq; p psona & digni
 tate sua & lege habere est enim quod omni
 no generaliter omnibus non liceat. est iteru
 quod aliis licet & aliis non licet. & est quod ali
 quando licet. aliquando uero non licet. for
 nicen omnibus semp non licet. negotia uo
 ro aliquando licet. aliquando non licet.
 Antequam enim ecclesiasticus quissit. licet
 ei negotia rri facto iam non licet & xpiano
 cu uxore sua conuenire aliquando licet.
 aliquando uero non licet. propter dies
 enim pcessionis aliquando non licet con
 uenire. quia & iam alicuius abstinendu
 est. ut facilius imp rari possit quod postu
 lectur. unde ap tli & consentiuit abstinere
 dum ad tempus ut uac & orationi. p r
 & recundum legem. in ieiunio caedi & ur
 gen non licet. postea licet. qd maior re
 uerenti a debetur di causis. num quidom
 ne quod intercederis licet. ante impera
 torem licet. quanto magis in di causis.
 ac p hoc antestem eius p uisorem ceteris
 ee oportet. ipsi uenim p rsonam habere
 uidetur. qd necesse hab cotidie xpi ui
 cem agere. autorare p populo. aut of
 ferre. aut tingere. & non solum huic
 non licet uerum & ministro eius. qd
 ipse mundior debet ee. qd scisunt que
 ministrat. nam sicut ad comparatione
 lucerne tenebre. non tantum obscure
 sed sordiderunt. ad co paratione au
 stellaru lucerna caligo est. ad solis uero co
 parationem stelle nebulose sunt. ad di
 au claritatem. sol tnox est. itaque & nos

licitee & munda sunt. ac diu dignitatem
 que si in licitee & in munda sunt. qua qua
 eni bone sunt. diu tunc psona non conpe
 tunt. Nam quid non tonica mediocrit
 hominis qua in munda imperator tam
 ror chidee & in licitee. similiter & saxonia
 senatory ac phorantē titer diu pūyoree
 debent quam ceteri. qui a se ipi habent
 pre natiunt. & in ministro diu munda
 esse oportet. nemo enim imperator
 ministrat non accuratur. Igitur uestiti
 e laus mundis induta ministrant. Oportet
 quia natura clarissimus est. ministro
 eius natura magis quam uestibus mun
 doree oportet. qui uiuit & regnat p
 infinite secula seculorum. amen.

restauriert Mai 1968 R. Hr.

restaurant Mai 1968 R. Hr.

Questiones in ang veter
at novi testamenti c. vii. ca. 1.
Mud e' deus
15.